کەریمی حیسامی

لە بیرەوەریەکانم

١٩٥٧ - ١٩٦٥

بەرگی دووەم

ستۆکهۆڵم ١٩٨٧

بەرگی دووهەمی بیرەوەریەکانم .

بەسەرهاتەکانی دوای ئازادیم لە زیندان و دەربەدەری لە نیشتمان

١٩٥٧ ـ ١٩٦٥

"حیسامی"

www.kerimhisami.com

بەرگـی دووەمـی بیرە وەریـە کانـم :

بـە سـەر هاتـەکانـی دوای ئازادیم لە زیندان و
دووری لـە نیشتمان ٠

١٩٥٧ - ١٩٦٥

پڕ بـە دڵ سوپاسی کاك ناسری ئیبراهیمی دەکـەم کـە ئەرکـی
ماشین کردن و ئامادەکردنـی گرتـە ئـە ستۆ و برایانەش ئەنجامـیدا ٠

کـەریمی حسامـی
ئوکتوبری ١٩٨٧

www.kerimhisami.com

" پێشەکی "

بە تەما نەبووم بۆ بەرگی دووهەمی بیرەوەریەکانم پێشەکی بنووسم • بەڵام لەگەڵ بڵاو بوونەوەی بەرگی یەکەم و پێشوازی هاونیشتمانانی بەڕێز گەلێك نامە و راسپاردەو بیرو رای جیاواز لە سەر نێوەرۆکی بەرگی یەکەمی بیرەوەریەکانم دەگەیشتنە دەستم• لە دەستخۆشانەوە بگرە تا رەخنەو لێکۆڵینەوەی نووسراوەکان و باسی ئەدەبی و ••• هتد•

بە گشتی ئەگەر تەواوی نامەو راسپاردەو تەلیفون و بیرو رای خوێنەران لە سەر چۆنیەتی بەرگی یەکەم بێتە بەراورد کردن و هەڵسەنگاندن ، لام وایە پارسەنگی تای تەرازوو بەلای پەسەند کردن و دەستخۆشانەدا قورس تر دەبی• لەم کورتە پێشەکیەدا لە گەڵ سپاس بۆ خوێنەران و ئەو برادەرانەی دەستخۆشانەیان لی کردووم ئەو بەشە وەلا دەنێم و باسی بەشی رەخنەو بیرو رای رەخنەگەران دەکەم •

رەخنەکان لە سەر یەك بەم جۆرەن:

١ـ زۆر کەس لەو باوەڕەدا بوون کە فرە باسی خۆم کراوە•

٢ـ هێندێك گوتویانە باشی رابواردوەو دلّداری کردوە•

٣ـ هێندی لایان وابوە کە باری ئەدەبی نووسینەکان لاوازەو بە زمانی سادە نووسراوە• واتە نووسەر هەولّی نەداوە مێشکی خۆی رێك بگوشێ و وشەو رستەی داتاشراو و ناقۆلا بە نێوی ئەدەبی بدۆزیتەوەو خەلّکیان پێوە ماندووبکا•

٤ ـ هەبوون رەخنەیان ئەوە بوە کە تەنیا بە سەرهاتەکان نووسراون، بابەت و

www.kerimhisami.com

رووداوەکان شی نەکراونەوەو لێ یان نەکۆڵدراوەتەوە.

بۆ روون کردنەوەی ئەو برا رەخنەگرانەو خوێنەرانی بەرێز بە پێویستم زانی ئەم مەبەستانە روون کەمەوە.

١- من چیرۆك و رۆمانم نەنووسیوە کە بە خەیاڵ پاڵەوان درووست بکەم. ژیان و بەسەرهاتی خۆم نووسیوەو دەبوایە هەر باسی خۆم بکەم و ژیانی خۆم بێنمە سەر کاغەز.

٢- باسی دڵداری سەردەمی هەرزەکاری کە پتر سرنجی زۆر کەسی راکێشاوە، لە دەست پێکردنەوە بەڵێنیم دابوو کە شتی بە درۆ نەنووسم. جا ئەگەر لە بیرەوەریەکانم دا خۆم کردبا بە مەلائیکەتی سەر زەوی و وام نیشان دابا کە دەستم وەدەستی نامەحرەم نەکەوتوەو دەستنوێژم لە کەس نەشکاوەو بە درۆ ئاوێکی پاك و خاوێنم بە خۆم و بە کۆمەڵی کوردەواریدا کردبایە، دیاربوو درۆم دەکرد. ئەو دەم لە بەشی سیاسی و خەبات و تێکۆشانیشەوە دەبوایە درۆ بکەم.

لام وایە ئەوەی من نووسیومە زۆر یا کەم لە سەر دەمێکی دیاری کراوی تەمەنی هەموو ئادەمیزادێك دا دێتە پێش و رووداوێکی ئاسایي یە. کۆمەڵی کوردەواریش وەك هەموو کۆمەڵی ئادەمیزاد کیژو کورو ژن و پیاوی تێدا دەژی لە یاسای سروشت بەدەر نیە. لە ژیان دا ئاڵو گۆڕ هەیە. وەك دەبینن لەبەرگی دووهەم دا بووم بە شێخی تەریقەت و مریشکی کەسم لە ئاو نەکردوە!

٣- من وا راهاتووم سادەو رەوان بە زمانی خەڵك بنووسم. خۆم ماندوو ناکەم لە وشەی قەڵەو و داتاشراو بگەڕیم. چیم بە مێشك و نووکی خامەدا بێ دەینووسم و نووسیومە. بێجگە لەوە پەخشانی ئەدەبیم نەنووسیوە، بەسەرهاتی خۆم چۆن بوە ئاوا پێدا هاتوم.

٤- نەهاتوم لە رووداوەکان بکۆڵمەوەو نێوەرۆکیان هەڵسەنگێنم و بە سەرهاتەکانی شی بکەمەوە. ئەو رووداوانەم نووسیون کە راستەو خۆ پێوەندیان بە ژیانی خۆمەوە هەبوە. هیچ نەبێ کەرەسەیەکن بۆ ئەو کەسانەی کە بیانەوێ لە دوارۆژدا لە روداوەکانی کوردستان بکۆڵنەوە.

www.kerimhisami.com

لە گەڵ سپاس بۆ ئەو کەسانەی ڕەخنەیان گرتوەو دەستخۆشیان پێ گوتوەو لە ئامادە کردنی یارمەتیان داوم ، ئەوە بەرگی دووهەمی بیرەوەریەکانم دەخەمە بەردەستی خوێنەرانی بەڕێزی کوردو بە هیوای بڵاو بوونەوەی بەرگی سێ و چوارو پێنج کە گەلێک ڕوداو و بەسەرهات و خەبات و تیکوشانی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران روون دەکەمەوە ·

" کەریمی حیسامی "

www.kerimhisami.com

"هاتنە دەر لە زیندان"

رۆژی١٦ ی جۆزەردانی ١٣٣٦ ـ شەشی ژوئنی ساڵی ١٩٥٧ پسولەی ئازادیم لە زیندان هاتبوە دەفتەری زیندانی مەهاباد • پۆلیس بانگی کردم کە لە زیندان وەدەر کەوم • لە گەڵ گیراوەکان یەك یەك ما ڵاواییم کرد • هێندێ شتوو مەکی زیادیم لە لا بوو ، دام بە چەند کەسی نەدارو فەقیری گیراو •

دەرگای زیندانم لێ کراوەو هاتمە دەرێ، لە نێو چوار دیوارێکی زیندانەوە هاتمە زیندانێکی بەر فرەوان و ئاواڵە کە وڵاتەکەم بوو • کە هاتمە دەفتەری زیندان میرزا جەلیلی باوکی یوسفی ریزوانی لەوێ راوەستابوو چاوەڕوانی منی دەکرد پێ خەف و جلەکانی بە عەمبالێکی هەڵگرت بۆ ماڵی خۆیان • من هیچ چاوەڕوانی ئەوە نەبووم • بەڵام دیار بوو یوسف لە زیندانی تەورێزەوە بۆباوکی نووسیبوو کە بێتە زیندان و من بەرێتە ماڵی خۆیان.لە رادە بەدەر بە خێراتن یان کردم • میرزا جەلیل دایکی یوسفی تەڵاق دابوو، یا بڵێن دەری کردبوو کۆنە ژنی حەمەڕەسو سەر سووری مارە کردبۆوە • ژنێکی لە چاو میرزا جەلیل جحێڵ ، ژنێکی جوان و پاك و خاوێن• لە حەمەڕەسو سەر سوور جیا ببۆوە و مێردی بە میرزا جەلیل کردبوو• لە لایەك ببۆوە هۆی تێك دانی وەزعی ژیانی دایکی چەند منداڵان و لە لایەکی دیکەش لە گەڵ میرزا جەلیل تەمەنیان یەکی نەدەگرتەوە•

رۆژێك پاش ئازاد بوونم چومە خزمەت حاجی مەلا خالیدی وەحیدی ئەو کەسەی کە لە زیندانی مەهاباد دەهاتە لام و سەری دەدام • لە بارەی ژیان و تێکوشانی سیاسی دوارۆژ قسەمان کرد • پاشان چومە ماڵی پێشەوا

www.kerimhisami.com

قازی محەمەد • مینا خانم بە جلی رەشەوە لە حەسار دانیشتبوو زۆر بە ویشکی بە خێر هاتنی کردم، نێزیکەی نیو ساعات لە لای بووم پاشان هەستام و وەدەر کەوتم • رۆژی دوایي چوومە مالّی خانمە خانم • سەبارەت بە شەخسیەتی ئەو شێرە ژنە و بە پاسی رێزیکی لەو ماوەیەدا کە لە مالّیان بووم لە منی گرتبوو ، بە پێویستم زانی بچم و سلاّوێکی لێ بکەم • تاوێك پێ چوو حەسەنی کوڕی هاتە لام و بەخێرهاتنی کردم • خانمە خانم نەهات • من ماوەیەکی زور لە هەل و مەرجی نەهێنی دا لە مالّی خانمە خانم ژیابووم • هەمیشە لە سەر سفرەیەك پێکەوە نانمان خواردبوو • بێجگە لە پێوەندی حیزبایەتی رێزو قەدرێکی تایبەتی خوشك و برایانە بۆ یەکتر قایل بووین • بەڕاستی پێم وا نەبو کە خانمە خانم نەیە و بەخێرهاتنم نەکا • دیار بوو وەزع گۆڕابوو • نێزیکەی سەعاتێك دانیشتم و پاشان هەستام خوداحافیزیم لە حەسەنی کوڕی کردوئیتر قەت نەچوومەوە مالّیان •

چەند رۆژێك لە مالّ میرزا جەلیل بووم سەرەڕای رێزو حورمەتی زۆرتەماشام کرد مانەوەم لەوێ کارێکی جوان نیە • ژنێکی قیت و قۆز و بە قسە ، بوونی من لەوێ ئیتر مەسلّەحەت نەبوو • هەرچەندە میرزا جەلیل زیاتر لە باوکم بۆ من جێگای رێزو ئیحترام بوو •

پاش چەند رۆژ مانەوە لە مەهاباد، هاتنی برادەران بۆلام، چوومە گوندی دورگە لای دایکم کە لە مالّی خوشکێکم دەژیا پاش سێ سالّ دوری جارێکی تریش لە گەلّ دایکم و دووخوشکم لێکتر کۆ بوینەوە بەلاّم لە مالّی زاوا •دوسێ رۆژ لەوێ بوم پاشان چوومە نەغەدە مالّی کاك ئەحمەدی ئاهەنگەری • بێجگە لە رابوردوی تێکۆشانی سیاسی و حیزبایەتی، لە گەلّ کاك ئەحمەد دۆست و برادەرێکی گیانی بوین • کەم کەس هەبوە لە دوستایەتی دا ئەوەندە پێکەوە یەك بن • ئەو برادەرانەی نەغەدە کە لە پێشدا لە گەلّ من تێکۆشانی سیاسی - یان هەبوو ، دەهاتنە لام و لە وەزعی تێکوشان گلەیي یان دەکرد و هیواداریان دەر دەبڕی کە بە هاتنە دەری من لە زیندان وەزعی تێکۆشانیش گۆڕانی بەسەر دا بێت • لە مالّی کاك ئەحمەدی ئاهەنگەری چاوم بە خەجیجی کیژی

www.kerimhisami.com

کاك ئەحمەد کەوت کە دایکم پێشتر بۆی باس کردبووم و تەنانەت هێشتا لـــە زینداني ورمێ بوم کە دایکم قسەی لە گەڵ کردبوو کە بێمە دەرێ شوم پێ بکـا • هەر لەوێ بڕیارم دا ئەگەر قەرار بێ ژن بێنم لەو کیژە باشتر بۆ من دەس نا دا، بە تایبەت کە دایکم زۆری خۆش دەویست • چەند رۆژێك لە نەغەدە بووم ،دوست و برادەری گوندەکاني سندوس و شنۆ دەهاتنە لام و بۆ تێکوشان هانم دەدان • بڕیارم دا سەفەرێکی ورمێ و تەورێز بکەم ، سەر لەو هاورێیانە بدەم کە لـــە گەڵم لە زیندان دا بوون و مەحکوم کرابوون • دو رۆژ لە ورمێ مامەوە کاتێـــك ویستم بۆ تەورێز بچم **هەمزە ئەصل داشچی** کە هاورێ یەکی ئازەربایجاني بوو دو ساڵ پێکەوە لە زیندان بووین هێندێك پارەی بۆ هێنام ، گوتی بـــــرادەران بۆیان ناردوی • بۆم دەرکەوت کە لە ئازەربایجان تێکۆشاني سیاسی دوبـــارە گەرای ناوەتەوە • لە تەورێز چوومە زینداني شارەباني بۆ سەرداني یوسفـــی ریزواني • پۆلیس بانگی کرد دانیشتین باسی وەزعی زینداني کرد زۆرناڕازی بوو • باسی ناکۆکی و کێشەی نێو خۆی گیراوە سیاسیەکاني دەکرد •دوبەرەکی و ناکۆکی نێوان رێبەراني حیزبی تودە گەیشتبوە نێو زیندانەکان و تەنانـــەت رێکخراوەکاني حیزبیشی گرتبۆوە •

ئەم وەزعەی بۆ حیزبی تودە هاتبووە پێش، حیزبی دیموکراتیشی گرتبـــۆوە عبدوالرحماني قاسملۆ کە کادرێکی حیزبی تودە بوو وە پێشتر لە لایـــــەن حیزبی تودەوە بۆ هاوکاری لە گەڵ کۆمیتەی رێبەرایەتی حیزبی دیموکراتـــی کوردستان هاتبووە مەهاباد ، پاش ئەوە کە دەگەڕێتەوە تاران ساڵی ١٩٥٥ لـــە تاران دەگیرێ• پاش چەند رۆژ مانەوە لە زیندان مەعلوم نەبوو چون ئـــازاد دەکرێ • پاش ئازاد بووني لە گەڵ رەحمەتی شەریعەتی و سەید عـــــەولای ئیسحاقی و غەني بلوریان و عەزیزی یوسفی بڕیار دەدەن کە هەموو پێوەندیەك لە گەڵ حیزبی تودە بپچڕێنن و بە ناوی حیزبی دیموکراتی کوردستـــــان وەك تەشکیلاتی سەر بەخۆ کار بکەن• بەڵام بەرنامەیەك و رێنوێنیکی کـاری تەشکیلاتی و تەبلیغاتی لە گۆڕی دا نەبوو • قاسملۆ ئەوەی بۆیە ساز کردبـــوو کە بە نێوی حیزبی دیموکرات بتوانێ لە ئێران وەدەر کەوێ، دەنا هـــەر وەك

www.kerimhisami.com

ئەندامی حیزبی تودە مابۆوە . پاش ئەوە کە قاسملۆ لە زیندان دێتە دەر پێشنیار دەکا لە گەڵ عەولای ئیسحاقی بچنە ئۆرووپا لە گەڵ ڕێبەرانی حیزبی تودە وتوو وێژ بکەن. ڕەحمانی قاسملۆ لە گەڵ عەولای ئیسحاقی دێنە عێراق و بە هۆی برایانی پارتی دەچنە ئۆرووپا . کاک عەزیزی یوسفی وەك بەر پرسی حیزبی دیموکرات لە ئێران دەمێنێتەوە . ئەو کاتە غەنی بلوریانیش لە زیندان دا دەبێ . ڕۆژی ئاخری مانەوەم لە تەوریز چوومەوە لای یوسفی ریزوانی .تۆپە گوڵێکی زۆر جوان و نایابی لە هەویری نانی بۆ دروست کردبووم و بە دیاری بۆی هێنام کە هەتا ماڵم مابوو وەك دیاریەکی بەنرخ پارێزرابوو .

کاتێك لە تەوریز گەڕامەوە دەبوایە بیرێك لە وەزعی ژیان و بەڕێ چوون بکەم. دایکم لەم دەربەدەریە نەجات بدەم و لە گەڵی بژیم . لە مەهاباد لە ماڵی سۆفی ساڵحی سەلیمی ژوورێکم بە ئیجارە گرت، دایکم و کچێکی خوشکم کە هەر بە منداڵی ئێمە بە خێومان کردبوو هێنامە مەهاباد و جارێکی تر وەك ماڵ لە خانویەك دا کۆ بوینەوە دو مەسەلە هەمیشە بیری منیان بە خۆوە خەریك کردبوو، یەکیان مەسەلەی ژیان و بەڕێ چوون کە هیچم نەبوو . دوهەم مەسەلەی زیندو کردنەوەی پێوەندی لە گەڵ ئەندامانی حیزب و بوژانەوەی تێکۆشانی سیاسی .

ڕوژێك لە مەهاباد کاك ڕەزاقی قازی ئاغای قزلجەی سەرێ کە ماوەیەك پێکەوە لە زیندان بووین، ئەسپێکی بۆ ناردبووم و بانگی کردبووم کە چەند ڕۆژ بچمە گوندی و میوانی بم . لە گەڵ ئەو پیاوەی ناردبوی سوار بووم و چوومە قزلجە. دو سێ ڕۆژ میوانی کاك ڕەزاق بووم . زۆر خۆشمان ڕابوارد . سەعاتم نەبوو کاك ڕەزاق سەعاتی دەستی خۆی بە دیاری دامێ کە تا بیست ساڵیش وەك یادگاری دۆستێکی خۆشەویست ڕام گرتبوو.

پاش هاتنەوەم لە قزلجە ، سەرهەنگ سالاری زادە سەرۆکی ڕوکنی دوی سپای مەهاباد بانگی کردم و گوتی :

ــ بۆ چووبوویە قزلجە ، لە چی دەگەڕای؟

ــ قزلجە ئێرانەو منیش ئێرانیم . ئاغای قزلجە لە گەڵ من لە زیندان بووە

دوستایەتیمان پەیدا کردووەو بانگێشتنی کردوم و منیش چووم میوانی بووم٠ بێدەنگ بوو ، پاشان گوتی :

ــ ئاگات لە خۆ بێ ، ئاگامان لە هەڵسوڕانی تۆ هەیە !

بیرم کردەوە سەرێکی عێراق بدەم ، بزانم ئەگەر بۆم بلوێ ، لە جێگایەك بحەوێمەوەو کارێك پەیدا بکەم بە یەکجاری بچمە کوردستانی عێراق و ئێران بەجێ بێڵم٠ پێشتر هات و چۆی زینوێ شێخیم کردبوو، دۆست و ناسیارو هاوڕێی زۆرمهەبوون، خەبەرم دا بە کاك قادری کوڕی کا خدری دیبوکری کەو لاخێکم بۆ بنێرێ میوانیان دەبم٠(لە بەرگی یەکەم دا باسی ماڵی کاخدریدیبوکری و کورەکانیم کردوە کە لە زیندان بوینە ئاشنا)٠ هەر ئەوێ رۆژێ ئەسپێکیان بۆ ناردم و سوار بووم چوومە گوندی دێبوکری ٠ کاخدری دیبوکری پیاوێکی موسوڵمان قسە خۆش و نیشتمان پەروەر ، دنیا دیتو زۆر حەزی لە پیاوەتی بوو دەستی کرد بە باسی کوردایەتی و حیزبی دیموکرات و کۆماری کوردستان و ئاخرەکەی هەموو بیرو قسەکانی لە سەر ئەوە راوەستا گوتی :

ــ هەموو کەس کوردە ٠ ئێوە سەرۆك عەشیرەتەکان بگرن تەواوی خەڵك لە گەڵتانە !

پاشان چوومە هەواری ماڵە کاخدری لە سەری مەیدان هەڵیان دابوو٠ دووشەو لە تاوڵێ مامەوە ٠ لە توانام دا نیە باسی ئەو خزمەت و میوان داریە بکەم کە لەوێ تووشی بووم ٠ پاش دوو رۆژ حەمەدی خاڵە کە یەکێك لەو کەسانە بوو لە زیندان ناسی بووم و وەك ئەندامێکی حیزبی لە زیندان هاتبوە دەر ،کوڕێکی تێگەیشتوو جوامێر بوو، ئەسپی بۆ زین کردم و بەرەو عێراق کەوتمە ڕێ ٠ نێوەڕۆ لە گوندی گەنەدار، میوانی کاکە سەنی گەنەدار بوم٠ ئەو پیاوە سالی ٥٣ پاش روخانی حکومەتی مصدق کە دایك و بابم لە نەغەدە بوون زۆری یارمەتی دابوون و پیاوەتی کرد بوو٠ وەزیفەم بوو سەری بدەم و سپاسی بکەم بە دیتنم زۆر شاد بوو ٠ زۆری پێ نەچوو دو ژاندارم پەیدا بون ٠ یەکیان ئەو کەسە بوو کە لە سندوس لە سەر دەمی کۆمەڵەدا لێم دابوو سەرم شکاندبوو٠(لە بەرگی یەکەم دا باسی کراوە)٠ دابەزین کە منیان لەوێ دی پێکەوە سرتەیەکیان کرد٠ ژاندارمی

www.kerimhisami.com

دیکه پرسی : خەڵکی کوێی و بۆ کوێ دەچی ؟
گوتم : من فلاّن کەسم حەقی ئەو پرسیارەت نیە ئێرە ئێرانە، من لە تۆ ناپرسم بۆ کوێ دەچی ؟

کابرا کە دیتی دەستی لە هیچ گیر نابێ گوتی : ئاچز مەبە هەر پرسیارم کرد .

لەوێوە چوومە گوندی جەڕان و لە گەڵ قاچاقچیان چوومە زینوێ و میوانی شێخ عبیداللا بووم من پێشتر هات و چۆی ماڵە شیخ عبیداللام کردبو لە گەڵ هەموان دۆست و ئاشنا بووم شێخ عبیداللا پیاوێکی نیشتمانپەروەرو کوردێکی دڵسۆز بوو . بە سەدان کوردی لێ قەوماو لە گوندو لە ماڵەکەی ئەو حەوابوونەوە . مستەفای کوڕی سەردەمێك لە گەڵ حیزبی کۆمونیستی عێراق کاری کردبوو ، بەلاّم پاش ئەوە کە گیرابوو ماوەیەکی کەم لە زینداندا مابۆوە ئیتر وازی هێنابوو ئاغایەتی دەکرد . زۆریش باسی کوردایەتی و سیاسەتی پێخۆش بوو . هەرچەندی شێخعبیداللا کوردو نیشتمانپەروەر بوو خەلك ، ئەوەندەش لە مستەفای کوڕی ناڕازی بوون .

شێخ عبیداللا سەبارەت بە تێکوشانی سیاسی لە رادە بەدەر ڕێزی لێ دەگرتم . زۆر جار دوای نوێژی نێوەڕو لە سەر تاتان لە بن دارە گوێز بانگی خەڵکی دەکرد، باسی سیاسی ساز دەکرد و دەیویست لە سەر مەسەلەی کورد قسە بکەم. هەمیشە باسی بەشخوراوی کوردی دەکرد، بەلاّم یەکجار زۆر قینی لە کومونیستەکان بوو . منیش بە راشکاوی دیفاعم لە کومونیستەکان دەکرد لە سەر ئەو مەسەلەیە هەمیشە دم بە دمە مان بوو ، بەلاّم نێوانیشمان هەمیشە یەکجار خۆش بوو .

ماوەی حەوتویەك لە زینوێ شێخی بووم . تەماشام کرد ناتوانم لە نێو کۆمەلّی زینوێ دا بژیم بڕیارم دا بگەڕێمەوە . لە گەڕانەوەدا کاك عومەری کوڕی شێخ عبیدوللا رادیۆیەکی ئەندریای باشی بە دیاری دامێ،هاتمەوە مەهاباد، ڕۆژێك هاشمی حوسێن زادە هاتە لام و گوتی :

ـ دووکەس لە برادەرانی حیزبی ئەوانەی لە دەرەوە کاردەکەن دەیانەوێ چاویان پێت بکەوێ . قەرارە بێنە قاوەخانەی دێبوکری، ئەتۆش بچیە وێ لەوێ

چاویان پێت بکەوێ . قەراره بێنە قاوەخانەی دێبوکری ئەتوش بچیە ئەوی یەکتر دەبینن • قولاپێکی بۆ هێنام و گوتی؛ بە بیانوی راوه ماسی لە شاری وەدەر کەوە، بچۆ قاوەخانە و لە سەر چۆمی خەریکی راوه ماسی بە • ئەگەر ئەوان هاتن ، قاوەچی هاوڕێی خۆمانە بانگت دەکا •

بەیانی قولاپم هەڵگرت و بە سەر چۆمی سابلاخ دا هەڵکشام و چوومە قاوەخانەکە • بە قاوەچیم گوت : دەچمە سەر چۆمی ، ئەگەر برادەر پەیدابوون وەرە خەبەرم بدەیە • هەتا لای ئێواری لە سەر چۆمی بووم ، کەس پەیدا نەبوو • لە هاتنی ئەوان ناهومێد بووم ، ئاخر جار قولاپم هاویشت ماسی‌یەك پێوە بوو بە کاوە خۆ سێ کیلۆ دەبوو • ماسیم هێنا دەرو بە شوڵکمەوە کردو گەڕامەوە بۆ شار • باش بوو ماسیەکە لە دیتنی برادەران خێری کەمتر نەبوو •

پاش دوو سێ رۆژ دیسان هاشمی حوسین زادە پەیدا بوو گوتی : " ئەو رۆژە برادەران پێیان نەکراوە بێن • سبەینێ لە سەیداوا لە چادری حاجی سەیدـ حەسەنی بابی گەورە چاوەروانت دەبن دەبێ هەر بچی کاریان هەیەو پێویستە تۆ ببینن• "

خەبەرم دا حەمەدی خاڵەی ئەسپی بۆ هێنام ، سوار بووم چوومە سەری مەیدانی ، لە تاوڵی ماڵی کاخدری بەربەسێلێکی مەنگوڕیم خوارد، دوای نانـ خواردن لە گەڵ حەمەدی خاڵە سواربووین بۆ شوێنی دیاری کراو •

ئەم دوو برادەرە کە بڕیار بوو بیان بینم بریتی بوون لە کاك هاشمی اقل الطلاب و سمایلی قاسملو • لە نێو توتنی برادەرێك دەبن بە ناوی ئەحمەد ، کە چاویان بە ئێمە دەکەوێ هەرچەندە چاوەڕوانی من بون پێیان وا دەبێ بێگانەین ، لە ترسان خۆیان لە بن شیشە توتن و گژو گیا دا دەشارنەوە ئەم جارەش نەم توانی چاوم پێیان بکەوێ •

www.kerimhisamai.com

بێ کاری و پەل و پا بۆ بەڕێ چوون

لە بەر بێکاری سەرم لێ ئەستور ببوو ، نە پولم هەبوو کاسبی بکەم و نە کارێك هەبوو خۆمی پێوە خەریك بکەم و نانیشی لێ پەیدا بێ • برایمی دەروێش حەمەدی ئەندامێکی تێکۆشەری حیزب و دارتاشێکی باش بوو• لە گوندی (دارە لەك) دەرەبەگەکان دەریان کردبوو ، هاتبو لە مەهاباد دوکانێکی دارتاشی دانابوو ، چەند شاگردی گرتبون و کاری باش بوو• روژێك گوتی : "وەرە لە گەڵ من کار بکە وەك شاگردێك ، مانگێ نەوەد تمەنت دەدەمی • واتا رۆژی سێ تمەن • عیلاجم نەبوو، دەبوایە بژیم و دایکیشم بە خێو کەم • ئەوکەسەی نێزیکەی ١٥ ساڵ لە پێناو دابین کردنی مافی زەحمەتکێشان خەباتی کردبوو ماوەی سێ ساڵ لە زیندان دا بە سەر بەربەرەکانی کردبوو، دەبوایە لە مەهاباد رۆژانە بە سێ تمەن شاگردی بکا • چوومە لای وەستا برایم• من دارتاشیم نەدەزانی کارم ئەوە بوو کاتێك تۆقی ئارەبەی سور دەکردەوە ،دەبوایە لە مزگەوتی بازار بە دوو سەتڵ ئاوێ بکێشم و بە تەگەرەکانی دا بکەم تا سارد دەبنەوە • هێندێك لە ئاغاکانی شارۆیران بە ئانقەست دەهاتن لەوێ رادەوەستان بۆ ئەوەی من لەوحاڵەدا ببینن • بەڵام گوێم نەدەدایەو کارم دەکرد•

رۆژێ بە سێ تمەن بەڕێ چوون زەحمەت بوو • بیرم لەوە کردەوە بەڵکو لە لای میرزا رەحیمی خەرازی لە کورە خانە بە سەر پاڵە یان نووسەر دابمەزرێم• لە لایەك لەوانە بوو مزەی رۆژانەم پتر بێ و لە لایەکی دیکەش لە شار و لە نێو خەلك دور دەبووم و نەختێ بە ئاسودەتر دەژیام • میرزا رەحیم لە گەڵ خانمە خانمی سەدری قازی لە کورە خانە ببوە شەریك• حەسەنی حیسامی لە کورە خانە نوێنەری خانمە خانمە بوو •

بە حەسەنی حیسامیم گوت ; لە گەڵ میرزا رەحیم قسە بکا و بەڵکو لە کورە خانە کارێکم بدەنێ• پاش چەند رۆژ حەسەن هات و گوتی : "زۆرم هەوڵ دا میرزا رەحیم قەبوڵی نەکرد، دەی گوت ئەو لە لای دەوڵەت تاوانبارە ئەگەر

www.kerimbisami.com

بێتە ئێرە، کورەخانەکەم پەکی دەکەوێ "

ئەو میرزا رەحیمە لە سەرەتای زیندو کردنەوەی رێکخراوەکانی حیزبـــی دا یەکێك لەو کەسانە بوو کە کاری دەکرد و تەنانەت سندوقداری حیزبیش بـــوو. بەڵام ئەو کاتەی کە چولانەوە لە پاشە کشە دا بوو تەنانەت منی بە نوســـەرو یان سەرپاڵەش رانەدەگرت .

لە لای میرزا برایم درێژەم بە شاگردی دا ، باش بوو دەمتوانی نانـــــی روژانــە پەیدا بکەم . روژێك هاشمی حوسین زادە هات و گوتی : " دوو برادەرلە نەغەدەن ، دەیانەوی چاویان بە تۆ بکەوێ . سواری ماشین بوم و چوومە نەغەدە. لە ماڵە حەمەدی خانمی، یەکێك لە هاورێیانی قەدیم و تێکوشەری حیزبـــــی دیموکرات ، چاوم بەو دوو هاورێیە کەوت کە هەمان هاشم و سمایلی قاسملـــۆ بوون . لە سەر رێبازو بەرنامەو شێوەی کارو تەبلیغاتی حیزبی پرسیارم لـــێ کردن . بۆم دەرکەوت کە ئەو برادەرانە زۆر زەحمەت دەکێشن، خۆ لە مەترســـی داوێن ، بەلام بۆ تێکوشان و کاری تەشکیلاتی بەرنامەیەکیان نیە . لەو بارەوە هێندێ پێشنیارم دان و داوام کرد کە کۆنفرانسێکی حیزبی ببەستـــــرێ و نەخشەو بەرنامەیەك بۆ تێکوشان دابن درێ. بەڵێنی یان دا کە بگەرێنەوە بـۆ لای بانەو لە گەڵ برادەرانی مەسئول باس بکەن .

گەرامەوە بۆ مەهاباد لە لای وەستا برایم کارەکەم درێژە پێدا . رۆژێکـــــی هەینی کە بێکار بوم ، سواری ماشین بووم و چوومە نەغەدە. کاتێك لە گــاراژ دابەزیم، ژاندارمەیەك هاتە پێش و گوتی : " لە ئیدارەی ژاندارمە بانگـــــت دەکەن " . بێ ئەوە کە رێگا بدا بچمە نێو بازارو کەسێك ببینم وەپێش خۆی دام بۆ ئیدارەی ژاندارمە . کاتێك چوومە ژور، سرگورد ئەحراری سەرۆکـــــی ژاندارمەی نەغەدە گوتی : " ئاغای حیسامی لە روکنی دوی سوپا دەستور دراوە کە هەر بەو ماشینەی پێ هاتووی بتگێرمەوە بۆ مەهاباد . حەقت نیە بێیـــە ئەولایە "گوتم بە توندی ئیعتراز دەکەم . سندوس ئێرانە، منیش ئێرانیـــــم . چەند ساڵ ماڵم لێرە بووە ، دۆست و برادەرم هەن. چۆن لە ئێراندا رێگـــــای هات و چوێ دەگرن ؟

گوتی :

ـ خۆت دەزانی وەختی ئیعترازنیە. پێم خۆشە بۆ خۆت سواری ماشین بی و بچیەوە مەهاباد ، دەنا ناچارم لە گەڵ ژاندارمە بدنێرمەوە .

دیتم مەسەلەکە توندە. ئوتۆبوس هات سوار بووم و چوومەوە مەهاباد. بەیانی تازە لە خەو هەستابووم گروبانێك هات و بردمی بۆ روکنی ٢ . سەرهەنگ سالاری زادە سەرۆکی روکنی ٢ بێ ئەوەی هیچ بلێ وەپێشم کەوت و بردەی بۆ ستادی لەشکر . کە چووینە ژور سوپەبود وەرەهرام لە گەڵ حاجی ساڵحی شاتری دانیشتبون . سالاری زادە دەستی بەرز کردو قاچی لێك دان و گوتی :

ـ تیمسار!حیسامی حازرە .

وەرەهرام سەری هەڵێناو گوتی :

ـ تۆ چی و چت دەوێ ؟ بۆ هەدا نادەی ؟ نەی هێشت وڵام بدەمەوە ، روی کردە حاجی ساڵحی شاتری و بە منی گوت : " ئەم ئاغایە دەناسی " ؟

ـ نەخێر نای ناسم . من حاجی ساڵحم باش دەناسی . دەمزانی چۆن لە خزمەتی رێژیمی دیکتاتۆری و چەپەڵی شا دایە . هەر بۆ ئەوە کە بە هەندی نەگرم و بە هیچی بزانم گوتم : نەخێر نای ناسم ، نازانم ئەوە کێیە. توڕە بوو گوتی :

ـ چۆن ئاغای حاجی ساڵحی شاتری ناناسی ؟ بەلێ دەبێ نەیناسی ، چونکە ئەگەر تۆ بیناسی ، ئیتر ئەو ئاغای حاجی ساڵحی شاتری نیە .

پاشان روی کردە سالاری زادەو گوتی : " حەقی نیە لە مەهاباد وەدەرکەوێ" بەم جۆرە بە کردەوە کەوتمە ژێر چاوە دێری پولیس و دەبوایە هەموو رۆژێ بچمە روکنی ٢ خۆم نیشان بدەم. هێندێ رۆژ نەدەچوم ، گروبان یا ئیستیوار- یەکی روکنی ٢ م دەبینی دەم گوت : " شاهید بن لە مەهاباتم !

کار لە لای وەستا برایمی دارتاش بێجگە لەوە کە مانگانەیەکی کەم بوو ، فیز و پریستیژی سیاسی منیشی دێنا خوارێ . لە کۆمەڵی دواکەوتوی کوردە- واری دا دەژیام . لە زۆر کەسم دەبیست دەیان گوت : " نەتیجەی زیندان و

www.kerimhisami.com

گوێرەوەری لە ڕێگای میللەت دا هەر ئەوەیە • هەستم بە خۆ بە کەم زانین دەکرد • لە لای وەستا برایم دەستم لە شاگردی هەڵگرت و بێکار مامەوە • چەند جار چوومە لای سەرۆکی شارەبانی مەهاباد ، داوام لێکرد کە کارم بۆ پەیدا بکا • سەرۆکی شارەبانی سەرهەنگێکی پیرو پیاوێکی خراپ نەبوو، کۆنە ژنی سمایل ئاغای سمکۆی مارە کردبوو ، دەیویست لە گەل خەلك چاکە بکا • دوو سێ جار چوومە سەری و داوای کارم دەکرد • ڕۆژێك گوتی :

ــ لە گەڵ ئەو دەستەیە کە مالاریا دەپرژێنن کار بکە • بە مەهەندیس دەلێم حقوقی باشت بداتێ • خۆت لە گەڵ ئەو بخافلێنە •

ــ زۆر باشە ، ئەو کارە دەکەم • من لە خوام دەویست کارێکی ئاوا پەیدا بێ کە بتوانم لە مەهاباد بچمە دەرو لە دێهات بسوڕێمەوە • دۆست و برادەران ببینم و بۆ تێکوشانی حیزبی ڕێ و شوێنێك بدۆزمەوە بۆم دەرکەوتبوو کە لە ناوچەی مەهاباد ریکخراو تێکۆشانی حیزبی لە گۆڕێ دا نیە • دەرفەتێکی باش بوو ، دەمتوانی ئەندامانی پێشوی حیزب ببینم و بۆ تیکۆشان ئامادەیان بکەم •

سەرهەنگی شارەبانی موهەندیسی بەرپرسی (دەستەی خەبات دژی مالاریا " ی بانگ کردو وتی : " دەبێ حیسامی بە مسئولی دەستە بنوسی و حقوقی باشی بدەیە " •

لە گەڵ مەهەندیس بومە ئاشنا ، دە کەسی دیکە لە گەنجانی مەهاباد لەگەڵ ئەو دەستەیە کاریان دەکرد هەموویان کوری باش بوون، ڕێزێکی زۆریان بۆ من دادەنا • نێزیکەی چل ڕۆژ ناوچەی شارویران و مەحالی شازادەو بەریپرانان گەڕاین • زۆربەی برادەرانی پێشوی حیزبیم دیتنەوە قەرارو نیشانەی پێوەندی تایبەتیم لە گەڵ دانان • هێندێکیان ئەرکی تایبەتیم پێ ئەسپاردن• لە گەڵ موهەندیس باش ڕێك کەوتبوم • پێشنیاری دەکرد لە گەڵ ئەو بچمە تاران وە لە ئیدارەی " خەبات دژی مالاریا " دام بمەزرێنێ • لەو ماوەیەدا ڕۆژی شەش تمەنی بۆ من دەنوسی ، ئەوە یارمەتیەکی گەورە بوو •

ڕوژێك لای ئێوارێ لە گوندی " باین دەری " دەگەڕاینەوە بۆ نیگبەتی لە

www.kerimhisami.com

سەر پردی مەهاباد تووشی وەرەهرام بووین • من لە پێشەوەی ماشین سوار ببوم کە چاوی بە من کەوت ماشینەکەی راگرت پرسی :

ـ ئەوە لە کوێ دێنەوە ؟ تۆ بۆ چی لەو ماشینەدای ؟

ـ لە گەڵ ئەم دەستەیە کار دەکەم ، بێکار ناژیم و دەبێ کار بکەم• بڕێکی جنێو بە موهەندیس داو گوتی : " بیانوی باشت بۆ رێك کەوتوە کە حیزب زیندو کەیەوە ، دابەزەو بڕۆ• لە مەهاباد وەدەر نەکەوی"•

لەو بەینەدا قەرەنی ئاغای پیران لە مەهاباد هاتە لام گوتی : " ماڵە ـ کەت بێنە لای من ، دەسەڵاتی خۆم هەموو لە بەر دەستی تۆ دادەنێم ، زۆر چاکت بە خێو دەکەم • " زۆرم پێ خۆش بو لە مەهاباد بچمە دەر و لە گوندێك دانیشم و لە بەر چاوی حکومەت نەبم • چوومە روکنی ٢ بە سەرهەنگ سالارزادەم گوت : "دەچمە گوندی شین ئاوا لە لای قەرەنی ئاغای پیران دامەزراوم لەوێ دەبم "

ـ حەقت نیە لە مەهاباد وەدەر کەوی •

لەم بێکاریەدا کاك هەباسی کوری کاکە رەزای ماسوێ قەت لێم خافڵ نەبوو، لە هەموو بارێکەوە یارمەتی دەدام • ناتوانم چاکەی ئەو جوامێرەم لە بیر بچێتەوە •

رۆژێك لە شار تووشی قادر ئاغای ماسوێ بووم بۆ نیوەرۆ بانگێشتنم کرد • دیارە ماڵ و وەزعێکی ئەوتۆم نەبوو کە ئاغایەك بانگێشتن بکەم• بەڵام پێم خۆش بوو لە گەڵ زۆر کەس دۆستایەتی درێژە پێ بدەم • قادر ئاغا بۆ نێوەڕۆ هاتە ماڵ و عەلی شەوقی لە گەڵ خۆ هێنابوو • میرزا عەلی شەوقی ئەو دەم مامۆستای مەدرەسەی ماسوێ بوو • نان و چێشتێکی خۆمانەمان ساز کردبوو• نانمان خواردو چامان دەخواردەوە، باسی سەردەمی کۆماری کوردستان و وەزعی سیاسی ئەو دەم هاتە گۆڕێ • ئەو مامۆستا بێشەرەفە بێ پێشەکی دەستی کرد بە جنێو دان بە پێشەواو بە قەبری **قازی محەمەد** • هیچ مەعلوم نەبوو ئەو بێ ناموسە چ کاری بە پێشەوا دابوو• من خۆم پێ رانەگیرا گوتم :

کەسێك قسە بە قازی بلێ گو بخوا باشترە • لە گەڵ قادر ئاغای نەبای،

www.kerimhisami.com

خـــــــراپم پێ دەکردی "

قادر ئاغا زۆر تێك چوو ، گوتـی : میرزا عەلی(١)ئەم قسانە لە تۆ زیادین، پیاوی وەك قازی لە کورد هەڵ نەکەوتوە " روی دەمن کرد و گوتی : " کاك کەریم ببورە من لە هاتنی ئێرە پەشیمانم ٠

---

(١) ئەو میرزا عەلی یە بێ شەرەفە کە دۆستێکی گیانی حەسەنی شەرەفـــی بوو بە فێڵ و تەڵەکە زەوی و زاری همزەی برای قادرئاغای ماسوێ داگیرکردبو. ئەو کابرایەی لە ساجی عەلی دانابوو٠ پاش روخانی رێژیمی شا همزەئاغا لـە حیزبی دیموکرات شکایەتی کردو سەنەدو بەڵگەی زۆری نیشان دان ٠ مـــن کە بەر پرسی تەشکیلاتی مەهاباد بوم نوسیم کە حاسڵی زەوی و زاری داگیـر- کراو بدەنەوە بە همزەئاغا ٠ بەڵام کاك حوسێنی مەدەنی کە لە لایەن کۆمیتەی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستانەوە کرابوو بە بەر پرسی کۆمیتەی زەوی و زار ، سابلاخی گەری گوڵی کردبوو ، بۆ دیفاع لە عەلی شەوقی نەیهێشـــت بریاری تەشکیلاتی مەهاباد بچێتە سەر٠ کاتێك دوکانی " ئەسکەنـدەری " جاسوسمان دەکردە کتێبخانەی پێشەوا ، کاك کەمالی شافعی هات گوتـــی : ئەو کابرایە " میرزا عەلی شەوقی " هاتوە بە ئاشکرا دژی حیزب قسە دەکا ٠ من قسەکانی ئەو خۆ فرۆشەم هەر لە بیر مابو، پێشمەرگەم نارد کە بیگـــرن، بە داخەوە خۆی شاردبۆوەو نەیان دۆزیەوە ٠ پاشان چەند جار بە تەشکیلاتـــی نەغەدەو مەهابادی حیزبی دیموکراتم گوت کە ئەو کابرایە زوڵمی لە همـزە ی کوری کاکە رەزا کردوە ، بە ئاشکرا دژی حیزب کار دەکا پێویستە لێ بد رێ و تەمبێ بکرێ ٠ لە مەهاباد حەسەنی شەرەفی و لە سندوس مستەفای مسئولـــی رێکخراوی دایماو پشتیان دەگرت و هەر وا مایەوە٠

www.kerimhisami.com

دایکم پیرو نەخۆش دەیویست ژن بێنم ٠ بەڵام ژن هێنان بەر لە هەمو شت پولّی دەویست ، منیش بێ پارە بوم ٠ کچە ئاغایەکی ناوچەی مەهاباد کە لە گەڵ باب و براکانی زۆر دۆست بووم پێ دادەگرت کە بی خوازم ٠ پێم دەگوت من هیچم نیە ، چارە نووسم زیندان و دەربەدەرییە ٠ تۆ نادەن بە من ، خۆشەویستی ئێمە بێ نەتیجەیە ٠ هەر ئاواش بوو٠

بریارم دا کە کچی کاک ئەحمەدی ئاهەنگەری بێنم لە هەموو بارێکەوە بۆم دەلوا ٠ بێجگە لە دوستایەتی لە گەل کاک ئەحمەدو ویستی دایکم کە تەنیا لە سەر هێنانی ئەو پێ دادەگرت ویستی خۆم و کچەکەش باشترین دەرفەتی پێك هێنابوو٠ بەڵام لە ترسی سازمانی ئەمنیەت بابی نەی دەوێرا کچەکەم لێ مارە کا٠یا بە گوێرەی داب و رەسمی کوردەواری بمداتێ ٠ ناچار ٢٧ی رەزبەری١٣٣٦ نوامبری ١٩٥٧ چوومە نەغەدەو کچەکەم لە گەڵ خۆم هێنا ٠ دەفتەری مارە و تەلاقی مەلا عبدوالرحمانی سرنج داغی نامەی بۆ بابی کچکە ناردو پێ راگەیاند کە ئەگەر تا ١٥ رۆژ بۆ مارە کردنی خەجیجی کچت لە کەریمی حیسامی ئامادە نەبی، دەفتەرلێی مارە دەکا٠

چوکەڵی گەوهەری نامەکەی بردە نەغەدە ٠ کاك ئەحمەدی بابی کچەکە گوتبوی من ناوێرم لێی مارە کەم، با دەفتەری مارەو تەلاق بۆ خۆی بریار بدات٠ پاش ١٥ رۆژ ملا عبدوالرحمانی سرنج داغی کچەکەی لێ مارە کردم ٠ جارێکی دیکەش پاش مردنی دوو ژن و دو منداڵ و تێکچوونی ماڵ و حاڵ بوومەوە بە خاوەن ژن و بەرێ چوونی خێزانیکی گەورەترم کەوتە سەر شانی ٠

www.kerimhisami.com

سەفەری سەر شایی

خزمێکی چوکەڵی گەوهەری لە گوندی (پەڵکێ) نیزیک گوندی کەوتەر بە ناوی " ئەحمەدی چوکەلی " رۆژێك هات لێی گێڕاینەوە کە بچینە سەر شایي • لە لایەك پێم خوش بوو ، لە جێگای ئاوا مرۆڤ خەڵك زۆر دەبینێ ، خەڵك دەناسێ ، دەتوانێ بیرو بڕوای سیاسی بە شێوەی جۆر بە جۆر بلاو بکاتەوە • لە لایەکی تر سەر شایي پارەی دەوێ، بێ پارە بچیە سەر شایي ئەگەر ئابڕو چوون نەبێ عەیبەو چاوبەرەژێریە •

میرزابرایمی حەربی لە گەڵ کاك چوکەل هەڵیان پێچام لە گەڵیان بچم• میرزا برایم گوتی : پارە هیچ نیە ئەوەندە پارە هەیە کە شاباش بدەی• چوم بە سالاری زادەم گوت : دەچمە سەر شایي • پاش ئەوەی کە بڕێکی هەرەشە کرد گوتی بچوو•

لە گەڵ میرزا برایمی حەربی و چوکەل کەوتینە رێ • گوتم با بچینە گوندی دێبوکر ، نیوەڕۆ لە مالە کا خدری نان دەخوێن ، ئەسپێکیان لێ وەردەگرم بە سواری دێم • نێوەڕۆ لە دێبوکر لامان دا • ماڵە کا خدری زۆر بە گەرمی پێشوازیان لێ کردین ، نان و چێشتێکی باشیان بۆ ساز کردین • پاش نان خواردن ماینی کاك قادریان بۆ زین کردم و بۆیان هێنام • سوار بووم و کەوتینە ڕێ • لە گوندی وەدەر کەوتبوین ، مامە رەشی پیاوی کاخدری بە غار وەدوامان کەوت و بانگی کرد کە راوەستین • کاتێك هات لە چوکەل و میرزا-برایمی جیا کردمەوە، گوتی کارم پێتە • بڕێك وەدور کەوتین• پەنجاتمەن پارەی هێنا دەرو گوتی ئەوە " **یای بەگم** " بوێ ناردوی (یای بەگم کچی کا خدری دیبوکری بوو • کا حوسێنی کەوتەر تەلاقی دابوو• لە ماڵە بابی دم راست و خاوەن دەسەلاتی ئەو ماڵە گەورە بوو)

گوتم : هیچ مانای نیە ، من یای بەگم ناناسم ، نەم دیوە بۆچی ئەو پارەی بۆ من ناردوە ؟ مامە رەش گوتی : لەوەی گەرێ پێم وایە خۆی لێ خۆش کردوی• گوتویە دەچێتە سەر شایي رەنگە پارەی نەبێ • پەنجاتمەنەم وەرگرت وگوتم:

www.kerimhisani.com

" زۆر سڵاوی لێ بکە "

لە سەر شایی خەڵکێکی زۆر کۆ ببۆوە • دەرفەتێکی باش بو• چاوم بە زۆرکەس کەوت • هێندێ ئاغای مەنگوڕ بۆ سەر شایی بانگ کرابون• شەوێ قوماریان دەکرد • یەك دوو کوڕی مێر مندالێ ئاغاکانی سیاقوڵ لەوێ بون زۆر لە دەورەم دەبون و شتیان لێ دەپرسیم وەك لە بیرم مابێ، یەکیان ناوی سوارە بوو. هاتنە لام گوتیان دەبێ قوماریێ بکەی• گوتم نازانم قەت قومارم نەکردووە •هەر یەکە پێنج تمەنیان هێنا دەرو دایان نا گوتیان دەبێ تۆ قوماری پێ بکەی•من لە ژیانم دا قومارم نەکردبوو ،بەڵام دەستم پێ کرد، بۆم دەهات کاتێك قومار تەواو بوو سەت و بیست تمەنم بردبۆوە • پوڵەکەم دا بە کوڕەکان، هەرچی کردم وەریان نەگرت • گوتیان هەر پێمان خۆش بوو بەشداری بکەی • بە کورتی پارەیان لێ وەرنەگرتم ، کاتێك لە شایی گەڕاینەوە سەت و حەفتا تمەن پوڵم هەبوو •

تازە ژنم هێنابوو دەبوایە لانی کەمی جل و بەرگی بۆ بکڕم• بیرم کردەوە ئەگەر بچمە زینوێ شێخی هەم هەرزانتر شت و مەکی بۆ دەکڕم هەم رەنگە هێندێ کەسیش ببینم • بۆ سەفەری زینوێ ولاخی سواری پێویست بوو• پارەم لە میرزا برایمی حەربی وەرگرت کە بارگینێك بکڕم • چوومە بازاڕی مەهاباد کە ئێواران لە نێزیك قەبران کۆ دەبوونەوەئاژەل و یەك سم و رەشە ولاخ ورۆن و پەنیری لێ دەفرۆشرا •

لە مەهاباد هێندێ کەسی بێکارەو بەرەڵڵا و مفتە خۆرو سەرسەری فێر ببون لە سەر حیسابی خەڵکی گوندی نەخوێندەوارو فەقیرو هەژار دەژیان • نێوی خۆیان نابوو " **دەڵاڵ** " کابرای دێهاتی ماست و پەنیرو رۆن و خوری و دانە ـ وێڵەی بۆ فرۆشتن دەهێنا بازاڕ • لە دەرەوەی شار پێشیان پێ دەگرت شتەکەیان لێ وەردەگرت و کابرای خاوەن وەك سواڵکەر وەدوایان دەکەوت • دەیان برد بە کەیفی خۆیان دەیان فرۆشت ، خاوەن شتەکە دەبوایە دەست بگرێتەوە هەرچی دابایانێ ئەوە بوو، نەی دەوێرا دەنگ بکا • ئەگەر وە دەنگ هاتبا جاری وا هەبوو لێشیان دەدا • وردە بۆرژوازی شاری مەهابادو بیرو ڕای

www.kerimbisami.com

گشتی زۆر باش ئاگاداری ئەو ناحەقی‌یەو بێ ویژدانیە بوو• بەلام لە بەر ئەوە کە هەموو تەنیا لە فیکری دەس بڕی و چەوسانەوەی هەژارو وەدەست هێنانی قازانجی تایبەتی دا بوون ، کەس وەدەنگ نەدەهات •

یەك دو جار ئەو مەسەلەیەم لە گەڵ هاوریەانی حیزبی هێنا گوڕێ و گوتم: ئەو تاقمە سەر سەریەیە رەش و رووتی گوندیان روتاندۆتەوە ، پێویستە بە شێوەیەك پێشی بگرین • فایدەی نەبوو ، چەند کەسیش لەوانەی کە ناوی ئەندامەتی حیزبیان لە سەر خۆ دانابوو رەگەڵ ئەو تاقمە کەوتبوون و شەریك بوون و لەم رێگایەوە بەرێ دەچوون •

ئەگەر عەزیز نەسینێکی کورد هەبایە دەیتوانی چەند کتێب لە سەر کردەوەی چەپەڵی ئەو تاقمە لە مەهاباد بنووسێ• دەلاڵ و کریارو دوکاندار هەموویان شەریك بوون و خەڵکیان دەڕوتاندەوە• رێگاکانی شارو گەڕەکەکانی بازاڕیان لە نێو خۆ دابەش کردبوو• هەر دەستەی چەند کەسێکی بۆ سەررێگایەك و بۆ مەیدانێك دەنارد • یەك خۆی دەکردە کریار، یەکیش دەبوو بە دەلاڵ• نەیان دەهێشت کابرای گوندی دەرچێ و بە هەر فڕو فێڵێك بایە دەستیان دەبڕی•

چوومە بازاڕ بارگینێکم کڕی بە ۱۳۰ تمەن • پوڵەکەم دابوو ،بارگینم رادەکیشا بێمەوە نێو شار• دیتم دو کەس لەو دەس بڕ و گۆبڕانە پەیدا بوون زۆر سەیر بوو کە نەیان دەناسیم • پرسیان :

ــ ئەو بارگینە دەفرۆشی ؟

ــ نا کڕیومە •

ــ بە چەندت کڕیوە ؟

ــ بە هەرچەندی بێ لە گەڵ خاوەنەکەی رێك کەوتوین ، تازە تەواو بووە •

ــ ئەدی دەلاڵی ئێمە ؟

ــ دەلاڵی چی ؟ ئێوە چکارەن ؟ شەرم ناکەن لە جیاتی کارو کاسبی بە دەلاڵی دەژین ؟

من بۆ نێو شار دەهاتمەوەئەوانیش وەدوام کەوتبون • جارو بار دەیان گوت: خۆت پیاو خراپ مەکە دەلاڵیەکەمان دەیە با بڕۆین•

www.kerimhisami.com

گوتم وەرن با بچینە کاروانسەرا ، لەوێ دەلاڵیتان دەدەمێ • گەیشتمە مەیدانی مەنگوڕان ، تووشی کا وسێنی حاجی لەتیف و محەمەدی ماملێ و رەشەی قاچاخچی بووم • چاك و خۆشێکی گەرم و گوڕ ، گوتم ئەرێ بزانن ئەوانە کێن چییان دەوێ بۆ وەدوای من کەوتون ؟ ئەوان دەیان ناسین کاوسێن گوتی :
هەتیو چۆن ئیوە کاك کەریم ناناسن ؟ بە خێر دەلاڵی لەویش دەستێنن ؟ بڕۆن بڕۆن شەرمێ بکەن • ئەوجار دەستیان هەڵنەدەگرت :
ــ دەبێ بمان بەخشێ ••• نۆکەری تۆین نەمان ناسیوی !

سەفەری عێراق

رۆژیك لە گەڵ چەند قاچاخچی خەڵکی مەهاباد کە یەك دوویێکیان دۆست و هاورێ بوون چوومە زینوێ شێخی • چەند رۆژێك لەوێ بووم • هێندێك شت و مەکی پێویستی مالێم کرین و گەڕامەوە • لە گەڕانەوەدا شەوێ چوومە گوندی " قازیاوا " • ناسیارێکم لەوێ هەبوو دەبوایە لە گەڵ ئەو بەرۆژ شتەکان بێنمەوە نێو شار • برادەری ناسیار کە میوانی بووم پیاوانە سوار بووهێندێ لە شتەکانی لە پاش تەرکی قایم کردو منیش هێندێ شتم لە خورجینێك دا بە سەر بارگین دا هێناو بەرەو مەهاباد کەوتینە رێ •

لە سەر بستوی تەقە دار سەرباز راوەستابوون• ولاتەکەی مە هەمیشە وەك ولاتی داگیر کراو ئەرتەش و ژاندارمە حوکمیان بە سەر دا کردوە• دەنا هیچ مانای نەبوو دەوروبەری شار بە سەرباز بگیرێ • بانگیان کردین راوەستاین دوو سەرباز هاتن خەریکی پشکنینی پاش تەرکی برادەرەکەم بوون تا ئەوان خەریك بوون، من رکێفم لە بارگین داو بەرەو شار • هەرچەند دەنگیان دام کە راوەستم فایدەی نەبوو• گەیشتمە نێو شار چوومە مالی ناسیارێك ، بارگین و شتەکانم لە حەساری ئەوان داناو گەڕامەوە بۆ بنکەی سەربازەکان کە لە سەر شەقامی سەربازخانە بوو• تەماشام کرد برادەرەکەی منیان گرتوە بە بار و بارگینەوە هێنایانە بنکەی سەربازەکان کە گروبانێك بەر پرسیان بوو•

www.kurdishsami.com

گوتم : ئەو شتانە هەموویان ئی منن ، بۆ ماڵی خۆم کڕیون، هیچیان بـــــۆ فرۆشتن و بۆ بازاڕ نین • ئەو برادەرە بۆی هەڵگرتوم ئەگەر بیان دەن بـــــە گومرگیش هیچ بە ئێوە نابڕێ، شتەکانیشم دەدەنەوە • بە گروبانم گـــــــوت پەنجا تمەنت دەدەمێ واز بێنە • کابرا پاش نەختێك چەقە راز ی بوو •

ــ بەلاّم پارەم پێ نیە، سەربازێکم لە گەڵ بنێرە ئێستا پارەکەت بۆ دەنێـــرم•

شتەکانمان هەڵگرتو بە برادەرەکەم گوت : تۆ بڕۆ شتەکان لە ماڵی خوشکـــت دابنێ ، پاشان دە تبێنمەوە• سەرباز لە گەڵم هات هەتا گەیشتینەوە ماڵـــی چووینە ژورو پێم گوت : بڕۆ بە سەر گروبان بڵێ پارەم نیە • شتێکی بۆ ماڵـــی خۆم بیکڕم جەریمەی نادەم• سەرباز تاوێك راوەستاو ملی هیز کردو رۆیشت •

پاش دوورۆژ گەڕانەوەم لە عێراق بەیانییێك دوودیژبان هاتن و گوتیان لـــــە دیژبانی مەهاباد ویستویانی • لە گەڵ خویان بردم بۆدیژبانی مەهاباد ئەفسەری کێشك گوتی :

ــ بە ئەمری بازپۆرسی سوپا تۆ زیندانی • بنێرە پێخەفت بۆ بێنن، چونکـــــە هیچمان نیە پێ بخەوی • سەربازێکم ناردەوە ماڵێ ، خێزانم لە گەل کچـــــی خوشکم دەستە نوێنێك و نان و چێشتی بە گریانەوە بۆ هێنام • دلخۆشیم داوە و گوتم :

ــ پێم گوتبوی چارە نووسی من هەر زیندان و دەربەدەریە• ئێستاش مەگـــری بچۆوە ئاگات لە دایکم بێ •

دوو رۆژ بە بێ پرسیار لە دیژبانی مەهاباد رایان گرتم • نیوەڕۆو ئێـــــوارە خێزانم نانی بۆ دەهێنام و بڕێك دەگریا • منیش دڵخۆشیم دەداوەو غیرەتـــم وەبەر دەنا •

پاش دوورۆژ بردیانم بۆ ستادی لەشکر • لە ئیدارەی بازپۆرسی ،سەرهەنـگ **بەهارمەست** بازپۆرسی سوپای مەهاباد دانیام و دەستی کرد بە پرسیـــــارو لێکۆڵینەوە • لە پێشدا ناو و نازناوو کارو جیگای دانیشتنی پرسی• پاشـــان گوتی بنووسە هەرچی لێت دەپرسم راستی بلێ• ئەوەم نووسی • دەستی پێ کـرد

ــ چەند زمانی بێگانە دەزانی ؟

ـ دوو زمانی بیگانە دەزانم .

ـ چی و چی ؟ بیان نووسە .

ـ فارسی و ترکی .

کاتیك ئەوەم نووسی، جەناب سەرهەنگ ئاگری گرت ، هەستا سەر پاشوان و نەڕاندی :

ـ ئەو قسانە چیە ؟ یانێ چی ؟ چۆن فارسی زمانی بێگانەیە ؟

ـ بەڵێ من کە کوردم بۆ من زمانی بێگانەیە . من لە سەرەتاوە نووسیومە هەرچی لێم بپرسێ راستی دەڵێم . راستی ئەوەیە فارسی و ترکی بۆ من زمانی بێگانەن .

ـ دەزانی ئەو قسانە بۆ تۆ بە گران تەواو دەبن ؟

ـ دەزانم ، راستی گوتن لەو ریژیمە دا باسی سەرە .

ـ بە گوێرەی راپورتی گەیشتو ، تۆ چوویە عێراق لەوێ چاوت بە هێندی کەسی دژی ریژیمی شاهەنشاهی کەوتوە .لەگەڵ ئەحمەدی ئاهەنگەری نەغەدەو چەند کەسی تر کوبوونەوەی حیزبیت هەبووە . راستیەکەی جواب بدەوە .

ـ راستە چوومە زینوێ شێخی . تازە ژنم هێناوە چووم هێندێ شت و مەکم بۆ خیزانم کریوە . بەلام هیچ کەسی دژی ریژیمم نەدیوە . ئەحمەدی ئاهەنگەری ئێستا لەگەل من نێوانی نیە . کچم لێ هەڵگرتوە ، مەسڵەتی لەگەڵ نەکردوم تو رەنگە نەختێك داب و شوێنی کوردەواری بزانی ، کەسێك کچی لە یەکێك هەڵگرت ناتوانێ کۆبوونەوەی حیزبی لە گەڵ بکا . من ئێستا دەستم لە سیاسەت هەڵگرتوە . ئێوەش بە راپۆرتی بە درۆ بڕوا مەکەن.

ـ لە بارەی عەلی ئەمیر عەشایری دەلێ چی ، خۆ ئەو دوژمنی تۆ نیە ؟

ـ ساڵی١٩٤٨ عەلی ئەمیر عەشایری جەڵەبی لە من ئەستاندبوو . شکایەتم لی کرد حەیوانەکانم لێ ئەستاندەوە . ئەگەر لە بیرت بێ تو ئەو دەم حوکمی ئەستاندنەوەی حەیوانەکانت نووسیوە . تو ئەو دەم لە ورمێ لە روکنی ٢ دابوی. ولامەکانی پێ ئیمزا کردم گوتی : گوتی بیبەنەوە زیندان .

پاش دوو سەعاتان بانگیان کردم، گوتیان ئازادی عەمبالێك بانگ کە

www.kerimhisami.com

نوێنەکانت بۆ هەڵگرێ· بۆ خۆم نوێنەکانم هەڵگرت و کاتێك لە ماڵێ وەژور کەوتم ، ئیتر دایکم و خێزانم لە خۆشیان واقیان وڕما نەیان دەزانی بلێن چی بریارم دا ئیتر نەچمەوە عێراق ، هەوڵ بدەم کارێك پەیدا بکەم· بەلای گەورەتر لە بێکاری و نەداری نەخۆشی دایکم بوو · دایکم تووشی نەخۆشی سیل هاتبوو پێویستی بە دەرمان و ئامپولی زۆر هەبوو · لێرەدا پێنووسەکەم لە توانای دا نیە پیاوەتی و جوامێری عەولای حەکیم زادە بنووسێ · یارمەتی و مروڤایەتی ئەو هەرگیز لە بیر ناچێتەوە · یەکی دیکە کە پێویستە ئێستاش زۆر سپاسی بکەم و چاکەی ئەو لە بیر نەبەمەوە سەیزادە **ئیفتیخاری** بورکە لە شێرو خورشید پەرستار بوو · زۆر بە دڵسۆزی دەهات ئامپولی لە دایکم دەداو لێی دەپرسی و دەرمانی بۆ دەهێنا · بەلام هەتا ژنم نەبوو ئەو هیوایەکی دیکەشی هەبوو کە بەداخەوە نەگەیشتە جێ · چوکەلی گەوهەری هەموو جارێ دەیگوت:
"لە ئاهی سەیزادە نەجاتیت نابێ"

ڕەنگە خەتا باریش بووبم چوونکە جارو بار وا دەبزووتمەوە کە سەیزادە هومێدێکی بۆ پەیدا بێ ·

لەوانە لە هەموان گرنگتر و جیگای سوپاسی هەڵوێستی سەروان هێروئابادی بوو · ئەفسەریکی گەنجی سوپا لە مەهاباد و دوکتۆرێکی باشبوو ·

ئێواران شوێنی تەماشا کردنی نەخۆشانی هەبوو ، خەڵکێکی زۆر دەچوە لای منیش روژێك دایکم بردە لای دوکتۆر و تەماشای کرد · کاتێك دەرم هێنا کە پولی بدەمێ ، لام وایە دووتمەن هەقی تەماشا کردنی وەردەگرت · پولەکەی نەویست · چەند ئامپول و شوشەیەك حەبی دامێ و گوتی پاش ئەو حەبانە بیهێنەوە ·

جارێک خێزانم نەخۆش بوو ، چووینە لای دوکتۆر هیروئابادی پاش تەماشا کردن و هێندێك دەرمان کەوتە سەر پرسیاری ژیان و کارو بەڕێ چوونم وەزعی خانوو جێگای دانیشتنی پرسی · پێم سەیر بوو · ئەفسەری ئەرتەش بۆچی باسی ئەو شتانە لە گەڵ من دەگا !
گوتی : " دایکت زو زو بێنە ، مەهێلە دەرمانی لێ ببڕێ· دۆستایەتیم

www.kerimhisami.com

له گەڵ دوکتۆر هێرو ئابادی تا دەهات پتەو تر دەبوو • زۆرجاران بێکار دەچوومە لای دادەنیشتم • هەمیشە بە خۆشی پێشوازی لێ دەکردم،هەموو جاری لە نەخۆشی دایکمی دەپرسی • رۆژێك لە پڕ لە ماڵەکەمان وەژور کەوت تاقە دیوێك چوار کەس تێدا دەژیاین دوکتۆر گوتی : " ئەم ژورەی ئێوە بۆ ژیان نابێ ، دایکت نەخۆشی سیلی هەیە • خێزانت و خوشکە زاکەت گەنجن مەترسی ئەوە هەیە کە ئەوانیش بگرنەوە "

گوتم : جێگای باشترم وەگیر ناکەوێ • بە تایبەت خاوەن ماڵەکەمان ئەوەندە باش و دڵسۆزن زەحمەتە لە هەموو مەهاباد خاوەن ماڵێکی ئاوا وەگیر بکەوێ خەڵك من زۆر دەناسێ، دێنە ماڵمان ، لە مەهاباد هەموو کەس رێگا نادا خەڵکی بێگانە هات و چۆوی حەساریان بکا • ماڵی مام ساڵح بە تایبەت نوسرەتە خاتون ئەوەندە باشن هەتا مردن چاکەی ئەوان نادەمەوە" دوکتۆر گوتی : " بچۆ شیرو خورشید داوا بکە با دایکت بنێرنە تاران بۆ نەخۆشخانەی تایبەتی نەخۆشی سیل • منیش بە سەرهەنگ **کەدخودایان** دەڵێم، بەڵکو موافقەت بکا • من بە نامە دەنووسم کە پێویستە ئەم نەخۆشە بۆ تاران بچێ "

تەگبیرێکی باش بوو، نووسراوەیەکم لە دوکتۆر هێروئابادی وەرگرتووچومە شێرو خورشید، نامەیەکم نووسی دام بە سەرهەنگ کەدخودایان • گوتی پاش دوو رۆژی دیکە وەرەوە • کاتێك پاش دوورۆژ چوو مەوە گوتی : "ناتوانین بینێرین • تۆش ناتوانی لە گەڵی بچی روکنی ٢ چوونەدەری تۆی لە مەهاباد قەدەخە کردوە • تۆ چکارەی ؟ بۆ چی لە گەل تۆ یەك نین ؟ "

گوتم : من نەم توانیوە خراپەی دەوڵەت بکەم بەلام مەعمورەکان بێ لوتفن•

پاش چەند رۆژ چوومە لای دوکتۆر هێروئابادی • گوتی : " هەموو شتێك دەزانم لە منیان پرسیوە ئەم نوسراوەت بۆ چی بۆ حیسامی نوسیوە؟ لە ولامدا گوتومە : من دوکتۆرم، وا تێ گەیشتوم کە ئەو نەخوشە پێویستە بچێتە خەستە خانەی شائاباد •

بەم حاڵەش دوکتۆر هێروئابادی لە هیچ یارمەتیەك بە نەخۆشی دایکم

دەستی نەدەگێراوە • بێجگە لەوە ئەگەر دۆست و برادەری گوندیش نەخـــۆش دەبوون دەم بردن بۆ لای دوکتۆر هێروئابادی و زۆرجار بێ پارە تەماشـــای دەکردن•

نـەخۆشیکـــــی دیکـــــــە

دایکم نەخۆشی سەرپێ بوو ، پێویستی بە حەسانەوەو هەوای خاوێن و خواردە-مەنی باش هەبوو• بە داخەوە هیچیان بۆ من دەرەتانیان نەبوو• وەك گوتـــم تاقە ژورێکمان هەبوو بۆ چوار کەس ، سەرەرای ئەوە میوانیشمان دەهات •

رۆژێك لە پر تەماشام کرد کاك قادری کوری کاخدری دیبوکری لە گەڵ دوو زەلامان نەخۆشێکیان لە ولاخ دابەزاندو بە کۆڵ هێنایانە ژور • کیژێکـــــی پازدە ساڵە ، نەوەی کاخدری دیبوکری بە ناوی گوڵی • ئەم کیژە دایکـــــی نەمابوو بە منداڵی هێنابویانەوە ماڵە باپیری لە لای بابی نەدەژیا • کیژێکی لە رادە بەدەر جوان، کوڵمەی وەك دەنکی هەنارو بە راستی گوڵی بەراستی بوو دایکم و خێزانم گورج جێگایان بۆ چاکردزۆر نەخوش بوو• خێرا چووم دوکتـۆرم هێنا تەماشای کرد دەرزی و دەرمانێکی زۆری بۆ نوسی• کاك قادری خاڵــــی دوو رۆژ لە مەهاباد لە ماڵێکی دیکە مایەوە، رۆژانە دەهاتە ماڵی ئێمەو لـە لای گوڵی دادەنیشت • پاش چوار رۆژ حاڵی باشتر بوو، وەقسە هــــــات خواردنی سوکی دەخوارد • دایکم زۆری پێوە ماندو بوو خزمەتی دەکرد•خاڵـی بەجێ ی هێشت و کیژەکە لە ماڵی ئیمە بە نەخۆشی مایەوە• هەموو رۆژێ لـە گوندیەوە پیاوێکیان دەناردو لێیان دەپرسی •

دوکتۆر هەموو رۆژێ دەهات سەری دەدا • **گوڵی** وردە وردە دادەنیشـــت ، هەڵدەستا لە ژورێ دەهات و دەچوو• رۆژێك کە دەچوومە دەرێ کاتێك وەدەر کەوتم دایکم بانگی کردم • گەرامەوە گوتی : " گوڵێ دەڵێ نابێ بچێتــە دە رێ ئەگەر ئەو دەروا حالم خراپ دەبێ " چووم لە پەنای دانیشتم ، دڵخۆشیــــم داوە گوتم ئێستا دێمەوە ، کارم هەیە دەبێ بچمە دەرێ • کاتێك هەلدەستـــام

www.kerimhisami.com

هەر دووگ باسکی هاویشتە ئەستوم گوتی : " ناهێلم... بەجێم مەهێلە ....."
دایکم گوتی دانیشە ئێستا دێتەوە سەر خۆ ...
تا دەهات گوڵێ باشتر دەبوو. دوکتۆر گوتی : هێندێ دەرمان لە گەڵ خـۆی بەرێ دەتوانێ بچێتەوە" خاڵی هات کە بێباتەوە ، دەستی کرد بە گریـــان دەیگوت نایەمەوە دیبوکری هەر لێرە دەبم . چەند رۆژێکی دیکەش گوڵێ لــە ماڵی ئێمە مایەوە . رۆژی ٢١ی سەرماوەزی ١٣٣٦ ویستم لە گەڵ خێزانــم بچینە تەماشای رێژەی سەربازان . گوڵێ گوتی منیش دەبێ لە گەل خۆتــان بەرن . چووینە سەر شەقام ، دەستی منی گرتبوو بەری نەدەدا . کاتێك لــە شەقام راوەستابووین خێزانم و خوشکەزاکەم لە ئێمە دورکەوتبوونەوە.گوڵێ گوتی : " تو ئەو خودایە مەهێلە بچمەوە، دەمەوێ هەمیشە لە کن تۆ بم "
گوتم : ئێستا بچۆوە من جارو بار دێمە دیبوکری سەرت دەدەم باش نیە لێـرە بمێنیەوە. گریا گوتی : نامەوێ بچمەوە دەمەوێ لە کن تۆ بم . چەند رۆژ پـێ چوو دو خاڵی هاتن کە بیبەنەوە . کاتێك وەدەر دەکەوتن لە کن خاڵی و لــە لای دایکم و خێزانم ئامبازم بوو دەستی دەئەستوی کردم و ماچی کردم. لــە کوردەواریدا زەحمەتە شتی ئاوا رو بدا . هەوەل جار بوو ببینم کیژێك لە کـن خەڵك و لە پێش چاوی کەس و کاری خۆی پیاوێکی بێگانە ماچ بکا .
هەر چوونێك بوو گوڵی چۆوە. حەوتویەك پێ نەچووبوو ئێوارەیەك درەنــگ پیاوێکی کاخدری دیبوکری بە هەرەمە گەیشتە ماڵی ئێمەو نامەیەکی کاخدری پێ بوو. لە نامەکەدا نووسیبوی : " وەزعی گوڵی گەلێك خراپە تکایە بە هـەر قیمەتێك بێ دوکتۆرێك لە گەڵ خۆت بێنە ، چاوە روانین"
ناچار بەو شەوە هەولم دا دوکتۆر هێروئابادی بدۆزمەوە نەم توانی لـــــە سەربازخانە کێشك بوو. چوومە ماڵە سەرهەنگ کەدخودابیان سەرهەنگ هاتـــە دەرێ و پرسی بەم شەوە چ قەوماوە ؟ روداوەکەم پێ گوت ، گوتم : هەرچەنــدی بڵێی پارەت دەدەمێ، تکایە لە گەڵم وەرە بۆ دیبوکر ".
ــ ئێستا شەوە ، دیبوکر دورە دەبێ سەد تمەنم بدەنێ .
ــ زۆر باشە چەندی بفەرموون دەی دەن .

بانگی شوفێری کرد سواری ماشین بوین و سەعاتی ٩ی شەو گەیشتینە دیبوکر • ماڵی کاخدری زۆر پەرێشان بوون • گوڵی بێهۆش بوو • ژن لە دەورەی دەگریان دوکتۆر تەماشایەکی کردو ئامپولێکی لە باسکی دا • خوێنێکی رەشی لە باسکی هات • گوڵێ چاوی هەلێنا ، چاوی گیران من چووم لە پەنای دانیشتم دەستم گرت گوتم چۆنی ؟ بۆچی وا نارەحەتی ؟ سەری هەلێناو ، سەری لە باوەشی من نا گوتی ئێستا باشم •

ژنەکانی ماڵی کاخدری پوری و خالۆژنەکانی پێکەنین گوتیان:

ـئەوە بو کاك کەریم نەخۆش بووی !

دوکتۆر شوشەیەك حەبی بو دانا گوتی درەنگە دەبێ بچمەوە دەکرێ تکات لێ بکەم دوو روژ لیرە بی ، ئەو کچە بە دیتنی تۆ رەنگی گۆڕا مانەوەی تۆ یارمەتی دەدا • سەدتمەنیان دا بە دوکتۆر هەر بەو شەوە گەڕاوە • من لەوێ بەجێ مام ، تا شەو درەنگانێك لە کن گوڵی دانیشتبووم کاخدر لە پەنای ئێمە دانیشتبوو زۆر بە پەرۆشەوە بوو بۆ کچەکەی • رۆژی دوایي دەبوایە بگەڕێمەوە بۆ شار یای بەگم پوری گوڵی ئاواتێکی هەبوو بە هەموو جۆر دەینواند •گوڵی لە تامی بردبوە دەرو نەخۆشی کردبوە بیانو کە لە پەنای دانیشم • منیش لە لایەك تازە ژنم هێنابوو کە زۆرم خۆش دەویست ، لە لایەکی تر لە فیکری ژیان و بەڕێ چوونی خۆم دا بووم •

پاش دوو رۆژ گوڵی هەستاوە لە نێو ماڵ دا دەهات و دەچوو • ولاخیان بۆ من ساز کرد ماڵ ئاوایم لە هەموان کرد سوار بووم و گەڕامەوە • بە داخەوە ئیتر ماڵە کاخدریم نەدیتەوە •

ماوەیەك پێ چووبوو رۆژێك لە ماڵە برادەرێك میوان بوم ، خوشکەزاکەم هات گوتی : وەرە وە میوانمان هاتووە" • کە چوومەوە تەماشام کرد یای بەگم لە ماڵێ دانیشتووە • زۆر بە گەرمی بەخێرهاتنم کرد دایکم و خێزانم زۆر بەرێزەوە لە گەڵی دەدوان ، نان و چێشتیان ساز کردبوو • گوتی نەخۆش بووم • هاتبوومە لای دوکتۆر ، گوتم با سەرێکی دایکت بدەم • گوتم کارێکی زۆر باشت کردوە • بەلام وا دیارە ئێوە هەتانەخۆش نەبن کەستان وەبیر نایەتەوە

www.kerimbisani.com

گوتی : " تۆ هەر دەنگێ مەکە ئاهی نەخۆشان داخوا تووشی چ بەڵایەکت بکا " یای بەگم لای ئێواری ڕۆیشتەوە، دیداری ئاخریمان بوو.

کارم بۆ پەیدا بوو

بێکاری لە شار دەردێکی گرانە ، بە تایبەت بێکار بی و پارەشت نەبێ. ئەگەر کابرایەکی هەژارو نەناسراو لە شار بێکار بێ دەکرێ لە قوژبنێک بە حەمباڵی و بە هەر سە مەرگێک بێ ژیان بەرێتە سەر . بەڵام کابرای ناسراو لە شار بێ و نەداریش بێ ژیانی بۆ تاڵ و دژوارە.

ژیانی من لە مەهاباد تاڵ بوو بێکار بووم ، نەم دەتوانی لە شار وەدەر کەوم ڕۆژێک کاک عەزیزی یوسفی هات و گوتی :" پێم خوشە لە گەڵ چەند برادەر کۆ بوونەوەمان هەبێ " ڕۆژی کۆبوونەوەمان دیاری کرد . کاک عەزیز، هاشمی وسین زادە ، ڕەشەی قاچاخچی ، چوکەلی گەوهەری لە گەڵ کوڕێکی دیکە کە کاری شوشە بڕی بوو، هاتن . کاک عەزیز گوتی پێویستە کۆمیتەیەکی شار پێک بێنین ئەو برادەرانە هاوکارت دەبن تۆش بەر پرسی کۆمیتە وەئەستۆی خۆ بگری . گوتم : " من تازە لە زیندان هاتوومە دەر پێویستە بزانم وەزعی حیزب چۆیە ؟ ئێستا کۆمیتەی بەڕێوە بەری کێن و لە کوێن ؟پێوەندی لە گەڵ حیزبی تودە چۆنە ؟ بەرنامەی کاری سیاسی و تەشکیلاتیمان چیە ؟ بەشی زۆری کادرەکان کە لە زیندان هاتوونە دەر تەنەفور نامەیان نووسیوە وەزعی ئەوانە ڕوون کراوەتەوە یان نا ؟ کاک عەزیز گوتی پرسیارەکان هەموو بەجێن یادداشتیان دەکەم لە گەڵ برادەران ئەگەر چاوم پێیان بکەوێ باسیان دەکەین بێگومان تۆش لەو چاو پێکەوتنە دا بەشدار دەبی . ئێستا وەزع زۆر باش نیە ڕەحمان و عەوڵای ئیسحاقی لە دەرەوە دمیان تێک ناوە ، بەڵام خۆ ناکرێ تێکۆشان ڕابگیرێ پێویستە تۆ کارو باری شاری بەڕێوە بەری .

پاش هێندی باس و وتو ویژ بڕیار درا وەک بەر پرسی کۆمیتەی شار

www.kerimhisami.com

لە گەڵ ئەو ئەندامانەی خۆم دیارییان دەکەم تێکۆشانی حیزبی دەست پێ بکەین • چەند ڕۆژ پێ چوو کاك حەمەدی سەروکانی **"کاپیتان قادری"** هاتە لام لە وەزعی تێکۆشانی حیزب و بێ بەرنامەیی گلەیی هەبوو • دەیگوت تەنیا ئەسعەدی خودایاری هاتوو چووی ناوچەی ئێمە دەکا ئەویش هەر وەك کادرەکانی دیکە بێ بەرنامە بووە • پێشنیاری دەکرد کە کۆنفرانسێکی حیزبی بگیرێ و لەو کۆنفرانسەدا وەزعی ڕێبەرایەتی و بەرنامەو تاکتیکی حیزب دیاری بکرێ • کاك سەعدەی برای سەعیدئاغای قوپی کە یەکێك لە ئەندامە تێکۆشەرەکانی ناوچە بوو لە گەڵ یەك دوو برادەری شامات و شارویران پەیدا بوون پاش قسەو باسێکی زۆر داوایان دەکرد کە کۆنفرانسی حیزبی بگیرێ ولەو بێ بەرنامەیی و بێ سەرو بەرەیی رزگار بین • بڕیارمان دا کە من لە گەڵ کادرەکانی دەرەوە پێوەندی بگرم و ویستی برادەران را بگەینم•

بەهاری ١٣٣٧ ـ ١٩٥٨ سەید عەولای ئیسحاقی نامەیەکی بۆ نووسیم و داوای کردبوو بچم لە دەورو بەری سیاقوڵ لە شاخی چاوم پێ بکەوێ • ئێوارەیەك کەوتمە ڕێ و پاش پێنج ساڵ لە چیاکانی نێزیك سیاقوڵ چاومان بە یەکتر کەوتەوە • لە سەر وەزعی حیزب و بەرنامەو کۆنفرانس قسەمان کرد • گوتی شتێکمان بە ناوی کۆنفرانس هەبووە بەلام هیچ بەرنامەیەکمان دا نەناوە لە قسەکانی بۆم دەرکەوت کە لە نێوان ئەو چەند کەسەی کۆمیتەدا ناکۆکی زۆر هەیە کاتێك وەزعی رەحمانی قاسملۆم لێ پرسی لە ولامدا گوتی : ئەو خەریکی کاری خۆیەتی پێوەندی بە حیزبەوە نەماوە، بە فێل منی بردبووە ئوروپا کە بە حیزبی تودەم بفرۆشێ •

قەرارمان دانا بە نێوی **"تیکان"** لە گەڵ من پێوەندی بگرێ و نامەم بۆ بنووسێ • گەڕامەوە بۆ شار لە گەڵ چەند برادەرێك کۆمیتەیەکی نهێنی شاریمان پێکەوە نا •

ڕۆژێك میرزا برایمی حەربی کە لە پێشدا لە لاجان مامۆستا بوو ئەندامێکی حیزب بو دەمناسی لە کار دەرکرابوو هاتە لام و گوتی :

ـ باش نیە تۆ هەروا بێکار بسوڕێیەوە • لە مەیدانی ئاسنگەران دوکانێکم

گرتوه • دوکانێکی خاوێن ، مێزو سەندەڵی لێ داندراوه، وەره ڕۆژێ لەوێ دانیشه ، من و چوکەلیش دەسوڕێینەوه ڕۆژانه شتێك پەیدا دەکەین و بەشی دەکەین • له بێکاری باشتره •

ـ جا به دانیشتن هیچ پەیدا دەبی ؟

ـ من قاچاخچییەکان دەناسم• ئەگەر مەرکەزێك هەبێ هەموو رووی تێ دەکەن • شتەکانیان لێ دەکڕم دراوێکیان بەعی دەدەمێ ، پاشان دەیفرۆشمەوه، پولەکەی ئەوان دەدەم و قازانجەکەشی بەش دەکەین• تۆ هەر له دوکان دانیشه چای بخۆوەو هیچ مەکه •

من دەمزانی دانیشتن لەو دوکانه له لایەن حکومەتەوه به قاچاخچی دەناسرێم بەڵام هەر کارم به سیاسەت نەبێ هەرچی بیکەم بۆ ئەوان گرنگ نیه• بێجگه لەوه هەرچی بێ له بێکاری و سوڕانەوه باشتره • له گەڵ میرزا برایمی حەربیو چوکەلی گەوهەری کەوتم • ڕۆژانه دەچووم له دوکان دادەنیشتم کریاری شتی قاچاخ دەهاتن ، قسەم له گەڵ دەکردن • میرزا برایم و چوکەل شتەکەیان دەبرد دەیان دانێ • شەوی ئەوتۆش هەبوو یارمەتیم دەدان دەچوین له دەورو بەری شار شتی قاچاخمان دەهێناوه• له پەنا ئەوەدا هێندی کۆبونەوەی حیزبیشم بەرێوه دەبرد عەولای ئیسحاقی جارو بار نووسراوەی حیزبی بۆ دەناردم• ڕۆژێك به هۆی " حەمه کەچەلی قاچاخچی دا " نامەیەکی بۆ نوسی بووم • سەید عەولای رەحمەتی داوای کردبوو که " کتاب سیاه و سیر کمونیسم در ایـــران " نووسراوەی بەختیاری سەرۆکی ساواکی بۆ بنێرم • هەر وەها داوای کردبوو هەر کتێبێکی دژی یەکێتی سوڤیەتی نووسرابێ پەیدایان بکەم و بۆیان بنێرم بۆ عیراق • له نامەکەدا نەی نووسیبوو ئەم کتێبانەی بۆ چن و چی یان لێ دەکا • پێم وا بوو که ئەو کتێبانه له عێراق دەدا به باڵوێزخانەی سوڤیەت و نیشانی دەدا که له ئێران بەم چەشنه دژی کۆمونیزم تەبلیغات دەکرێ • چوومه دوکانی ئاغای موفقی کتێبی زۆرم لەو بارەوه کۆ کردەوەو بۆم ناردن • پاشان بۆم دەرکەوت که ئەو کتێبانەیان دژی حیزبی تودەو کومونیزم به گوندەکاندا دەگێڕا •

www.kermihisami.com

دیسان لە دوكانی بە تاڵ

ڕۆژێك لە دوكانی گۆڕین دانیشتبووم ، كابرایەكی قەرمیەخە هاتە ژوورو سڵاوی كرد. گوتی لە مەراغەوە هاتووم هێندێ سابوون و قالیچەو چای عەتریم دەوێ. حیسابی كرد بایی هەزارو چوارسەد تمەنی دەویست . گوتی لە دەرەوەی شاری مەهاباد تەحویلم بدەن.

گوتم ئەو شتانە هەن، پولێكم بەعی بدەیە شەوێ بۆت دێنین . ٤٠٠ تمەن پوڵی هێنا دەرو بژاردی و لێم وەرگرت . گوتی رەسیدم بدەیە. لە گەڵ كو باسی رەسیدی كرد ، بە دڵم دا هات كە دەبێ پیاوی كومرگ یا روكنی ٢ بێ .

ــماڵی قاچاخ رەسیدی ناوێ . ئەگەر باوەڕ ناكەی فەرموو پارەكەت وەرگرەوە پارەكەی وەرنەگرتەوە ، وەدەر كەوت .

رۆژی پێشتر میرزا خانەی موشیری كە حیسابداری دارایی مەهاباد بوو، هاتبوو هێندێك سابوون و چای عەتری بۆ دوكانی یوسفی برای لە میرزا برایم كڕیبوو. چەمەدانێكی هێنا بوو لە دوكانەكە دایدابوو كە شتەكانی بۆ تێبنێ. بەڵام سەوداكە هەر قسە بوو. میرزا برایم رۆژی دەسەودای بە قسەی دەكرد كە هیچ لە گۆڕێ دا نەبوو.

میرزا خانە هات گوتی : شتەكانیان نەهێناوە كە وابوو چەمەدانەكەم دەبەمەوە . دەستی دا چەمەدان و وەدەر كەوت . تەمەس كابرای هاتبوو شت لە ئێمە بكڕێ گروبانی گومرگ بووە. دە دوازدە سەربازی گومرگی هێناون بەو خەیاڵە كە دوكان پڕە لە ماڵی قاچاخ. لە دەورو بەری دوكان رای گرتبوون كە لە كاتی خۆیدا دوكان پەلامار بدەن.

كاتێك میرزا خانەی موشیری چەمەدانی بەتاڵی دەس دایەو لە دوكانی وەدەر كەوت ، سەربازەكانی گومرگ بەو خەیاڵە كە چەمەدان پڕە لە ماڵی قاچاخ تاویان دایە. هاواری كرد من حیسابداری دارایم فایدەی نەبوو. داگژانێ و جا وەرە لێدە. بە دوازدە سەرباز لێیان دەدا و هاواری دەكرد. من بە گورجی دەرپەڕیم و رام كردەوە بۆ ماڵ . هێندێ نووسراوەو بەیان نامەی حیزبیم لە

www.kerimalisani.com

مالێ بوون ، دەستم دانێ و ڕام کرد بۆ ماڵی ئاغای " تەوحیدی " لە دەرگام دا ، ئەفسەر خانم لە پەنجەرەوە گوتی ئەوە دێمە خوار · دەرگای کـــردەوە پارەکەو نووسراوەکانم دایە گوتم بۆم ڕاگرە ، دێن ماڵم دەگەڕێن ·

بیرم کردەوە لەوانەیە بێنە ماڵێ و ئەگەر لە ماڵێ بم تووشی کێشە دەبـم· ڕۆیشتم بەڵام بچمە کوێ؟ وام بە باش زانی بچمە ماڵە " فەتاح سمێل " ·ئەو کابرایە لە گەڵ ڕوکنی ٢ هاوکاری دەکرد دەیان گوت جاسوسی ساواکە·بەڵام ئەگەر تووشی من دەبوو بە گەرمی سڵاوی لێ دەکردم، پێم وا نەبوو خراپەم لــە گەڵ دەکا · کە دەرگای کردەوە زۆر بە خۆشی بەخێرهاتنی کردم و چووینـــــە ژووریێ· تازە دانیشتبووم میرزا برایەی حەربی و چوکەلیش وەژوور کەوتــــن· ئەوانیش چووبوونەوە بۆ لای دوکان ·کە دەبینن سەرباز دوکانیان گەمارۆ داوە دەگەڕێنەوە ئەوانیش ڕاست دێن بۆ ماڵی فەتاح سمێل · شووتی باشی هەبــوو دەستمان کرد بە شووتی خواردن پاشان میرزا برایم گوتی : " ئەتو ناناســن پێم خۆشە سەرێکی ماڵی ئێمە بدەی، ترسم هەیە بچن ماڵەکەمان بگەڕێن دایکم فەقیرە دەترسێ ·

هەستام بۆ لای ماڵی میرزا برایم چووم کە گەیشتمە نێزیك ماڵەکەیـــان سەرباز دەوری ماڵیان دابوو · کابرای گروبان کە پوڵی دابوو بە من لـــــەوێ ڕاوەستابوو · ئیتر دەورەیان دام و کابرا گوتی :

ـ بۆ کوێ ؟ چۆن نەجاتیت دەبێ · کوا پارەکەم بدەوە · تەماشام کرد وەختـــی کێشە نیە ئەگەر کێشە بکەم تووشی لێدان دەبم و بە خۆڕایی دەچێ ·

گوتم : پارەکەم لە دوکانێك داناوە با بچین وێت دەمەوە· سەربازەکانی بەجێ هێشت و ڕەگەڵم کەوت · بە ئانقەست بردمە پێش ئیدارەی شارەوانی · بـــە هەڵکەوت سەرۆکی کەلانتەری شارەوانی مەهاباد کە ستوانێکی فارس بـــێ حەیا و بەرتیل خۆر بوو لە پێش شارەوانی ڕاوەستابوو · کاتێك لە زینـــدان بووم لە گەڵ ئەو ئەفسەرە بێ ناموسە زۆر جار هەرامان بەو، سڵاوم کرد گوتی :

ـ چۆنی چ دەکەی ؟ خەریکی چی ؟

ـ لە من مەپرسە لەو کابرایە بپرسە بزانە چی لە گیانی من دەوێ ؟خـــۆت

www.kerimhisami.com

دەزانی لە هەموو شتێك خۆم دەپارێزم. ئێستا ئەو کابرایە نازانم کێیە و چی لە من دەوێ ؟

گروبان وەدەنگ هات : " ناکا هاشام لێ بکەی ؟ جەناب سەروان گروبانی گومرگم چووم بزانم چی قاچاخیان هەیە، چوارسەدتمەنم داوەتێ .

گوتم : تۆ غەڵەت دەکەی بە من دەڵەی قاچاخچی، من هیچ پوڵم لە تۆ وەرنەگرتوە و ناشت ناسم . لەو قسانەدا بوین سەرۆکی شارەبانی هات . بانگیان کردینە ژورێ . کابرای گروبان دەستی پێ کرد داوای لە جەناب سەرهەنگ کرد کە پارەکەم لێ بستێنێتەوە .

ـ درۆ دەکا ئەگەر داوای پارەدەکا دادگوستەری هەیە، با بچێ شکایەت بکا .

کابرا بە تەلیفۆن بانگی سەرۆکی گومرگی مەهاباد ی کرد . هێندە پێ نەچوو سەرهەنگێکی مل هوڕی بێ حەیای کۆنە قازاخ پەیدا بوو. سڵاوی لە سەروکی شارەوانی کردوو گوتی :

ـ ئەوەیە پوڵی ئێمە دەخوا ؟ هەر لە بن داراندا دەیکوژم. جەناب سەرهەنگ بێنە پەروەندەی بۆ ساز کەو بینێرە زیندان . من هیچم نەگوت تا کاغەزیان هێناو نووسەری شارەبانی هاتوو دەستی کرد بە پرسیار :

ـ خۆت بناسێنە ، ناو نیشانی خۆت بنووسە .

دەستم دا قەڵەم و نووسیم :

ـ لەبەر ئەوە کە سەرهەنگی سەرۆکی گومرگی مەهاباد لە کن سەرهەنگی سەرۆکی شارەوانی هەڕەشەی لێدان و کوشتنم لێ دەکا ، هەتا دادستان یان بازپورسی دادسرا نەیەنە ئێرە، هیچ وڵام نادەمەوە . هەر وەها دژی سەرهەنگی سەرۆکی گومرگ ئیعلامی جورم دەکەم و داوا دەکەم سزا بدرێ . قەڵەمەکەمدانا .

کاتێك سەرهەنگی شارەوانی و گومرگ تەماشایان کرد، ئاگریان گرت :

ـ ئەوە چییە نووسیوتە ؟ وڵامی پرسیارەکان بدەوە .

ـ وڵام هەر ئەوەیە هەتا دادستان نەیە وڵام نادەمەوە . رووم کردە سەرهەنگی شارەوانی و گوتم : زۆر شەرمە بۆ تۆ کە بەر پرسی ئەمنیەت و سلامەتی خەڵکی شاری ، ئەفسەرێکی گومرگ هەڕەشەی کوشتن لە من دەکا تۆ وەدەنگ

www.kerimhisami.com

نایەی• من ناچارم ئەو مەسەلەیە لە دادسرا بێنمە گۆڕێ • چەند ساڵ لە سەر ئەوە زیندانم کێشاوە کە پێشی ئەو ملهوڕیە بگیرێ•

سەرهەنگ گوتی : ئەوە هیچ ، ئەو پرسیار و وڵامە دەدرێنین ، پولی ئەو گروبانە چی لێ بێ ؟

ـ من نازانم ئەوە گروبانە یان نا • لەوانەیە درۆ بکا • ئەگەر گروبانە بۆ جلی نیزامی لە بەردا نیە • وا دیارە لە گەل جەناب سەرهەنگ رێك کەوتوون کە شلتاخ بە خەلك بکەن •

سەرهەنگی گومرگ دەی نەڕاند : فەقیرە••• ژن و مندالی هەیە••• دەبێ ئەو چوارسەد تمەنە لە گیرفانی خۆی بدا •

ـ کەیفی خۆیەتی چۆن ئەو پیلانەتان رێك خستووە ئاواش چوارسەد تمەنەکە پەیدا بکەنەوە بچن شلتاخ بە کەسێکی دیکە بکەن • من شارەزای ئێوەم•

سەرۆکی شارەوانی کاغەزەکەی وەرگرتوو دڕاندی گوتی هەستە بڕۆ •هەستام وەدەر کەوتم چووم میرزا برایم و چوکەلم دیتەوە •

رۆژی دوایی سەعاتی یازدە سەربازێك هات نامەی سەرهەنگی گومرگی بۆ هینابووم لە نامەکەدا نووسیبووی : " تکایە بۆ نان خواردنی نیوەڕۆ تەشریف بێنە مالی ئێمە ، چاوە ڕوان دەبم "•

میرزا برایم و چوکەل گوتیان نابی بچی ، کەلەکێکت بۆ ساز دەکا • گوتم دەچم و نانەکەش دەخۆم • ئێوەی بانگ نەکردووە حەقتانە • نیوەڕۆ چوومە مالێ سەرهەنگ نانێکی باشیان ساز کردبوو خانم هات بە گەرمی بەخێرهاتنی کردم جەناب سەرهەنگ بە شێوەی کۆنە قازاخی بە فێلّ برێکی تەعریف کردم •

پێکەوە نانمان خواردوو پاشان گوتی :

ـ دەزانم تۆ بێکاری • دەولەت زولمی لێ کردوی ، ئەگەر هاوکاری ئێمە بکەی حقوقێکی زۆر باشت دەدەینێ• پێشنیار دەکەم لە ئیدارەی گومرگ بە رەسمی دابمەزرێی •

گوتم جەناب سەرهەنگ چاوە ڕوانی ئەوە نەبووم پێشنیاری ئاوا بە من بکەی•من ئینسانێکی سیاسیم ، دژی ئەو دەولەتە خەباتم کردووە، سێ ساڵ لە زیندان

بووم • ئێستا بێم هاوکاری ئەم حکومەتە بکەم • بەڕاستی ئەگەر زانیبام ئەو خەیاڵەت هەیە نەدەهاتم• زۆر سوپاسی خانم دەکەم بۆ نان و چێشتەکەی• وەدەر کەوتم •

ڕۆژێکی میرزا خانەی موشیری هاتە دوکان و گوتی :

ـ فیکرێك بۆ من بکەنەوە • دەیانەوێ چوارسەدتمەنەکە لە من بستێننەوە• گوتم : جوابیان مەدەوە • تۆ بایی چوارسەدتمەنت وێ کەوتووە • من چوارسەدتەمنەم خوارد، • نازانم پاشان چیان بە سەر حیسابداری دارایی خۆیان هێنا !

www.kerimhisami.com

ئیستواری ئەرتەشی شاھەنشاھی

رۆژێك لە دوكانی گۆرین دانیشتبووم ، میرزا برایمی حەربی لە گەڵ ئیستیوارێکی سمێڵ فشی ئەرتەشی شاھەنشاھی ھاتەوە دوکان• دانیشتن و بانگی کرد چەند چایان ھێنا و گوتی : " ئەو ئیستوارە عەمبارداری سوپای مەھابادە ، پیاوێکی زۆر باش و بەشەرەفە ! قسەم لە گەڵ کردوە کەوش و شاڵواری ئەمریکایی کە بە تایبەت بۆ ئەفسەران دێ لە گەڵ پەتوی ئەمریکایی بۆ مان دێنی ئێمەش دەیفرۆشینەوە•"

گوتم : ماڵ وێران کەس نەماوە تا ئیستواری ئەرتەش نەبینیەوە • دەست لە ئەرتەشیان ھەڵگرە ، بە تایبەت بۆ من مەترسی زۆرە • ھەر لێم لە بیانوون ، شتێکی ئەرتەشیمان لێ بگرن من تێدا دەچم •

گوتی : ھیچ نیە ، ئەو ئیستوارە زۆر بە شەرەفە شتەکان دەباتەوە ماڵە خۆی ئێمەش دەچین ھەم سەری ماڵێ دەدەین ھەم شتەکان دێنین •

لە گەڵ ئیستواری ئەرتەش سەودا دەس پێکرا • کەوشی ئەفسەری ئەمریکایی پێ دەفرۆشتین بە پازدەتمەن ، دەمانداوە بە شێست تمەن • شەلواری ئەفسەری ئەمریکایی پێ دەفرۆشتین بە پازدە تمەن دەمان داوە بە شێست تمەن • سێ شەڵوار دەستێك کەواو پاتۆلی کوردی لێ ساز دەبوو• ھەر سێکمان کەواو- پاتۆلی پارچەی ئەفسەریمان ساز کردبوو کەس لە بەری دا نەبوو ،پەتووی ئەمریکایی بۆ دێناین بە ھەرزان زۆر بە گران دەمان فرۆشتەوە بە کورتی پولێکی باشمان لە ئیستوار وەدەست کەوت •

رۆژێك ئیستوار ھات دانیشتوو گوتی : ھێندێکم فیشەك لێ بکڕن•

ــ باسی فیشەك مەکە ھەستە وەدەر کەوە •

ــ فیشەك ھیچ بۆ تانگێکم لێ ناکڕن ، بە حوسێن پێتان دەفرۆشم لە سەری مەیدان بەڵەك تەحویلتان دەدەم •

گوتم : ھەستە وەدەر کەوە ••• تەماتە سەرمان بە فەترات بدەی• ئیستوار جارو بار دەھات دەیگوت : خانم لە ماڵە شتەکان لەوێن من کارم ھەیە

www.kerimhisami.com

خۆتان بچن وەریان گرن ٠
بە میرزا برایم و چوکەلم گوت : " لام وایە ئیستوار نەخشەیەکمان بـــۆ دەکێشیٚ من ئیتر نایەمەوە ئێرە ٠ هەستم دەکرد کە مەعمورەکانی سازمانـــی ئەمنیەت و روکنی ٢ پتر لە جاران دەورەم دەدەن٠ کەمتر لە مالیٚ دەهاتمەدەرن٠ جارو بار لە کۆمیتەی شاری کۆ دەبوینەوەو لە سەر شێوەی پەرە پیٚدانی تێکۆشا قسەمان دەکرد ٠ غەنی بلوریانیش تازە لە زیندان هاتبوە دەر وەدەر نەدەکەوت جارو بار بە شەو دەچووم سەرم دەدا ٠ ئەویش لەوانەی لە دەریٚ بون زۆر نارازی بوو٠

رۆژێك برادەرێکی ئازەربایجانی بە ناوی " **حوسێنی ئەحمەدی** " کە بـــە حوسێن مراغەیی ناسرابوو ، ماوەیەکی زۆر بوو هاتبوە مەهاباد ، ژنی کوردی هێنابوو ، ببوە ئەندامی حیزب و کورێکی بە کارو تێکۆشەر بو٠ هاتـــە لام و گوتـی : " باش نیە تۆ بێکار بی ، من دوکانێکی باشم هەیە وەرە دەبینـــە شەریك ٠ تۆ هەر لە دوکان دانیشەو هیچ مەکە ، قەرزو حیسابی دەفتەر بنوسـە من سەرم لە کاسبی دەردەچیٚ "

ــ من دەس مایەم نیە چوارسەد تمەنم هەیە ، دوکانی تۆ زۆری تێدایە چـــۆن دەبمە شەریك ٠

ــ دوکانەکە حیساب دەکەین ، دەس مایەکان دیار دەبن لە قازانجیش شەریـــك دەبین ٠

تەماشام کرد فیکرێکی خراپ نیە لە بێکاری نەجاتیم دەبیٚ دەتوانم کـاری سیاسیشی بە بەرەوە بکەم ٠ بەلاَم حوسێن مراغەیش بێجگە لە هاو دەرد و دلٚـ سۆزی بۆ من ، قازانجی خۆشی تێدا دیتبو ٠ پاش ئەوەی من چوومە دوکانـــی حوسێن مراغەیی تەواوی گروبان و مەعمورەکانی روکنی ٢ و ساواك بۆ سەوداو شت کرین رویان کردە دوکانی ئێمە ٠ دەهاتن بزانن چ دەکەم کیٚ دێتە لام ، چ دەفرۆشین و ٠٠٠ بێجگە لەوە دۆست و برادەری زۆر لە شارو لە دێهات رویان کردبوە ئەو دوکانە فرۆشی چەند هێندی جاران بوو٠

ئەوەی لەم دوکانە دیتم بۆ من شتێکی سەرسوڕ هێنەر بو٠ خاسیەتـــــــــــی

www.kerimhisami.com

وردە بۆرژوازی و شێوەی پارە پەیداکردن پتر بۆ من روون دەبۆوە • من تەنیا دەفتەرو حیسابی قەرزەکانم دەنووسی • هەمو شتێکی بە قەرز دەدا بە مەعمورەکانی روکنی ٢ ، ستادی ئەرتەش و ساواك • سەری مانگ پارەکەی لێ دەساندن لێیان نەدەترسا ، زۆر ئازایانە پارەکەی دەستاند • بەڵام خوا هەڵ ناگرێ ئەگەر سەد تمەنی لە سەر یەکێك دەنووسی ، هەر بایي شێست تمەنی دابوێي •لە ماست و رۆن و قەندو چاو میوەو هەرچی شتی کێشان بایە بێ قسە کەمتری بۆ دەکێشان لە جیاتی دو کیلۆ کیلۆ ونیوێکی دەدانێ • زۆر جار پێم دەگوت : وسێن ئاغا ئەوە کارێکی باش نیە، کەمیان مەدەیە بە گران پێیان دەفرۆشی قەی ناکە بەڵام کەم کێشان دەبێتە دزی ، دەیکێشنەوە دێنە سەرمان کارێکی جوان نیە•

ـ تۆ حەقت نەبێ دەفتەرەکە بنووسە ،سەگ باب بۆ جاسوسی دێتە ئێرە، ئەگەر دەزانی کەمە یا گرانە ، بانەیەتە ئێرە شتم لێ نەکڕێ •

ئەو ماوەی لە دوکان بوم سەرلەشکر وەرەهرام دو جار لە دوای ناردم ، دەستی دەکرد بە هەرەشە : ئاگام لێیە دەزانم چ دەکەی •• دەزانم کێ هاتوو چوت دەکا •• لەو قسە قۆڕانە •

ئەفسەرانی ساواك دەهاتن شتیان دەکڕی دەیانزانی شتەکە گرانە هەرەشەیان دەکرد : " رۆژێك دەکەویە بەر دەستمان " •

رۆژی ٢٣ی پوشپەڕ " چاردەی ژوئیەی ١٩٥٨ " لە ماڵی برادەرێکی دێهاتی کە تازە هاتبوە شار کۆبوونەوەیەکی حیزبیمان هەبوو لە تارانەوە خەبەریان دابوو کە برادەرێك بنێرینە تاران کاك عەزیز و رەحمەتی شەریعەتی لە تاران بوون • سەید عەولای ئیسحاقی نامەی بۆ من نووسیبوو : "ئەگەر بوکاری حیزبی پارەت پێویست بوو بە محی‌الدین ئاغای بابان زادە بڵێ •• هاورێی خۆمانە بڕوای پێبکە ، رام ئەسپاردوە تەنیا لە گەڵ تۆ پێوەندی هەبێ "•

محی‌الدین ئاغا زۆر دەهاتە دوکان و ئەحوال پرسی دەکرد• جارێك سەدتمەنم لێ وەرگرت بۆ برادەرێکی کە کادری دێهات بوو• جارێکیش هات داوای لێ کردم کە چەند ئەندامی حیزبی بنێرم بۆ کێشەی موڵکی شاهیدی بە درۆی بۆ بدەن • خستمە پشت گۆیان • لە کۆبوونەوەدا باسی محی‌الدین ئاغا

www.kerimmisani.com

هاته گۆڕێ٠ یەك دووكەس لە ئەندامانی كۆمیتەی شار گوتیان محی‌الدین ئاغا ساڵی ١٣٣٢ لەشكری كردوەو بە هاواری دەرەبەگەكانی ناوچەی بۆكانەوە چووە چەند جوتیاری كوشتوە ، ئێستا چۆن بۆتە هاورێ حیزبی ٠ داوایان كرد نامە بۆ برادەران بنووسم ئەو مەسەلەیە روون كەمەوە ٠ سەعات یەكی دوای نیوەڕۆ بوو رادیۆ موسكومان كردەوە گوێمان لە خەبەر بێ هەوەل خەبەری گوتی : " رێبەرانی پەیمانی بەغدا بۆ پێشوازی لە پاشای عێراق لە فرۆكەخانەی ئەستەنبوڵ كۆ ببونەوە، بەلام ئەونەهات بۆ هەمیشەش هەر نەهات٠ لە عێراق شۆرشی نیزامی كرا سەرهەنگ عبدالكریم قاسم رێبەری شورش كارو باری وڵاتی گرتە دەست ٠ كردمان بە خۆشی و چەپڵە لێدان٠ لەو كاتەدا خوشكەزاكەی من هاتە ئەو ماڵە گوتی : خاڵە مزگێنیم دەیە كوڕێكمان بووە٠

دوو خەبەری خۆش لە كات و سەعاتێك دا هەر لەوێ برادەران بڕیاریان دا ناوی لێ بنێن،لەو كاتەدا لە لوبنان شەڕ بوو، لەشكری ئەمریكا هاتبووە رۆخەكانی لوبنان و یارمەتی بە كامیل شەمعون دەكرد ٠ كەماڵ جونبەلات رێبەری هێزەكانی دژی ئیمپریالیستی و كۆنە پەرستی بەربەرەكانی دەكرد٠ بڕیاریان دا كوڕەكەی من بە ناو كەماڵ جونبەلات بكەن كە ناویان نا كەماڵ٠ لە كۆبونەوە هاتمە دەر چوومە حەساری شارەوانی دەستە گوڵێكی زۆرجوانم لە ئەفسەری كێشك وەرگرت و چومەوە ماڵێ ، دایكم بە پیرمەوە هات ماچی كردم ، مزگێنی كوڕی دامێ ، منیش مزگێنی شۆرشی عێراقم دایە٠

لە پێش شۆڕشی عێراقدا ناوی جەمال عبدالناصر لە جیهاندا بڵاو ببۆوە ٠ میللی كردنی كانالی سوئز، پەلاماری سێ قۆڵی ئیسرائیل و ئینگلیس و فەرانسە بۆ سەر میسر، دیفاعی خەڵكی میسر لە پۆرتی سەعید ، خەڵكی وەخەبەر هێنابوو، باسی رۆژانەی خەلك هەر شەڕی میسرو جەمال‌عبدالناصر بو. ئولتیماتومی یەكێتی سۆڤیێتی بە دەوڵەتانی پەلاماردان لە دڵی خەڵكداهیواو هومێدی پێك هێنابوو٠ بێجگە لەوە لە قاهیرە رادیۆی كوردی كرابۆوە،خەلك بە تامەزرۆیی بە دزی گۆیان بۆ رادەگرت ، خەبەرەكانیان بۆ یەكتر دەگێڕاوە ٠

لە دوكانی ئێمە هەموو رۆژێ ئێواران وسێن ئاغا لە بەر دەركی دوكان

www.kerimbisami.com

رادەوەستا ، من لە ژورێ رادیۆم دەگرت و گوێم دەدا دەنگ و باس • ئەگەر مەعمورێکی ساواك لە دورەوە بۆ لای دوکان دەهات وسێن ئاغا دەیگوت :خالم دێ، من رادیۆم بێ دەنگ دەکرد یا دەمکرد بە تاران •
پاش شۆڕشی عێراق خەڵك لە چایی خانەکان رادیۆی بەغدایان دەکردەوە ، دەنگ و باسی بەشی کوردی پێشوازی گەرمی لێ دەکرا • مەعمورەکانی ساواکو روکنی ۲ وەك سەگی هار بە نێو شار وەر دەبوون و رادیۆکانیان بێ دەنگ دەکرد بیانویان بە خەڵك دەگرت • ئەو رۆژەی ماموستا برایم ئەحمەد لە رادیۆی بەغدا قسەی دەکرد نێو شاری مەهاباد وەك خۆ پیشاندانی لێ هاتبوو •
لەو سەرو بەندە دا بەیان نامەیەکی حیزبی دیموکراتی کوردستانمان پێ گەیشت • پێش شۆڕشی عێراق نووسرابوو • لە ژێر تەئسیری رادیۆی قاهیرەدا لە بەیان نامەکەدا گوترابوو : " بۆرژوازی عەرەب کەوتۆتە سەر ناسینی مافی نەتەوایەتی کورد " •
ئێمە لە مەهاباد بڵاو بوونەوەی ئەو بەیان نامەیەمان بە کارێکی گرنگ دانا و بە هەراوی بڵاومان کردەوە • پاشان دەرکەوت بە تەنیا سەید عەولای ئیسحاقی ئەو شتەی نووسیووەو نێوەرۆکێکی زانستی نیە • چونکە بۆرژوازی عەرەب یان فارس و تورك ئەوەنین کە مافی نەتەوایەتی کورد بناسن •
چەند رۆژ دوای شۆڕشی عێراق لە روکنی ۲ هاتن بردیانم بۆ لای وەرەهرام • دوو سێ قوتابی پۆلی نێوەنجیشیان هێنابوو یەکێکیان جولەکە بوو • کە چوینە ژور،وەرەهرام روی لە من کردوو گوتی : " پێت وا نەبێ زەمانی سمایل ئاغایەو بە تفەنگی سێتیر دەتوانن وڵات بشێوێنن.دەستور دەدەم لە ورمێ وەهەتا سەردەشت بۆمبارانی بکەن ئەو فیکرانە لە سەری خۆتان بەرنە دەر •
ــ تیمسار زۆرم پێ سەیرە ، نازانم باسی چ دەکەی ئەو شتانە چ پێوەندیەکیان بەمنەوە هەیە • بۆ چی باسی سمایل ئاغاو بۆمباران لە گەڵ من دێنیە گۆڕێ ؟ کەیفی خۆتە دەستور بدە بۆمباران بکرێ ، بەڵام هیچ میللەتێك بە بۆمباران لە بەین ناچێ •
ــ دەزانم فیکرتان چیە ، ئاگام لە هەموو کارێکتان هەیە • پاشان روی کردە

www.kerimhisami.com

برا دەرە جولەکەکەو بە بێ شەرمی گوتی :
ــ هەتیوە حیزە تۆ دەڵێی چی ؟ پێت وایە نازانم چ دەکەی ، لە گەڵ کێ دەگەڕێی بڕۆن وەدەر کەون ·

قسەکانی وەرەهرام و بانگ کردنی ئێمە نیشانی دەدا کە ترسێکی زۆریان هەیەو لایان وایە کە حیزبی دیموکرات هێزەو دەتوانێ شتێك بکا · لەو بەینەدا یوسفی ڕێزوانیش پاش پێنج ساڵ حەپس ئازاد کرابوو · هەرکە گەیشتەوەمەهاباد بە نووسین پێ ڕاگەیاندم کە ئامادەیە هاوکاری بکاو دەست لە تێکۆشان هەڵناگرێ · بێکاری و نەداری ئەویش سەربارێك بوو · زۆرمان هەوڵدا کارێکی بۆ پەیدا بکەین فایدەی نەبوو · ڕۆژێك توو وشی جەعفەر ئاغای کەریمی بوم·بەو زمانە لوسەی کە هەیبو ،سلاوی کردو گوتی : " قوربان بۆ هەموو خزمەتێك ئامادەم" · پێم گوت : تکایەکم هەیە ، یوسفی ڕێزوانی بێکارە لە کورە خانە بیکە سەر پاڵە حقوقێکی باشی بدەیە با لە پێش چاوان وون بێ ·
ــ بە چاوان ··· بە چاوان ئەو ڕۆژانە پێت دەڵێمەوە ·

بەخوا ئێستاش پێ نەگوتمەوە و بەڵێنیەکەی نەبردە سەر · یوسف هات لە پەنا دوکانەکەی ئێمە کەوەرو پیوازی دەفرۆشت · لە کاتێکدا ئامۆزایەکی بابی یەکێك لە دەوڵەمەندەکانی هەرە گەورەی مەهاباد بوو ·

گەزی ئیسفەهان و ئەفسەری ئەمریکایی

پاش روخانی حکومەتی دوکتۆر مصدق ئەرتەشی ئێران بە کردەوە کەوتە بەر دەستی ئەفسەرانی ئەمریکایی · کوردستان کرا بە پێگەی نیزامی بۆ دروست کردنی پێگە نیزامیەکانی خانێ و جەڵدیان پڕ ببوو لە ئەفسەرو گروبانی ئەمریکایی ·

ڕۆژێك ئەفسەرێکی ئەمریکایی لە گەڵ ستوانێکی ئەرتەشی ئێران کە وەك وەرگێڕ لە گەڵی بووهاتە دوکان داوای گەزی ئیسفەهانی کرد · منیش قوتویەکم دایەو پارەم لێ وەرگرت · کابرا پاش دو سەعات هاتەوە گوتی : " ئەم گەزە

www.kerimhisami.com

خەراپە ... نامەوێ پارەکەم بدەوە "•

ـ من دروستم نەکردوە قوتوەکە سەری نەکراوەتەوە پولەکەش نادەمەوە • کابرا چەقەیەکی زۆری کرد پێم گوت : " ئێوە لە خەڵکی ئێران دو ئەوەندەی ئەفسەری ئێرانی حقوق وەردەگرن ، ئێستا هاتوی بۆ پارەی قوتوە گەزێك کێشەی دەکەی "• ئەفسەری ئێرانی کە وەرگێڕ بو دیار بو قسەکانی منی پێ خوش بوو• بە ئینگلیزی بۆی دەگێڕاوە • گوتی: " بیدەیەوە باشە دەترسم توشی کێشەت بکا نای دەمەوە • با بچێ شکایەت بکا • ئاژانێك بەوێ دا هات ئەفسەری ئەمریکایی بانگی کردو گوتی : " ئەو دوکاندارە گەزی خراپی بە من فرۆشتوە پارەکەم ناداتەوە •

کابرای ئاژان منی دەناسی پێش ئەوە وەدەنگ بێ پێم گوت : تۆ خۆت پیاو خراپ مەکە با بچێ لە شارەوانی شکایەت بکا • ئاژانەکە گوتی : "شارەوانی نێزیکە بچۆ لەوێ شکایەت بکە •

هیندێ خەڵك لە دەوری دوکانەکە کۆ ببونەوە دەرفەت بو کە لە سەر ئەفسەرانی ئەمریکایي لە ئێران دا قسە بکەم • کابرای ئەمریکایي رۆیشت و چوە شارەوانی پاسەوانێك هات گوتی : " رەئیسی شارەوانی بانگت دەکا •کاتێك چوم سەرهەنگی شارەوانی گوتی :

ـ ئاغای حیسامی تۆ هەمیشە لە کێشە دەگەڕێ • پارەی گەزێك هیچ نیە بیدەوە •

ـ جەناب سەرهەنگ پێم خۆشە لەو ئەمریکایە بپرسی : لە پولی خەڵکی ئێران چەند حقوق وەردەگرێ ؟ حقوقی تۆ کە سەرهەنگی لە گەڵ حقوقی ئەو رەنگە گروبان بێ چەندی فەرق هەیە •

سەرهەنگ رەنگی پەڕی گوتی وەختی ئەم قسانە نیە هەستە بڕۆ من پارەکەی دەدەمەوە •

وەدەر کەوتم خەڵك پتر لە بەرامبەر شارەوانی راوەستابون بزانن بۆ چی منیان بردۆتە شارەوانی و چم لێ دەکەن • کێشەی من لە گەڵ ئەفسەری ئەمریکایي چەند رۆژ ببوە جێگای قسەو باسی خەڵك •

نەخۆشی دایکم دەهات توندتر دەبوو مەترسی ئەوە هەبوو منداڵەکەمان و

www.kerimhisami.com

خێزانم و خوشکە زاکەم تووشی نەخۆشی سیل بن • دوکتۆر هیروئابادی هەمیشە دەیگوت هەوڵبدە دایکت بنێرە بۆ تاران ترسی ئەوە هەیە منداڵەکان هەموو نەخۆش بن • نامەیەکی دیکەم بۆ وەرەهرام نووسی ، داوام کرد کە ئیجازە بدا دایکم بەرمە تاران و لە خەستەخانەی شائاباد بیخەوێنم • لە داوێنی نامەکەی لە وڵامدا نووسیبوی : " حەقی نیە لە مەهاباد وەدەر کەوێ •

لەو بەینەدا ئەو برادەرانەی بەناوی بەر پرسی حیزبی لە تاران بوون بڕیاریان دابوو کە عەولای ئیسحاقی بێتەوە ئێران و لە ناوچەی سنە کار بکا عەزیزی یوسفی بچێتە عێراق و نوێنەری حیزب بێ • عەزیز لە تارانەوە دێتە ورمێ ، لەوێ سواری لۆریە دەبێ کە بێتەوە ناوچەی مەهاباد و بڕوا بۆ کوردستانی عێراق لە گوندی با لانیش ژاندارمە پێشی لۆری دەگرن و کاک عەزیزی یوسفی دێننە خواریّ و دەیگرن • ئێمە لە مەهاباد نەمان زانی کە عەزیز گیراوە • رۆژێك سا لاری زادە رەئیسی روکنی ۲ قادری یوسفی برای کاك عەزیز بانگ دەکاو لێی دەپرسێ :

ــ عەزیز لە کوێیە ؟ قادر دەڵێ : نازانم بیستوومە لە تاران شاگرد خەیاتە

ــ نەخێر لە تاران شاگردخەیات نیە ئێستا لە زیندانە •

قادر هاتە لای من گوتی عەزیز گیراوە لە با لانیش گرتویانە بردویانە بۆ تاران خەبەرێکی ناخۆش بو ، ترسی ئەوەش هەبو لە مەهاباد ئێمەش بگرن • بڕیارمان دا ئەوانەی ناسراون کەمتر هاتوو چۆوی یەکتر بکەن ، لە بازاڕو لە شەقام لە گەڵ خەلکی دیکەو لە گەڵ یەکتر رانەوەستن •

مانگی رەزبەر بوو ، ئێوارەیەك خوشکە زاکەم هاتە دوکان و گوتی : " دوو پاسەوان هاتون دەڵێن ماڵەکەتان دەگەڕێین• " راست چوومە لای دادستان نامە- یەکم دایە و نووسیبوم : دوو پاسەوان بە بێ ئیجازەی دادسرا چوونە ماڵی من و منداڵیان ترساندون ، داوا دەکەم نوێنەری دادستان بێت و بزانێ ئەو پاسەوانانە لە ماڵی من چ دەکەن ؟ دادستانی تەلیفونی کرد بۆ دادیارو چوم دادیارم هەڵگرتوو چوومەوە ماڵێ • کە چوین رەحمانی رەسو زۆرە لە گەڵ عەلی رەبیعی کە هەر دووکیان پاسەوان بون بە چەکەوە لە حەسارێ راوەستابون

www.kerimhisami.com

دادیار هەر دووکی وەپێش خۆ دان بۆ شارەوانی لەوێ ئەمری گرتنی هەر دووکا-
نی نووسی • چەکیان لێ کردنەوەو لە زیندانیان کردن • بەیانی سەرۆکـــی
شارەوانی بانگی کردم و گوتی : " ئەوانە فەقیرن ، ئەگەر لێیان خۆش نەبـــی
نەك هەر لە شارەوانی دەردەکرێن ، بەڵکو بە حەبسیش مەحکوم دەبن•

ــ ناتوانم لێیان خۆش بم یەکەم کاری بێ قانونیان کردوە بێ ئیجازەی دادســرا
چوونە ماڵی من ، دووهەم منداڵیان ترساندوە، سێهەم لە گەرەك منیان بـــە
قاچاخچی ناساندوە ، دەبێ بە گوێرەی قانون سزا بدرێن •

کەس و کاریان دەستیان کرد بە هات و چوو پارانەوە• بەلام بریارم دا لێیان
خۆش نەبم • بە تایبەت عەلی رەبیعی کە لە زیندان لە سەر برایەکی دێهاتـــی
لە گەڵی بە شەڕ هاتبوم • ویستبوی تۆڵەی ئەو شەرە بکاتەوە• ماوەیەك پێ چوو
لە زیندان دا بون • شەوێك کاك محەمەدی ماملێ لە پرا وەژور کەوت •پـــاش
چاخواردنەوە گوتی : هاتووم هەتا نامەی لێ خوش بونی رەحمانی رەسو زورەی
نەنووسی لەو ماڵە ناچمە دەر • دایك و بابی هاتوونە ماڵی من و ئێستا لــەوێ
دانیشتون •من محەمەدی ماملێ وەك هونەرمەندێکی مەزنی کوردو مرۆڤێکـــی
بە شەخسیەت هەمیشە خۆشم ویستوە• هەر دەست بەجێ نامەیەکم نووسی و لـــە
رەحمانی خوش بووم و داوام کرد ئازادی بکەن • لام وایە کاك محەمەد بـــە
مەمنونی بە خۆشی گەراوە • بەیانی رەحمانی رەسو زورە ئازاد کرا ، هاتـــە
دوکان و عوزری هێناوە گوتی : عەلی رەبیعی توشی ئەو هەڵەی کردم • رەبیعی
لە زیندان دا مابۆوە، نەمزانی چی بە سەر هاتوو کەنگێ ئازاد کرا•چونکە ئێتر
من لە ئێراندا نەمام •

www.kerimhisami.com

دەربەدەری و دووری لە نیشتمان

ڕۆژی ١٩ی سەرماوەزی ١٣٣٧ ـ ١٩٥٨/١٢/١٠ بەیانی تازە دەگەیشتمەدوکان دوو گروبانی روکنی ٢ گەیشتنە بەر دەرگا گوتیان فەرمو لە روکنی ٢ داوات دەکەن ٠ وەپێش خۆیان دام و لە روکنی ٢ سەرهەنگ سالاری زادە وەپێشم کەوت بۆ دەفتەری سوپا کە سەر لەشکر وەرەهرام لەوێ دا دادەنیشت ٠ بۆ خۆی چوە ژوورو منیان لە دەرەوە را گرت ٠ پاش چەند دەقیقە بردیانمە ژوور ٠ وەرەهرام سەری هەلێنا و گوتی : " دایکت هەر نەخۆشە ؟ خەتای خۆتە، پێم گوتی هەدادە ئێستا ڕۆژی شەموو ٢١ی سەرماوەز کە ڕۆژی ئازادی ئازربایجانە لە مەهاباد لەشکر ڕێژە دەڕوا٠ لەو میتنگە دا کە بەم بۆنەوە ساز دەکرێ دەبێ بێ دژی حکومەتە پوشالیەکانی ئازربایجان و کوردستان ، دژی جمهوری عێراق ، دژی مەلامستەفای بارزانی، وە دژی حیزبی تودە قسە بکەی ٠ پاشان بچی لە رادیۆی مەهاباد قسەکانت دوپاتە بکەیەوە ٠ ئەودەم ڕێگا دەدەم دایکت بەریە تاران٠ هەر ئێستا بە سەرۆکی شێرو خورشید دەلێم بۆ خەرجی ڕێگا سەدتمەنت بداتێ دەتوانی بچی وەریگری کە لە تاران هاتیەوە لە فەرمانداری مەهاباد کاری باشت پێ دەسپێرم ، بۆخۆت بژی فیکری ئاژاوە لە سەرت بەرە دەرێ٠ "

گوتم : تیمسار من دەستم لە سیاسەت هەلگرتوە ئێستا ئەوە لە دوکانێك کاسبی دەکەم٠ ئێوە تەنانەت ڕێگا نادەن نەخۆشێکی کە لە سەرە مەرگ دایە بۆ خەستەخانەی بەرم٠ لە قانونی هیچ دەولەتێکدا ڕێگای چونی نەخۆش بۆ خەستە ـ خانە ناگیرێ ٠ من کارم بە سیاسەت نەماوە لە رادیۆ و لە میتینگ دا ناتوانم قسە بکەم٠

گوتی : " باسی قانون دەکەی ٠٠٠ ریدم تو قانون (واتا گوم کرد لە قانون)ئێوە بە قانون شای ئێمەتان راو نا ؟ لەو قسانە گەڕێ ، هەر ئێستا دەت نێرم بۆ سەربازخانە و هەتا مردن لە تەویلە نایە دەرێ ٠ حالی بوی ؟ مێشکت کار دەکا "

تەماشام کرد وەزعەکە شپرزەیە ٠ ماوەیەك پێش برادەران لە تارانەوە خەبەریان دابوو ترسی ئەوە هەیە حیسامی بگرنەوە نابێ بە هیچ جۆر خۆ بە

www.kerimhisami.com

دەستەوە بدا • هەرەشەی وەرەهرام و راسپاردەی برادەران تۆزێك وریـــــای کردمەوە • بریارم دا پێویستە بە جۆرێك خۆ دەرباز کەم•
گ وتم : زۆر باشە کەنگێ دەفەرمووی دەچم لە رادیۆ قسە دەکەم لە مێتینگیشدا قسە دەکەم •
ــ زۆر باشە ، بچوو وتارەکە بنووسە ، بیهێنە تەماشای کەم• پاشان دەچـــی دەیخوێنیەوە •
ــ تیمسار من خوێندەوارییەکی وام نیە بتوانم مەقالە بنووسم • ئێوە چۆنـــــی دەنووسن من دەیخوێنمەوە •
ــ دەست لەو قسانە هەڵگرە ئەگەر لە زیندان دیفاعی زیندانیەکانت تەماشـــا دەکرد خوێندەوار بوی ، بەلام ئێستا ناتوانی مەقالە بنووسی• برۆ بینووســـە رۆژی شەموو بەیانی بیهێنە تەماشای بکەم هەر ئێستا بچوو لە شێرو خورشیـــد پارە وەرگرە، رۆژی شەموو دایکت بەرە بۆ تاران • هەر لەوێ تەلیفونی هەڵگرت و بە سەرۆکی شێروخورشیدی گوت :" ئەوە حیسامی دێت سەدتمەن پولی بدەیە نامەی بۆ بنووسە بۆ خەستەخانەی شائاباد کە دایکی رابگرن •
هەموو خوێنم بو بە ئاو ، بریاری خۆم دا ددانم بە جەرگم داگرت گوتم:باشە دەچم وتارەکە دەنووسم ، بەیانی شەموو دەیهێنمە خزمەتت•
ــ برۆ باشە لە تاران گەرایەوە وەرە لام • کارت بۆ دیاری دەکەم •
وەدەرکەوتم • چوموە دوکان دەس بە جێ بە برادەرانی کۆمیتەم راگەیانـــد سەعاتی چواری دوای نیوەرۆ لە مالێ وسێن ئاغا کۆ بنەوە • بە دوای مـــن دا غەنی بلوریانیشیان هێنابو بە ئەویشی گوتبو دەبی رۆژی ٢١ی سەرما وەزلەگەل کەریمی حیسامی لە رادیۆ قسە بکەی • ئەویش گوتبوی باشە• چووبوەوە مالێ•
نیوەرۆ لە مالێ دانیشتبوم غەنی لە دوای ناردم گوتبوی شەوێ بێتە مال ئێمە •
عەزیزی فەلاحی کە تازە لە زیندان ئازاد ببو کابرایەکی جنگە نوکە،شەر-فرۆش ، بێ بیرو باوەر لە شەقام بێکار دەسوراوەو قوتە قوتەی دەکرد بانگـــی دەکەن بۆ روکنی ٢ دەیگرن ماوەرانیەکان کە خزمی بوون دەچن بۆی دەبن بــــە کەفیل و بەری دەدەن ، کاتێك دەزانێ کە من و غەنی بلوریانیان بانگ کـــردوە

را دەکاو لە شار وەدەر دەکەوێ ٠
سەعاتی چوار کۆمیتەی شار کۆبۆوە ٠ چونی لای وەرەهرام و قسەو باسەکەم بۆ گێرانەوە گوتم : بیری لێ بکەنەوەو بڕیار بدەن٠ پاش هێندی قسەو باس گوتیان بیرو رای خۆت چیەو چۆن بڕیار دەدەی ؟
ــ خۆم نامەوێ بچم لە رادیۆو لە متینگ قسە بکەم ٠ ئەگەر لە زیندان دا بـڕزم ئەو کارە ناکەم٠ بەلام پێویستە ئێوەش نەزەر بدەن٠
بە تێکرایی سپاسیان کرد گوتیان هەر چاوەڕوانی ئەوەمان لە تۆ دەکرد٠ بەلام لەو حالەدا ناتوانی لە ئێران خۆ بشاریەوە٠ پێشنیار دەکەین بچی بۆ عێراق٠ ئێستا دەرەتانی مانەوە لە عێراق هەیە٠ شۆڕشی عێراق بۆتە بنکەی ئازادیخوازان ، بێجگە لەوە ئەگەر بچیە عێراق یارمەتی تێکۆشان بە برادەران دەکەی ٠ لە سەر غەنی بلور یان بڕیارمان دا کە نابێ بچێ قسە بکا لە گەلّ من بێت بۆ عێراق ٠ دەبوایە رۆژی جومعە ٢٠ی سەرماوەز لە شار وەدەر کەوم بچمە سیا قول٠ قاسمی سولتانیان بە ناوی حیزبی " **فەتاح** " لەوێ بوو دەبوایە بەرێم بکا بۆ عێراق ٠ هەر ئەو رۆژە نامەیەکم نووسی بۆ کاك قادری کوڕی کاخدری دیبوکری ، داوام لی کرد کە بەیانی (واتە روژی جومعە) دەستێك جلی کور دی و دوو ولاخی سواریم بۆ بنێری دێمە دیبوکر٠
من بۆ خۆم جلی کوردی رانگو چۆخەی جوانم هەبوو، جلی کوردیم بۆ غەنی بلوریان دەویست، چونکە دلنیا بووم کە غەنی ناچێ لە سەر رادیۆ قسە ناکاو لە گەلّ من وەدەر دەکەوێ ٠ شەوێ هەستام چومە مالّی غەنی ٠ تەنیا یونسی برای لە کن بو٠ یونس پێشتر گیرابو، لە سەر غەنی و چەند برادەرێکی دیکە ئیعترافی کردبوو ، لە گەلّ ساواك نێوانی خۆش بوو ٠ بەو حالەش یونس لە لای ئێمە دانیشت٠ غەنی قسەکانی خۆی لە گەلّ وەرەهرام بۆ گێڕامەوە گوتی :
ــ تەکبیر چیە ، چ بکەین ؟
ــ لە سەر ئەو باوەڕەم بچینە عێراق ٠ نابێ بچین لە رادیۆ قسە بکەین٠ کۆمیتەی شاریش هەر ئەو بڕیارەی داوە کە بڕۆین بچینە عێراق٠ وەزعی برادەرانی ئێمە لە عێراق شپرزەیە، ئێمە دەتوانین وەزعی حیزبیش رێك و پێك بکەین٠

ـ فکرێکی باشە ، ڕێگای دیکەمان نیە • بەڵام با ئەوەشت پێ بڵێم کە حەوانەوە لە گەڵ مەلا مستەفای بارزانی زۆر زەحمەتە • ڕەنگە زیندان باشتر بێ دەی ناسم و دەزانم چیە • بەڵام عیلاجمان نیە • چۆن بڕۆین؟

ـ دوێنێ نامەم نووسیوە لە دیبوکر دوو ئەسپ و جلی کوردیمان بۆ بنێرن• سوار دەبین و دەڕۆین ، من شارەزام پیاوی دیکەش لە گەڵ خۆمان دەبەین•

ـ زۆر باشە بەیانی لە گوێ دەبی بە هاشمی حوسێن زادە دا نامەم بۆ بنێرە دێمە لای تۆ ، ئەگەر ئەسپ و چلی کوردی هاتن دەڕۆین •

شەو گەڕامەوە ماڵێ حیکایەت و مەسەلەی ڕۆیشتنم بۆ دایکم گێڕاوە گوتم "دایە گیان ئێستا باش بیری لێ بکەوە• یان دەبێ بچم لە رادیۆ و لە میتینگدا قسە بکەم و پاشان بە سەر شۆری لە نێو شار دا بگەڕێم و لە لای ئێوە بمێنمەوە • یا دەبێ بڕۆم و ئێوە بێ کەس و بێ سەرپەرشت بەجێ بێلم•ڕەنگە من دەرباز بم ، بەلام نازانم ئێوە چیتان بە سەر دێت •

دایکم بە ئاخێکی ساردو بە کوڵی گریانەوە گوتی : " **قت نابی کاری وا بکەی بچی بۆ عەجەمان قسە بکەی • ئێستا ئێمە بە ناوو بە کردەوەی تۆ سەربەرزین• ئەگەر بچی لە رادیۆ قسە بکەی پاشان لە رووت هەڵ نایە لەم شارە دا بژی • ئەتۆ برۆ ، خولا بکەم دەرباز بی ئێمە ئەگەر ژیاین ئەوە دەژین و تۆش دەبینینەوە • ئەگەر مردیشین ئەتۆ خۆش بی "•**

بە داخەوە دایکم مردو چاوم پێی نەکەوتەوە• ئەو رۆژەی لە کن سەرلەشکر وەرەهرام هاتمە دەر ، چومە لای حاجی مەلا خالیدی وەحیدی باسەکەم بۆ گێڕاوە • حاجی مەلا دوو سێ دڵۆپە فرمێسکی بە سەر ریشە سپی و نورانیەکەی دا هاتنە خوارێ و گوتی :

ـ باشە ••• ئەدی وەزعی مندالەکانت چی لێ دێ ؟

ـ نازانم ••• مەجبورم بەجێیان بێلم • ناتوانم بچم لە سەر رادیۆ قسە بکەم و پاشانیش لە شار دا بژیم •

ـنا ••• نابی کاری وا بکەی ئێستا بۆ عێراق ڕێگا هەیە ، تۆ دەبی بڕۆی بۆ ژیانی منداڵەکانیش خودا کەریمە•

هەر ئەو رۆژە لای ئێواری چوومە لای دوکتۆر هێروئابادی ٠ ئەحواڵی دایکمی پرسی ، مەسەلەکەم بۆ گێڕاوە ، گوتم : دەڕۆم ناچم لە رادیۆ قسە ناکەم،تکایە جارو بار سەرێکی دایکم بدە٠ گەلێك خەفەت بار داما پاشان پولێکی هێنـــا دەرێ و گوتی : تکایە ئەو پولە بۆ خەرجی رێگا هەڵگرە٠ بەگەرمی دەستـــی یەکترمان گوشی و وەدەر کەوتم ٠ هاتمەوە دوکان بە وسێن ئاغام گوت: "ئێستا بڕیارە دەبێ بڕۆم منداڵەکان بە تۆ دەسپێرم " ٠

لەو کاتەدا گروبانێکی پیری ژاندارمە هاتە دوکان ئەو کابرایە دۆستـــی وسێن مراغەیی بوو ، سەودای لێ دەکرد ٠ سلاوی کردو گوتی: "پەنا گیتر میشم" (واتا پەنام هێناوە) ٠ وسێن ئاغا گوتی : " سەرگروبان خولا نەکا ، چ بووە٠٠ چ قەوماوە بلێ دوکانی خۆتە ، هەرچی بتەوێ هەیە، بە حەزرەت عەباس دوکانـی خۆتە ٠

ــ مەسەلە دوکان نیە ٠ مەسەلە ئەوەیە دەمنێرن بۆ سەردەشت ، من قەت نەچومە کوردستان٠ دەڵێن لەشکری عێراق لە سەر سنوری ئێرانە ٠ لەوانەیە شەڕ ساز بێ منی چارە رەش چ بکەم ژن و منداڵم لێرە دەمێننەوە ٠

ــ خاتر جەم بە بە منداڵەکان بلێ هەرچی ویستیان بێنە دوکان ، مەحتـەلیان ناکەم ، ئەگەر درەنگ هاتیەوە منداڵەکانت سواری ماشێن دەکەم دەیان نێرمـەوە مەراغە ٠ بە حەزرەت عەباس بۆ خۆشم لە گەڵیان دەچم ٠ وسێن ئاغا بە ترکـــی لە گەل کابرا قسەی دەکرد ٠ بە کوردیش بە منی دەگوت دینی وا لێ دەکـــەم ئەگەر خولا دەکا شەڕ دەبێ و دەکوژرێ ناهێلم ژنەکەی بێ ساحەب بێ ٠

گوتم باشە سەرگروبان خۆ تۆ بە تەنیا نی لەشکری ئێران بە هێزە٠

ــ ئەی ئاغا ٠٠٠ هێزی چی ٠٠٠ ئاگات لێ نیە ئەوە حەوتویەکە ئەفسەرەکانـــی ئەرتەش و ژاندارمە بە شەو ژن و منداڵیان بۆ تەورێز و تاران بەرێ دەکەن٠خۆ ماڵیان لێرە نەماوە٠ خۆیان بۆ هەلاتن ساز دەکەن٠

ــ کە وایە تۆش ژن و منداڵەکەت بنێرەوە مراغە ٠

ــ ناهێلن٠٠٠ ناهێلن ئێمە ژن و منداڵمان بەرینەوە٠ دەڵێن خەڵك پێ دەزانـــی٠ وسێن ئاغا گوتی : سەرگروبان دە خەمی منداڵەکاندا مەبە بۆ خۆم وەك تـــۆ

www.kerimhisami.com

چاوم لێیان دەبێ ، ئێستا چت دەوێ ؟

ــ بڵێم چی ... هاتوم ئاغای حیسامی کاغەزێکم بداتی ئەگەر لە سەردەشت شتێك قەوما هەتا دەگەمەوە مەهاباد خۆمی پێ نەجات بدەم، کورد نەم کوژن .

ــ سەرگروبان کاغەزی چی ؟ خۆ من فەرماندە نیم .

ــ هەموو دەڵێن کاغەزی حیسامیت پێ بێ ، کەس دەستت لێ نادا .

ــ کاغەزی ناوێ ... خولای کرد بو بەشەرو ئێوە شکان تۆ گەیشتیە هەر گوندێکی بە کوردەکان بڵێ دەچمە کن حیسامی . دەستت لی نادەن هەر ناوی من بێنی بەسە .

ــ ئەڵلاّ عومر ورسن . ئەللا سەنی بزە چوخ گویرماسن .

گروبان رۆیشت . ئێمە لە گەڵ وسێن ئاغا بیرمان لەوە دەکردەوە بن دەستی کێین و کێ حوکماتمان لە سەر دەکا ! پولێکم لە وسێن ئاغا وەرگرتوو خودا حافیزیم لێ کردو وەدەر کەوتم.جاسوسی ساواك و روکنی ٢ لە دەورو بەری دوکان دەسوڕانەوە. ئەو شەوە لە ماڵێ خەوم لێ نەکەوت . خێزانم زۆر نارەحەت بو ، دوا روژێکی تاڵ و دژواری دەبینی ، هەتا رۆژ نە نوست نەی هێشت منیش بنوم . ئاگام لێ بو دایکم دەگریا ، بەلاّم لە بەر ئەمن دەری نەدەبڕی . لەگەڵ کازێوەی بەیانی هەستام بە بیانوی حەمام هاتمە دەرو راست بە شەقام و رووم کردە گەرماوی شێروخورشید . نامەیەکم نووسی دام بە خێزانم بیبا بۆ هاشمی حوسێن زادە کە بیدا بە غەنی بلوریان ئەویش بێتە ماڵی چوکەل . لە ماڵێ گوتم : دەچمەماڵی چوکەلی گەوهەری با خوشکە زاکەم سەعات هەشت جلی کوردیم بۆ بێنێ . گەیشتمە حەمام و بام داوە چومە ماڵە چوکەلی .نان و چای بەیانیمان دەخوارد خوشکەزاکەم هات. ڕانك و چۆخەی بۆ هێنابوم . گوتی : بەیانی هەر پاش وەدەر کەوتنی تۆ دو دژبان هاتون لە تۆیان پرسیوە. گوتومانە شەوێ نەهاتۆتەوە. خوشکە زاکەم ناردەوەو گوتم زوو نامەی هاشمی حوسێنزادە بەرن بیدەنێ.

سەعات بو بە یازدە غەنی پەیدا نەبو. مەلا رەحمانی پیاوی خانمە خانمی بە هەناسە بڕکە وەژور کەوت :

ـ ئەوە بۆ لێرە دانیشتووی ، بە حەقی خودا دەت کوژن • هەرچی گروبـــــان و جاسوسی ساواکی هەیە وەنێو شارکەوتون و لە تۆ دەگەڕێن • هەرکەسێکـــی جارێك لە گەڵ تۆیان دیتبێ، هاتوو چۆت کردبێ ، دەیگرن و لێی دەدەن• بـــۆ خاتری خوا ••• هەستە بڕۆ ••• بە جۆرێك لە شار وەدەر کەوە•

نەدەکرا چی دیکە چاوە ڕوانی غەنی بم یان ڕاوەستم کە لە دێبوکرەوە ولاخی سواریم بۆ بێ پاش هاتنی مەلا ڕەحمان و نەهاتنی غەنی بلوریان ڕانـــك و چۆخەم لەبەر کردو ڕاست رووم کردە سەر بازخانەی شار• فیکرم کردەوە پولیست نابێ فیکری ئەوە بکا کەسێکی خۆی شاردبێتەوە بچێتە سەربازخانە• بە تایبە ڕۆژی هەینی بۆ خەڵکێکی زۆر بۆ سەردانی سەربازان دەچونە سەربازخانە ئـەو شەقامە پڕ لە خەڵك بوو•

کاتێك خێزانم نامە بۆ هاشمی حوسێن زادە دەبا کە بیدا بە غەنی بلوریان و بێتە لای من ، کە دێتە دەر دەبینێ گروبان لە من دەگەڕێن• لە ترسان دەچێتە حەمام و نایەتە دەر • غەنی لە ماڵی خۆیان وەدەر دەکەوێ لە ماڵێکی دیکە خۆ دەشارێتەوە • پاشان دەچێتە نەغەدە ماڵی وەهابی برای کە هاوکاری ساواك بوو• وەهاب تکای بۆ دەکاو دەس لە غەنی هەڵ دەگرن • پاش ڕۆیشتنی من ئیتـــــر وازیان لە هاشمی حوسێن زادەو ئی دیکە هێناو شار ئارام ببۆوە •

بە یەك دو کوچەو کولانان دا بام داوەو رووم کردە سەربازخانە بە تەنیشـــت سەربازخانەدا هەڵکشام و گەیشتمە سەر بستوی نێوان هەمزاواو پشتەپ

لە سەر زینوێ توشی کاروانێك بوم لە شار دەگەڕاوە ماندو نەبونیم لێ کردن و ڕێگای سیاقوڵم پرسی• یەکیان گوتی :

ـ ئەرێ تۆ میرزا کەریمی حیسامی نی ؟

ـ نا ••• بو چی میرزا کەریم کێیە ؟ بۆ دەپرسی ؟

ـ لە دوکانی خاڵم بوم دو گروبان هاتن لەوێ دەگەران • لە خاڵمیان پرســـی یەك دوو قونداخە تفەنگیشیان لێدا •

ـ خاڵت کێیە ؟ ناوی خاڵی هێنا دەم ناسی پێم گوت تو خەڵکی سیاقوڵی ؟

ـ بەڵێ خەڵکی سیا قوڵم •

www.kerimhisami.com

ـ كه وايه له گوێ درێژەكەت دابازە و لە گەڵ من وەرە • كورەكە وەك پیاوان هاتە خوارێ و بە هاوالەكانی گوت : ئێوە بڕۆن من پاشان دێم • برێك ڕۆیشتین گوتی : دەترسم وە دوات كەون ، با بچینە ئەو دۆڵە لە بن ئەو دارگێوژ و شیلانە دانیشین تا ڕۆژ ئاوا دەبێ • ئەگەر تاو پەڕی دەڕۆین• لە دۆڵێكی نێزیك ڕێگا هێندێك دارە گێوژو شیلان هەبوو، لامان دا چوین لە بن دارەكان دانیشتین • ڕۆژ ئاوا بوو هەستاین كەوتینە ڕێ • لە نێزیك گوندی سیاقوڵ گەیشتینە ئاشێك ، گوتی با سەرێكی ئەو ئاشە بدەین بزانین خەبەری گوندی چیە • كە چووینە ئاش تەماشام كرد عەزیزی فەلاحی لەوێ دانیشتووە •

ـ كورە عەزیز لێرە چ دەكەی ؟

ـ لیرە چاوەڕوانی تووغەنی بلوریان دەكەم ، غەنی پێی گوتم تۆ بڕۆ ئێمەش دێینە سیاقوڵ •

ـ تۆ مالی ماوەرانیت بە زامن داوە هاتنە دەرت عەیبەو بێ جێیە•ئێستاش كەس نەی زانیوە، هەستە بگەڕێوە هیچ لە تۆ ناكەن•

عەزیز كە بێكار دەسوڕاوە لە خولای دەویست كە بیانوی بۆ هەڵكەوێ بڕوا بۆ جێگایەك و ناوی سیاسیش لە خۆ بنێ• فایدەی نەبوو گوتی : بۆ كوێ بچی لە گەڵ تۆ دێم • تازە ناگەڕێمەوە بۆ شار • چوینە گوندی سیاقوڵ، ناردم قاسمی سولتانیانیان دیتەوە نیوە شەو هاتە لام • پاش چاك و خۆشی و حەسانەوە گوتی : " دەبێ بڕۆین لەوانەیە بەیانی ساواك و ژاندارم بگەنە ئێرە• بەلام عەزیز لە چی دەگەڕێ ؟ عەزیز گوتی تازە ناچمەوە مەهاباد ، دەوڵەت زانیویە ڕام كردوە بگەڕێمەوە دەمگرن •

عەزیز وەك چەل و مل بەستۆمان داهات • تاریك و روونی بەیانی كەوتینە ڕێ ، لای ئێوارێ گەیشتینە گوندی " چوارگا "• هەر پاش ئێمە كوڕەكانی ماوەرانی لە گەڵ دوو ماشێن سەرباز دێنە سیاقوڵ وەدوای عەزیزی فەلاحی دەكەون • ماڵەكانی گوندی هەموو گەڕابون، بەلام تازە عەزیز دەرچووبوو•

لە چوارگا چووینە ماڵی برادەرێكی حیزبی • وادیاربوو ئەو ماڵە مەكۆی برادەرانی حیزبی بوو، كرٛبویانە لیسە خەرتەل ، بە گەرمی بەخێرهاتنیان

www.kerimhisami.com

کردین ، ئێوارە بوو تەندوریان هەڵکردەوە ، مریشکێکیان کوشتەوە • شەو چەند کەسی خەڵکی گوندی لیّمان کۆبوونەوە • برادەری خاوەن ماڵ کە بە داخەوە ناوەکەم لە بیر چۆتەوە، پاش نان خواردن پرسی :

ـ عەیب نەبێ پرسیارێکم هەیە با بزانم خەلکی کوێی؟

ـ خەڵکی مەهاباتم •

ـ چی ؟••• هەر سێك تە لاقم کەوێ مەگەر بە رێبواری بە سابلاخ دا رۆیشتبی • سابلاخی چی ؟ تو ئەوە چەند سەعاتە لێرەی، دەڵەی سەت ساڵە لە نێو مەنگورا- نی • هەموو هەستان و دانیشتنی ئێمە دەزانی • ئەو سەر روتانە (دەستی بۆ قاسمی سوڵتانیان را داشت) ئەوە سێ سالە لە نێو ئێمەدا دەگەڕێن، ئێستاش دەڵێی تازە لە سابلاخ وەدەرکەوتوون •

شەو تا درەنگ دانیشتین لە سەر وەزعی سیاسی قسەم بۆ کردن • بەیانی بر ادەرێکی حیزبیان ساز کرد لەگەڵمان بێتە گوندی " سلامەت " نێو گەورکان خۆمان ساز دەکرد کە بڕۆین ، سوارێك بە غار لە گوندی سیاقولەوە گەیشتێ برادەرێکی حیزبی بوو نامەی هێنابوو • کە نامەکەم وەرگرت ، هاشمی حوسێن- زادە نووسیبووی : " سەرۆکی روکنی ۲ بە دوای دا ناردوم • گوتویە خەبەر بدە بە حیسامی بگەڕێتەوە • بێتەوە شار کەس خۆی تێ ناگەینێ • ئێستاش وا بە باش دەزانم سەفەر نەکەی بگەڕێیەوە •

لە گەڵ قاسم کەوتینە راوێژ ، هاتینە سەر ئەو باوەڕە کە قسەی کار بە دەستانی لەشکرو ساواك جێگای بڕوا نیە • بە برادەرەکەم گوت : "بڵێ رۆیشتبوو نەیگەیشتمێ • قاسم گوتی : " بۆ خۆم و لاّمی بۆ دەنووسمەوە •

لە چوارگاوە لە گەڵ برادەرێکی چاو ساخ کەویتینە رێ ، شەو چوینە گوندی سلامەت ماڵە مەلا کەریمی، ئەندامێکی تێکوشەری حیزب و پیاوێکی باش و ماڵ خۆش •

لە گوندی سلامەتەوە برادەرێکیان رەگەڵ خستین بۆ دیوی بانە • نیوەڕۆ بوو گەیشتینە گوندی " گەنمان" لە حەسارێکی گەورە و مالێکی سەرئاوالە لامان دا • پێویست ناکە باسی پیاوەتی و روو خۆشی و میوانگری ئەو ماڵە بکەم•

www.kermaniseni.com

چونکه له کوردستان ماڵی ئاوا زۆرن میوانگری و نان دان خەسڵەت و ڕەوشتی جوانی کوردەوارییە. بەڵام ناکرێ باسی جوانێك نەکەم کە لە هەموو ژیانی خۆمدا نەم دیبو قەتیش لە بیرم نەچۆتەوە. کیژێکی پازدە ، شازدە ساڵە، بالا-بەرز ، چاوکاڵ ، پرچ درێژ ، قیت و قۆز ، سەرکولمەی وەك گوڵە باخ ڕەنگی دەداوە . ئێستاش پاش بیست و شەش ساڵ کە ئەم بیرەوەرییانە دەنووسم دەتوانم بڵێم لە هەر شوێنێ کیژێکی فرە جوانم دیتبێ ، ئەم کیژەی گەنمانم وەبیر هاتۆتەوە . زۆر جاریش باسی جوانی ئەو کیژە کوردەم بۆ برادەران گێڕاوەتەوە. لە بەرامبەر پیاوەتی ئەو ماڵە و جوانی ئەو کیژەدا ، کەسیشم لە هاوالّی بە زۆر پێوە بەستراوەکەی خۆم " عەزیزی فەلاحی " جنیگەنەترو هیچ و پوچ تر نەدیوە . لە خۆوە لە ماڵی کابرا لە نان خواردن زیز بوو . دم و لووتی تێك نا ، دەت گوت کابرا پێی قەرزدارە. نانمان خواردو کەوتینە ڕێ . بە عەزیزم گوت :

ـ کەس بە تۆ قەرزدار نیە حەق نیە لە ماڵە خەڵکی جۆرێك بجزویەوە کە خاوەن ماڵ نارەحەت بێ . دەستی کرد بە جنێوان بە کابرای خاوەن ماڵ ، دەیگوت ماستیان هەبوە ، بۆیان نەهێناوین . لە کاتێکدا هێلکەو ڕۆنیان بۆ ساز کردبووین . پەنیریان دانا بوو. بێجگە لەوە هەر بە ڕووخۆشی و پیاوەتیان مرۆڤ تێر دەبوو. عەزیز نانی نەخوارد . بەڵام لە ڕێگا برسی بوو، برادەرێ لە گەڵمان بوو ، لە ماڵی خۆی نان و شیرێژی هێنا بوو ، داوای لێ کرد لە سەر ئاوێك دانیشت و نان و شیرێژی بە ئاوێ خوارد .

شەو گەیشتینە گوندی " سووتو " . برادەرێکی حیزبی زۆر باش و تێکۆشەر-مان لەوێ هەبوو چووینە ماڵی ئەو .

قالەی مام عەولا یەکێك لەو هاورێ تێکۆشەرو تێگەیشتوانە بوو کە بە شاز هەڵدەکەون . ناوی منی بیستبوو ، زۆری پێ خۆش بوو کە میوانی بوین. تەواوی شەو نەی هێشت بنوین . وەك خوێندەوارێکی سیاسی باسی مەسەلەکانی جیهان و ئێرانی دەکرد . پاشان گوتی : " سەرم لە کاری حیزبی خۆمان و کردەوەی کادرەکان سوڕ ماوە. ئێمە تا ئێستا دژی دەرەبەگەکان خەباتمان دەکرد

www.kerimhisami.com

ئێستا کادرەکان ئەگەر دەچنە ماڵی ئاغا بە کەیفی ئەو قسە دەکەن ٠ هەریەك دەچنە ماڵی وەرزێرێك دژی ئاغا قسە دەکەن ٠ بێجگە لەوە کادرەکانی ئێمە کتێبی رەش و سەیری کۆمونیزم لە ئێران کە بەختیار نووسیویە دەیگێڕن و بە خەڵکی نیشان دەدەن کە حیزبی توده خەیانەتی کردوە ٠

من بۆ کاکە قالەم روون کردەوە گوتم ئەوە سیاسەتی حیزب نیە ٠ رۆژێك مەحتەلی کردم دەیگوت : " رەنگە قادر شەریف پەیدا بێ ٠ ئەو دەم لە گەڵ سمایلی قاسملۆ کادری ناوچەی بانە بوون و پێکەوە دەگەڕان ٠

بە داخەوە ئەوان نەهاتن نەم توانی بیان بینم ٠ رۆژی دوایی کەوتینە رێ کاك قادر بۆ خوی لەگەڵمان هات لە رێگا دەمێکیش لە پرسیار و باسی سیاسی بی دەنگ نەدەبوو ٠ بە دڵسۆزی و تامەزرۆیی باسی تێکۆشانی حیزب و پەروەردەی کادری دەکرد ٠ دوای نیوەڕۆ لە نێزیك سنور گەیشتینە ماڵی برادەرێك ٠ رۆژێك لەوێ حەساینەوە برادەری خاوەن ماڵ زۆر پیاوانە پێمانەوە ماندو بوو ٠ لە گوندێکی دیکە ژن برای خۆی هێنا کە لەگەڵمان بێت بۆ سولێمانی ٠ ئێواری ماڵ ئاواییمان لە کاکە قالەو خاوەن ماڵ کرد بەرەو سولێمانی کەوتینە رێ ٠

تاریکە شەو رێگایەکی هەورازو لێژو بەردەلان ٠ لە چوارتا نیوە شەو لە ماڵێك لامان دا ٠ نان و چامان خوارد برێك حەساینەوە، ملی رێگامان گرت و چێشتا بوو لە قەلاچوالان لە ماڵە برادەرێك لامان دا ٠ ئەو ماڵە ناسیار و دۆستی برادەرانی ئێمە بوو ٠ وەك لە بیرم مابێ ناوی خاوەن ماڵ فەتحولا بووماڵێکی سەر ئاوالە چەند کورو برای پیاوو رووخۆش ٠ پاش حەسانەوەو نان و چاخواردن کەوتینە رێ و لای ئێواری گەیشتینە سولێمانی ٠

من قەت نەچوبوومە سولێمانی ، بە گوێرەی راسپاردەی برادەران دەبوایە بچینە ماڵی " قالە تەگەرانی "

قالە تەگەرانی کابرایەکی کۆنە چەتەو قاچاخچی و دۆستی نێزیکی سەیدعەولای ئیسحاقی بوو ٠ برادەرانی حیزبی لە ماڵی ئەو دەبوون ٠ برادەری شارەزا وەپێشمان کەوت و چوینە ماڵی دیاری کراو ٠ قادر بۆ خۆی لە ماڵ نەبو وەك هەموو ماڵە کوردێك بەخێرهاتنیان کردین و حەساینەوە ٠ پاش نان و چاخواردن

عەزیزی فەلاحی گوتی : " با بچینە نێو شار، سولێمانی بە شەو جوانە".
عەزیز پێشتر لەگەڵ غەنی بلوریان چووبووە عێراق و ماوەیەك لە سولێمانی مابۆوە • هەرچەند زۆر ماندو بوم ناچار لەگەڵ عەزیز وەدەر کەوتم • کاتێـــك گەیشتینە نێو شار عەزیز گوتی :

ــ راستی ئەوەیە من ئارەق خۆرم لە مەهاباد هەموو رۆژێ خواردوومەتـــەوە • ئیستکانە ئارەقێك نەخۆمەوە دەمرم ".

ــ ئێمە لێرە میوانین ، بەخێر ئینسانی سیاسین و نوێنەری حیزبێکین مــن نە ئارەق خۆرم نە دەخۆمەوە • تۆش باشترە خۆت رابگری وئارەق خواردنەوەلێـرە جوان نیە •

ــ خۆم پێ راناگیرێ •

ــ باشە ، خۆت بچوو چ دەکەی بکە ، من ئارەق ناخۆمەوە •

ــ پارەم پێ نیە •

ــ چۆن تۆ بۆ سەفەرێکی ئاوا وەدەر کەوتوی پارەت نەهێناوە •

ــ هیچم نەبوە • من بە تەمای تۆ و غەنی هاتوم • کەچەل نەهاتو خۆی گێراوە •
دیتم کابرا خۆی پێ راناگیرێ • گوتم باشە جێگایەك بدۆزەوە ، ئیستکانێـك ئارەق بخۆوە من پارەکەی دەدەم• لام وابوو سولێمانیش وەك شارەکانی ئێـران مەی خانەو شوێنی ئارەق خواردنەوەی هەیە • گەلێك سوڕاینەوە هیچ شوێنێکمان نەدیتەوە ، تووشی ساختمانێکی گەورە بوین تابلۆیەکی زەلام لە سەر دەرگـــا هەلاوسرابوو ، لێ نووسرابوو : " مصرف الرافدین " من عەرەبیم نەدەزانـــی عەزیز تابلۆکەی خوێندەوەو دەستێکی لە رانی داو گوتی : " ئای داخی گرانم•• ئێرە هەوەو ••• بەلام داخراوە •

جێگا وەگیر نەکەوت شەو بە ناهومێدی گەڕاینەوە بەیانی کە چووینە بـازاڕ تەماشامان کرد ئەو شوێنەی کە عەزیز بە مەی خانەی دەزانی و داخی بۆ دەخوارد " بانکە " • گەلێك پێ کەنین هەموو جارێ کە ئەو باسەم دەگێڕاوە عەزیـــز بە خۆدا دەشکاوە •

قالە تەگەرانی هاتەوە• ئادرێس و تەلیفۆنی عەولای ئیسحاقی دامێ لـــە

www.kerimhisami.com

بەغدا ، تەلیفۆنم بۆ کرد زۆری پێ خۆش بوو بە گەرمی بەخێرهاتنی کـــردم٠ بەڵام هاتنی عەزیزی زۆر پێ ناخۆش بووگوتی : " ئەو هەتیوەت بۆ هێنــــاوە ، ئەوە نە حیزبیە و نە لە گەڵ کەس دەحەوێتەوە ، بەد ئەخلاقە ٠ سبەی دێم بــــۆ سولێمانی ٠

کتێبخانـــــەی گـــەلاوێـــــژ

۱۳۳۲

ساڵی ۱[redacted] ـ ۱۹٥۳ لە فیستیوالی لاوانی جیهان لە ڕۆمانیا لە گـــــەڵ **رەئوف مەعروف** خاوەنی کتێبخانەی گەلاوێژ لە سولێمانی ببومە ئاشنـــــــا ئادرێس و ناوو نیشانمان دابوو بە یەکتر ٠ ئەو دەم ئەوسەرۆکی دەستـــــــــەی نوێنەرایەتی لاوانی عێراق بوو٠ بە دەرفەتم زانی کە کتێبخانەی گەلاوێـــــژ بدۆزمەوەو لە گەڵ ئاشنای قەدیم و پێشکەوتوخواز دیدارێك تازە بکەمەوە٠ بـــە خەیاڵی خۆم پێم وا بوو بە دیداری من شاد دەبێ و پێی خۆش دەبێ ٠ نەختێـــــك سورامەوە توشی کتێبخانەی گەلاوێژ بووم ٠ چومە ژووری کابرا خۆی بوو یەکـــی دیکەش لە پەنای راوەستابوو٠ چەند کەس کتێبیان دەکڕی ٠ راوەستام تا ئەوانی بەڕێ کرد ٠ ئاگام لێ بوو جار جارە لە بنەوە خێسەیەکی لەمن دەکرد٠ پاشـــان گوتی : " برا تۆ چت دەویست ؟ چوومە پێشترو سڵاوم کردوو گوتم :

ـ من تەنیا ویستم سلاوێك بکەم و پاش چەند ساڵ دیدارێك تازە بکەمەوە٠ یادی سەفەری خۆش و ڕۆژانی خۆش هەر خۆشە ٠ لە رومانیا پێکەوە بوین ناوونیشانەـ کەم هەر لەبیرە ٠

کاك رەئوف مەعروف لە بیستنی ئەو قسانە پەشۆکا ٠ گوتـی : " من ٠٠٠ مـــن نەبووم بە هەڵە چووی ٠٠٠ داخوا کێ بووە "٠

ـ ئێرە مەکتەبەی گەلاویژ نیە ؟

ـ بەڵێ هەوە ٠٠٠ وا لە سەر دەرگا نووسراوە ٠

ـ بە هەڵە نەچووم تۆش کاك رەئوفی ٠ ئەو دەم کاك رەئوف بوی، ئێستا کــە هەو نی ئیتر ئەوە خۆت دەزانی ٠

www.kerimbisani.com

ـ ده بەخوا برا هەو نیم داخوا کێ بوە ٠

وەدەر کەوتم ٠ عەو لای ئیسحاقی کە ببوە " **ئەحمەد توفیق** " گەیشتبـــوە سولێمانی و بە دوام دا دەگەڕا ٠ توشی یەکتر بوین ، بەخێرهاتنێکی گـــەرم و چاو روون بونەوە ٠ لە چای خانەیەك دانیشتینو پاش هێندی قسەو باس گوتـــی : کار زۆرە دەبێ هەر ئەمڕۆ بگەڕێینەوە بۆ بەغدا ٠ بە عەزیزی فەلاحی گوت : "تۆ لێرە بە لە ماڵە قالە تەگەرانی هەتا خەبەرت لێ دەگێڕمەوە٠ ئەو کوڕەی لـــە گەڵمان هاتبو بانگی کرد چەند دینارێکی دایە ٠ لام وایە سێ دیناریشی دا بـە عەزیزی فەلاحی و گوتی با بڕۆین ٠ نیوەڕۆ بۆ نان خواردن چوینە ماڵی حەمـەی حاجی تاهیر ٠ هێندی کەسی دیکەش لەوێ بوون دەس بە قسەو باس کرا نیـــوەـ ڕۆك و سەرو بنی قسەکان هەمووی دەهاتەوە سەر ئانتی کۆمونیزم و رەخنــــەو پـلار لە حیزبی کۆمونیستی عێراق من سەرم سوور ما تا ئەو دەم حیزبـــــــە کۆمونیستەکانم بە دۆست و هاوکارو پشتیوان دەزانی ٠ پێم سەیر بو لە عێـراق لە گەڵ حیزبی کۆمونیست ئاوا ناکۆکی هەیە ٠ گوێم لە قسەکان را گرت وەســەر خۆم نەهێنا ٠ لەو مەجلیسەدا ئەوەم بۆ دەر کەوت عەو لای ئیسحاقی کە بۆتـــە " ئەحمەد توفیق " لە گەڵ ناو گۆڕینی فیکرو بیرو باوەڕیشی گۆڕاوە٠ هـــەر لەوێ هەستا دوو جار تەلیفۆنی بۆ مەلا مستەفا کرد٠ قسەکانی هەر بۆ خۆڕانان بوون دەنا نرخی پارەی تەلیفۆنەکەیان نەبوو٠

بەرەو بەغدا

پاش نان خواردن سواری ترومبێل بوین و بەرەو بەغدا کەوتینە ڕێ چونی بەغدام پتر لە بەر ئەوە پێ خۆش بو کە لە عەزیز وەدور دەکەوتم. کاتێک گەیشتینە بەغدا چوینە ماڵێک کە بە ئیجارەیان گرتبو پێکەوە دەژیان. قادر شەریف و (هاشمی اقل الطلاب)، سمایلی قاسملۆ ملا باقی لەوێ دەژیان. پێشتر ملاباقیم لە زیندانی مەهاباد دیبوو دەم ناسی. تێگەیشتنی سیاسی نەبوو بەڵام پیاوێکی فەقیرو ئەمین بوو. پاش دوورۆژ دیتم ڕەحمانی قاسملۆش پەیدا بوو. زۆر بە گەرمی چاک و خۆشیمان کرد دەرکەوت ڕەحمانیش هەر لەو خانوە ژیاوە. عەولای ئیسحاقی بە منی گوت: (ڕەحمان سەلاحیەتی حیزبی نیە، قسەی لە سەرە لە تاران گیراوە، قەولی هاوکاری دابوو بە ساواک. لە سەفەری ئۆروپا ش بۆم دەرکەوت کە لە گەڵ تودەیە، دەیویست بە دیاری بماندا بە تودە. بەلام ئەوانیش بڕوای پێ ناکەن.)

گوتم: لام وایە وەختی ئەو حیسابانە نیە ڕۆژی ئەوەیە کە لەم وەزعەی عێراق بە قازانجی خۆمان کەلک وەربگرین. گوتی دەمەوێ ئاگادار بی باسی کاری حیزبی لە لای ڕەحمان ناکەین.

چەند ڕۆژێک بو لە بەغدا بوین.ڕۆژێک گوتی با بچینە کن مەلا مستەفا. هەستاین چوینە ماڵی مەلامستەفا، زۆر دڕنگ هاتە دەر. دانیشتوو ئەحمەد توفیق گوتی: "ئەوە برای تێکوشەرمان کاک کەریمی حیسامیە. چەند ساڵ لە زیندان بووە سەری بۆ دوژمن شۆڕ نەکردوە".

من گوتم: ڕەنگە مەلا مستەفا بمناسیتەوە. لە نەغەدە چیران بووین. خانوی ئێمە بەرانبەر بە ماڵە شیخ محەمەد سدیق بوو.

مەلا مستەفا گوتی: "لە بیرمە ... وابزانم زۆر جار لە ماڵی ئێوە شیریان بۆ دێنام.

پرسیم: شێخ سولیمان گەڕاوەتەوە یان نا؟ لە گەڵ ئەو پرسیارە هەستم کرد کە تێک چوو. جوابی نەدامەوە. پاشان بۆم دەرکەوت کە لە گەڵ شێخ

www.kermhisami.com

سولێمانی برازای یەك نیە • من لە كاتی خۆی لە ئێران لە گەڵ شێخ سولێمان زۆر رەفیق بوین و باشم دەناسی •

ئەو رۆژە لە ژورێكی تایبەتی لە گەڵ مەلا مستەفا نانمان خوارد لە نێـــو میوانان نەبوین •

چەند رۆژ پێ چوو رۆژێك رەحمانی قاسملۆ داوای كرد با كۆبونەوەیەكمان هەبی • كۆبونەوە دەست پێ كرا • رەحمان بە هێدی هەڵ سور داسوری عەولای ئیسحاقـــی بە شێوە كاری تەك رەوی و غەیرە حیزبی دانا پاشان هاتە سەر ئەو بەیـــان نامەیە كە ئەحمەد توفیق بە ناوی حیزب بلاوی كردبۆوەو نووسیبووی :

"بۆرژوازی عەرەب كەوتۆتە سەر ناسینی مافی كورد " • رەحمان گوتی :

نێوەرۆكی ئەو بەیاننامەیە لە باری زانستی یەوە هەڵەیە • بۆرژوازی ناتوانـــێ مافی نەتەوەی ژێر دەست بە رەسمی بناسێ • قسەكانی رەحمان مەنتقی بـــوو • ئەحمەد توفیق هیچ دیفاعێكی نەبوو ، تەنیا ئەوە نەبێ كە دەیگوت رەحمان بە حیزبی ناناسم •

پاش ئەو كۆبونەوەیە رەحمانی قاسملۆ ئێمەی بەجێ هێشتوو چووبوو لـــە ماڵی خسرو توفیق دەژیا • رۆیشتنی رەحمان لە نێو ئێمە پتر مەیدانی بـــۆ ئەحمەد توفیق چۆڵ كرد كە بە ناوی حیزب بە كەیفی خۆی بجولێتەوە •

چەند جار مەلا باقی داوای لە من كرد كە بچینە لای مەلا مستەفاو پێی بلێین هەتا برادەرانی دیكە لە ئێرانەوە نەیەن كەس حەقی نیە بە ناوی حیزب قســـە بكا • چونكە ئەحمەد توفیق بە تەنیا خۆی بە حیزب دەزانێ و مەیدانی كردۆتە ئی خۆی •

لەو بەینەدا هاتینە سەر ئەو فیكرە كە یارمەتیەك بۆ حیزب كۆ بكەینەوە • ئەحمەد توفیق پرسی بە مەلامستەفا كردبوو • كارتێكی سباز كردبوو وێنـــەی مەلامستەفاو قازی محەمەدو شیخ رەزاو شیخ سەعید و شیخ مەحمودی لــــە دیوێك چاپ كرابوو لە دیوەكەی دی ژمارەیەك پارە لە گەڵ "یارمەتی بـــە حیزبی دیموكراتی كوردستان " چاپ كرابوو • بۆ بلاو كردنەوەی ئەم كارتـــە ئەحمەد توفیق چوبوو ئیجازەی لە عەبدولمەجید مودیری سازمانی ئەمنیەتـــی

www.kerimhisami.com

عیّراق وەرگرتبو • پاشان کارتەکەی بردبوە لای مەکتەبی سیاسی پارتی دیموکراتی کوردستانی عیّراق • ئەو دەم هەمزە عەبدولا ، نیژاد ئەحمەد عەزیز، خسرو توفیق ، سالح حەیدەری ئەو دەستەیە ریّبەری پارتی بوون • ئەگەر بە جۆریّکی دیکە بیلیّن بالّی چەپی پارتی لە سەر کار بوو • هەمزە عەبدولاو مەکتەبی سیاسی ئەوکارەیان بە کردەوەیەکی ناسیونالیستی دانابوو پەسەند- یان نەکردبوو، تەنانەت نامەیەکیشیان نەدابویە کە لە کوردستان ریّکخراوە- کانی پارتی یاریدەمان بدەن• لەم کارانەدا رەحمانی قاسملۆ بە کردەوە وەلا نرابوو • لە جیاتی ئەوەی لە نیّو ئیّمەدا بژی لە گەلّ خسرەو نیژادو هەمزە عەبدولا رای دەبوارد • ئەحمەد توفیقیش بە ریایي و مەرایي و دانی هیّندیّ خەبەری بە درۆ بە مە لا مستەفا خۆی لە مەلا مستەفا نیّزیك کردبۆوە • هەر لەو کاتەش دا لە گەلّ تاقمی برایم ئەحمەدو عەلی عەبدولاو بالّی راستی پارتی پیّوەندی بە هیّز کردبوو •

عەولای ئیسحاقی لە گەل من نیّوانی زۆر خوش بو،هەمیشە پیّکەوە دەگەراین• منیش لە کەریمی حیسامیەوە ، ببومە " سالح توفیق " •

بارزانیەکان لەو سەرو بەندەدا لە یەکیّتی سوڤیەتی دەگەرانەوە• بۆ پیّشوازی لە بارزانیەکان چوینە بەسرە، لەویّ لەو هوتیلە میوان بوین کە مەلا مستەفای لیّ بوو •

هەوەلّی زستانی ۱۹۵۹ من و ئەحمەد توفیق و قادر شەریف و سمایلی قاسملۆ چوینە سولیّمانی لە مالّی قالە تەگەرانی میوان بوین • ناکریّ بلّیّم میوان لە راستیدا مالەکەی بۆ ئیّمە وەك بنکەی حیزبی بوو • هاتینە سەر ئەو باوەرە کە ژمارەیەك رۆژنامەی کوردستان دەرکەین• وتارەکانمان نووسی و بە رۆنیو چاپمان کرد • ئەحمەد توفیق دەیبردە نیّو شار دەیدا بە خەلّکی دەیگوت لە کوردستانی ئیّرانەوە هاتوە •

پاشان هاتینە سەر ئەو باوەرە کە چەند برادەریّك بگەریّنەوە بۆ کوردستانی ئیّران • رۆژنامە لە گەلّ خۆیان بەرنەوە، بریارمان دا قادر شەریف و سمایلی قاسملۆ بگەریّنەوە• خۆیان ئامادە کرد کە برۆن دەبوایە پارەیەکیان پیّ بیّ•

www.kermhisani.com

له پڕ ئەحمەد توفیق گوتی : سەت دینارم پێ بوە کە وەدەر کەوتوین لە ژوورێ لێم بەجێ ماوە. دەستمان کرد بە گەڕان و پرسیار . گوتیان کاری نۆکەری قالە تەگەرانی‌یە. کابرای فەقیرو هەژارمان هەڵپێچا دەگریاو دەپاڕاوە دەیگوت: هیچم نەدیوە. دەستمان لێ هەڵگرت . هێندێکمان هاتینە سەر ئەو باوەڕە کە ئەگەر ئەحمەد توفیق پارەی لێ بەجێ‌مابێ ، بێجگە لە قالە تەگەرانی کەس هەڵی نەگرتوە . بە کورتی سەت دینار بێ سەرو شوێن چوو. ئەحمەد توفیق سەت دیناری دیکەی لە قالە تەگەرانی قەرز کردوو قادر شەریف و سمایلی قاسملۆمان بەرەو ئێران بەڕێ کردەوە.

چەند ڕۆژ لە سولێمانی بوین پاشان من و ئەحمەد توفیق چوینە رانیە. کاتێك گەیشتینە رانیە ئێوارە بوو، بەڵام ئێمە گیر نەبوین ماشینێکمان بە کرێ‌گرتو چوینە سەر کەبکان مالە " **هەباسی مامەند ئاغا** " بەفرێکی زۆر و ساردو سەرما بوو. کاتێك ئێمە لە رانیە گیر نەبوین ئەو فیکرە بو هێندێ کوردی ئازادیخواز ! هاتبوە پێش کە ئێمە پیاوی حکومەتی ئێرانین و هاتوین بۆ لای هەباسی مامەند ئاغاو گۆیا دژی حکومەتی عەبدولکەریم قاسم خەریکین ئاژاوە ساز بکەین.

وەزع و هەوای کوردستان بۆ ئەم فیکرە ئامادەیی هەبوو. ڕێکخراوە سیاسیەکان نەك هەر یەك نەبوون ، بەڵکو دەستیان کردبوو بە دم بە دمەو بەربەرەکانی یەکتر. بە تایبەت لە کوردستان لە نێوان ئەندامانی حیزبی کۆمونیست و پارتی دیموکراتی کوردستان‌دا ناکۆکی تەواو هەبوو. پارتی وەك حیزبێکی کوردی دەیویست بەشی زۆری تاقم و توژی کۆمەلی کوردەواری لە ریزی خۆیدا کۆ بکاتەوە . بۆ ئەو مەبەستە بۆرژوازی کوردو سەرۆك عەشیرەتەکانی کە رابردوی سیاسی خەیانەتیان نەبوو بۆ لای خۆی رادەکێشا. حیزبی کومونیستیش پتر باری چینایەتی لە کوردستان بە هێز دەکرد . کۆمونیستە کوردەکان لە کوردستان هێندێك چەپ ڕەوی و هەڵەشەیی‌یان دەنواند و مەسەلەی نەتەوایەتیان زۆر بە هێند نەدەکرد .

پریشکی ئاگری ئەم ناکۆکیە وە ئێمەش دەکەوت . ئەحمەد توفیق کە بە

www.kerimhisami.com

نوێنەری حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران ناسرابوو ، بە گوێرەی بیروباوەڕ و هەڵوێستی خۆی ، نەی کردبوو بێ لایەنی خۆی بپارێزێ ٠ نەك هەر پتر لەگەڵ پارتی هاوکاری دەکرد و نێزیك ببۆوە ، بەڵکوو بە قسە هێندێ جار پتر لە ئەندامانی پارتی دژی حیزبی کۆمونیستی عێراق دەبزووتەوە٠ هەر ئەم هەڵوێستەش لە لایەك لە مەلا مستەفای وە نێزیك خستبوو ، لە لایەکی دیکەشەوە ئەندامانی حیزبی کومونیست بە چاوی دۆستانە تەماشای ئێمەیان نەدەکرد ٠ لە کاتێکا سیاسەت و نووسراوەکانمان دژی ئیمپریالیزم و دژی ڕیژیمی دیکتاتۆری شابوو ٠

هەر چونێك بێ من بیرەوەریەکانم دەنووسم و ناچمە سەر لێکولینەوەی وەزعی ئەودەمی عیراق ٠

لە ڕێگای نێوان ڕانیە و سەرکەپکان ماشینەکە گیرسا و هەرچەندی کردمان نەهاتە دەر ٠ ماشێنمان بە جێ هێشت و بە پێیان ، بە سەرما و بە هیلاکی گەیشتینە سەر کەپکان هەباس ئاغا زۆر پیاوانە بە خێرهاتنی کردین شەوێکی خۆشمان ڕابوارد بۆ بەیانی تازە چامان دەخواردەوە ئەفسەرێك و چەندپۆلیس گەیشتنە سەر کەپکان و لە دیوەخانی ئاغا وەژور کەوتن ٠

هەباس ئاغا بەخێرهاتنی کردن پرسی : " خێرە بەو بەیانیە ؟

ـ خێر دەبێ ئیشەڵلا ٠٠٠ دوێنێ دوو ئێرانی هاتونە ئێرە ، هاتوین لە گەڵ خۆمان بیانبەین ٠

هەباس ئاغا گوتی : " دانیشن بحەسێنەوە ، پاشان قسەی لێ دەکەین ٠ من وەدەنگ هاتم گوتم : " زۆر بەخێر بێن ئێرانیەکە منم لە گەڵتان دێم و لەگەل قایم مەقام قسە دەکەم ٠ نان و چایان خوارد و لە گەڵیان سوار بووم و چوومە ڕانیە٠ ئەحمەد توفیقم بەجێ هێشت ٠

کاتێك لە بەغدا وەدەر کەوتبوین ، ئەحمەد توفیق ناوی خۆی و منی دابوو بە مودیری ئەمن ٠ لە ڕانیە چوومە لای قایم مەقام و پێم گوت ٠٠٠ ڕاستە ئێمە کوردی ئێرانین ، بەڵام دۆستی حکومەتی عێراقین و بە ئیجازەی حکومەت لێرەین ٠ تکایە ئەم دوو ناوانە لە مودیری ئەمنی عام بپرسە٠ یەك دوو پۆلیسی

www.kerimhisami.com

کوردی خەڵکی بیتوێن لەوێ بوون لە رادە بەدەر پێمەوە ماندوو بوون وخزمە- تیان کردم ، زۆری پێ نەچوو هەباس ئاغا لە گەل چەند پیاوی چەکدار هات
لەو کاتەدا خەبەر هات کە عەبدوالوەهاب شەواف لە موسل کودەتای کردوە و شەڕ دەست پێ کراوە . ئەو جارە مودیری پۆلیس و قایم مەقام دەترسان . بانگیان کردم و گوتیان :
ـ ئێوە دەبێ کارێکی وا بکەن هەباس ئاغا لێرە دژی حکومەت رانەپەڕی . وەزعی ئێمە لە مەترسی دایە ، ئێوە دەبێ یارمەتیمان بدەن . خەبەری شەڕ لە نێو خەڵکدا ئالۆزیەکی پێک هێنابوو . لە گەڵ هەباس ئاغا شەوێ لە رانیە ماینەوە چووینە ماڵە زردایکی هەباس ئاغا کە لە رانیە خانوی هەبوو . دوو هەوێ کە هەر دووکیان ژنی مامەند ئاغای ئاکۆ بوون و زردایکی هەباس ئاغا بوون . پێکەوە دەژیان ماڵێکی خۆش و خانەدان و ژنی بەرێز بوون .
بۆ سبەینێ ئەحمەد توفیقیش هاتە رانیە . لە بەغداوە بە قایم مەقامیان گوتبو ، ئەوانە ئازادن و کارتان پێیان نەبێ . لە رانیە شێخ حەمید بانگێشتنی کردین هێندێ ئەندام و کادری پارتی دەهاتنە لامان و یارمەتیەکی باشیان بۆ کۆ کردینەوە . دیتنی شێخ حەمید لە رانیە بناخەی دۆستایەتیەکی خۆشی لە گەڵ من دامەزراند تا ئەو ساڵانەش پێکەوە دۆست بوین و هات وچۆ- مان هەبوو .
بریارمان دا ئەحمەد توفیق بچێتەوە بەغدا و من لە کوردستان بمێنمەوە ، بەڵکو بتوانم هێندێ لە کارتەکانی چاپکراو بڵاو بکەمەوە و یارمەتی وەربگرم . لە گەڵ هەباس ئاغا چوینەوە سەر کەپکا . لەو سەرو بەندەدا لە بیتوێن بەفرێک باری کە لە پێشدا قەت نەباریبو . یەک دو رۆژ لە سەر یەک دەچوینە راوە کەو هێندێ لە لاوانی گوندی بەیانی دەچوون کەویان لە شاخی هەڵ دەفڕاند تا دەگەیشتنە سەر لوتکە چیا کە دەبڕاوە . لەوێوە ناچار دەفڕین بۆ چیای ئەوبەر بەلام نەدەگەیشتنێ و دەکەوتن . خەلک لە نێو بەفر پێ وەردەبون .
رۆژێک لە گەڵ هەباس ئاغا چوینە ماڵی شیخ خدری لە سەید ئاوا نێزیک رانیە . شێخ خدر پیاوێکی جوامێرو نیشتمانپەروەر لام وایە یارمەتیەکی

باشی دامێ • پاش چەند ڕۆژ هەباس ئاغا پیاوێکی لە گەڵ ناردم بۆ سەر خمە ماڵی قادری سوار ئاغاو لەوێشەوە بۆ کۆیە • لە سەر کەپکان لە گەڵ مامۆستا کەریم شێخانی بوم بە ئاشنا ، کوردێکی دڵسۆز ، پیاوێکی بەشەرەف کوردی زانێکی باش دۆستایەتیمان تا ئەو سالانەش بەردەوام بوو •

لە سەرکەپکانەوە لە گەڵ پیاوی هەباس ئاغای سوار بوین شەوێ چوینە گوندێ سەر خمە • هەرچەند هەباس ئاغا پیاوەکەی ڕاسپاردبوو کە قادر ئاغا یارمەتیم بدا ، پێشی گوتبوو کە کێم و لە چی دەگەڕێم • بەلام شەو لە دیوەخانێکی ڕەق و تەق لە گەڵ پیاوەکەی هەباس ئاغای ماینەوە • قادر ئاغا هەر نەهاتە لام بەیانی بە چا پەزیدا پێنج دیناری بۆ ناردبووم • پێنج دینارەم وەر نەگرت، گوتم بە قادر ئاغای بڵێ زۆر شەرمە لە دوێنێ وە لێرەم لە پاڵ ژنان نەهاتۆتە دەر • سورا بوین چوینە کۆیە میوانی کەمالی حاجی مەجید بوین •

لە ماڵی کەمال زۆر بە گەرمی بەخێرهاتنیان کردین • بە کەمالم گوت کە لە لایەن حیزبی دیموکراتی کوردستانەوە دێم • کەمال بە ڕێکخراوی پارتی ڕاگەیاندبوو • چەند برادەرێکی پارتی هاتنە لام پاشان بردیانم بۆ ماڵی دوکتۆر خالید سەعید کوڕێکی جوامێر ، نیشتمانپەروەر ، دڵسۆز ماڵێکی ئاوەدان • خالید لەو کوڕانە بوو کە لە هەموو ڕۆژوو ڕوداوەکانی دوایش دا وەك دۆستێکی خۆشەویست حیسابم لە سەر دەکرد • هەر چەند سەبارەت بە بیرو باوەڕی مارکسیستی ناکۆکیمان زۆر بوو بەلام دۆستایەتیمان بە هێز بوو •

لە ماڵی خالید هەموو شەو کادرو ئەندامانی پارتی دەهاتنە لام ، لە سەر وەزعی کوردستان قسەمان دەکرد • چای خانەیەك هەبوو شەوێ پارتیەکان لەوێ کۆ دەبوونەوە ، شیعریان دەخوێندەوە، وەك بزانم کاکە سور هەڵسوڕێنەری ئەم بەزمە بوو • چای خانەی کۆمونیستەکانیش جیا بوو ئەوانیش لەوێ کۆ دەبوونەوە شەوێك چەند مامۆستای ئەندامی حیزبی کۆمونیست هاتنە لام • بەلام هەموو قسەو پرسیاریان لە سەر پێوەندی حیزبی تودەو حیزبی دیموکرات بو • کاتێك باسی یارمەتیم هێنا گۆڕێ ، مات بوون و هیچ یارمەتیان نەدا پێیان وابوو کومەك بە دژی شۆڕش دەکرێ !

www.kerimmisami.com

له كۆیه له گەڵ كاكه زیاد بووم به ئاشنا • من هێشتا له ئێران بووم لەو كوردانەی گەرمێن وكوێستانیان دەكرد ناوو ناو بانگی حەمه ئاغای كۆیەم بیستبوو • ئەو چەند رۆژەی له كۆیه بووم بۆم دەركەوت كاكه زیاد شوێنی حەمەئاغای گوێر نەكردۆتەوه • چەند جار بانگی كردم بەو بۆنەوه زۆر كەسی دیكەشی بانگێشتن دەكرد یارمەتیەكی باشی پێ كردین •

با لێرەدا خۆشی ئەو سەفەرەش نەشارمەوه • ماڵی كاك سەعیدی حەمه قاله له كۆیه باخەوان و بێستانچی كاكه زیاد بوو • كاك سەعید خەڵكی مەهابادوله سەردەمی كۆماری دیموكراتی كوردستاندا یەكێك له تێكۆشەرەكان بوو • رایكردبوو ، وەك زۆر كەسی تر هاتبوه كوردستانی گەرمێن و له كۆیه گیرسابۆوه • سابلاخیگەری له هەموو شوێنێك خۆ دەنوێنی له هێندێك جێ بۆ هێندێك كەس تامی خۆشی پێوەیه • كاك سەعید بردمی بۆ ماڵی خۆیان• كچێكی هەبوو بە ناوی ئامین تازه دەگەیشتێ ، شۆخ ، جوان ، شیرین ، لەبەر دڵان• هێندێك رۆژ كه بێكار دەبووم دەچوومه ماڵی كاك سەعیدو له گەڵ ئامین قسەی خۆشمان دەكرد •

حەوتویەك پتر له كۆیه مامەوه ئیحترام و دۆستایەتی برادەرانی پارتی و پیاوەتی كاكه زیاد و دۆستایەتی دوكتۆر خالیدو خۆشی ماڵی كاك سەعیدم لەبیر ناچێتەوه • ئەحمەد توفیق رۆژێك عەزیزی فەلاحی ناردبوو كه بگەرێمەوه بۆ بەغدا • عەزیزی فەلاحی پاش ئەوه كه ئەحمەد توفیق له سولێمانی بەجێ-هێشت ، هاتبوه بەغداو چووبۆوه هوتێل سامان • خانوەكەی ئێمەی پێ نە دەزانی بەڵام محەمەدی دەلالی دیتبۆوه • محەمەدی دەلال دۆستی ئەحمەدتوفیق بوو بە ماڵەكەی ئێمەی دەزانی • رۆژێك كوت و پڕ عەزیزی فەلاحی هێناو وەژور كەوت• تازه هیچ نەدەكرا عەزیز له نێو ئێمه مایەوه•

له كۆیه را چوومه هەولێر • له هەولێر میوانی شەمسەدین مفتی بووم یەك دوو رۆژ له هەولێر مامەوه پاشان گەرامەوه بۆ بەغدا •

تودەییەکان لە بەغدا

لەم بەینە دا دوکتۆر رادمەنیش سکرێتێری حیزبی تودەی ئیران چەند ئەندامێکی حیزبی تودەی هێنابوە بەغدا بەو نیازە بەڵکو بتوانن لە ئێراندا تەشکیلاتی حیزبی زیندو کەنەوە. هەر لەو کاتەشدا هەوڵیان دەدا کە لە گەڵ حیزبی دیموکراتی کوردستانیش بگەنە یەك، بەو مانایە بە بیرو باوەڕی ئەوان دەبوایە حیزبی دیموکرات ببێتە ڕێکخراوی حیزبی تودە لە کوردستان. یەك دوو کەسیان لە باکۆوە هاتبوون بە داخەوە بە هیچ جۆر لە مەسەلەی نەتەوایەتی تێ نەدەگەیشتن. بەلام پیاو حەق بڵێ لە چێشت لێنان و میوانداری هاوتایان نەبوو. زۆر جار ئێمەیان بانگ دەکرد بۆ نان خواردن بەو هیوایەش مەسەلەی حیزبی دیموکرات یا مەسەلەی کورد لە ئێران هەر بەو کۆبونەوانە چارە سەر دەکرێ. نێوانی ئەحمەد توفیق و قاسملۆ تا دەهات ناخۆشتر دەبوو ئەحمەد توفیق دەیگوت رەحمان لە گەڵ حیزبی تودەیەو دەیەوێ حیزبی دیموکرات لە بەین بەرێ. دیارە هێندێك هەڵوێستی قاسملۆ ئەو فیکرەی لە نێو برادەرانی دیکە دا بە هێز کردبوو. قاسملۆ زۆر کەم دەهاتە لای ئێمە، پتر لە گەڵ تودەییەکان یا لە گەڵ نیزادو هەمزە عەبدوڵلا بوو. بێجگە لەوە ژنەکەشی هێنا بوە بەغدا بە هۆی مەلا مستەفاوە لە وەزارەتی رێگاو بان لە لای نوری شا وەیسی رەحمەتی دامەزرابوو. بۆ خۆشی لە زانستگای بەغدا دەرسی کوردی دەگوتەوە، لە راستیدا پێوەندی بە حیزب و تێکۆشانەوە نەبوو. بەلام هەر لەو کاتەشدا دەیگوت بڕیارمان داوە (دیار نەبوو کێ بڕیاری داوە) کە ئەحمەد توفیق بچێتەوە بۆ ئێران لە ناوچەی سنە کاری حیزبی بکا. بەلام یاخی بووەو ناگەڕێتەوە.

سەر سوورمانێك

رۆژێك کاك عومەری کوڕی شیخ عوبیدوڵلای زینوێ لە بەغدا هاتە لام گوتی

www.kerimbisami.com

پێم خۆشه بچم له یەکێتی سوڤیەتی بخوێنم • هاتووم له گەڵم بێی بۆ لای مەلا-
مستەفا بەڵکو یارمەتیم بدا که له سوڤیەت قبوڵم بکەن و بچم بخوێنم •
زۆرم پێ خۆش بوو • شێخ عوبیدوڵلا و عومەری کوری منیان دەناسی، دەیانزانی بیرو باوەرم چیه؟ خۆشیان دەویستم • منیش زۆر جار گوتبوم خۆزیا دەچووی له سوڤیەت دەتخوێند • زۆر به تێ رادیوی له گەڵ کاك عومەر چوینه ماڵی مەلا-
مستەفا • دانیشتین، چامان خواردەوە پاشان عەرزی مەلا مستەفام کرد :
"کارێکی تایبەتیمان هەبوو ئەگەر وەخت هەبێ عەرزت بکەین " •
زۆر به خۆشی هەستاو چوینه ژورێکی چۆل و دانیشتین• گوتم: "کاك عومەر دیپلۆمی وەرگرتوە ، حەز دەکا خوێندنی بەرز درێژە پێ بدا • ئەگەر تۆ یارمەتی بدەی دەیەوێ بچێ له یەکێتی سۆڤیەتی بخوێنێ " •
مەلا مستەفا به شێوەیەکی زۆر ناحەزو تووره گوتی :"بۆ دەچی ؟ •••دەچی ببێته ولاخ••• ببێته کەر ••• ببێته ماشێن ؟ لەوێ ئینسانیەت هەیە؟ هەموو وەك ولاخ دەبێ کار بکەن ، کارو کارو کار • بۆ دەچێ ؟
ئیتر من تاسام واقم ور ما ، قسەم پێ نەکرا • کاك عومەریش وەك ئاوی ساردی پێداکەن سپی هەلگەرا • له سەری نەرۆیشتین بێ دەنگ رابوین و وەدەرکەوتین •
کاك عومەر گوتی : " ئەوە چ بوو ، ئەدی ئەو چەند ساڵه له سوڤیەت چۆن ژیاوە • من که چەند ساڵ هاتوو چۆی زینوێ شێخیم کردبوو، له هەموو قسه و باسێکیشدا تەعریفی یەکێتی سوڤیەتیم کردبوو پاش ئەو قسانەی مەلا مستەفا نەمتوانی هیچ بلێم• جوابی عومەرم پێ نەدراوە • بەلام له دلی خۆمدا قسەکانی مەلا مستەفام پێ ناخۆش بوو•

www.kerimbisani.com

وەزعەكە شپرزەتر دەبوو

پاش هەرای موسڵ وردە وردە نێوانی مەلا مستەفاو كۆمونیستەكان بەرەو ساردی دەچوو • دەورو بەری مەلا مستەفا بۆ تێكدانی پێوەندی كۆمونیستەكان و مەلامستەفا دەورێكی گلاویان هەبوو • رەحمانی قاسملۆ (ئەو دەم هێشتا دوكتۆرای وەر نەگرتبوو) لە پێشدا لای مەلا مستەفا زۆر نێزیك و بەقەدر بوو بەڵام بەهاتوو چۆی مامۆستا همزەو نیژاد و خەسرەو توفیق و دو زمانی ئەحمەد توفیق لای مەلا مستەفا قەدری نەمابوو مەیدان بۆ ئەحمەد توفیق ئاواڵە بوو بەكەیفی خۆی ڕای دەدا • ئەو دەم مەلا مستەفا مامۆستا همزەو نیژادو ڕێبەرایەتی ئەو دەمی پارتی لە سەر كار وەلا نابو • ئەو كەسانەی لەوانیش نێزیك بوون لە بەر چاوی مەلا مستەفا دەكەوتن •

ئێمە زۆر جار دەچوینە لای مەلا مستەفاو بەجیا لە میوانان لەگەڵ ئێمە نانی دەخوارد • ئەحمەد توفیق هێندێ رەسمی مەلا مستەفای ناردبۆوە بۆ ئێران و بڵاو كرابونەوە •

لەم سەرو بەندەدا قادر شەریف گەڕاوە بۆ بەغداو قاسمی سولتانیا ـ نیشی لە ئێرانەوە لەگەڵ خۆی هێنابوو • ئەحمەد توفیق داوای كرد كە كۆبونەوەیەكی حیزبی مان هەبێ • من پێشنیارم كرد كە پێویستە رەحمانی قاسملۆش بەشدار بێ • ئەحمەد توفیق گوتی مەلا مستەفا لیی تورەیە ، ئەو لەگەڵ شیوعیەكان و لەگەڵ همزە عەبدوللا ڕێگای خۆی جیا كردۆتەوە • بەكورتی زۆربەی بەشدار بوەكان دژی ئەوە بون كە قاسملۆ بێتە نێو كۆبونەوە •

ڕۆژی پێش كۆبونەوە ئێوارەیەك ئەحمەد توفیق بەكەیف و شاد هاتەوە زۆرو سەدو پەنجا دیناری هێنا دەرو لە گۆڕێ دانا • گوتی : فرۆشتنی كارتی یارمەتی ئاوا دەبێ •

یەكێك لە كوڕەكان پرسی : ئەوە كێ وا پیاو بوە؟

www.kerimbisami.com

ـ کارتان بەوە دا نەبێ پارەکە هەڵگرن ·

مەلا باقی حیسابدار بوو پارەکەی هەڵگرت · پاشان ئەحمەد توفیق بە منی گوت : چوومە لای عەبدولمەحید مودیری ئەمن ، کارتێکی ١٥٠ دیناریم لە پێش دانا ·

من دەمێك بوو لە هەڵسوڕان و چالاکی و پێوەندی ئەحمەد توفیق لە گەڵ ئەمنی عێراق وەشك کەوتبوم · بەڵام دۆستایەتی کۆنم لە گەڵ سەید عەولای ئیسحاقی (ئەحمەد توفیق) بە سەر فیکر کردنەوەو بریاردانم دا زاڵ بوو· مەلا باقی زۆر جار دەهاتە لام و دەیگوت : فیکرێك بکەوە ، رەحمانی قاسملۆ رەگەڵ تودەو هەمزە عەبدولا کەوتوە ئەحمەد ئەوە دەبینێ چ دەکا ئەگەر زوو تەکبیرێك نەکەی توشی هەڵدێری گەورە دەبین ·

کۆبوونەوەی پێشنیار کراو لە حەساری ماڵەکەمان دا ئێوارەیەك پێك هات · لەو کۆبونەوەدا ئەحمەد توفیق ، قادر شەریف ، مەلا باقی ، قاسمی سولتانیان ، عەزیزی فەلاحی و خۆم بەشدار بوین ·

کۆبونەوە بە دم بە دمەی ئەحمە دتوفیق و قادر شەریف دەس پێ کرا · تۆزێك رەخنەی غەیرە حیزبی و غەیرە سیاسیان لە یەکتر گرت · من برێکیان بە سەر دا هاتم و گوتم با بزانین بۆ چی کۆ بوینەوە ؟

ئەحمەد توفیق گوتی : دەولەتی ئەمریکا هاتۆتە سەر ئەوە کە یارمەتی کورد بدا قەولی داوە · ئێمە پێویستە لەو هەڵ و مەرجە کەڵك وەر بگرین ·

قاسمی سولتانیان بە توندی بە گژ ئەو قسانە دا چوو · بۆ ئەوە کە پتر نەخشەکە ئاشکرا بێ و رێگای پێوەندیەکەی بدۆزمەوە گوتم : ئەوە مەسەلەیەکی زۆر گرینگە پێویستە بیری لێ بکەینەوە بۆ پیوەندی گرتن دەبێ رێگای باش و پیاوی دڵنیاو سیاسی بدۆزینەوە ·

ئەحمەد توفیق گوتی : حیزب بیری لەوە کردۆتەوە ، رێگای دەدۆزێتەوە ·

گوتم : وشەی حیزب زۆر جار بەکار دەهێندرێ، حیزب کێ یەو چی یە ؟ ئێستا حیزب لە ئێمەدا ساخ بۆتەوە ، ئێمە پێویستە بریار بدەین .

مەلا باقی گوتی پێویستە پرس بە مەلا مستەفا بکەین بزانین بۆ ئەو کارە رازی یە ؟

ئەحمەد توفیق گوتی : مەلا مستەفا کوردە کوردستانی دەوێ .

پاش باسێکی زۆر هاتینە سەر ئەو بریارە کە ئەو مەسەلەیە لەگەڵ برادەرانی حیزبی لە ئێران باس بکرێ. بریار درا ئەحمەد توفیق نامە بۆ برادەران بنوسێ .

رۆژی دوایي رەحمانی قاسملۆم چاو پێ کەوت مەسەلەکەم لەگەڵ باس کرد گوتم ئەحمەد توفیق مەسەلەیەکی ئاوای هێناوەتە گۆرێ. بریارمان داوە نامە بۆ برادەرانی ئێران بنوسین .

رەحمان گوتی : چۆن تۆ رێگا دەدەی مەسەلەی ئاوا باس بکرێ و پێشنیاری ئاوا بێتە گۆرێ ؟

گوتم : مەبەستم ئەوە بوە کە باش لە نەخشەی ئەحمەد توفیق ئاگادار بم . بەڵام تۆ بۆ چی خۆت شاردۆتەوەو کەس نازانی چ دەکەی ؟

ئەو دەم ئیتر لە راستیدا رەحمانی قاسملۆ کاری بە مەسەلەی حیزب و تێکۆشانەوە نەبوو . کاری پەیدا کردبوو لە زانکۆی ئەدەبیات دەرسی کوردی دەگوتەوە . خێزانی کە بە پاسپۆرتی عیراقی بە ناوی " مەدیحە۔ کاظم " چووبوە چیکوسلوواکی و لە پراگیش هەر بەو ناوە بۆ ئەوە کە بورسی خوێندن وەر بگرێ وەك بێگانەیەك لە زانستگا ناوی خۆی نوسیبوو ، هێنابویەوە عێراق و لە وەزارەتی رێگاو بان لە لای کاك نوری شاویس کە مودیری عام بوو دای مەزراندبوو مەعاشی وەردەگرت .

لە لایەکی دیکەش پتر هاتوچۆی تودەیەکان و مامۆستا هەمزەو نیژادی دەکرد . کاری بە ئێمەو بە حیزبی دیموکرات و بە تێکوشانەوە نەمابوو .

پاش کۆبونەوەی گۆرین بریار درا کە ئەحمەد توفیق نامە بۆ مەهاباد بنێرێ .

www.kerimbisami.com

که ژن و منداڵەکەی من بنێرن بۆ عیراق ٠

پاش ئەوە کە کۆبونەوە تەواو بوو، قاسمی سولتانیان هاتە لام و گوتی "ئێمە بۆ کوێ دەچین ؟ ڕێبازی حیزبی ئێمە کەی ئەوە بوە ؟ ئەگەر فیکرێك نەکەیەوە توشی خەیانەتێکی گەورە دەبین " گوتم لێرە هیچ ناکرێ نامە بۆ غنی بلوریان دەنوسم تۆ لە گەڵ خۆت بیبەوە، کارێکی وا بکە بگا بە دەستی غەنی ٠ ئێستا خەریکن تو لێرە گلِ دەنەوە ، بەڵام نابێ قەبوڵ بکەی ، ئەگەر لە بەر خاتری نامەکەش بێ هەر دەبێ بگەڕێیەوە٠ نامەیەکی دورو درێژم بۆ غەنی بلوریان نووسی وەزعی عیێراق و هەڵسوڕانی ئەحمەد توفیق و لا دان لە ڕێبازی حیزب و وەزعی برادەرانم بۆ نووسی ٠ داوام لێ کرد ئەگەر بۆ کۆبونەوەش بێ پێویستە سەفەرێك بۆ عێراق بکەی ٠ یا بێیە سنوری کوردوستانی عێراق تا لەوێ کۆبینەوەو بەڵکو بتوانین چاری وەزعەکە بکەین ٠ پاش رون کردنەوەی وەزعی عێراق وەزعی ئەحمەد توفیق پێشنیارم کردبوو ئەم خاڵانەی خوارەوە لە گەڵ کۆمیتەی شاری مەهاباد باس بکا :

١- سەید عەولای ئیسحاقی (ئەحمەد توفیق) سالێك مەسئولیەتی حیزبی لێ بستێنرێتەوە و لە جێگایەك دابندرێ موتا لا بکاو بخوێنێتەوە ٠

٢- دەر کردنی بەیاننامەیەك و مەحکوم کردنی بیرو باوەڕی ناسیۆنالیستی ویشك و بەرچاو تەنگ ٠

٣- مەحکوم کردنی کردەوە چەوتیەکانی ئەحمەد توفیق ٠

٤- پیوەندی نێزیك و دۆستایەتی لە گەڵ پارتی دیموکراتی کور دستانی عێراق و حیزبی کۆمونیستی عیراق ٠ حیزبی دیموکراتی کوردستان لە پێوەندی نێوان پارتی و حیزبی کۆمونیست دا دەبێ بێ لایەنی و دۆستایەتی خۆی بپارێزێ٠

٥- پێوەندی نێزیك و هاوکاری لە گەڵ حیزبی تودەی ئێران ٠

٦- هەوڵ دان بۆ دەرکردنی ڕۆژنامە وەك ئۆرگانی حیزب ٠

٧- هەوڵ دان بۆ ئامادە کردنی کۆنگرە یان کۆنفرانسی حیزبی ٠

www.kerimbisarani.com

٨ـ روون کردنەوەی وەزعی ڕەحمانی قاسملۆ ٠

نامەکەم دا بە قاسمی سولتانیان و ڕامئەسپارد کارێکی وا بکا ئەو نامەیە بدرێ بە غەنی بلوریان ٠ هەروەها نامەیەکیشم نووسی بۆ کۆمیتەی شاری مەهاباد کە لەگەڵ وسێن مەراغەیي شەریکە دوکانم حیساب بکەن و هەر پارەیەکی وەبەر من دەکەوێ چوارسەد تمەنی لێ بدەن بە یوسفی ریزوانی با کاسبی پێوە بکا ٠ هەرچی ماوە بیدەن بە خێزانم و بینێرن بۆ کوردوستانی عێراق ٠

www.kerimhisami.com

وەزعی ماڵ و منداڵم دوای چونم بۆ عێراق

پاش ئەوە کە ڕۆژی ۲۹ ی ژانویەی ۱۹۵۸ شاری مەهابادم بەجێ هێشت دایکم نەخۆش بوو، منداڵێکی چوارمانگەمان هەبوو • بەجێ هێشتنی پیرە- دایکێکی نەخۆش و ژنێکی جوان و چجێل و منداڵێکی چوارمانگە بێ کەس و بێ سەرپەرشت داخ و دەردێکی گران بوو • بەڵام لە ڕێگای پاراستنی شەرەف و کەرامەت و ناو و پرستیژی حیزب دا، فیداکاریەکی کەم بوو •

پاش ڕۆیشتنی من زۆری پێ ناچێ دایکم بە نەخۆشی دەچێتەوە ماڵە خوشکم و لەوێ بە دەردو داخەوە سەردەنێتەوە • خێزانم هەڵ دەستێ دەچێتەوە نەغەدە ماڵە بابی، بەو هیوایە لەوێ بمینێتەوەو لە مەهاباد بە تەنیا لە خانو دا نەبێ • بەڵام بابی ڕای ناگرێ تەنانەت ناهێڵن شەوێکیش لە ماڵیان بێ • ناچار شەوێ دەچێتە ماڵە حەمەدی خانمێ کە یەکێك لە ئەندامانی تێکۆشەری حیزب و جوامێرو گەورە پیاوی ناوچەو دۆست و هاورێیەکی دڵسۆزی من بوو • شەو لەوێ دەمێنێتەوە و بەیانی دەگەرێتەوە بۆ مەهاباد •

لە سەر ڕێگای نەغەدە ـ مەهاباد لە گوندی دورگە دەچێتە ماڵی خوشکم • بەو هیوایە تا خەبەرێك لە من دەزانێ ماوەیەك لەوێ بێ • سەید عەزیزی زاوام ڕای ناگرێ • ناچار دەگەرێتەوە مەهاباد و بە تەنیا لە خانویەك دا دەژی •

لێرەدا پەندی پیشینان چەند جوان وەراست دەگەرێ کە گوتراوە :

" خزم و دوست و برادەر لە تەنگانەدا دیاری دەدەن "

لەو ماوەیە دا لە مەهاباد بێجگە لە چوکەڵی گەوهەری هیچ کەس نە پرسیاریان لێ دەکاو نە سەریان دەدا • چوکەل لە حەساری ماڵی وەستا غەفوری پینە چی ژورێکیان بۆ دەگرێ و خێزانم لە گەڵ منداڵێك لەو حەسارەدا دەژین •

www.kerimhisami.com

کاتێك نامەکەی من دەگاتە مەهاباد برادەرانی حیزبی بە خێزانم رادەگەینن کە ئامادە بێ بچێ بۆ عێراق، پارەیەکی بۆ لە وسێن مەراغەیی وەردەگرن و بە منداڵەوە سواری ماشێن دەبێ و شەو دێتە نەغەدە . لە نەغەدە دیسان بابی ڕای ناگرێ شەوێ لە ماڵە کاك سادقی پێشنماز دەمینێتەوە . برادەرانی نەغەدە (حەمەدی خانمی ، کاك سادق و سەعیدی ـ پیشنماز سدیقی عەلایي) پیاوێکی رەگەل دەخەن دەینێرن بۆ خانێ ماڵە سەید حەمەدی زەرگەتەنی . سەید حەمەد یەکێك لەو پیاوە چوامێرانەی ناوچەی پیرانان بوو . لە هەوڵی زیندوکردنەوەی رێکخراوی حیزب ببوە ئەندام و بە گیان و ماڵ تێ دەکۆشا . پیاوێکی ئاقڵ و بەرێز و لە لای خەلك قسەی دەڕۆیشت . سەید حەمەد چەند رۆژێك خێزانم لە ماڵێ رادەگرێ و پاشان کوڕەکانی خۆی لە گەڵ دەنێرێ بۆ گوندی "گولاوێ" موڵکی شێخ عوبیدیلای زینوێ" خێزانم لە ماڵە حەمەدەمینی زینەبێ چەند رۆژ دەمێنێتەوە . هەر چەند تۆزێك خزمایەتیمان هەبوو بەلام وەك خێزانم دەیگێڕاوە هەر ئەوەندە بوە دەریان نەکردوە . وەك ژنێکی بێ کەس و لێ قەوماو چاویان لێ کردوە . پاش چەند رۆژ خێزانم حەمەدەمین هەڵ دەپێچێ کە پیاوێك بە کرێ بگرێ و بینێرێتە زینوێ شێخی . لەو ناوەدا ماڵێکی مەڕدار کە تاوڵیان لە گەلی حاجی برایمی پشتی کۆنە لاجان دەبێ خێزانم لە گەڵ خۆ دەبەن بۆ کوێستانی حاجی برایم .

لێرەدا ناتوانم زەحمەت و کوێرەوەری و بێ کەسی خێزانم بێنمە سەر کاغەز . ژنێکی شارستانی، غەریب، منداڵێکی شەش مانگ بە ئامێزەوە، بە چیاو کەژی کوێستانی حاجی برایمدا بروا، بێ گومان نووسین و نیشاندانی چیرۆکێکی دەوێ . چەند شەو لە کوێستان لەو ماڵە دەمینێتەوە کەس نابێ تا زینوێ شێخی لە گەڵی بچێ . پاش چەند رۆژ کابرایەکی خەڵکی حاجی ئۆمەران گا جوتی لێ ون دەبێ ، لە گا جوت دەگەڕێ رێگای دەکەوێتە تاوڵی ئەو ماڵە کە خێزانمی لێ بوە . پێی دەڵێن ئەو ژن و منداڵە لە گەڵ خۆت بەرە بۆ زینوێ پارەیەکیشی لێ وەرگرە .

www.kerimhisami.com

کابرا ماڵی ئاوەدان بێ ، بیستمەن لە خێزانم وەردەگرێ و لە گەڵ خۆی دەیهێنێ بۆ زینوێ شێخی ٠

من پێشتر نامەم بۆ کاك مستەفای کوری شێخ عوبەیدوللا نووسیبو کە خەبەرێك لە ماڵە سەید حەمەدی بزانێ ، ئەگەر خێزانم لەوێ بێ بنێرری بیهێنن بۆ زینوێ ٠ لەو لاشەوە سەید حەمەدی زەرگەتەنی خەبەر دەنێرێ بۆ کاك مستەفا کە بە دوای دا بنێرێ ٠

لەو رۆژەدا خێزانم لە گەڵ کابرای حاجی ئۆمەران بەرەو زینوێ دێ کاك مستەفاش دوو سواران دەنێرێ بۆ گوندی گولاوێ بە دوای خێزانم دا ٠

نوێژی شێوان لەو دیوی ماوەت لە نێزیك بەردی تەشی رێسی، سوارەکان تووشی کابراو خێزانم دەبن ٠ دەپرسن ئەو ژنە کێ یەو بۆ کوێ دەچێ ؟

ــ دەچێتە زینوێ ماڵە شێخی ٠ لە تاولەکانی حاجی برایم بوە لە گەڵ خۆم هێناوە ٠

لە خێزانم دەپرسن ٠ دەڵێ خەڵکی لاجانێم و دەچمە ماڵە شێخی ٠ سوارەکان دەرۆن پاشان بیردەکەنەوە دەڵێن بێ گومان ئەوە خێزانی کەریمی حیسامی یە ٠ با بگەرێینەوە پێی بڵێین کە بە دوای ئەودا دەچین ٠

دەگەرێنەوە جارێکی دیکەش لە خێزانم دەپرسن : ـ راستیمان پێ بڵێ ٠ ئێمە دەچین بە دوای خێزانی کەریمی حیسامی دا دەڵێن لە گولاوێیە ٠ کاك مستەفای شێخی ئێمەی ناردوە ٠ ئەگەر خۆتی، با ئەو رێگایەمان نەکەوێتە بەر؟ ٠ خێزانم بروا دەکات و سواری دەکەن دەچنە زینوێ ماڵی شێخ عوبەیدوڵلا ٠ لە رادە بەدەر رێزی لێ دەگرن و بە خێرهاتنی دەکەن ٠

برادەرێکی خەڵکی رایەت لە بەغدا تەلیفونی بۆ کردم :

ــ مزگێنیم دەیە خێزانت هاتوە لە زینوێ لە ماڵە شێخی یە ٠ لە گەڵ ئەحمەد توفیق بریارمان دا کە من بچم بۆ زینوی خێزانم لە گەڵ خۆم بێنمە بەغدا ٠ ئەویش بچێ بۆ سولێمانی خەبەرێکی ولات بزانی ٠

سواری ماشێن بوم بۆ هەولێرو لەوێشەوە بەرەو زینوێ لە دەربەندی رایەت تووشی کاك عەبابەکر بوم ٠ عەبابەکر کادرێکی پارتی و کورێکی زۆرباش و

دەمێك بوو یەكترمان دەناسی . عەبابەكر كوڕێكی پێشكەوتوخـــــواز و تێگەیشتوو بوو . دانیشتین تۆزێك قسەمان كرد . ناكۆكی پارتـــــی و كۆمونیستەكان گەیشتبوە ناوچەی باڵەكانیش. هێندێك دەستی گلاو هەبـــون كە ئاگری كێشەی نێوان حیزبی كۆمونیست و پارتی دیموكراتیان خـــۆش دەكرد . بە راشكاوی بە عەبابەكرم گوت : دوژمنایەتی حیزبی كۆمونیست بە قازانجی كورد نییە . هەرچەندی پێت دەكرێ كارێكی وابكە لەم ناوچەیـــە ناكۆكی پەرە نەگرێ .

گوتـی : لە تۆڵەی ئەم ئاموژگاریانە مزگێنیت دەدەمێ كە خێزانـــت و كورەكەت لە ماڵی خدری مام رەسووی بون ، چوم بەخێرهاتنم كردبــــون . دیاربوو خەبەرەكە راست بوو . یەكجار شادو كەیف خۆش بوم.

خێزانم لە گەڵ منداڵەكەی لە مانگی جوزەردانی ١٩٥٩ گەیشتبونــــە كوردستانی عێراق . چوومە زینوێ و بە دیداریان شاد بووم . لام وایە شادی حەقی خۆم بوو لە دایك و باب و منداڵ هەرچی هەم بوو ئەم دوانە بـــە سەڵت و قوڵتی نەجاتیان ببوو، ئێستا گەیشتبوینەوە یەك . چەند رۆژ لـە زینوێ لە ماڵە برادەری قەدیمی و خۆشەویستم خدری رەسوی شێخ محەمەدی مامەوە . خەڵكی زینوێ لە رادە بەدەر پیاوەتیان نواند هەر رۆژە ماڵێـك بانگی دەكردین . ماڵە شێخ عوبیدوالاش لە ماڵی خۆمان فەرزتر بـــوو .

پاش چەند رۆژ مانەوە لە زینوێ ، لە گەڵ خێزانم سوار بوین بـــەرەو بەغدا .

لە كەرادە الشرقیە خانویەكمان گرتبوو خانویەكی گەورە ، حەساریكـــی پر لە دارە خورماو گوڵ و سەوزایي سەگێكی لە جسنی گورگی تێدا بەجێ مابوو ، دیار بوو خانوی دیپلوماتی ئینگلیسی بوە كە پاش شۆرش چۆلی كردوە .

بێجگە لە ئەحمەد توفیق مەلا باقی عەزیزی فەلاحی و حەمەی حاجـــی سەعیدیش لەو ماڵەدا دەژیان . پاش گەرانەوەم بۆ بەغدا ئەحمەد توفیقیـش دوای چەند رۆژ لە سەفەر گەرایەوە . بە پێچەوانەی سەفەری جارانـــــی

دم ولووتی تێك نابوو ، باسی سەفەرو كوردستانی بۆ نەگێراینەوە ، بە تایبەت لەگەڵ من قسەی نەدەكرد · پێم سەیر بوو ، ئێمە نێوانمان زۆر خۆش بوو · پاشان بەهۆی مەلا باقیەوە بۆم دەركەوت ئەو نامەی من بۆ غەنی بلوریانم نووسیبوو قاسمی سولتانیان لەگەڕانەوەدا دابوی بە هاشمی حوسێن‌زادە كە بیدا بە غەنی · پاش ئەوەی كە من مەهابادم بەجێ هێشتبوو هاشمی حوسێن‌زادە ببووە بەرپرسی كۆمیتەی مەهاباد · هاشم لە جیاتی ئەوە كە نامەكەی من بدا بە غەنی ، نامەكە دەخوێنێتەوەو راست بۆ ئەحمەد توفیقی دەنێرێتەوە ·

ئیتر لەو كاتەوە ئەحمەد توفیق لەگەڵ من وەك كێرد و پەنیری لێهات· رۆژانە بەتەنیا وەدەر دەكەوت دەچوە لای پارتی و لای مەلا مستەفاو شەیتانی دەكرد · لە ماڵەكەش نان و چێشتی لە ئێمە جیا كردەوە ·

رۆژێك چوومە ماڵی مەلا مستەفا ، ساڵحی خوارزای مەلا مستەفا هاتە لام و گوتی : " بەخوا ئێمە تۆمان بەكوردێكی دڵسۆز دەزانی نەمان‌زانی بوو تۆش لەگەڵ قاسملۆ دەستەی نیژادو هەمزە عەبدوللا و شیوعیەكانی " · زۆرم پێ سەیر بوو چونكە من تاقە جارێكیش تا ئەودەم لەگەڵ ماموستا هەمزەو نیژاد دانەنیشتبوم · هیچ كەسم لە شیوعیەكان نەدیبوو · دیار بوو شەیتانی ئەحمەد توفیقە ·

گوتم : كاك ساڵح من كوردێكی دڵسۆزم كەسیش لە خۆم بە نیشتمان - پەروەرتر نازانم · هەر كەسێكی ئەو قسەی بە ئێوە گوتوە درۆ دەكا · من بیرو باوەڕێكی پێشكەوتوخوازم هەیە دوژمنی شیوعیش نیم ·

ئاخرەكەی رۆژێك رەحمانی قاسملۆ بانگی كردم گوتی با بچینە لای برایم ئەحمەد · ئەو دەم ماموستا برایم ئیتر كرابوو بە سكریتیری پارتی و لە بارەگای خەبات حوكماتی دەكرد · لەگەڵ كاك رەحمان لای ماموستا برایم · پاش چاك و خوشێكی سارد رەحمان گوتی :
" كاك برایم ئێمە خەبەرمان‌داوە چەند برادەرێكمان لە ئێرانەوە بێن هەتا ئەوان‌دێن كەس حەقی نییە بە ناوی نوێنەری حیزبی دیموكراتی

www.kerimhisami.com

کوردستان قسه بکات • تکایه ئێوەش یارمەتی بە توند بوونی ناکۆکــــی نێو ئێمە مەدەن •

ماموستا برایم ئەحمەد لە وڵامدا گوتی : " ئێمە ئەحمەد توفیق بــە نوێنەری حیزبی دیموکراتی کوردستان دەناسین • ئێوە شەوو رۆژ لە گەڵ هەمزەو نیژاد دژی پارتی کار دەکەن ، ئێوە لە گەڵ شیوعیەکانن • بێجگــە لە ئەحمەد توفیق ئێمە هیچ کەسی تر بە نوێنەری حیزبی دیموکراتـــی کوردستات ناناسین "•

کاک رەحمان گوتی : " کاک برایم من ئەحمەد توفیقم وەك نوێنـــەری حیزب بە ئێوە ناساندوە • ئێستاش هەر من دەڵێم کە ئەو نوێنەری حیزبی دیموکرات نییە "•

کاک برایم گوتی : " ئێمە خۆمان باشتر دۆست و ناحەزی خۆمـــــان دەناسین ، ئێوەش بە نوێنەری حیزب نازانین " •

هەستاین وەدەر کەوتین چوینەماڵی مەلامستەفا ماوەیەك بوو قاسملـۆ سەری ماڵی مەلا مستەفای نەدابوو • لە پێشدا مەلا مستەفا پـــرس ورای پێ دەکرد ، زۆری خۆش دەویست ، هەر ئەو بە کاك نوری شاوێسی گوتبـوو کە لە وەزارەتی کار مەعاش بدا بە خێزانی • بەڵام لە بەر هاتوو چـــۆی رەحمان بۆ کن ماموستا هەمزەو نیژادو خەسرەو توفیق ، وەدوزمانــــی و شەیتانی ئەحمەد توفیق مەلا مستەفا پشتی تێ کردبوو •

ماوەیەك لە دیوەخانێ دانیشتین پاشان رەحمان بە مەلا مستەفـــــای گوت : " ئەگەر وەختمان بدەیەی پێمان خۆشە شەوێك هەمومان لە لای تـــۆ کۆبینەوەو باسی وەزعی خۆمان بکەین • لەولاشەوە مەلا باقی و عەزیـــزی فەلاحی و حەمەی حاجی سەعیدیش نامەیەکیان بۆ مەلامستەفا نووسیبو داوای کۆبونەوەیان کردبوو کە مەلامستەفا بە سەری را بگا •

شـەوی ٦/١٠ / ١٩٥٩ هەمومان لە ماڵە مەلامستەفا کۆبوینەوە • لـــە پێشدا مەلامستەفا لە بارەی کوردایەتیەوە برێکی قسە کرد • پاشـــــان ئەحمەد توفیق هەڵی دایە • بەراستی تا ئەو دەم پێم وا نەبوو مرۆڤێکـــی

www.kerimhisami.com

تۆسقالێك ویژدانی هەبێ ، ئاوا راستی و شەرەف و کەرامەت بخاتە ژێر قاچی و بە ئاشکرا درۆ بکا .(**بەلام ئێستا پاش بیست و پێنج سال کە ئەم بیرەوەریانە دەنووسمەوە بۆم دەرکەوتوە کە زۆر کەس لە سیاسەت دا درۆ ، فرو فێل ، بوختانی بێشەرمانە بە هاورێ خۆی بە زیرەکی دەزانێ)** تا ئەو دەم هەر وەك گوتم تاقە جارێکیش لەگەڵ ماموستا هەمزەو نیژادو کاك رەحمان لە میوانداریش دا بەشداریم نەکردبوو . بەلام ئەحمەد توفیق گوتی : ئەو کاك کەریمە شەوو رۆژ لە گەڵ هەمزە عەبدللاو نیژاد و رەحمان کۆبونەوەی هەیە . بە مەحەمەدی حاجی سەعیدی گوت : ئەوە لە گەڵ شیوعیەکانەو قەتیش ئەندامی حیزب نەبوە . بە عەزیزی فەلاحی گوت : ئەوە لەخۆوە رای کردوە خۆی بە حیزبەوە هەڵپەساردوە قەت کاری بە سیاسەت نەداوە . بە رەحمانی قاسملۆی گوت ئەوە ئەندامی حیزبی تودەیە دەیەوێ حیزبی دیموکرات لە کوردایەتی بشۆرێنێ ، شەوو رۆژ لە گەڵ هەمزەو نیژادە .

مەلامستەفا کە ناوی نیژادی دەبیست تێك دەچوو ، گرژ دەبوو ، هەر غەزەبی لە نێو چاوان دەباری .

رەحمان گوتی : (راستی ئەوەیە ئەحمەد توفیق لە حیزب یاخی بوە دەمێکە بریار دراوە کە بگەرێتەوە بۆ ئیران . ئەو نوێنەری حیزب نیە ،ئێمە کارو باری حیزبی خۆمان لە نیو خۆمان دا چارە سەر دەکەین . ئەو قسانەی ئەحمەد توفیق هیچی راست نین و درۆیە).

حەمەی حاجی سەعید گوتی :

بە من دەڵێ ئەندامی حیزب نییە . بەلام من هەموو کەس دەزانێ کە لە ناوچەی سەردەشت تێکۆشانم هەبوە . حەبس کراوم . تەنانەت کاتێك ئەوانە لە چیا بون ، گیسکم بۆ دزیون کە برسی نەبن .

مەلامستەفا گوتی : (من ئەحمەد توفیق بە نوێنەری حیزبی دیموکرات دەناسم .

من گوتم : ئێمە دەبێ نوێنەری حیزب دیاری بکەین . ئەگەر وا بێ ئێمە

www.kerimhisami.com

مەجبورین بەیانێك دەربکەین و کردەوەکانی ئەحمەد توفیق بۆ خەڵك روون کەینەوە •

کە وام گوت مەلامستەفا تورە بو گوتی : (ئەو کارە بکەن بەیانتان لە سەر دەردەکەم ، بە خائینی کوردتان دەناسێنم ، لە عێراق وەدەرتان دەنێم)•

گوتم : کورد ئێمە بە خائین ناناسێ لە عێراق وەدەرنانیش زۆر گرینگ نییە کردەوەکانی ئەحمەد توفیق خەیانەت بە گەلی کوردن •

کاك رەحمان گوتی : (کاك کەریم تورە بوە ئێمە بەیان دەر ناکەین ئێستا کە تۆ وا بریار دەدەی با وابێ)•

هەستاین وەدەر کەوتین•ئیتر لە گەل ئەحمەد توفیق بە جارێك پێوەندیمان نەما• ئەو دەم رەحمانی قاسملۆ لە گەڵ پەروێزی حیکمەت جو ئەفسەری فرۆکەوەانی ئەندامی حیزبی تودەی ئێران لە سالحیە خانویان گرتبوو پێکەوە دەژیان •

رۆژێك کاك مستەفای برای حاجی مەحمود ئاغای پشت دەری کە لە بەغدا دەیخوێندو لە گەڵ خوشکێکی دەژیا ؛ بۆ نان خواردن بانگی کردبوین • لەگەڵ خیزانم چوبوینە مالێ کاك مستەفا • لای ئێواری کە گەراینەوە جیرانەکەمان گوتی : خۆ ئێوە مالتان لێرە رۆیشتوە کەس لێرە نەماوە• پێمان سەیر بوو کە دەچینە ژور خانوی رەق و تەق و هیچی تێدا نەماوە •

پاش چونی ئێمە بۆ مالێ کاك مستەفا ، ئەحمەد توفیق لۆریەك بە کرێ دەگرێ و لەگەڵ مەلاباقی و یەك دوو عەمبال مالەکە بار دەکاو دەیبا • هەرچی لە خانوەکە دا دەبێ دەیبا • کتێبخانەیەکی زۆر باشمان هەبوو هەمووی کۆ کر دبونەوەو بردبونیە مالێ توفیق وردی •

ئێمە بەسەر مالێ چول و هول دا هاتبوینەوە • ژورەکەی ئێمە داخرابوو پێخەف و شتو و مەکی خۆمانی تێدا مابو• هیچ نەدەکرا ، بەیانی لەگەڵ عەزیزی فەلاحی چوینە مالی سەید عەزیزی شەمزینی • بە سەید عەزیزم گوت : "ئێوە لە جیاتی یارمەتی بە یەکێتی ئێمە ، بە پتەو کردنی خەباتی گەلی کورد لە کوردستانی ئێران ناکۆکی ناو ئێمە قولتر دەکەن • پشتی

ئەحمەد توفیق دەگرن کە بە ناوی حیزب ئابڕووی حیزبی دیموکرات بەرێ ٠ئێمە خانویەکی حیزبیمان هەبوو ، دوێنێ ئەحمەد توفیق هاتوە تالانی کردوەو هیچی تێدا نەهێشتوە ٠ دیارە ئێوە پشتیوانی لێ دەکەن ٠

سەید عەزیز لە جیاتی ولام دانەوەی من زۆر بە ناحەق و بێشەرمانە هێرشی بردە سەر پێشەوا قازی محەمەد ٠ ئیتر من هەستام گوتم بە هەڵە چوم ٠ تۆ بۆیە نابێ باسی پێشەوا بکەی ٠ لەوێرا چومە ماڵە قاسملۆ ٠ رەحمان گوتی دەچمە لای مەلامستەفاو شتومەکی حیزبی لێ دەستێنمەوە ٠ بەلام هەر قسە بوو ئیتر ئەو لە لای مەلامستەفا قەدری نەمابوو ٠

www.kerimhisami.com

شپرزەیی ژیان و نەخوشی منـــــــدال

سەرباری ئەم وەزعە نالەبارە نەخۆشی کەمالی کورم لە رادە بەدەر ئێمەی پەرێشان کردبوو • لەو کاتەوە کە گەیشتبوە عێراق نەخۆش بوو، زەردو لاوازو زگ چوونی بوو، زۆر جار دەمبردە نەخوشخانەی مندالان برێك تۆزو چەنـــد حەبیان دەدایەو چاری نەدەکرا • پارەیەکی وام نەبوو کە بیبەمە لای دوکتور داوو دەرمانی تەواوی بۆ بکرم • رۆژانە بە روتی لە حەسارەکە دەسوڕاوە • هەرچی لە عەرزی دیتبای لە زاری دەنا • رۆژێك مێرولەیەکی گەورەی دەس دابویەو بۆ زاری بردبوو • مێرولەکە بە لێوی دا نوساو گەستی • کەمـــــال زیراندی و بە زەحمەت مێرولەمان لە لێوی کردەوە • خودا خێری بنووسێ لەو کاتەوە ئیتر هیچ شتێکی لە سەر زەوی هەڵ نەدەگرتەوە •

شایانی باسە لەو دەمەدا دوکتۆر فەرەیدونی کەشاورز ئەندامی پێشــوی کۆمیتەی ناوەندی حیزبی تودەی ئیران لە یەکیەتی سوڤیەتی هاتبوە دەر و لە بەغدا گیرسابۆوە • بە هۆی مەلامستەفاوە کرابو بە پەنابەری سیاســـی و

www.kerimhisami.com

سەرۆکی نەخۆشخانەی مندالان بوو لە بەغدا ۰ مانگێ ۳۰۰ دینار مەعاشـی وەردەگرت ۰ ڕێبەرایەتی حیزبی تودەی بە خەیانەت و بە ترسەنۆك تاوانبـار دەکردو خۆشی بە پاك و شۆڕشگێڕو دڵسۆزی گەلانی ئێران دادەنا ۰ نامـەی سەر ئاواڵەی بۆ ئەیزینهاویر سەرکۆماری ئەمریکا دەنووسی ۰ دژی ڕێبەرایە-تی حیزبی تودە قسەی دەکرد و خەریك بوو چەند کەسێك لە خۆ کۆ کاتـەوەو شتێك پێکەوە نێ ۰ هاتوو چۆی مەلامستەفای زۆر دەکردو ئەویش لە ناکۆکی نێوان مەلامستەفاو حیزبی کۆمونیستی عێراقدا دەوری ناپاکی خـۆی گێڕابـوو۰

چەند جار کەمالم بردە لای تەماشای دەکرد و دەرمانی زۆری بۆ دەنووسی۰ ڕۆژێك پێم گوت : دوکتۆر من پارەم نییە ناتوانم ئەو دەرمانانە بکڕم ۰ لـە وڵامدا گوتی : " من دەرمان دەنووسم هیچی دیم پێ ناکرێ "۰

تەنانەت ناچار بوم بۆ کڕینی ئەو دەرمانانەی کە فەرەیدونی کەشاوەرز بۆ مندالێکی کوردی ئێرانی نووسیبوو داوای پارە لە میرحاج بکەم و پێنـج دیناری لێ وەربگرم ۰

ڕۆژێك مندالەکەم بردبوە نەخۆشخانەی مندالان لە باب المعظم ۰ لـە گەڕانەوەدا بۆ کەرادە شازدە فلوسم نەبوو کە سواری ئۆتۆبوس بم ۰ ماڵەکەی ئێمە زۆر دوور بوّ ، بە گەرمای بەغدا و بە مندالەوە نەدەگەیشتمەوە ۰ سواری ئۆتۆبوس بوم و مندالەکەم لە سەر کۆش دانا ۰ زۆری پێ نەچوو جابی هاتو داوای پارەی بلیتی کرد کە شازدە فلوس بوو۰

گوتم : دەبێ ببەخشی پارەم نییە ۰

ـ نابێ ۰۰۰ پارەت نییە وەرە خوارێ ۰

ـ نایەمە خوار ۰۰۰ مندالێ نەخوشم پێیە ۰۰۰ بەو گەرمایە دەمرێ ۰

کابرا دەستی هەڵنەدەگرت ۰ عەرەبێك لە پەنا من دانیشتبوو گوێی دابوە دم بە دمەی من و کابرای بلیت فرۆش ۰ لە کابرا د ەر هەڵبوو ۰ دینارێکی هێنـا دەرێ بە سینگی کابرای دادا و گوتی : " بگر، لەعنەت لە خۆت و لە شازدە فلوست و لە جمهوریەتو لە دارالسلامت ۰ (ئەو دەم بە بەغدایان دەگـوت

دارالسلام) • شەرم ناکەی دەڵێی دابەزە • ئەو پیاوە ئەگەر پارەی هەبێ چۆن دەڵێ شازدە فلوسم نیە • گوێری ئەو منداڵە نەخۆشە نابینی)•

کابرا دەستی هەڵگرت و منیش بە منداڵی نەخۆشەوە گەیشتمەوە ماڵێ• ئەو باسە لێرەدا بۆیە پیویست بوو، لە کاتێك دا پارتی " طليعةالشعب-الكر دی) وەزیری لە دەولەت دا هەبوو ، ئەحمەد توفیق وەك نوێنەری حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران سەرو بنی عێراقی راو دەکردو شەوو رۆژ دەستی لە گەڵ مەلا مستەفاو مودیری ئەمنی عام بو ، رەحمانی قاسملۆ وەك رێبەری حیزبی دیموکرات و نوێنەری حیزبی تودەو ماموستای زانستگا ، دوکتۆر فەرەیدونی کەشاوەرز وەك تێکوشەری ئێرانی و سەرۆکی نەخۆشخانەی مندالان ، مەلامستەفاش وەك سەرۆکی هەموو کوردی چارە رەشی دنیا لە بەغدا کۆ ببوونەوە ، ئەمە نموونەی ژیانی کوردێکی تێکۆشەر ولێقەوماو بووپاش بیست ساڵ تێکۆشانی سیاسی و حەبس و دەربەدەری •

رۆژێك چوومە ماڵی قاسملۆ باسی وەزعی شپرزەیي خۆمانم کردو گوتم: ئاوا ناژیم و دەبێ کارێک بدۆزمەوە • رەحمان گوتی ناتوانی کاربدۆزییەوە •با بزانین مانگێ بە چەندی بەرێ دەچن ئێمە دەتان دەینێ • خوشکە نەسرینی خێزانی قاسملۆ قەلەمی دەست دایەو دەستی کرد بە نووسین : رۆژێ دەبێ چەند نان بخۆین ، حەوتوی چەند جار گۆشت بخۆین لە گەڵ وردە شتی دیکە بە گەورەیي و بە سەخاوەتی خۆی گەیاندیە مانگی دوانزدە دینار • بەو حیسابە دەبوایە من و خێزانم و منداڵێك رۆژی بە چوارسەد فلوس بەرێ بچین • دیارە عەزیزی فەلاحیش بێ کارو بار دەسوڕاوەو ببوە سەرباری ژیانی ئێمە •

من ئەو دەم ئەم بریارەی رەحمانی قاسملۆم پێ هەنگاوێکی گەورەو پیاوەتیەکی مەزن بوو • نەم زانی بو کە قاسملو بە ناوی کاری حیزبی و بە ناوی یارمەتی بە ئێمە پارەی لە دوکتۆر رادمەنیش سکرێتێری حیزبی تودە وەر گرتبوو • پێم وابوو لە گیرفانی خۆی ئەو پارەمان دەداتێ و زۆریشی لێ ممنون بوم •

دیاربوو بە دوازدە دینار ئێمە نەدەژیاین گەلێك ڕۆژ بە نانی ویشك و خاڵی دەمانبردە سەر ٠ ناتوانم ئەوەی بشارمەوە کە گەلێك ڕۆژان لە ساحةالنصر دەچووم لە لای جگەر فرۆشی‌یەك سەمونێکم دەخوارد، پارەم نەدەداو دەڕۆیشتم ٠ جاری وا هەبوو سەمونەکەم بە جگەرەوە بۆ ماڵێ دەبردەوە ٠

لەم‌ناوەدا چوومە لای کاك حەسەنی قزڵجی کە لە کن وەستا برایمی وێنەگر کاری دەکرد کاك حەسەن نامەیەکی بۆ نووسیم و داوای پەنابەری سیاسیم کرد ٠ بە گوێرەی یاسای تازەی کۆماری عێراق ئەوانەی بە تاوانی سیاسی لە وڵاتی خۆیان دەربەدەر ببون ، دەیانتوانی لە عێراق داوای پەنابەری بکەن و حکومەتی عێراقیش پەنایان دەدا ٠ نامەکەم دا بە وەزارەتی نێو خۆی عێراق و بە ئیدارەی ئەمن ٠ ئادرێسی خۆم ماڵە مەلامستەفای بارزانی دابوو٠ ژمارەیەکیان دامێ و گوتیان برۆ پاشان لێت دەگێڕینەوە ٠

لێرە دا ناکرێ پیاوەتی و جوامێری کوردێکی ئێرانی بە ناوی **بێچان** کە لە گەڵ مەلامستەفا چووبوە یەکێتی سۆڤیەتی و گەڕابۆوە بۆ عێراق لە بیری بکەم ٠ ئەو پیاوە زۆر جار یارمەتی دەداین ٠ خێزانی کە ژنە روسێك بوو ڕۆژێك هات و خێزانمی لە گەڵ خۆی بردە **ئۆرزدیباك** و جلی تەواوی بۆ کڕیبوو ٠

www.kerimmisani.com

لـه ئێـران چ بـاس بــــــــــوو

سمایـلـی قاسملۆ کە خوێندکارێکی زانستگا بوو ، هاتبوە کـــــۆڕی تێکۆشانی سیاسی و کادرێکی لێ هاتو تێکوشەری حیزبی و دۆستی نێزیکی ئەحمەد توفیق بوو٠ ساڵی ١٩٥٩ لە عێراقەوە بۆ تێکۆشانی سیاســــی دەگەڕێتەوە بۆ کوردستان و لە ناوچەی بانە دەگیرێ٠

سمایلی دەبەنە شاری بانە لەوێوە دەیبەن بۆ تاران٠ سمایل نەك هەر هەرچی دەیزانێ دەیڵێ و ئیقرار دەکا ، بەڵکو لەگەڵ مەعموری ساواك دێتەوە کوردستان و تەواوی ڕێگاو بانی هات و چۆی کادرەکانی حیزبــی و ماڵی ئەندامان و حەشارگەی کادرەکان بە ساواك نیشان دەدا٠ سازمانــی ئەمنیەتی ئێران پاش ئەوە کە لە هەموو نەخشەو تێکۆشانی ڕێکخراوەکانی حیزبی دیموکرات شارەزا دەبێ و ئەندامان دەناسی ، لە مانگی خەزەڵوەری ١٩٥٩ پەلامارێکی توندو بەر بڵاو بۆ سەر ڕێکخراوەکانی حیزبی دیموکرات دەس پێ دەکا٠ سەرهەنگ ئەمجەدی و سەرهەنگ زیبایی دوو جەلادی بەنــاو بانگی سازمانی ئەمنیەت سەرۆکایەتیی ئەو هێرشەیان لە کوردستان پـێ دەسپێردرێ٠ لە سەرانسەری کوردستان لە شارەکانی سنە ، بانە ، سەقــز ،

www.kerimbisami.com

بۆکان ، سەردەشت ، خانێ ، مەهاباد ، میاندواو ، سایین قەڵا ، نەغەدە، شنۆ، ورمێ ، شاپور ، دەس دەکەن بە ڕاو نان و گرتنی ئەندامان و لایەنگرانی حیزبی دیموکرات و نێز یکەی دووسەد و چل کەس دەگرن و بۆ بەندیخانەکانی تەورێز و تارانیان دەبەن • ئەشکەنجەو ئازارو داخ کردنی ئەو رۆڵانە لە نووسین نایەو هەر دەبێ لە زمانی خۆیانی ببیسین •

لە گەڵ ئەو هێرشە سەدان کەسیش لە ئەندامانی حیزب بۆ ئەوەی لە دەس سازمانی ئەمنیەت نەجاتیان بێ ڕایان کردو رویان کردە کوردستانی عێراق• ئەم کارە ساتە دل تەزێنە دەرفەتی پتری بۆ هەڵسوڕان و جم و جۆلی ئەحمەد- توفیق پێك هینا • بە تەنیا بە ناوی حیزب بەیانی بڵاو دەکر دەوە• ئاوارەکانی کە رویان کردبووە کوردستانی عێراق لە سولێمانی گلی دابونەوەو بە نێوی کۆمون لە خانویەك دا دەژیان و سیستمێکی پۆلیسی بە سەر دا زاڵ کردبون • نەی دەهێشت هیچ کەسیان لە سولێمانیەوە بۆ بەغدا و شارەکانی دیکەی کوردستان سەفەر بکا • تەنانەت دەبوایە بۆ نێو شاری سولێمانیش ئیجازە وەربگرن •

لێرەدا ناکرێ پیاوەتی و چاکەو هاودەردی و جوامێری خەڵکی سولێمانی لە بیر بکەین • ئەوەی خەڵکی سولێمانی دەگەڵ لێ قەوماوەکانی حیزبی دیموکراتیان کرد لە وزەی پێ نووسی من دا نیەو هەر دەبێ لە حاست ئەوانەوە کڕنۆش بەرین •

لەم ناوەدا هێندیك لە کادرەکانی حیزبی بە نهێنی نامەیان بۆ من نووسی و داوایان کردبو کە بچمە سولێمانی لە سەر ئەم وەزعە شپرزەیە راوێژو تەکبیر بکەین • من دەرەتانی سەفەرم نەبو پسولەیەکم بە دەستەوە نەبوو کە بتوانم سەفەری پێ بکەم • چومە لای کاك رەحمانی قاسملۆ گوتم: ئەو برادەرانە کە دەربەدەر بون ئێستا هەموویان لە سولێمانی کۆ کراونەوە، ئەحمەد توفیق رێگایان نادا کە سەفەر بکەن یان نامە بنوسن یان رێ و شوێنێك بۆ کاری سیاسی دابنێن • زۆر پێویستە بچیە سولێمانی سەرێکیان لێ بدەی قسەیان لەگەڵ بکەی بۆ بەرێوە بردنی کاروباریان

www.kerimhisami.com

کۆمیتەیەکیان بۆ پێك بێنی •

کاك رەحمان یەك دوو رۆژ خۆی بواردو پاشان هەستا چوە سولێمانی • باش بوو برادەرانی حیزبی کۆمونیستی عێراقی لە سەفەری خۆی ئاگادار کردبوو • لە سولێمانی چوبوە هوتێلێك ، برادەرانی حیزبی کۆمونیست بە جێگایان دەزانی • ئەحمەد توفیق وەك جندوکە لە بیسمیلا بترسێ ئاوا لە پێوەندی ئێمە لە گەڵ ئەو برادەرانە دەترسا • هەمیشە چەند کەسی دەست و پێوەندی خۆی دەنارده نێو شار کە بزانێ من یا کاك رەحمان چوین بۆ سولێمانی یان نا • یان ئەگەر یەکێك لە برادەران بە ئیجازەی ئەو دەهاتە بەغدا ، جاسوسێکی وەدوا دەخست کە بزانێ داخوا لە گەڵ ئێمە پێوەندی هەبوە ، چاوی بە ئێمە کەوتوە یان نا !

ئەسعەدی خودایاری کادرێکی تێکۆشەرو فیداکارو ژیری حیزب بوو بە قوربانی ئەو دڵپیسی و ترسەنۆکیەی ئەحمەد توفیق • ئەسعەد پاش سێ سال زیندانی کە ئازاد کرا، خەریکی کاسبی بوو هاتوو چۆی عێراقی دەکرد بۆ کاسبی • هەموو جارێ کە سەفەری دەکرد دەچوو سازمانی ئەمنیەتی ئاگادار دەکرد • بەڵام هەموو جاریش دەهات بە منی دەگوت کە چۆتە سازمانی ئەمنیەت و ئیجازەی سەفەری لێ وەرگرتون • هەروەها چۆنیەتی ئەم پێوەندی یەی بە غەنی بلوریانیشی رادەگەیاند •

پاش پەلاماری سازمانی ئەمنیەت ئەسعەدی خودایاریش رادەکاو دێتە قەڵادزەو ناچێتە نێو کۆمۆنی راکردوەکانی سولێمانی • ئەسعەد هاتە بەغداو چاوی بە من و بە کاك رەحمان کەوت • لە گەڕانەوەدا بۆ ناوچەی قەڵادزە ، ئەحمەد توفیق لە گەڵ چەند کەس داروودەستەی خۆی وەدوای دەکەوێ و ئەسعەد دەکوژن • وەك بڵاو بۆوە خەریك بون کە قاسمی سولتانیانیش بکوژن ، بەڵام وەك دەیانگوت مام جەلال لە فریای هاتبو نەجاتی دابو •

کاتێك ئەحمەد توفیق دەزانێ کە رەحمانی قاسملۆ چۆتە سولێمانی و لە هوتێلە ، سولێمانی موعینی دەنێرێتە لای تا بزانێ لە چی دەگەڕێ و بۆ هاتۆتە سولێمانی • بە داخەوە ئەو دەم سولێمان کەوتبوە داوی

www.kerimbisarani.com

ئەحمەد توفیق و لە قسەی ئەو دەرنەدەچو • دەچێتە لای کاک رەحمان و دەس بە قسان دەکا • تۆزێکیش دژی تەك رەوی ئەحمەد توفیق دەدوێ • کـــاك رەحمان دەڵێ هاتوم برادەران ببینم و قسەیان لە گەڵ بکەم و بزانـــم چ دەکەین • سولێمان دەڵێ : زۆر کارێکی باشە بەیانی ئێمە چاوە ڕوان دەبین کە بێیە کۆمون و قسە بۆ برادەران بکەی • لەو لاشەوە دەچێ قسەکان بۆ ئەحمەد توفیق دەگێڕێتەوە • ئەحمەد دەکەوێتە ئاژاوە نانەوەو هان دانی برادەران بۆ بە گژ داچونی قاسملۆ ئامادەیان دەکا •

ڕۆژی دوایی کاك رەحمان هەڵدەستێ بە تەنیا دەچێ بۆ خانوی برادەران کە بە ناوی کۆمۆن لەوێ دا دەژیان • پێشتریش ئەحمەد توفیق هەمووی بـــۆ کۆبونەوە ئامادە کردون • کاتێك کاك رەحمان دەچێتە ژور، پێش ئەوە کـــە دابنیشێ و بە خێرهاتن بکا ، ئەحمەد توفیق راست دەبێتەوەو دەڵێ :

" کاکە ، براینە ، ئەو کەسەی ئێوەی توشی ئەو ڕۆژە کردوە ، براو دۆســـت و خزمی ئێوەی بە گرتن داوە ، ئەوەتا لە بن دەستانە • جا دەڵێن چی و چـــی لێ دەکەن خۆتان دەزانن " • هێندێك لەو کەسانەی ساویلکـــــــــەو تێ نەگەیشتوو ، راست دەبنەوەو دەس دەکەن بە هەراو بە قسەی ناحەز بە قاسملۆ • کاك رەحمان کە وا دەبینێ هەلدەستێ کە وەدەر کەوێ ، پێشی پێ دەگرن و دەڵێن : ناهێڵین بڕۆی هەروا بە هاسانی نەجاتیت نابێ • چەنـــد کەس لە برادەران دەڵێن : ئەوە کاری حیزبی نیەو ئێمە دەبێ دانیشیـــن گوێ بۆ قسەکانی رابگرین بزانین دەڵێ چی •

لەم چەقەو هەرایەدا دوو برادەری ئەندامی حیزبی کومونیستی عیـــراق دەگەنە ئەم خانووە • ئەوان بەیانی زوو دەچنە هوتێل سەری کاك رەحمـان بدەن • خاوەن هوتێل دەڵێ چۆتە کۆمۆن بۆ لای برادەرەکانی • ئیتـــر وە شك دەکەون و بە گورجی دەچن بۆ کۆمۆن •

لە پێشدا ئەحمەد توفیق دەرکەوان دا دەنێ کە نەهێڵن کەس بچێتـــە ژورێ • کابرای دەرکەوان پێشیان پێ دەگرێ و دەڵێ : " کۆبونەوە هەیـــە نابێ کەس بچێتە ژور " ئەوان گوێ نادەنێ وەژور دەکەون • کاك رەحمان

له گەڵ خۆیان دەبەنە دەرو نەجاتی دەدەن • (**ئێستا کە ئەم بیرەوەریانە دەنووسمەوە ، بیر لەوە دەکەمەوە ئەگەر ئەو برادەرانەی حیزبی کۆمۆنیستی عیراق نەبان ، خوا خێریان بنووسێ ، ئیستا ئیتر کەس نەبوو لە کوردستان بۆ دیموکراسی و خودموختاری خەبات بکا!)•**

کاک رەحمان گەڕاوە بۆ بەغداو گوتی : (ئەگەر برادەرانی حیزبی کۆمۆنیست نەبان بێ گومان تەمای کوشتنیان تێ کردبوم و لە بەینیان دەبردم • پاش گەڕانەوەی کاک رەحمان لە سولیمانی ئەوانەی لە کۆمۆن کۆ ببوونەوە کۆمیتەیەك لە پێنج کەس پێك دێنن کە بێتە بەغدا لە گەڵ من و کاك رەحمان قسە بکا • ئەندامانی کۆمیتە بریتی بون لە سولیمانی موعیتی ، ئەحمەد توفیق ، عەولای عیزەت پور ، یوسفی رێزوانی و رەشیدخانی کیوەرۆ • ئەوانە هاتنە لای من بەلام ئەحمەد توفیق یان لە گەڵ نەبوو • گوتیان کۆمیتەیەکمان پێك هێناوە کە لەم ناکۆکیە بکۆڵێتەوە • گوتم : ئەگەر دەسەڵاتی ئەوەتان هەیە تاوانبار سزا بدەن ، ئەحمەد توفیقیش ئامادە دەکەن لە کۆبونەوەدا دانیشێ ئامادەم لە سەر ئەساسی ئەو نامەیە کە بۆ غەنی بلوریانم نووسیوە هاوکاریتان بکەم • ئەگەر تەنیا هاتون لە من بکۆڵنەوە بە خاوەن سەلاحیەت و نازانم• گوتیان دەڕۆین پاشان دێینەوە لات • رۆیشتن بەڵام قەت نەهاتنەوە • پاش گەڕانەوەی قاسملۆ لە سولیمانی سازمانی ئەمنیەتی عێراق بە کاك رەحمانی ڕاگەیاند کە دەبێ لە ماوەی چەند رۆژدا لە عێراق وەدەرکەوێ• دیارە رەحمان خۆی بۆ رۆیشتن ئامادە کردبوو • بلیتی فڕۆکەی کڕیبو، بێ ئەوەی رۆژی سەفەری بە من بڵێ •

ئەحمەد توفیق کە هاتبوە بەغدا، بێجگە لە ئەندامانی کۆمیتە چەند کەسی دیکەشی لە گەڵ خۆ هێنابوو • شەو دەچێتە سەر ماڵی قاسملۆ داوا دەکەن دەرگایان لێ بکاتەوە ، کاك رەحمان کە دەبینێ بەو نیوە شەوە گارانێك لە دەرگا دەدەن و دەیانەوێ بچنە ژور، دەرگایان لێ ناکاتەوە •

ئیتر بەیانی دەچێتە فڕۆکە خانەو رۆژی یەکی مارسی ١٩٦٠ لە گەڵ

خێزانی سواری فرۆکە دەبن و بەرەو پراگ پێ تەختی چیکوسلواکی تـــێ دەتەقێنن • پاش ڕۆیشتنی قاسملۆ کەمال مەزهەر بە ناو و نیشانی (بۆچی مەقالەیەکی لە سەر دەرکردنی قاسملۆ لە ڕۆژنامەی ژین دا بڵاو کردبۆوە) •

هەر ئەو ڕۆژە دوای ڕۆیشتنی کاك ڕەحمان لە ماڵەوە دانیشتبوم و ئاگام لە سەفەری ئەو نەبوو • دیتم پەروێزی حیکمەت جۆ ، کە لە گەل کاك ڕەحمان دەژیاو پێکەوە خانویان گرتبو ، لە میوان داری و ڕابواردن دا پێکەوە بـون، لە تاران دۆست و هاوڕێ یەکتر بون و هەردوکیان پێوەندیان بە ریبەرایەتی حیزبی تودەوە هەبوو لە ماڵێ وەژور کەوت • گوتی ڕەحمان ڕۆیشت هـەر بە توشی ڕانەگەیاند • دوکتۆر ڕادمەنیش هەزار دۆلاری بۆ ناردبو کە بیـدا بە ئێوە بو خەرجی ژیان • (ئەو دەم چوکەلی گەوهەری و ماموستایەکـی سەردەشتی بە ناوی یوسفی ئەنوەری برادەرێکی ئازربایجانی و عەزیـزی فەلاحی و حەمەی حاجی سەعیدی کە نەچوبونە لای ئەحمەد توفیق لە بەغدا بون زۆر جار دەهاتنە لام و جارو بار ئەگەر شتیك هەبا پێکەوە دەمانخوارد) پەروێز گوتی ڕەحمان بە تۆی نەگوتوە کە پارەتان بۆ هاتوە هیچیشی بـۆ بەجێ نەهێشتون • نامەیەك بنوسە بۆ ڕادمەنیش من بۆی دەنێرم •

کاتێك پەروێز ئەوەی گوت کەوتمە نێو گێژاوی فیکرو سەرم لە چەنـد مەسەلە سور مابوو :

یەکەم هەڵوێست و فرو فێلی قاسملۆ • ئەو جارێك بەمنی گوتبوو کە نامەم نووسیوە بۆ ڕادمەنیش کە پارەیەکمان بۆ بنێری • بەڵام پاشان قـــەت نەیگوت کە پارەم بۆ هاتوە • ئەو دوازدە دینارەی مانگانە دەیدا بە ئێمـە پێم وابوو لە گیرفانی خۆی دەمداتێ • چەند ڕۆژ پێش ڕۆیشتن پەنجـــا دیناریشی دابوومێ کە فرە مەمنونی بووم •

دوهەم هەڵویست و ناڕاستی پەروێزی حیکمەت جۆ • ئەو زانیبوی ئـــەو پارە هاتوە لە گەڵ کاك ڕەحمان شەوو ڕۆژ پێکەوە دەژیان • بەڵام جارێـك بە منی نەگوتبوو کە ڕادمەنیش پارەی بۆ ناردون •

سێهەم ئەو برادەرە لە کۆنەوە لە گەڵ قاسملۆ دۆستی گیانی بوو، لەبەغدا

www.kerimhisami.com

دەستیان لە گەڵ دەستی یەك بوو، بەڵام هەر لەگەڵ کو قاسملۆ ڕۆیشت ، پاش ملە دەستی کرد بە غەیبەت و هاتبوو منی هان دەدا کە نامە بۆ رادمەنیش بنووسم و دژی قاسملۆ وەخۆ کەوم • لەوانە سەیرتر ئەوە بوو کاتێك دادەنیشتین باسی مارکسیزم و ئەخلاقی شۆڕشگێڕی و نەخشەی شۆڕش لە ئێران خانوی پڕ دەکرد •

بە پەروێزم گوت : " زۆر عەیبە تۆ ئێستا ئاوا باسی رەحمان دەکەی. ئێوە دۆستی قەدیمین • پاشان بۆچی لەو ماوەیەدا کە رەحمان لێرە بوو جارێك باسی ئەم پارەت نەکرد• جارێك لە ژیانی منت نەپرسی • ئێستا کە رەحمان ڕۆیشتوە هاتوی من هان دەدەی کە دژی رەحمان بنووسم ؟ من نامە بۆ رادمەنیش نانووسم ، هیچ پێوەندیم بە رادمەنیشەوە نیە ، ئەو پارەی داوە بە رەحمان رەنگە هەر بەشی بلیتی فڕۆکەی گردبێ " •

گوتی : " ئیتر لەو سەعاتەوە هاتوو چۆت ناکەم • عەلائەدینێکیشت لە ماڵە رەحمان هێناوە ، ئەوە هی منەو دەبێ بم دەیەوە" •

ـ هاتووچۆ دەکەی ناکەی جەهەندەم ، گوێ بە نوری چراکەشت فەرموو هەڵی گرەو بڕۆ •

پەروێز عەلائەدینی هەڵگرتوو وەدەر کەوت • ئێمە بێ چرا ماینەوە •

کۆمونی سولیمانی

زۆری پێ نەچوو ئەوەی لە سولێمانی بە ناوی کۆمۆن ساز کرابوو لە بەر یەك بڵاو بوو • هێندێ لە هەلاتوەکان گەڕانەوەو خۆیان تەسلیمی حکومەتی ئێران کردەوە ، هێندێ لە شارەکانی عێراق بلاو بوون • عەولای عیزەت پورو یوسفی ڕێزوانی هاتبوونە بەغدا پەروێزی حیکمەت جو یارمەتی پێ دەکردن و خەریك بوو بیان نێرێتەوە ئێران و ڕێکخراوی حیزبی یان پێ زیندو بکاتەوە ئاخرەکەشی هەر عەولای عیزەت پوری ناردەوەو لە ئێران گیرا •

لەو ماوەیەدا حەسەنی عەردە هالی برادەرێکی ئازەربایجانی کە پێکەوە

www.kerimhisami.com

ماوەیەك لە زیندان ببوین رای کردبوو هاتبوە عێراق و لە بەغدا لە ماڵی ئێمە گیرسابۆوە • لە باری بەرێ چونەوە وەزعی ژیانمان باش نەبوو ، بەلام لە باری روحی و هاوفیکری و هاودەردی و برایەتی زۆر رێك بوین وخۆشمان رادەبوارد •

لە بیرمە رۆژێك لە گەڵ حەسەنی ئەردەهالی بە شەقامی ئەبونەوازدا دەرۆیشتین گوتمان با ماسی‌یەك بکرین و بی‌بەینەوە بیخۆین• چوینە سەر ماسی کابرای ماسی فرۆش گوتی بە دینارێك • ماسی‌یەکی باش بوو• گوتم حەسەن پارەکەی بدەیە با برۆین • حەسەن تۆزێك راما دیاربوو دیناری بە پارەی ئێران ورد دەکردەوە • ئەودەم دینار بیست و چوارتمەن بوو • لە ئێران شتی وای نەدیبوو گوتی : " ئەدە من نەجە یرمی دویرتمەن با لغە ویرم " واتە " کورە من چۆن بیست و چوارتمەن بە ماسی بدەم " •

ـ وردی مەکەوە ٬ بیست و چوارتمەن نیە ، دینارێکە بیدەو برۆین " •

زۆر پێکەنین • حەسەن پارەکەی دا و رۆیشتین •

داخی لەوە گرانتر ئەوە بوو کە زۆر لە برادەرانی حیزبی کە ئاوارە ببو ن دەهاتنە لام ، نامەیان بۆ دەنووسیم داوایان دەکرد رێگایەك بدۆزمەوە و تەنانەت لە باری بەرێ چوون و ژیانەوە داوای یارمەتیان دەکرد• منیش هیچم لە دەست نەدەهات • لە بەغدا بەسترابوومەوە ، سەفەرم پێ نەدەکرا • چاوەروان بووم کە بریاری پەنا بەری سیاسیم بدرێ لە عێراق قبوولم بکەن، ئەو دەم تۆزێك دەستم بکرێتەوەو بتوانم هەڵسورێم •

رۆژێك خەبەریان دامێ کە کۆمیسونی پەنابەرانی سیاسی کۆبۆتەوەو پێویستە ئامادە بی • بە هەڵکەوت لە گەڵ کابرایەکی خەڵکی قەرەقشلاخی شارویران لە کۆمیسیون ئامادە بوین.ئەو کابرایە بە ناوی ئەحمەد شایی‌جان چاپەزی کاوسێنی ئاغای قەرەقشلاخی بوو• لام وایە سالی ١٩٤٩ بوو خەبەر بلاو بۆوە کە ئەحمەدی چا پەزی کاوسێنی چوارهەزارتمەنی دزیوەو هەلاتوە • ماوەیەك بە دوای دا سورانەوە بێ شوێن بوو • ئەحمەد پارە دەباو دەچێتە تاران • لەوێ دەبێتە گروبانی ئەرتەشی ،ژنێکی فارس

www.kerimhisami.com

دەخوازێ٠ ساڵی ١٩٥٨ سی هەزارتمەن پارە دەدەن بە ئەحمەد کە بی بات بۆ ئیدارەیەکی حکومی٠ ئەحمەد وەك پیاوان پارەو ژنەکەی هەڵ دەگرێ و دێتە عێراق و لە گوندی خەلان لە ماڵی شێخ عەلاءەددین دەگیرسێتەوە٠ ماوەیەك لەوێ دەبێ ، پاشان کوڕەکانی شێخی دەیهێننە بەغداو داوای پەنابەری سیاسی بۆ دەکەن٠

کۆمیسیونی پەنابەری سیاسی کە لە سێ کەس پێك هاتبوو بانگی کردمە ژورێ و لە بارەی ژیان و خەبات و رابردووی سیاسی من پرسیاری زۆریان کرد٠ منیش ئەوەی دەمزانی و ئەوەی بە سەرم هاتبوو بەڕاستی بۆم باس کردن٠ پاش من ئەحمەدیان بانگ کرد٠ پاشان هەر یەك ژمارە یەکیان داینێ و گوتیان پاش حەوتویەك لە ئەمنی عێراق سەر بدەنەوە٠ کاتێکی چوومە ئەمنی عێراق دیتم ئەحمەد بە پەنا بەری سیاسی قبول کرابوو٠ بە منیان گوت تۆ قبوڵ نەکراوی پێویستە لە عێراق وەدەر کەوی٠

گەڕامەوە چوومە ماڵی مەلا مستەفا٠ بە مەلا مستەفام گوت : " پەنابەری من ڕەد کراوەتەوە٠ پۆلیس گوتویە دەبێ لە عێراق بچمە دەر٠ ئەگەر دەرم بکەن جێگام نییە دەبێ بچمەوە ئیران٠ مەلا مستەفا گوتی : چۆن شتی وا دەبێ خەتای خۆتە٠ بانگی کرد ماشێنیان بۆ هێناو سوار بوو منیشی سوار کرد و بۆ ئەمنی عام٠ لە ڕێگا گوتی : " ئەتو بۆچی٠٠٠ قاسملو خائینە ، هەمزە خائینە ، نیژاد خائینە تۆ چت لە قاسملۆ داوە "٠

گوتم من قەت لە گەڵ هەمزەو نیژاد نەبووم٠ مەسەلە قاسملۆ نییە ، ئەحمەد توفیق لە ڕێبازی حیزبی ئێمە لای داوە٠ تۆ پشتی دەگری٠ ئەگەر بۆیە لە گەلم دێی تا لە گەل ئەحمەد توفیق هاوکار بم ، زۆر سپاست دەکەم تەشریفت نەیە٠ ئەوەی ئەحمەد توفیق دەیکا کوردایەتی نییە ، بە زیانی کوردە٠ لە گەڵ بیرو باوەڕی من نایەتەوە "٠

هیچ قسەی نەکرد تا گەیشتینە ئیدارەی ئەمن٠ پێشوازیان لێ کرد راست چوینە لای عەبدوالمجید مودیری ئەمنی عام٠ مەلا مستەفا گوتی:
" لە بەر ساڵح هاتوم٠ کۆمیسیونی پەنابەری قەبوڵی نەکردووە٠ ئەوە چ

www.kerimhisami.com

ئەوە چ کۆمیسیونێکە ، من سالّحم ناساندوە ، چۆن دەری دەکەن ؟

مودیری ئەمن گوتی : " شتی وا نابێ ، خاتر جەم بە من بۆ خۆم دەچم بۆ وەزارەتی داخیلە ، خاترجەم بە جێ بەجێی دەکەم " . گەڕاینەوە .

ڕۆژی دوایی نامەیەکم بۆ کۆمیتەی ناوەندی پارتی دیموکراتی کوردستانی عێراق نووسی و لە هەڵوێستی پارتی سەبارەت بە حیزبی دیموکراتی کوردستان و پشت گیری لە ئەحمەد توفیق ڕەخنەم گرت . هەروەها لە نامەکەدا داوام لێ کردن کە کارێکی وا بکەن لە عێراق دەرنەکرێم و بمێنمەوە .

دوای ڕۆژێک کاک عەلی عەبدوللا تەلیفۆنی لێ کردم کە بچمە بارەگای پارتی . کە چووم لە ئیدارەی ڕۆژنامەی خەبات دوکتۆر مراد عەزیزو عەبدوالرحمنی زەبیحی دانیشتبون چاوەڕوانی من بوون . مام جەلال لە گەڵ چەند کەسی دیکە لەولاتر دانیشتبون .

زەبیحی گوتی : " نامەکەت لە مەکتەبی سیاسی خوێندراوە . من و دوکتۆر مراد هاتوین لە لایەن مەکتەبی سیاسیەوە قسەت لە گەڵ بکەین.

ــ فەرموو قسەی من هەر ئەوەندەیە کە ئێستا ئێوە لە حکومەت دا بەشدارن وەزیرتان هەیە ، بۆ ئێوە عەیبە کە من لە عێراق دەر بکرێم . ئەوە بیست ساڵە لە حیزبی دیموکرات دا تێ دەکۆشم .

گوتیان ئێمە ئەحمەد توفیق بە نوێنەری حیزب دەناسین .

گوتم ئەحمەد توفیق نوێنەری حیزب نیە ، لە ڕێبازی حیزب لای داوە ، لێرە خەریکی گێرەشێوێنیە . پاشان من داوای یارمەتی مانەوەم لە عێراق لە ئێوە دەکەم .

دوکتۆر مراد گوتی : " تۆ دژی پارتی ، ئێمە دەتوانین لە بیست وچوار ساعەت دا لە عێراق وەدەرت بنێین " .

لە گەڵ قسەی مراد ئیتر من ئاگرم گرت . گوتم " من باش دەزانم کاری پۆلیسی و خەیانەتو لە دەس دێ . ناپیاو بن ئەگەر ئەوەی نەکەن . بێ منەت بن . لە زیندانی شا دا برزم پێم لەوە باشترە بە قسەی ئێوە لە

www.kerimhisami.com

عێراق رام بگرن ".

مام جەلال وەدەنگ هات و گوتی :

ـ میوانی ... ئەگەر میوان نەبای ئەو قسانەم لێ قەبوڵ نەدەکردی".

ـ میوان نیم، من لە کوردستانم ، هەموو بەشەکانی کوردستانیش بە نیشتمانی خۆم دەزانم . هەر ئەوەندەشت پێ دەکرێ بە پۆلیسی عێراق لە عێراق دەرم بکەی . بێ منەت بن دەزانم کارتان هەر ئەوەیە ، هەر ئاواش کورد ئازاد دەکەن ".

کابرایەکی زەلامە ئامێزێك شاڵی شینی لە پشتێ هالاندبوو (پاشان زانیم سەید حەمەدەمینی عەبابیلە بوو) راست بۆوەو گوتی : " تەك خوا مەبارەکی نەکا ، چۆن ئاوا کوردستانمان بۆ ئازاد دەکەن ؟ کابرا لە بەر چنگی شا و ژاندارمی ئێران هەڵاتووەو پەنای بۆ ئێرە هێناوە . ئێستا ئێوە هەڕەشەی دەرکردنی لێ دەکەن . ئەویش بە پۆلیسی عێراق . ئەوەیە ئەم کوردایەتیەی ئێمە وەدوای کەوتوین ؟ . ئەی بەزیادم نەکرد ".

گوتم کاك سەید خۆت نارەحەت مەکە . کوردایەتی هەر ئەوەیە . ئیتر وەدەر کەوتم . لە پێشدا چووم زۆر گەڕام لە (شارع الکفاح) نێزیك (قصر الببض) خانویەکم دۆزیەوە . ئەرمەنی یەك ژوورێکی هەبوو مانگێ بە شەش دینار لێم بە کرێ گرت . هێندێ شت و مەکمان هەبوو گوێستەوە . چوکەلی گەوهەری جێگای نەبوو لە گەڵ من دەژیا . یوسفی ئەنوەری و یوسفی رێزوانی و عەزیزی فەلاحی و حەمەی حاجی سەعیدی بە ماڵەکەیان دەزانی .

دوای رۆژێك چومە لای عەونی یوسف کە وەزیری پارتی بوو . پاش چاوەڕوانیەکی زۆر نورەم وەبەر کەوت چوومە ژورێ . پێش ئەوەی من قسەی لە گەڵ بکەم مام جەلال هات . کە چاوی بە من کەوت هەر بە سەر پێوە سەری بردە بن گوێی عەونی یوسف و سرتەیەکی لە گەڵ کردو رۆیشت .

پاشان من بە عەونیم گوت : " بە منیان راگەیاندوە لە عێراق بچمە دەر ئێستاش جەنابت وەك وەزیرێکی کورد بەڵکو کارێکی وابکەی دەرم نەکەن".

ـ بۆ ناچی لە هەولێر وەك كادری پارتی ئیش بكەی • حكومەت لەوێ قـەت نات دوزێتەوە •
ـ نابم بە كادری پارتی ، من كوردی ئێرانم كارم بە شەڕە چەقەی پارتـی و شیوعی نیە •
ـ كە وا بو تۆ شیوعی •
ـ شیوعی نیم ، بەڵام دوژمنایەتی شیوعی بە قازانجی كورد نازانم• لـــە رێكخراوێك دا كار ناكەم كە لە گەڵ شیوعیەكان كێشەی هەبێ •
ـ باوكم بەخوا من چم لە دەس نایێ • ئەمە ئەوامیری حكومەتە •
ـ سپاس ••• زۆر باشە • وەدەر كەوتم •

وەزعی ژیانم زۆر خراپ بوو • پارەم نەبوو كەمالی كورم تا دەهـــــات نەخۆشیەكەی توندتر دەبوو • زۆر جار لە گەڵ دایكی دەمانگوت : ئەگـــــەر بمرێ ئاسودە دەبین •

رۆژێكیان ناچار بووم چوومە لای وەستا برایمی وێنەگر بەڵكو پێنـــج دینارم بە قەرز بداتێ • پێشتر هاتوو چۆی وەستا برایمی مان دەكرد •كاك حەسەنی قزلجی لای ئەو كابرایە كاری وێنەگری دەكرد• لە جیاتی ئـــەوە كە یارمەتیم بدا و پارەم بە قەرز بداتێ دەستی پێ كرد :
ـ باوكم ئێوە كەس نازانی چ دەكەن • لە ئێران حیزبی تودە هەیە • بۆ لە گەل ئەو ئیش ناكەن ، ئەوەتا حەبیب (پەروێزی حیكمەت جو) لێرە نوێنـــەری حیزبی تودەیە • پارەت نیە بۆ ئیواران لەم پەنا شاریعە سێو جگـــــەر نافرۆشی • كاسبی عەیب نیە ••• بۆ چی ئەمانی تر ئەوە لە گەڵ حەبیـب ئیش دەكەن ••• بەخوا پارەم بە دەستەوە نیە •

ئەم وەستا برایمە ئەندامی حیزبی كومونیست بوو • بەلام وادیاربوو هەر بەشی ئەوەندە لە ماركسیزم تێ گەیشتبوو كە كورد نابێ بۆ خۆی بیـــــرو باوەڕی ماركسیستی هەبێ و پێشكەوتنخواز بێ ، حەتمەن دەبێ لە ژێـــــر قامچی كۆمونیستێكی تورك و فارس و عەرەب بێ و بەوانەوە ببەسترێتەوە • كابرا ئەوەندە تێ نەگەیشتبوو كە ئەو دەم پەروێزی حیكمەت جۆ هاتبــــــوە

بەغدا و دژی رێبەرایەتی حیزبی تودە دەجولایەوە • چەند کەسی لێ قەوماوی وەك عەولای عیزەت پور و یوسفی ریزوانی لە خۆ کۆکردبۆوەو دەی ویست لە عێراقەوە بە هۆی ئەوانەوە لە ئێران حیزب ساز بکا • ئەوانیش لە بەر ناعیلاجی رەگەڵ ئەو کەوتبون • لە دنیادا کۆمونیستی نانی کەم نەبون !

چەتەی ئەمین رەواندزی

کاتێك قاسملۆ لە بەغدا بوو لە گەڵ ماڵی ئەمین رەواندزی رەحمەتی ببووە ئاشنا و هاتووچۆیان هەبوو • منیش بەم بۆنەوە لام وایە یەك دوو جار چووبومە ماڵیان و چەتەی کوری ئەمین رەواندزیم دەناسی • کورێکی باش و تێ گەیشتوو بە ماڵەکەی منی دەزانی • رۆژێکیان بەیانی زوو بێ خەبەر وەژور کەوت • چایەکمان خواردەوە پاشان لە وەزعی ژیان و رابووردووی تێکۆشانی من پرسیاری کرد • پرسیارو قسەکانی وەك ئەوە دەچوون کە پێی ئەسپێردرابێ ئەم شتانە لە من بپرسێ • بە تەواوی وڵامم داوەو رۆیشت لەو ماوەیەدا کە زانیم کۆمیسیونی پەنابەرانی سیاسی داواکەی منی رەتکردۆتەوە ، ئەو بەڵێنی دابویان بە مەلا ستەفا هیچ نەتیجەی نەبوو ،چوومە وەزارەتی داخیلە لای کاك (هادی چاوەشلی) ئەو دەم یاری دەدەری وەزیری نێو خۆی عێراق بوو • زۆر پیاوانە بە خێرهاتنی کردم • نەی دەناسیم بانگی کرد چایان هێنا • پاشان وەزعی خۆم بۆ باس کردو گوتم : دەرکردنی من دەستی پارتی تێدایە • هەستم کرد زۆر تێك چوو بانگی سیکرتیرەکەی کردو گوتی : بلێ (دەوسیەی سالح توفیق لاجی سیاسی ئێرانی بێنن) • ئەوەندە پی نەچوو دەوسیەکەیان هێنا لە پێشیان دانا گوتی : کەس نەیەتە ژوور •

پاش ئەوەی لاپەرەکا غەزەکانی ئەودیو ئەو دیو کرد ، تاوێك راماو گوتی:

-کاکی خوم ... لە بەینی خۆمان بێ و لە گەڵ کەس باسی مەکە • بریاری وەزیری داخیلەیە کە تۆ دەبێ لە عێراق دەر بکرێی • هیچ ریگای نیە •

www.kerimhisami.com

تۆ خۆت فیکرێك به حالی خۆت بکەوه)٠
فره سپاسم کردو وەدەر کەوتم ٠
چوومه لای کاك حەسەنی قزلجی و نامەیەکم بە عەرەبی بۆ کومیتەی ناوەندی حیزبی کۆمونیستی یەکێتی سوڤیتی نووسی ٠ پاش ئەوەی کورتەی ژیان و به سەر هاتی خۆم روون کردبۆوه ، داوام کردبو که رێگا بدەن بچمه یەکێتی سوڤێتی و وەك پەنابەرێکی سیاسی لەوێ بژیم ٠
هەر لەو کاتەدا نامەیەکم ئەوتۆم بۆ بالویزخانەی بولغارستان و ئالمانی دیموکراتی و چیکوسلواکیاو رومانی و لهیستان و مەجارستان نووسی ٠
ئیتر له مالێ وەدەر نەدەکەوتم نەم دەوێرا وەك جاران بچم بگەرێم٠
وەزعی ژیانمان ئەوەنده خەراپ بوو ،هێندێك رۆژ تەنیا نانێکی وشکمان دەخوارد نەخۆشی کەمالی کوریشم ببوه داخ وسەرباری ژیانێکی تال٠ ناچار چوومه لای کاك محەممەدی زێرینگەر و داوای دەدینار قەرزم لێ کرد٠ پیاوانه به روویەکی خۆش دەدیناری دامێ٠باشبوو، بۆ چەند رۆژ توانیمان رۆژێ جەمێك شتێکی گەرم بخۆین٠ مالی مەسیحی دراوسێشمان لێمان خافل نه بوون ٠
لەم ناوەدا رۆژیەك بەیانی چەتەی ئەمین رەواندزی هاته مالەکەمان چایەکی خواردەوەو پاشان بیست و چواردیناری هێنا دەری و گوتی بۆ تۆیان ناردوه ٠ پاشان گوتی کاك نافیع یونس له چاپخانه دەبێ،، ئەگەر کارێکت هەبوو دەتوانی بچیه لای ئەو ٠
لەو نامانەدا که بۆ بالوێزخانەی ولاتانی سوسیالیستیم نووسیبوو، ئادرێسی خوم دوکانی (محەممەدی زێرینگەر خەلکی مەهاباد) دیاری کردبوو کاك محەممەد تەلیفۆنی هەبوو ، مالە ئەرمەنیەکەی جیرانیشم تەلیفۆنیان هەبوو، دەیتوانی ئەگەر کارێك هاته پێش خەبەرم بداتی ٠
پاش نووسینی ئەو نامانه رۆژێك چوومه لای (محەممەد مهدی چواهیری شاعیری گەورەی عەرەب) ئەو دەم رۆژنامەیەکی دەردەکرد به ناوی (الرای العام)٠ وەزعی خۆم بۆ باس کرد ٠ گوتم : کوردێکی ئێرانیم پاش چەند سال حەبس و تێکۆشانی سیاسی مەجبور بوم له ئێران رابکەم و پەنام

بو کۆماری عێراق هێناوەو ئێستا دەرم دەکەن • محەمەد مهدی جواهیری لە رۆژی دوایی‌دا سەرمەقالەیەکی زۆر توندی لە رۆژنامەدا نووسیبوو • هێرشی بردبوە سەر دەزگا دەوڵەتیەکان و نووسیبوی : ئەم هەنگاوەی ئەمن و وەزارەتی داخیلە بۆ کۆماری عێراق رسوایی و ئابرو چوونە •

پاش ئەوە ئیتر رۆژانە لە ماڵێدا دادەنیشتم و چاوەڕوانی چارەنووس بووم •

حەمەی حاجی سەعید هەر وەك باسمان کرد ، کاتێك هاتبوە بەغدا داوای پەنابەری سیاسی کردبوو • پاشان کە ئێمە هاتینە عێراق هاتەوە نێو ئێمەو لە حاست بیرو باوەری سیاسی‌یەوە پێشکەوتنخوازو ئەوەندەی تێگەیشتبا مارکسی بیری دەکردەوە • لە ئێرانیش خەباتی کردبوو • لە سەر ناکۆکی بیرو باوەڕ ئەحمەد توفیق لەوێشی هەڵپێچابوو • ناچار لە هوتێلێك دەژیا • رۆژێك گرتبویان و بردبویانە مەرکەزی پۆلیس کە رەوانەی ئێرانی بکەنەوە • یا بە زاراوەی عێراقیەکان (تەسفیری) دەکەن • لە ماڵێ دانیشتبوم جیرانەکەمان بانگی کردم گوتی تەلیفون بانگت دەکا • دڵم خۆش بوو لام وابوو لە باڵوێزخانەی وڵاتانی سوسیالیستی ولامێکم بۆ هاتۆتەوە • کە چومە سەر تەلیفۆن حەمەی حاجی سەعید بوو • گوتی : " ئەوە لە مەرکەزی پۆلیسەوە تەلیفۆن دەکەم گرتویانم و بە ناوی ئێرانی دەیانەوێ لە قەسری شیرین تەحویلی ئێرانم بدەنەوە •

لە کاتێك دا من بۆ خۆم لە ترسی پۆلیس وەدەر نەدەکەوتم هەستام و چوومە مەرکەزی شورتە کە بێگانەیان تەسفیر دەکرد • لەوێ نەیان دەناسیم چوومە ژورو لای مودیری پۆلیس سلاوم کردو گوتم لە بەر " جەمال توفیق" هاتوم • لێرە داوای پەنابەری کردوە ، بڕیاروایە لە ئاخری مانگ کۆمیسیونی ئەمن و وەزارەتی داخیلە لە ئیشەکەی بکۆڵنەوە • ئێستا ئێوە گرتوتانە و دەتانەوێ تەسفیری بکەن • کابرا بێ ئەوەی لە من بپرسێ تۆ خۆت چکارەی گوتی دەبێ کەفیل بدا • گوتم من بۆی دەبمە کەفیل • بانگی پولیسێکی کرد گوتی کەفالەت لەو ئاغایە وەرگرەو جەمال توفیقی بدە دەستی •

www.kerimhisami.com

کابرای پۆلیس شتێکی نوسی و من ئیمزام کرد • حەمەیان لە زیندان هێنا دەرێ و گوتیان برۆ• حەمە گوتی : نیو سەعاتی دیکە نەهاتبای رۆیشتبووم•

حەمەی حاجی سەعیدم نەجات دا ، بەڵام چارە نووسی خۆم تاریک بوو نەم دەزانی چم بە سەر دێ • رۆژێك تەلیفۆنیان بۆ کردم کە بچمە چاپخانەی حیزبی کۆمونیست و کاك نافع یونس ببینم ئەوە هەوەڵ پێوەندی من بو لە گەل حیزبی شیوعی عێراق • کاتێك چووم نیژاد لەوێ بوو • گوتی بچۆ باڵوێزخانەی ئالمانی دیموکراتی لەوێ داوایان کردوی • کاتێك چوومە باڵوێزخانە ، یەکی ئالمانی کە عەرەبی دەزانی گوتی: " تو نامەیەکت نووسیبوو وڵامی هاتۆتەوە ، لە ئالمانی دیموکراتی قبوڵکراوی دەتوانی بچییە برلین "•

- من پاسپۆرت و پارەی بلیتی تەیارەم نیە • چۆن بچم ؟

- بچۆ لیسێ پاسێ وەرگرە و بێنە ئێمە ویزات دەدەینی •

گەرامەوە چوومە ئیدارەی ئەمنی عیراق • بردیانمە لای عەبدوالمجید مودیری ئەمن • کە چاوی بە من کەوت گوتی : تۆ لە کوێی ئەوە ماوەیەکە لێت دەگەڕێین • چەند جار لە ماڵە مەلامستەفامان پرسیوە • دەڵێن بەجیگای نازانین •

- خانوەکەم لە شارع‌النضال نێزیك ئیدارەی ئێوەیە •

- تۆ پێویستە لە عێراق بچیە دەر • ناتوانی لێرە بژی •

- پارەم نیە ، پاسپۆرتم نیە ئێوە سواری فرۆکەم کەن بۆ کوێ دەخوازن بمنێرن

- تۆ لە ئێرانەوە هاتوی، ئێمە دەتنێرینەوە بۆ ئێران،ئەگەر بۆ خۆت برۆی لیسێ پاسیت دەدەینێ کوێ دەخوازی برۆ•

- سێ مانگ مۆلەتم بدەن جێگایەك دەبینمەوە ، پارەیەك پەیدا دەکەم و دەرۆم•

- سێ رۆژ مۆلەتت دەدەین ئەشێ پاش سێ رۆژ لە عیراق وەدەر کەوی •

پاش چەقەیەکی زۆر لە سەر پاڕەدرۆژ رێك کەوتین کە لە عێراق بچمە دەر • گوتی : دەبێ کەفیل بدەی •

- من بێگانەم کەس ناناسم ، لە بەغدا کەفیلم نیە •

www.kurdishsami.com

ـ نابێ ، ئەشێ کەفیلی پێنج هەزار دینار بدەی کە لە عێراق بچیە دەر ٠
ناچار بوم تەلیفۆنم کرد بۆ کاک خسرو توفیق و پێم گوت: ئێستا لە ئیدارەی ئەمن راگیراوم ، کەفیلی پێنج هەزار دیناریان دەوێ ٠
هەرگیز لە بیرم ناچێ ، ئەوەندەی پێ نەچوو زۆر پیاوانە کاک خسرەو گەیشتە ئیدارەی ئەمن و کەفالەتی پێنج هەزار دیناری نووسی٠
بە مودیری ئەمنم گوت : ئێستا لیسێ پاسیم بدەنێ تا بتوانم لە ولاتێک ویزا وەربگرم ٠ نامەیەکی نووسی بۆ ئیدارەی سەفەرو جنسیە ٠ کە چوومە ئەو ئیدارەیە داوای وێنەیان لێ کردم ٠ هاتمە دەر لە گەڵ خیزانم و منداڵەکەمان چووینە دوکانی کاک هەژاری شاعیر کە لە شاریع الکفاح دوکانی وێنەگەری هەبوو٠
کە چووینە ژور، کاک هەژار گوتی : (کورە ئەوە لە چی دەگەڕێی ؟ هەر ئێستا ئەحمەد توفیق و ساڵحی خوارزای مەلامستەفاو پۆلیسێك بە دوای تۆ دا دەگەران ٠ دەیانگوت لە ئیدارەی ئەمن ویستویانەو خۆی شاردۆتەوە)٠
گوتم تازە هیچیان پێ ناکرێ ٠ هاتوم وێنەمان بگری لە سەفەرو جنسیە لیسی پاسیمان دەدەنێ و دەچینە ئالمانی دیموکراتی ، وەك پەنابەری سیاسی قبوڵ کراوین ٠ کاک هەژار زۆری پێ خۆش بوو ٠ برادەرێکی کۆیی بە ناوی غەفور لە گەڵ کاک هەژار کاری دەکرد ٠ ئەندامی پارتی بوو کە بۆم گێراوە برێکی جنێو بە رێبەرەکانی پارتی داو هێندێك قسەی دیکە٠ گوتم کاك غەفور نارەحەت مەبە ، کوردایەتی ئاوایە ٠
لێرەدا ناکرێ قسەیەکی خۆشی ئەم غەفورە نەگێڕمەوە:
" رۆژێك لە دوکانی کاک هەژار بوم برای غەفور بە نێوی جەلال بێتوشی هاتە ژور. بە غەفوری گوت دەچمەوە شیمال هیچ کارت نیە ؟ غەفور گوتی کورە شیری مریشکەکانی کۆیە چاوت کۆرە کا لۆ ئەرێ شیمال لۆ نارێی کوردستان ٠ دیاربوو جەلال شیوعی بوو، واتێگەیشتبوو ئەگەر بڵێ کوردستان زمانی لاڵ دەبێ ٠
بە کورتی کاك هەژار وێنەی گرتین و ئێستا ئەم وێنانە لەو لاپەرەیەدان ٠

www.kerimbisarani.com

www.kerimhisami.com

وێنەی سەر جەوازی دەرکەوتن لە عیراق

ئەپریلی – ١٩٦٠ -

کۆی سنجاق لە گەڵ دوکتور خالید سەعید
رەشەمەی ١٩٥٩

سلیمانی سالی ١٩٥٨ لە گەڵ برادەران

www.kerimhisami.com

رۆژی ١٦/ ٤ / ١٩٦٠ لە ئیدارەی سەفەرو جنسیە لیسێ پاسـی عێراقیان دامێ کە سەفەر بکەم • چوومە باڵوێزخانەی ئاڵمانی دیموکراتـی ویزایان دامێ و بە کونسولم گوت :

- من پارەم نیە ئەگەر ئێوە بلیتم بۆ نەکڕن ناتوانم سەفەر بکەم •

- من ناتوانم ئەم کارە بکەم ، بە من گوتراوە تەنیا ویزات بدەمێ • بۆ بلیت دەبێ لە برلین بپرسم • چەند رۆژی تر سەربدەوە • وەدەرکەوتم و چوومەوە ماڵ تا چەند رۆژی تر •

www.kerimhisami.com

قسەیەکی جەرگ بڕ

ئەو ماوەیەی لە بەغدا بۆین ، بێجگە لەوەی کە لە باری بەرێ چوونەوە شپرزە بووین ، کەسیشمان نەدەناسی ، کەس نەبوو هاتوو چۆی بکەین • تەنیا یەك دوو جار دەچوینە مالی کاك هەژارو مالە ئەمین رەواندزی لام وایە دوو جار بانگیان کردین • ئەوەش بۆ خۆی ببوە سەرما رێکی ژیان •

کاتێك ویزای ئالمانی دیموکراتیم وەر گرت چوومەوە مالێ • بە خێزانم گوت ویزایان داومێ و ئیشەکەمان تەواو بوە • خێزانم لای وا بوو تەنیا من دەرۆم و بەجێی دێلم • بە چاوێکی ناهومێدی و پڕ لە ئاوات و هیوا وەك کەسێکی لێ قەوماو دەستی لە عەرزو ئاسمانان بڕابێ چاوی پڕ بوون لە ئاو و گوتی :

ـ ئەدی من چە لێ دەکەی ؟ بە جێم دێلی ؟

بە بیستنی ئەو قسە کزەم لە جەرگی هاتوو لە لایەك هەستم کرد بە ئەوین و حەزو خۆشەویستی خێزانم ، لە لایەکی دیکەش ترس و ناهومێدی و لێ قەوماوی کە دایگرتبوم • غارم دایەو لە ئامێزم گرت ، بە کولی گریانەوە گوتم :

ـ چۆن بەجێت دێلم ؟ لە کن کێ بە جێت دێلم ؟ قەت لە تۆ جیا نابمەوە ، پێکەوەین ، ها وەرە تەماشا کە لیسێ پاسێکەمان رەسمی تۆ و کەمالیشی پێوەیە • خێزانم هاتەوە سەر خۆ بەلام لە هەموو ژیانم داهەر کاتێك ئەو دیمەنەم وەبیر هاتبێتەوە کزەم لە جەرگی هاتوە •

www.kerimhisami.com

پاش ئەوە کە لە باڵوێزخانەی ئاڵمانی دیموکراتی ویزایان دامێ گەڕامەوە بۆ لای کاک **نافیع یونس** پێم گوت : ویزایان داومێ بەڵام بلیتی فڕۆکەمان نیەو ناتوانین سەفەر بکەین ·

کاک **نافیع** گوتی : " دەکرێ بە سەییارە بچنە لوبنان و لە بێروتەوە بە پاپۆر بچنە ئاڵمان · دیارە ڕێگایەکی دوورە ، بەڵام چاریش نیە ·

گەڕامەوە ماڵێ و چاوەڕوانی بڕیاری باڵوێزخانەی ئاڵمانی دیموکراتی بووم کە گەنگی لێم دەگێڕنەوەو بلیتم بۆ دەکڕن ·

ڕۆژی دوایی بەیانی لە سەر نان و چا بوین دیتم **چەتە** وەژوور کەوت · حەفتا دیناری بۆ هینابوم ، گوتی ئەوە حیزب بۆی ناردووی کە تا لوبنان بە سەییارەو لەوێشەوە بە پاپۆر سەفەر بکەی ·

پارمەتێکی زۆر گەورە بوو · سێ مانگ بوو کرێ خانووم نەدابوو ، لە سەر سەفەر بووم و هیچیشم شك نەدەبرد · لەو کاتەدا حەفتا دینار پارەیەکی زۆر بوو · بەتایبەت لە باری مەعنەوی یەوە پارمەتی حیزبی کۆموونیست بە کوردێکی دەربەدەری غەیرە کۆموونیست · ئەوە تەنیا هەڵوێستی ئینترناسیو-نالیستی و دڵسۆزی حیزبی کوموونیستی عێراقی نیشان دەدا ·

پشوێەکمان هاتبوۆوە بەرێ · چاوەڕوانی بڕیاری باڵوێزخانەی ئاڵمانی دیموکراتی بووم · ڕۆژێك لە دووکانی کاك محەممەدی زێرینگەرەوە تەلیفۆ-نیان بۆ کردم کە بچم بۆ باڵوێزخانەی چکوسلواکیا · کاتێك چووم گوتیان بلیتی فڕۆکەت بۆ هاتوەو لە دەفتەری فڕۆکەوانی هوڵەندا ئامادەیە ·

پاسپۆرتەکەت بێنە ، ویزات دەدەینێ دەتوانی بۆ پراگ سەفەر بکەی ·

مزگێنیەکی خۆش بوو · گەڕامەوە بە برادەرانی حیزبی کۆموونیستم ڕاگەیاند کە لە چکوسلوواکیەوە بلیتی تەیارەم بۆ هاتوە · دە دینار بە کاك محەممەدی زێرینگەر قەرزدار بووم ، چووم قەرزەکەم داوە · ڕوژێ ٢٨ی ئەوریلی ١٩٦٠ چووە مە باڵوێزخانەی چکوسلواکی ویزام وەرگرتوو لە شیرکەتی (K.L.M) بۆ ڕوژی سی مانگ جێگام گرت · چۆمەوە ماڵ و بە خاوەن ماڵەکەم گوت : ئێمە دوو ڕۆژی تر سەفەر دەکەین ، ئەوە کرێ خانووی سێ مانگم بۆ هێناوی زۆر

www.kerimhisami.com

سپاست دەکەم و ماڵئاوایی دەخوازم ·

خاوەن ماڵی مەسیحی لە وڵام دا گوتی : من وەزعی تۆ دەزانم کرێ خانووم ناوێ ، بەو کەمالە چکۆلەی دەبەخشم · هیوا دارم سەفەرت خێر بێ ·

شت و مەکی ماڵێ هەرچی هەمان بوو بۆ چوکەلی گەوهەری و یوسفی ئەنوەری ـ م بەجێ هێشت · گوتم پێکەوە بژین و منیش هەوڵ دەدەم بەڵکو لە رێگایەکەوە یارمەتیکتان پێ بکرێ · چووم ماڵئاوایم لە کاک حەسەنی قزلجی خواست و چاوەڕوانی رۆژی سی مانگ بۆم ·

رۆژی ١٩٦٠/٤/٣٠ لە گەڵ خێزانم و مندالێکی نەخۆشی بچکۆلانە لە فرۆکەخانەی بەغدا سواری فرۆکە بوین و لە چنگ ڕاو نانی براکوردەکان رزگار بوین ·

فرۆکە شەو لە ژنێو مایەوە · لە سەر حیسابی شیرکەت بردیانینە هوتێلێك · مندالەکەمان برسی بوو دەگریا · ئێمەش زمانمان نەدەزانی نەمان توانی داوای خواردن بکەین · ناچار لە ژنیوەوە تەلیفونم کرد بۆ پراگ ·

لە گەڵ کاك رەحمانی قاسملۆ قسەم کردو گوتم گەیشتوینە ژنیو · بەلام کەمال برسیەتی و ناشتوانین حاڵیان بکەین کە نانمان بدەنێ · وشەیەکی فەرانسی پێ گوتم کە ئێستا لە بیرم نەماوە چ بوو · چۆم بە گارسونم گوت ، نانیان بۆ کەمال هێنا ، پاشان خۆشمان چۆینە رەستۆران و نانمان خوارد ·

بۆ بەیانی رۆژی هەوەلی مانگی مای (جیژنی کریکارانی جیهان) بوو لە چیکوسلواکیا کار راوەستا بوو ، فرۆکەخانەش کاری نەدەکرد · ناچار فرۆکە لە ژنیو هاتوو لە زوریخ مایەوە · تا لای ئێواری لەوێ بووین · لە ئێوارەدا سوار بووین و لە فرۆکەخانەی پراگ دا بەزین ·

کاك رەحمانی قاسملۆ لەگەل دوو کەس لە بەر پرسانی خاچی سووری چکوسلواکیا هاتبونە فرۆکە خانە · پاش بەخێرهێنان سواری ماشینیان کردین و بۆ نێو شار · بردیانین بۆ " هوتیل ئەمبەسادۆر " لە " ڤاسلافسکی-نامیستێ " · پێیان گوتین ئێوە لێرە میوانی حیزبی کۆمۆونیستی چکوسلواکی ـ ن لەم هوتێلە هەرچی دەخۆن و دەخۆنەوە لە سەر حیسابی ئێمەیەو تەنیا ئیمزای دەکەن ·

چکوسلواکیا و ژیانێکی تـــازە

چۆنگەیشتمە چکۆسلواکیا ؟

لە لاپەڕەکانی پێشوو دا باسم کردوە کە نامەیەکم بۆ هەموو وڵاتانـــــــی سوسیالیستی ناردو داوام کرد کە بە پەنا بەری سیاسی وەرم بگرن • چاوەڕوانی وەڵام بووم کە باڵوێزخانەی ئاڵمانی دیموکراتی بانگی کردم و گوتی دەتوانی بچیە برلین بەڵام لەبەر بێ بلیتی تەیارە مابوومەوە، پاش چەند رۆژ لە چکۆسلواکیاوە ویزاو بلیتی فڕۆکەم بۆ هات • کاتێك گەیشتمە پراگ کاك رەحمان گوتی : بەختەکەت بە کار بوو • من چەند جار لەگەڵ دوکتـــۆر رادمەنیش قسەم کرد • ناچارم کردن نامە بۆ حیزبی کۆموونیستی چکوسلواکی بنووسن کە ویزات بۆ بنێرن • نامەکەیان نووسیبوو ، بەڵام مەسەلـــەی بلیتی تەیارە دژوار بوو • بە خۆشی یەوە لە پڕ " **رەحیمی نامور** " پەیـــدا بوو کە دەگەڕاوە بۆ بەغدا • واتا حیزبی تودە دەی‌ناردە عێراق •

گوتی : ٥٠٠ دۆلارم پێیە بلیتی تەیارەشم هەیە • دەس بەجێ بە تەلیفۆن بە دوکتۆر رادمەنیش ـ م گوت : بە رەحیمی نامور بڵێ بەو پارەی کە پێیەتی بلێت بۆ کەریمی حیسامی بکڕین و بێتە ئێرە • پاش باسێکی زۆر رازیـــم کرد و بە تەلیفۆن بە رەحیمی ناموری گوت : کە ٥٠٠ دۆلارەکە بدا بە مـــن• وەرم گرت و چووم بلیتم کڕیو ناردم بۆ بەغدا •

دیارە زۆر سپاسی کاك رەحمانم کردو هەر وەها سپاسی حیزبی تودەش کـە یارمەتیان دابووم•

ئەو دەم کاك رەحمانی قاسملۆ وەك ئەندامی حیزبی تودە گەڕابۆوە بـــۆ

www.kerimhisami.com

چکوسلوڤاکی و له پراگ له " هوتێل ئۆروپا " دەژیا ·

رۆژی دوایی که گەیشتینە پراگ به کاك رەحمان ـ م گوت منداڵەکەمان زۆر نەخۆشەو پێویستە بچێتە لای دوکتۆر ·

کاك رەحمان به خاچی سووری راگەیاندو بەیانی ماشینێك هاتوو لەگەڵ خوشکه نەسرین خێزانی کاك رەحمان کەماڵمان برد بۆ خەستەخانە · دوکتۆر هاتوو منداڵەکەی له ئێمه وەرگرت و بردی · ئێمه له ژۆرێك چاوەڕوان بووین ، پاش دوو سەعات دوکتۆرێکی ژن هات · بەخێرهاتنی کردین و گوتی :

ـ لێره خۆتان به غەریب مەزانن ، وەك نیشتمانی خۆتانە ، هیوادارم بەخۆشی رابوێرن· بەڵام بەداخەوە ناچارم خەبەرێکی ناخۆشتان بدەمێ · کوڕەکەتان زۆر نەخۆشە ، لەوانەیە دوو ساڵ له خەستەخانە بێ · ئێوه دەتوانن رۆژەکانی حەوتوو بێن له بەر پەنجەرەوە چاوتان پێ بکەوێ · چونکه لێره هاتنە ژۆر بۆ نەخۆشخانەی منداڵان قەدەخەیە ·

خێزانی کاك رەحمانی قسەکانی دوکتۆری بۆ گێراینەوه · دایکی کەماڵ دەستی کرد به گریان و گوتی : " له ئێران دەیان گوت له وڵاتانی سوسیالیستی دەوڵەت منداڵان له دایك و بابی دەستێنێ و کەس منداڵی له لای خۆی نیه · دیاره راست بوو ، ئەوەتا منداڵەکەیان لێ هەستاندین" ·

دلخۆشیم داوەو گوتم وا نیه ، دەبێ زۆریش سپاسیان بکەین که کوڕەکەمان بۆ چاك دەکەنەوه ·

گەڕاینەوە بۆ هوتێل ، بەڵام فیکری کەماڵ هەر له سەرمان دابوو · هوتێلێکی یەکجار زۆر خۆش و هەموو شتێك مشە بوو · ئێمە زمانمان نەدەزانی ناوی چێشت و خواردەمەنی چکی مان نەدەزانی · به ئینگلیزی جارێك به گارسونمان گوتبوو " چیکن " · ئیتر هەموو جەمێك گارسون بێ ئەوەی پرسمان پێ بکا مریشکی بۆ دێنایین · ئەوەندەمان مریشك خواردبوو کەم مابوو هێلکه بکەین !

جارو بار دەچووینه لای کاك رەحمان و خوشکه نەسرین · ناوی چەند خواردنیان بۆ نووسیبووین و کەم کەم فێر دەبووین ·

www.kerimbisami.com

مانگێك بوو گەیشتبووینە پراگ ، خێزانم چوە نەخۆشخانەو رۆژی ٣/٦/٩٦٠ کچێکی بوو ناومان نا شلێر ۰ لەبەر ئەوە کە خانومان نەبوو ، منداڵی بچوکیش نەدەکرا لە هوتێل بێ ، پاش چەند رۆژ کە دەبوایە خێزانم لە نەخۆشخانە بێتە دەر ، بردیان بۆ " کرچ " ۰

کرچ شوینێکی دەورو بەری پراگ بوو کە دایك و منداڵی بێ جێیان لێ رادەگرت ۰ باخێکی گەورە بیناو خانووی زۆر جوان و خۆش ، ئاسایشگایەکی فرە خۆش و سازگار بوو۰ دوکتۆرو مامان و سیسترای زۆری لێ بوون ۰ چوونی " کرچ " خێزانمی مەجبوور دەکرد فێری زمان بێ ۰ دوکتۆر مامۆستایەکی بۆ دیاری کردبوو دەرسی پێ بلێ و فێری نووسین و خوێندنەوەی بکا ۰ هەر ئەوە وای کردبوو کە لە پێش مندا فێری چکی ببێ ۰

من بە تەنیا لە هوتێل مابوومەوە ۰ لەو رۆژەوە کە منداڵەکەمان بردبووە نەخۆشخانە ، راست ٣٦ رۆژ تێ پەریبو ، لە نەخۆشخانەوە تەلیفۆنیان کردبوو بۆ خێزانی کاك رەحمان کە بچین کەمال وەرگرینەوە ۰

لەگەڵ خوشکە نەسرین چوومە نەخۆشخانە ۰ کەمال لەگەڵ مندا ڵان گەمەی دەکرد ، من نەمناسی یەوە ۰ خێزانی کاك رەحمان لە دوورەوە کەمالی ناسیو رای کرد لە ئامێزی گرت ، کەمال قەڵەو ببوو وەك تۆپ دەجوولاوە۰ جلی خاوێنیان کردە بەرو دوکتۆر هات ۰ هەر ئەو دوکتورە بوو کە رۆژی هەوەل پێی گوتبوین کە دەبێ دوو ساڵ لە نەخۆشخانە بێ ۰

لە پێشدا بەخێرهاتنی کردین و گوتی : " ببورن ئێمە لە هەوەڵەوە باش لە نەساخیەکەی نەگەیشتبوین ۰ پاشان بۆمان دەرکەوت کە نەخۆشیەکەی تەنیا برسیەتی بوە ۰ خواردنی تەواوی نەبوە ، ریخۆڵەی وێك هاتوون ئێمە لێرە تەنیا پیشکوت و شیرمان داوەتی ، ئێستا ئەوە دەی بینن کوڕێکی جوان و قەڵەو و بزۆزە "۰

کەمالمان وەر گرت و بۆ هوتێل گەراینەوە پاش چەند رۆژ کەمالم بردە یانەی منا ڵان و رۆژەکانی شەموو یەك شەموو دەم هێناوە لای خۆم و دەچووین لە کرچ سەری دایکی کەمالمان دەدا ۰

www.kerimhisami.com

پێوەندی لەگەڵ حیزبی تودە لە ئۆروپا

من لە ئێران ئەندامی حیزبی تودە نەبووم ٠ بەڵام هاوکاری نێزیکی حیزبی دیموکرات و حیزبی تودە جۆرێك بوو کە ئەندامانی حیزبی تودە لە کوردستان لە تێکۆشان و شانەو کۆبوونەوەکانی حیزبی دیموکرات دا بەشدار دەبوون ٠ حیزبی تودە لە کوردستان رێکخراوی تایبەتی خۆی نەبوو ٠ رێکخراوی حیزبی دیموکراتی لە کوردستان بەرێکخراوی خۆی دەزانی ٠ ئەندامانی حیزبی دیموکراتیش لە تاران و لە شارەکانی تری ئێران وەك ئەندامی حیزبی تودە لە تێکۆشان و شانەو کۆبونەوەکانی حیزبی تودە دا بەشدار دەبون ٠ هەر وەك لە پێشوو دا باسکرا کاك رەحمانی قاسملۆ وەك کادرێکی حیزبی تودە ناردبوویانە کوردستان کە لە باری رێکخستن و پەروەردە کردن و رێنوێنی یارمەتی بە حیزبی دیموکراتی کوردستان بکا ٠ ئەو دەم حیزبی دیموکرات پەیرەو پرۆگرامێکی نەبوو ، لە ژێر درۆشم و سیاسەتی حیزبی تودە دا کار دەکرا و لە راستیدا سیاسەتی حیزبی تودە لە کوردستان بەرێوە دەچوو ٠

پاش کودێتای ٢٨ی گەلاویژی ١٩٥٣ زۆربەی کادرو ئەندامانی بەرێوەبەرایەتی حیزبی دیموکرات گیران و یان رایان کردو دەربەدەر بون ٠ کاك رەحمانی قاسملۆ کە وەك ئەندامێکی حیزبی تودە هاتبوە کوردستان و چاوی بە وەزعی کوردستان کەوتبوو ، لە پرستیژو نفوزی حیزبی دیموکرات ئاگادار ببوو ، لە نێو کادرەکانی حیزبی دیموکراتیشدا کەسی لە خۆی خوێندەوارترو زیرەك تر نەدیبوو ، لە لایەك پێوەندی ئەندامەتی لەگەڵ حیزبی تودە

www.kerimmisani.com

پاراستبوو • لەو کاتەدا لە تاران دەگیرێ ، پاش چەند رۆژ راگرتن دێتە دەرێ و لە گەڵ چەند کەس لە ئەندامانی حیزبی دیموکرات کۆمیتەی سەرکر- دایەتی پێك دێنێ و بە روالەت پێوەندی لەگەڵ حیزبی تودە دەپچڕێنی •پاشان سەید عەولای ئیسحاقی ساز دەکا کە بچنە ئۆروپا لە بارەی یەکێتی و رێك کەوتن لە گەڵ حیزبی تودە وتو وێژ بکەن • لە ئۆروپا لە گەڵ سەید عەولای- ئیسحاقی تێك دەچن و دووبەرەکیان لێ پەیدا دەبێ • ئیسحاقی دەگەڕێتەوە بۆ کوردستان و کاك رەحمان لە پراگ دەمێنێتەوە •

پاش شۆرشی ١٤ی تەموزی عیراق (١٩٥٨) ، کاتێك مەلا مستەفا دەگەڕێتەوە بۆ عێراق لە پراگ لا دەدا • کاك رەحمان دەچێتە لای مەلا مستەفاو پاشان بە تەکبیری دوکتۆر رادمنیش دێتەوە عێراق •

لەو ماوەیە دا کە کاك رەحمانی قاسملۆ لە پراگ دەبێ ، ئەویش وەك ئەندامانی دیکەی حیزبی تودە دەکەوێتە نێو گێژاوی ناکۆکی و دووبەرەکی رێبەرانی حیزبی تودەو لایەنگری لە دوکتۆر رادمەنیش دەکا •

من کە گەیشتمە پراگ لە ناکۆکی و دەستەبەندی نێو حیزبی تودە بێ خەبەر بوم • پاش چەند رۆژ ئەندامانی حیزبی تودە کە زانیبویان یەکێك لە وڵاتەوە هاتوە ، یەك یەك و دوو دوو دەهاتنە لام و هەر کەس بە شێوەیەك باسی رێبەرایەتی دەکرد •

هەوەل کەسی ئێرانی تودەیی کە لە پراگ هاتە لام ، سەرگورد پولاد دژ ئەفسەری پێشوی ئەرتەشی ئێران و ئەندامی رێکخراوی ئەفسەرانی حیزبی تودە بوو • رۆژێك لەگەڵ خێزانی هاتنە لام• زۆر بە گەرمی بەخێرهاتنیان کردم و هێندێك باسی وڵاتیان پرسی • پاشان بێ ئەوەی من بناسن دەستیان کرد بە غەیبەت و هێرش بۆ سەر رێبەرایەتی حیزبی تودە • لە باسی دووبەرەکی و دەستەبەندی قسەی پرو پووچ هیچیان تێدا نەهیشتەوە• پاشان هاتنە سەر کاك رەحمان ، گوتیان بە پاسپۆرتی خێزانم لە ئێران هاتۆتە دەرێ و هاتۆتە ئۆروپا لێرە پاسپۆرتەکەی نەداوینەوەو دەستی بەسەر داگرتوە•

من گوتم : رێبەرانی حیزبی تودە ناناسم • بەڵام کاك رەحمان باش دەناسم،

لە کوردستان بوە ، ئەندامێکی تێکۆشەرو کادرێکی بەرزی حیزبی تودەیــــە٠
لەگەڵ دوکتۆر رادمنیش سکریتیری حیزب نێوانی خۆشە٠ کە باسی رادمنیش-م کرد ئاگریان گرت و ئەوەندەی دیکەش بە دوکتۆر رادمنیش و کاک رەحمان دا هاتنە خوار ٠ هەستان گوتیان ئێمە لە " ژیتنا " دەژین ٠ ئەگەر کارێکت هەبوو بەچاوان وەرە لامان ٠

رۆژی ١٩٦٠/٥/١٨ یەکێك بە ناوی " **سهرابی** " هاتە لام ٠ خۆی ناساندو گوتی : " من لێرە نوێنەری حیزبی تودە و بەر پرسی رێکخراوی ئێرەم" هــەر کارێکی هەت بێ تەلیفۆنم بۆ بکە چەند رۆژی دیکە کۆبوونەوەی حیزبیمـــان دەبێ ، پێویستە تۆش بەژداری بکەی "٠

ـ من ئەندامی حیزبی تودە نیم ، تەنیا حیزبی دیموکرات هاوکاری هەبوە لەگەل حیزبی تودە چۆن دەتوانم لە کۆبوونەوەکانی حیزبی دا بەشدار بم ؟

ـ بۆ رۆی سیاسی نامەی بۆ من نووسیوە کە تۆ وەك ئەندامی حیزبی دەتوانــی لە کۆبونەوەکانی ئێمەدا بەشدار بی ٠

ـ زۆرم پی خۆشەو بەشدار دەبم ٠

ئەویش بە خێرا خۆی هێندێك دژی کاك رەحمان قسەی کردو بە دوکتۆر رادمنش دا هاتە خوارێ ٠ بۆم دەرکەوت کە لایەنگری کیانوری یە٠

چەند رۆژێك پێ چوو لە هوتێلەکەی خۆم دانیشتبووم کاك رەحمان هــات ٠ گوتی : احسان طبری هاتوە لە هوتێلی حیزب میوانە ٠ با بچین سەرێکــی بدەین ٠ پێم خۆش بوو ناو بانگی طبری م بیستبوو ، نووسراوەکانم خویندبوو-نەوە ، حەزم دەکرد چاویشم پێی بکەوێ ٠ لە گەڵ کاك رەحمان چووینە هوتێلی حیزب ٠ زۆر بە گەرمی بە قسەی خۆش بەخێرهاتنی کردین ٠ لە رادە بەدەر لە منی پرسی ، لە منداڵەکانی پرسیم ٠ لە بارەی وەزعی ئێران و کوردستــــان پرسیاری کرد ٠ پاشان گوتی تۆ لێرە لەگەڵ هاورێیانی ئێمە فەرقت نیـــە٠ ئێمە لە ئێرانیش لەگەڵ حیزبی دیموکرات فەرقمان دانەناوە ٠ خۆ هـــاورێ رەحمان باش دەزانی ٠

پاشان گوتی : ئێمە وا بە باش دەزانین کە تۆ مەدرەسەی بەرزی حیزب بخوێنی

هەر چۆنێك بێ کوردستان پێویستی بە کادری مارکسیستی هەیە، ئێستاش دەرفەتێکە لەوێ بخوێنی • پاش هێندێك قسەو باس هەستاین و لەگەڵ کاك رەحمان وەدەر کەوتین •

رۆژی دوایي "سهرابی " هات و گوتی : " فەرموو با بچین بۆ کۆبوو- نەوە •

ــ کۆبوونەوەی چی ؟

ــ کۆبوونەوەی سالانەی رێکخراوی چکوسلواکی یە • لە شارەکانی دیکەشەوە هاتون •

ــ رۆیشتین بۆ کۆبوونەوە ، نێزیکەی ٢٥ کەس ئەندامانی حیزب ئامادە بوون بەرنامەی کۆبوونەوە ئەوە بوو کە باسی تێکۆشانی سالانەی رێکخراو بکرێ و بەر پرسی رێکخراو هەڵبژێردرێن •

لەبەر ئەوە کە لە کۆبوونەوەی پێشوودا نەیانتوانی بوو بەرپرسێك هەڵبژێرن کەس نەبوو راپۆرتی سالانە پێشکێش بکا •

کاتێك احسان طبری گوتی با سهرابی وەك نوێنەری حیزب راپۆرتی کاری خۆی بدا ، بوو بە هەرا • دەیانگوت سهرابی نوێنەری بۆ رۆی سیاسی-یە ، ئێمە هەڵمان نەبژاردووە ، با راپۆرتی خۆی بدا بە بۆ رۆی سیاسی •

چەند کەس پرسیاریان لە احسان طبری کرد ئەوە کێ یە ، چۆن بەشداربوە ، ئەندامی حیزبە یان نا ؟

طبری گوتی : ئەندامی حیزبەو تازە لە ئێرانەوە هاتوە •

روویان تی کردم کە باسی وەزعی ئێران بکەم• منیش ئەوەی دەمزانی لەگەڵ هێندێك رەخنە لە رێبەرایەتی حیزبی تودە باسم کرد پاشان گوتم : کاك رەحمانی قاسملۆ بۆ لە کۆبوونەوەدا نیە ؟

یەك دوو کەس هەڵیان دایە گۆتیان قاسملۆ ئەندامی حیزب نیە ، لە پارەکەوە رۆیشتوە لەگەڵ حیزبی کوردی عێراق هاوکاری دەکا • پولاد دژ توند هێرشی بردە سەر قاسملۆ یەك دوو کەسی دیکەش لێ یان وەردەگرتەوە •

گوتم ئەوە ئوسولی کاری حیزبی نیە • دەبوایە بانگ بکرێ ئەگەر کەسێك

www.kerimhisami.com

رەخنەی هەبوو بەرەو روو باسی بکا ٠

احسان طبری گوتی : (هاورێ قاسملو ئەندامی حیزبە دەبوایە بۆ کۆبوونەوە بانگ بکرێ ٠ ئێستا کە بانگ نەکراوە قەی ناکا)٠

من تازە کە لە ولات هاتبوومە دەر، جۆرێکی تر لە حیزبایەتی دەگەیشتم٠ لەو کۆبوونەوەیە سەرم سوڕ ما کە دیتم ئەندامانی حیزب کاریان بۆتە یەکتر پەلاماردان و تاوانبار کردن و بە با کردنی کای کۆن ٠

احسان طبری گوتی : "هاورێ حیسامی لەو وەزعە نارەحەت مەبە ، دووری لە نیشتمان ، دووری لە خەبات و تێکۆشان ئەو دم بەدمەو شەڕە چەقەی لێ پەیدا دەبێ ٠

پاش ئەوەی لە تاوانبار کردنی یەکتر و ڕێبەرایەتی حیزب ماندوو بوون ، نەیانتوانی هیچ کەس وەك بەرپرسی ڕێکخراوهەڵبژێرن ٠ طبری گوتی ئەگەر وایە بۆ ڕۆی سیاسی بەر پرس و نوێنەری خۆی دیاری دەکا ٠

بە تەنیا لە هوتێل ئەمبەسادۆر مابوومەوە ٠ گەلێك ڕۆژان دەچووم لە کرچ سەری خێزانم دەدا ٠ ڕۆژەکانی شەمۆو یەك شەمۆ کەمال دەهاتەوە لام و لە گەڵ ئەو خۆم دەخافڵاند ٠

کاك ڕەحمان کەم کەم ئەلف و بێ چەکی بۆ نووسیبوومەوەو فێری زمانی چەکی دەکردم ، خۆشم خەریك دەبووم کە فێری زمان بم ٠ زۆر جاران لەگەڵ خۆی دەی بردم بۆ شوێنە مێژوویەکانی پراگ ، وەك موزەی شۆڕش "**کلیمینت - گوت والد** " ، موزەی میللی کۆشکی سەر کومار " **هراد چانی** " وە شوێنی دیکە ٠ نووسراوەکانی بۆ دەخوێندمەوە و لە روون کردنەوەی هۆش و بیرم دا تەفسیری زۆری هەبوو ٠

لە پێوەندی لەگەڵ ئەم کارەی کاك ڕەحمان دا شتی سەیرم هاتە بەر چاو، **رستمی** یەکێك لە ئەندامانی حیزبی تودە کاتی خۆی لە مەهاباد ئەفسەری بچوك بوو٠ پاش گرتنی ئەفسەرانی حیزبی تودە رای کردبوو هاتبوە چکوسلوا- کی و لە شاری برنۆ دەژیا ، ڕۆژێك هاتە سەردانم پاشان وەدەر کەوتین بسوڕێینەوە ، لێم پرسی قەت چوویە موزەی شۆڕش ؟

www.kerimbisami.com

خەباتی حیزبی کۆموونیستی چکوسلواکی بە جوانی نیشان دەدا •
لە وڵام دا گوتی : نا نەم دیوە••• با بچین بزانین لە کوێ یە ؟
پێم سەیر بوو ئەو برادەرە چەند ساڵ بوو لە چکوسلواکی دەژیا جارێك نەچوو ـ بوو ئەو موزەیە ببینێ • لە کاتێك دا من تازە چووبووم کاك رەحمان ئەو شوێنانەی نیشان دابووم • چووینە موزە • پەیکەری **گوتوالد** رێبەری حیزبی کۆموونیستی چکوسلواکی لە سالۆنی یەکەم دانرابوو • پرسی :
ـ ئەوە کێ یە ؟
ـ وەك کاك رەحمان بۆی باس کردبووم گوتم : ئەوە **کلیمینت گوتوالدە** "رێبەری حیزبی کۆموونیستی چکوسلواکی و یەکێك لە پیاوە بەرزەکانی جولانەوەی کۆموونیستی جیهانە ، کرێکاری کانگای خەلوس بوە•
بە گاڵتەو توانجەوە گوتی :
ـ بگو رضا روستای ماست دیگە • واتا (بەڵێ رەزا روستای ئێمەیە)
رەزا روستا ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی حیزبی تودەو سکرتێری سەندیکای کرێکارانی ئێران و ئەندامی سکرتاریاتی فیدراسیۆنی کرێکارانی جیهان بوو•
لە پراگ هەوەڵ کارم ئەوە بوو کە مەسەلەی ژیانی چەند برادەرێك لە گەل کاك رەحمان باس بکەم و بەلکی کارێکی بکەین یارمەتیەکیان پێ بکرێ•
چونکە ئەحمەد توفیق تێ‌هەڵپێچابوون ، لە کۆمۆن دەری کردبوون وەزعی ژیانیان زۆر خراپ بوو• پێم گوت نامەیەك بۆ دوکتۆر رادمنیش بنووسێ و داوای یارمەتی لێ بکا • گوتی : نامە نووسینی ناوێ ، من چڵ دینارم بۆ ناردوون گوتم بیدەن بە عەزیزی فەلاحی ئەویش بیانداتێ • کە وای گوت من گوتم عەزیز ئەو پارەیە بە ئارەق دەداو ناشیان داتێ •
بە دوای ئەوە دا نامەیەکم بۆ دوکتۆر رادمنیش نووسی داوام لێ کرد کە عەبدولای عێزەت پور و یوسفی رێزوانی و یوسفی ئەنوەری بێنە دەرێ بخوێنن• لە نامەکە دا نووسیم ئەو کارە یارمەتیەکی گەورە دەبێ بە حیزبی دیموکراتی کوردستان •
یەك یەك لە برادەرانی حیزبی تودە دەهاتنە لام کاریان ئەوە بوو رەخنە لە

www.kerimhisami.com

ڕێبەرایەتی حیزبی تودەو حیزبی کۆموونیستی چکوسلواکی.گوتیان ڕۆژنامە ـ کانی ئێرە دژی شای ئێران هیچ نانووسن و تەنانەت تەعریفی شاش دەکەن ٠ من هیچم نەگوت چونکە لەو ڕۆژەوە کە گەیشتبوومە پراگ بێجگە لە ڕەخنەو غەیبەت هیچی دیکەم لەو برادەرانە نەبیستبوو ٠ تازەش لە ئێرانەوە هاتبووم پێم وابوو کە ولاتانی سۆسیالیستی حەقیان نیە قازانجی خۆیان لەبەر چاو بگرن یان دەبێ بە هەوای چەند کەسی ڕاکردوو سەما بکەن ٠

ڕۆژی ٢٥ی مارسی ١٩٦٠ دوکتۆر ڕادمنیش وڵامی نامەکەی منی دابوو وەو نووسیبوی : لە بارەی ناردنی پول وە بارمەتی بە هاوڕێ یانی کورد لە عێراق وەك بە ئێمەیان ڕاگەیاندوە ئەو دووسەد دۆلارەی کە بە هۆی هاوڕێ ئەنوەری (ڕەحمانی قاسملۆ) ناردوومە ، لە عێراق گەیوەتە دەس کەسێك کە ئارەق خۆرە و بەشی زۆری ئەو پوڵەی بۆ خۆی هەل گرتوە کەمێکی داوە بەوانی‌تر تکایە ئادرێسێکم بۆ بنێرە کە ئەم گیرو گرفتەی نەبێ ٠

لە نامەی دوکتۆر ڕادمنیش دەر دەکەوت کە کاك ڕەحمان پارەی لێ وەرگرتوە هێندێکی ناردوە بۆ بەغدا بەلام نەگەیوەتەدەس ئەو برادەرانەی کە دەبوایە وەری بگرن ٠ ڕۆژی ١٩٦٠/٦/١ یوسفی ئەنوەری لە بەغداوە نامەیەکی بۆ نووسیبوم کە وەزعی شپرزەی برادەرانی نیشان دەدا ٠ لە نامەکەدا نووسیبوی : " کاك عەولای عیزەت پور بۆی نووسیوم کە وەزعی یەکجار نارەحەتە جنێو پێ دان بە چاوی سووك تەماشا کردن پارە پێ نەدان ئاوایە وەزعی ئەو برادەرانە ٠ نووسیویەتی کە زۆر بە توندی نامە بۆ ئێوە بنووسم٠

هەر چەند لە بارەی هێنانی یوسفی ڕێزوانی و عەولای عێزەت پورو یوسفی- ئەنوەری بۆ ئۆروپا یەك دوو نامەی دیکەم بۆ ڕێبەرایەتی حیزبی تودە نووسی بەلام گوێ یان نەدامێ ٠ ئەو برادەرانە زۆریان ناچار بوون بچنەوە ئێران و خۆیان تەحویل دەنەوەو بکەونە زیندان ٠ عەولای عێزەت پور لەگەڵ پەروێزی حیکمتجو کەوت و ناردیەوە بۆ ئێران و گیرا ٠ هێندێکیش لە عێراق بلاو بوون و زۆر بە شپرزەیی ژیانیان دەبردە سەر ٠ ئێمەش لەگەڵ کاك ڕەحمانی قاسملۆ لە پراگ خەریکی ژیانی خۆمان بوین و بە کردەوە لە گەڵ حیزبی تودە بووین ٠

هەوای نوێنەرایەتی

ڕۆژێك لە پراگ کاك ڕەحمانی قاسملۆ (ئەو دەم هێشتا دوکتۆرای وەرنەگرتبوو ، بۆیە وشەی دوکتۆر بە کار ناهێنم) بانگی کردم گوتی :

ـ مەسەلەیەك هەیە پێم خۆشە پێکەوە قسەی لێ بکەین ٠

چوومە لای کاك ڕەحمان ، پاش دانیشتن و هێندێك ئاخافتن گوتی :

" ڕەحیمی قازی نامەی بۆ نوسیوم دەڵێ حیزبی تودەی ئێران و فیرقەی دیموکراتی ئازربایجان خەریکن ڕێك کەون و ببنە یەك حیزب ٠ دەیانەوێ لەگەڵ حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێرانیش وتو وێژ بکەن کە وابوو ئێمە لەگەڵیان بکەوینە وتو وێژو کێ هەیە لە من و تۆ موستەحەق تر کە بەناوی حیزبی دیموکراتی کوردستان قسە بکاو لە گەڵ حیزبی تودە یەکێتی پێك بێنێ " ٠

گوتم نەزەری تۆ چیە ؟

ـ قسەی کاك ڕەحیمی ڕاستە حیزبی تودە لە گەڵ فیرقە ڕێك دەکەوێ و دەبن بە یەك ٠ روسەکان پێیان دەکەن ، کە وا بوو ئێمە بۆچی نەیکەین ؟

ـ من لام وایە ئێمە هیچمان لێرە نوێنەری حیزبی دیموکرات نین ٠ بە تایبەت کاك ڕەحیمی قازی ئەوە ١٥ ساڵە لە وڵات دوورە ، چۆن دەتوانێ بە ناوی حیزبی دیموکرات قسە بکا ٠ من بە تەواوی مووخالیفم ٠ یەك گرتن لە ئۆروپا تەنیا بۆ وەدەست هێنانی ناوی ڕێبەرایەتی و دابەش کردنی کورسی یە ٠

ـ ئێستا ئەوان لە باکۆ ڕۆژنامەی کوردستان بە ناوی ئۆرگانی حیزبی دیموکراتی کوردستان بڵاو دەکەنەوە ٠

ـ با کوردستان بڵاو بکەنەوە بەڵام نە ئەو ڕۆژنامەیە ئۆرگانی

www.kerimhisami.com

حیزبی دیموکراتەو نە ئەوانیش رێبەری حیزبن ٠
قسەکانمان دوایی هات ، ئیتر نازانم چی وەلامی کاك رەحیمی قازی داوە٠
لەو سەرو بەندە دابوو دوکتۆر رادمنیش هاتە پراگ ٠ لە هوتێل بووم کاك رەحمان تەلیفۆنی بۆ کردم گوتی :
ــ دوکتۆر رادمنیش لێرەیە قەرارە سەعات چوار لە هوتێل ئۆروپا بێتە لای من تۆش وەرە لێرەدا دا دەنیشین ٠ ئەو دەم کاك رەحمان بە ژن و مندالەوە لە هوتێل ئوروپا دەژیان ٠ پێش سەعات چوار چوومە هوتێل زۆر پێ نەچوو دوکتۆر رادمنیش هات ٠ هەوەل جار بوو سکریتێری گشتی حیزبی تودەی ئێرانم دەبینی ٠ پیاوێکی بێ فیس لە سەر خۆ هەر لەو کاتەشدا مرۆڤێکی تێگەیشتوو بوو ٠
هێندێك باسی ئێرانمان کرد ، لە قسەکانی دەر دەکەوت کە جەرگی بۆ ئەم وەزعە دەسووتێ ٠ من مەسەلەی یارمەتی بە برادەرانی کە لە عێراق مابوونەوەو هێنانی چەند برادەر بۆ ئوروپا بۆ خویندن هینامە گۆرێ دوکتۆر رادمنیش لە ولام دا گوتی :
ـ ئەو مەسەلە بۆ ئێمەش لە گۆرێ دایە ٠ ئێمە دەبێ لەگەل برادەرانی حیزبی دیموکرات بگەینە نەتیجەیەك واتە ئەم وتو وێژەی بۆ یەك گرتن لە پێشەوە دەس پێ کرابوو درێژە پێ بدەین ٠
کاك رەحمان لەو بارەوە هیچی نەگوت ٠ پاشان بە رادمنیشی گوت : "خێزانم نامەی بۆ ئێوە نووسیبوو داوای کردبوو کە بە ئەندامی حیزبی تودە وەری بگرن تا ئێستا ولامی نەدراوەتەوە ٠ من داوا دەکەم کە خێزانم بە ئەندامی حیزبی تودەی ئێران قبول بکەن ٠
دوکتۆر رادمنیش گوتی :
ــ بەلێ ٠٠ ئێمە نامەکەمان وەرگرتوە ، بەلام جوابی چی بدەینەوە٠ خێزانت ئێرانی نیە ، چەکە خەلکی چکوسلواکی یە ، چۆن دەتوانێ ببێتە ئەندامی حیزبی تودەی ئێران ؟
ـ ئێستا ئەو پاسپۆرتی عێراقی پێیە وەك بێگانەیەك لێرە دەرس دەخوێنێ ئێستا ئەو ئیتر بە چەك ناناسرێ ٠

www.kerimhisami.com

دوکتۆر رادمنیش گوتی :

ـ ئیتر ئەوە مەسەلەیەکی دیکەیە ، کاری خۆتانە ، چۆن دەخوێنیٚ بە چ پاسپۆرتێکو بە چ ناوێك لێرەیە ئەوە خۆتان دەیزانن ٠

پاشان رووی لە من کرد گوتی :

ـ ئێمە لە سەر ئەو باوەڕەین کە تۆ مەدرەسەی بەرزی حیزب بخوێنی خۆت دەزانی هەموو کەس ناتوانیٚ بچێتە ئەو مەدرەسەیە ٠

کاك رەحمان گوتی منیش هەر لەسەر ئەو باوەڕەم ٠

ـ زۆر باشە ئێمە نامە بۆ کۆمیتەی ناوەندی حیزبی کۆموونیستی چکوسلواکیا دەنووسین ٠

دانیشتنەکە بە بیٚ باس و لێکۆڵینەوە لە بارەی ئێران و هاوکاری حیزبی دیموکرات و حیزبی تودە کۆتایي پیٚ هات ٠

www.kerimhisami.com

چوونـــى ژيتنـــــــا

پاش ئەوە كە نێزيكەى دوو مانگ لە هوتێل بوّم ، خێزانم لەبەر منداڵەكــە نەيدەتوانى بێتەوە هوتێل من بە تەنيا لە هوتێل مابوومەوە٠ مانەوەى مــن لە هوتێل بوّ ئەندامانى حيزبى تودە كە لە پراگ بوون و بەشى زوّريان لــە " ژيتنا " دەژيان ، ببوە هوّى ئێرەيى و گەلێكى پێوە ماندو بوون ٠ زوّر جار بە نوێنەرى حيزبيان گوتبوو : بوّ چى ئێمە لە ژيتنا دەژين و كەريم لــــە هوتێل رادەبوێرێ ؟

نا حەقيان نەبوو ، چونكە بێجگە لەو قسەو باسانەو شەرە دندووكە و ئێــرەيي بە يەك بردن كارى ديكەيان نەبوو٠ نوێنەرى حيزب ئەفسەرێكى ژاندارمــرى حكومەتى ئێران بوو پياوێكى زوّر باش و بەراستى كوّموونيستێكى واقعــى بوو لە پراگ بە نێوى " دايي " دەناسرا٠ نێوانمان زوّر خوّش بوو٠ روّژێـــك پێى گوتم :

ــ برادەرانى چيك گوّتوويانە هەتا خانووت دەدەنێ خێزانت دێتەوە لات توّش بچى لە ژيتنا بژى ٠

ژيتنا شەقامێك بوو لە پراگ لە نێزيك مەيدانى **"ڤاسلاڤسكى"** ، خانــــووى ژمارە چوار ٠ نێزيكەى ٢٠٠ ژوورى بچوكى ٢ كەسى هەبوو٠ لە سەر دەمـــى رێژيمى بوّرژوازيدا واتە پێش ئازادى چكوسلواكى هاتنە سەركارى حيزبـــى كوّموونيست ئەم شوێنە ژنى خراپى تێدا ژياون و فاحشە خانە بوە٠

پاش رووخانى رێژيمى سەرمايەدارى ئەم ژنانەيان بوّ كارخانەو شوێنـــى كار كردن ناردوون و بڵاوەيان پێ كردون خانوەكەش ببوە دەوڵەتى ٠

www.kerimbisami.com

له پێشدا پەنابەرە سیاسیەکانی یۆنانیان لەم خانوە نیشتە جێ کردبوو.
دوایەش ئێرانیەکانیشیان بردبوە ئەو خانوەو لەوێدا دەژیان. دەرکەوانێکیان بۆ دانابوون، هەر کەس پاش سەعات دوازدە چووباوە دەرگای لێ نەدەکردەوە.
کابرای دەرکەوان دەتگوت خانووی خۆیەتی و لێیان بڕیوە. هەمیشە روو گرش تووڕەو تۆسن وەك سەگی دڕ وابوو.
جارێك (دایی) دەیگێڕاوە دەیگوت شەوێك کارم هەبوو ناچار بووم تا دوای سەعات دوازدە نەمتوانی بگەڕێمەوە بۆ خانوەکەم کە گەیشتمە بەر دەرکێ نەم وێرا زەنگ لێ بدەم. دەمزانی کابرا وەك سەگ بە گژم دادێ. له پێشدا گوتم چار نیە، لە بن دەرگا خۆم مات دەکەم تا دەبێتە رۆژ. پاشان بیرم لە شتێکی تر کردەوە. هەر لە پەنای دەرگای ژیتنە تەلیفۆنێك هەبوو. چووم تەلیفۆنم لە کابرا کرد. لە خەو راپەڕیو تەلیفۆنی هەڵگرت هەلۆی گوت و من تەلیفۆنەکەم داناو زەنگی دەرگام لێ دا. کابرا هات دەرگای کردەوە. گوتم ببەخشە کارم هەبوو وەدرەنگی کەوتووم.
کابرا گوتی: تو قەی ناکا سەگ بابێك تەلیفۆنی کردو لە خەوی راپەراندم نازانم ئەو سەگبابە کێ بوو.
ملم هیز کردوو دەنگم نەکردو چوومە ژوورێ.
بە کورتی منیشیان بردە ژیتناو ژوورێکیان دامێ. بەڵام زۆری پێ نەچوو لە شەقامی "**مانیسیئا**" خانوویان دامێ و خێزانم لەگەڵ منداڵەکەی هاتەوە و جێ گیر بووین.

www.kerimhisami.com

بێ دیپلۆم بۆ زانستگا

لە بەرگی یەکەمی بیرەوەریەکانم دا باسی ئەوەم کردوە کە من نەچوومە مەدرەسەو لە دەبیرستان نەم خوێندبوو دیپلۆم و بەڵگەی خویندەواری مەدرەسەم نەبوو ٠ ئەوەی دەمزانی هەمووی لە(**مەکتەبی خەلك**) دا فێری ببوم ئەو چەند مانگەی لە پراگ بووم کاك رەحمانی قاسملۆ لە بارەی دەستوری زمانەوە گەلێکی یارمەتی دابووم ، لە باری زمانەوە فێری زۆر شتی کردبووم و تۆزێك لە دەستوری زمان حاڵی دەبووم ٠ بەم حاڵەش دەبوایە لە تەمەنی سی و شەش ساڵیدا بچمە زانستگاو ببم بە خوێندکارو دەرس بخوێنم ٠ ئاشکرایە لەو تەمەنەدا بۆ کەسێکی ریشەی خویندن و فێربوونی مەدرەسەی نەبووبێ زۆر دژوارە ٠ لە زانستگاش لەم تەمەنەدا بە زەحمەت خوێندکار وەردەگرن بەلاَم من پەنابەری سیاسی بووم٠ بۆ وەرگرتن لە زانستگا داوای دیپلۆم و بەڵگەی خوێندنیان لێ نەکردم٠ بە تایبەت حیزبی تودەی ئێرانیش ناساندبوومی ٠

بە کورتی لە زانستگای پراگ لە کۆرسی زمان ناوم نووسی و هەوەڵی سپتامبری ١٩٦٠ لە گەڵ خوێندکارانی بێگانە لە زانکۆی زمان دەستم کرد بە خوێندنی زمانی چیکی ٠

لە ژیانم دا کاتێك بریارم دابێ کارێکی بکەم هەمیشە بە شێل گیری بە ورەی بەرزو بە بیرو باوەڕەوە دەگژ راچووم و تەواوم کردوە ٠ مەسەلەی خوێندنەکەشم ئاوا بوو٠ دیتم زمانەکە زۆر زەحمەتە زۆر کەمی تێ دەگەم و لە سەرەتاوە هەر تەقەم لە سەری دەهات ٠ بەلاَم بریارم دابوو کە بخوێنم ئیتر شەو رۆژ خەریك دەبووم و نەم دەهێشت کاتم بە فیرۆیی بچێ ٠

هەرچەند مرۆڤ لە تەمەنی هەورازیش دا بێ بەڵام دیسان خوێندکاری و خوێندن لە نێو خوێندکارانی گەنج بە تایبەت لە جێی وەك پراگ نەك هەر ناخۆش نیە بەڵکو مرۆڤ دەبووژێنێتەوە ٠

لەو کاتەدا ئیترماڵمان هەبوو خێزانم لە کرچ گەڕابۆوە ، بەلام ئەو مەعاشەی وەك خوێندکارێك وەرم دەگرت فرە کەم بوو بەشی ژیانی نەدەکردین خێزانم بڕیاری دا منداڵەکان لە یانەی منالان دابنێ و کار بکا ٠ لە کارخانە ـ یەکی رادیۆ سازی کاری دیتەوەو دەستی بە کار کرد ٠ مەعاشی هەر دووکمان بەشی دەکردین و وەزعی ژیان و بەڕێ چوونمان خراپ نەبوو ٠

پاش ئەوە کە چەند جاری دیکەش لە بارەی یارمەتی بەو برادەرانەی کە لە عێراق مابوونەوە لە بارەی هێنانی عەولای عیزەت پور و یوسفی رێزوانی و یوسفی ئەنوەری بۆ ئۆروپا نامەم بۆ رێبەرایەتی حیزبی تودە نووسی و جوابیان نەدامەوە ، ئیتر وازم هێنا بەلام قەتیش ئەوانم لە بیر نەچۆوە ٠

سەرگەردانی و پرش و بلاوی ئەو کورە باشانە لەگەڵ بەشخوراوی نەتەوەکەم، هەمیشە فیکرو هۆشی ئازار داوم ٠

www.kerimhisami.com

کۆمەڵەی خوێندکارانی کورد لە ئۆروپا

لە مانگی ئوتی ١٩٦٠ کۆمەڵەی خویندکارانی کورد لە ئۆروپا لێی گێڕاینەوە کە لە پێنجەمین کۆنگرەی خوێندکارانی کورد لە ئوروپا دا بەشدار بین. کۆنگرە لە برلینی روژئاوا دەگێرا لە گەڵ کاك رەحمانی قاسملۆ چووینە برلینی رۆژ هەلات . کاك رەحمان دەیویست چاوی بە رێبەرایەتی حیزبی تودە بکەوێ . لە قەرارێکی پێشو دابنابوو چاومان بە کیانوری و فروتن ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی حیزبی تودە کەوت ، تۆزێك لە وەزعی ئێران پرسیاریان لە من کرد پاشان گوتم :

ــ هاورێ کیانوری ئێوە بۆ چی وڵات و بەجێ هێشتوە ناگەڕێنەوە بۆ ئێران و تین و تاوێك وەبەر خەبات بدەن و رێکخراوەکانی حیزبی تودە زیندو بکەنەوە؟

ــ چۆن بگەڕێینەوە ؟ وەزعی ئێران ئێستا بۆیە نابێ ، پاشان رێگای گەڕانەوە نیە ، بە کوێ دا بگەڕێینەوە ؟

ــ ئەگەر بتانەوێ بگەڕێنەوە رێگا پەیدا دەبێ . دەکرێ بە ئەفغانستاندا بچنەوە

ــ تۆ ریگای ئەفغانستان شارەزای ؟ شەش شەو و شەش رۆژ دەبێ بە پێیان بە رێگادا بڕۆی تا دەگەیە شارێکی ئێران .

ــ قەیدی چیە من چەند شەو و رۆژ بە پێ یان رۆیشتووم تا گەیشتوومە عێراق . پاشان ئەگەر ئێوە بوون بە ئەندامی حیزبی تودە قەراری ئەوەتان کردبوو کە هەر لە ئالمان بن و بە سواری ماشێن بگەڕێن ؟

رفیق کیانوری قسەکانی منی بە دڵ نەبوو . پاشان لە لای ئەندامانی دیکەی

www.kerimhisami.com

کۆمیتەی ناوەندی گوتبوی : " حسامی پسر خوبی است ولی کمی از مرحلە پرت است " واتا " حیسامی کوڕێکی باشە بەڵام گێرەی لە هەولێر دەگەڕێ " ٠

پاش دیتنی کیانوری و فرۆتن کە هەستم پێ کرد دیتنێکی زۆر دۆستانە نەبوو لە گەڵ کاك رەحمان چووینە برلینی رۆژ ئاوا ٠ کە چووینە ئەو شوێنەی لە پێشدا بۆ کونگرە دیاری کرابوو دیتمان کەسی لێ نیە ٠ ئادرێسێکی دیکەیان نووسیوەو بە دەرگایانەوە داوە ٠

ئێمە شارەزا نەبووین لە هەموو خراپتر مارکی ئاڵمانی روژ ئاوامان پێ نەبوو کە سواری تاکسی بین و بچینە شوێنی کۆنگرە٠

تووشی کابرایەکی بووین ، کاك رەحمان بە ئاڵمانیەکی کە دەیزانی پرسیاری شوێنەکەی کرد٠ کابرا ئادرێسەکەی پێ گوتین ، گوتی سواری "ئوبان" بن لە فلان ئێزگە وەرنە خوارێ ٠ کاك رەحمان گوتی پارەمان نیە بلیت بکڕین٠ کابرا وەك پیاوان دەری هێنا بەشی بلیت پارەی داینی ٠ کاك رەحمانیش پاکەتە سیغارێکی روسی پێ بوو کە رەسمی " **لایکا** "ی لە سەر بوو ، ئەو سەگەی کە هەوەل جار لە یەکێتی سوڤیەتی ناردبوویان بۆ ئاسمان٠ دای بە کابرای ئالمانی ٠ کابرا ئەوەندە شاد بوو دەتگوت سەگەکەی بە زیندویی دراوەتێ ٠ گوتم کاك رەحمان ئەو کابرایە زۆر پیاو بوو، یا ئالمانی نەبوو یا کرێکارێکی زەحمەتکێش بوو !

شوێنی کۆنگرەمان دیتەوە نێزیکەی شێست کەس خوێندکارو نەخوێندکار بەشدار ببوون ٠

رۆژی ٢٢ی مانگی ئوتی ١٩٦٠ کۆنگرەی پێنجەمی کۆمەلەی خوێندکارانی کورد لە ئۆروپا بە رەسمی دەستی بە کار کرد لەو کۆنگرە دا دوکتۆر کامران بەدرخان لە پاریسەوە هاتبوو٠ ئیحسان نوری پاشا لە تارانەوە هاتبوو٠کاتێك ئیحسان نوری پاشا وە ژوور کەوت بە سرودی ئەی رەقیب پێشوازی لێکرا ٠
کاتێك کامران بدرخان هات کاك رەحمان گوتی ئێستا بە گڕم دا دێ بەڵام باشە رەنگە نەم ناسێتەوە دەڵێم من نەبووم کاکم بوو ٠

قسەی کاك رەحمان وەراست گەڕا ٠ کامران بەدرخان هات لە نێوانی

www.Kerimhisami.com

من و كاك رەحمان دانیشت پاش ئەحوال پرسی و ناسینی قاسملوّ گوتی :
" ئەگەر توّ كوّمەلەی خویّندكارانی كوردت تیّك نەدابایە ، ئیّستا وەزعی كوّمەلّە شتیّكی تر دەبوو . ئیّوە لە ئاست كوّمەلّەوە تاوانبارن " .
كاك رەحمان گوتی : " میرم ئەوە من نەبووم كاكم بوو ، ئەو دەم من لە ئوّروپا نەبووم " .
مەسەلە چ بوو ؟
سالی ١٩٤٩ رەحمانی قاسملوّ ، ئەحمەدی قاسملوّ نورەدین زازا ، عیسمەت شەریف و چەند كەسی دیكە كوّمەلەی خویّندكارانی كورد پیّك دیّنن كە ناوەندەكەی لە سویس بوە ، پاشان ئیرەجی ئەسكەندەری لە پاریس بە رەحمان و ئەحمەدی قاسملوّ دەلّیّ كە پیّك هیّنانی ئەو كوّمەلّەیە لە سەر بناخەی نەتەوەیی لە گەلّ " ماركسیزم " نایەتەوە . ئیّوە دەبیّ بچنە نیّو یەكیّتی خویّندكارانی ئیّرانی كە سەر بە حیزبی تودە بوو . ئەوانی دیكەش هەركەس لە گەلّ خویّندكارانی ولاّتی خوّیان هاوكاری بكەن. ئەو دەمە دەولّەتی ئیّران بورسی خویّندكاری رەحمانی قاسملوّی بریوە . حیزبی تودە هیّناویەتە پراگ و لە چكوسلواكیا بورسی خویّندكاری بوّ وەرگرتوە . بەلاّم بەیاننامەی لەبەر یەك هەلوەشانەوەی كوّمەلّەی خویّندكارانی كوردیشی پیّ بلاّو كردوّتەوە.
بەم جورە پاش ئەوەی كە برایانی قاسملوّ بەیاننامەی هەلّوەشانەوەی كوّمەلّەی خویّندكارانی كورد بلاّو دەكەنەوە ئیتر كوّمەلّە ناسیّنیّ . تا سالّی ١٩٥٦ جاریّكی تر خویّندكارە نیشتمانپەروەرەكانی كورد لە لەندەن كوّمەلّەیان دامەزراندوّتەوە .
لە كوّنگرەی پیّنجەم دا نویّنەری یەكیّتی خویّندكارانی جیهانی ، یەكیّتی لاوانی جیهانی ، نویّنەری پارتی دیموكراتی كوردستانی عیّراق ،نویّنەری یەكیّتی خویّندكاران و یەكیّتی لاوانی عیّراق بەشدار بوون. كوّمەلەیەكی كوردستانیش لە لایەن چەند كەسی هوّلّەندی یەوە دامەزرابوو نویّنەری ئەوانیش بەشدار بوو . لە راستیدا ئەگەر بە واقعتەماشا كرابایە ، لە جیاتی كوّمەلّەی خویّندكارانی كورد لە ئوّروپا دەبوایە بگوتریّ : " كوّمەلەی خویّندكارانی

کوردستانی عێراق ، سەر بە پارتی دیموکراتی کوردستانی عێراق".

چوونکە وەک لە دوایەدا باسی دەکەین ، وە لە تەواوی کردەوەکان و سیاسەتی کۆمەڵەش لە سالانی دواییدا بە جوانی دەردەکەوێ کۆمەڵە هەمیشە سیاسەتی پارتی بەرێوەبردوە هەرگیز کوردستانی نەبوە.

دەستەی بەرێوەبەری کاروباری کۆنگرە هەڵبژێردرا و بە سرودی ئەی رەقیب دەستی بە کار کرد. پاش راپۆرتی سکریتر و وتاری نوێنەران هاتە سەر باسی بەرنامەی کومەڵەی خوێندکارانی کورد لە ئۆروپا.

دوو رێباز، دوو هەڵوێست لە کۆنگرەدا دەبینرا. یەکیان رێبازو هەڵوێستی ئەم خوێنکارە کوردانە بوو کە ئەندامی حیزبی کۆموونیستی عیراق بوون و زۆر کەم هاتبوون. سیاسەتی حیزبی کۆموونیستی عێراق لە بارەی بەشدار بوونی ئەندامە کوردەکانی لە کۆمەڵەو لە کۆنگرەدا روون نەبوو. لە پێشدا نوێنەری حیزب لە ئۆروپا رایگەیاندبوو کە ئەندامەکانیان بەشداری نەکەن پاشان لێکیان دابۆوە کە تەریك بوونیان لە کۆمەڵەی خوێندکارانی کورد دا کارێکی راست نیە. لە عێراقەوە خەبەریان دابوو کە بەشداری کۆنگرە بن. بەلام ئیتر درەنگ ببوو لە ولاتەکانی ئۆروپای رۆژ هەلات بێجگە لە ئالمانی دیموکراتی ئەوانی تر نەیانتوانی بوو بگەنە کۆنگرە.

زۆربەی ئەندامانی کۆمەڵەی بەشدار لە کۆنگرەدا سەر بە پارتی دیموکراتی کوردستانی عێراق بوون کە رێبازو هەڵوێستێکی جیاوازیان هەبوو. کۆمونیستە-کان لە کەمایەتی دا بوون ، بەرێوەبەرانی کۆمەڵە کە دەیانزانی زۆربەی بەشدارانی کۆنگرە لەگەڵ ئەوانن، کەمتر رێگایان دەدا کە لە سەر مەسەلەکان وتو وێژ بکرێ. پتر لە سەر ئەوە سوور بوون کە دەنگ وەربگیرێ.

نمونەیەکی سەیر :

باسی ئەوە هاتە گۆرێ کە داخوا لە ئێراندا بەختیاری کوردن یا کورد نین ؟ کەمال فوئاد و وریا رەواندزی و هێندێکی تر دەیان گوت بەختیاری کوردن. کاك رەحمانی قاسملۆ بە جوانی روونی کردەوە کە بەختیاری کورد نین، خۆشیان پێ کورد نیە. ئەو باسە درێژەی کێشا ئاخرەکەی گوتیان دەبێ دەنگ وەرگیرێن.

www.kerimmisani.com

ئێمە گوتمان ئەوە شێوەیەکی راست نیە ، بە دەنگ دان کەس نابێتە کورد ٠ فایدەی نەبوو کورد بوونی عەشیرەتی بەختیاریان خستە دەنگەوە٠ بە زۆربەی دەنگ لە کۆنگرەی پێنجی خوێندکارانی کورد لە ئۆروپا بەختیاری بوو بە کورد٠

هەر بەو بونەوە بەندی یازدەیان لە بریارەکانی کۆنگرەدا پەسەند کرد کە دەڵێ : " چوونکە کۆنگرەی خوێندکارانی کورد زۆربەی قسەو نووسراوەکانی وەك بەرنامەو بڕیارەکانیش بە عەرەبی بوون دەقی بەندی یازدە بە عەرەبی دەگێڕینەوە ٠

١١- یطالب الموتمر الحکومة الایرانیة ان تعترف رسمیا " بان کردستان ایران اتنولوجیا و جغرافیا تضم من الجنوب الی الشمال المقاطعات والمنا- طق التالیة " مقاطعة لورستان بما فیها بەختیار ٠٠٠"

واتا : "کۆنگرە داوا لە حکومەتی ئێران دەکا بە چەشنی رەسمی دان بەوە دابنێ کە کوردستانی ئێران لە بارەی رەگەزی و جوغرافیایی لە خوارەوە هەتا سەرو ئەم ناوچەو هەرێمانە دەگرێتەوە: " هەرێمی لورستان بە بەختیاری یەوە"

کۆنگرە بریارێکی دیکەی پەسەند کرد کە داوا لە حکومەتی ئێران دەکرا کە لە کوردستانی ئێران قوتابخانەی کوردی بکاتەوە٠

عەولا خانی سەیفی قازی خوێندکارێکی کوردی ئێرانی هەستاو گوتی : " پێشنیار دەکەم کۆنگرە داوا لە حکومەتی ئێران بکا کە لە کوردستانی ئێران قوتابخانەی عەرەبی بکاتەوە، بۆ ئەوە کە خوێندکارەکوردەکانی ئێرانی فێری عەرەبی بن تا ئەگەر هاتنە کۆنگرەی کۆمەڵەی خوێندکارانی کورد لە ئۆروپا بتوانن لە قسەو ئاخافتن و بەرنامەو بڕیارەکانی کۆنگرە تێ بگەن !.

بەرنامەی کۆنگرە

لە سەر بەرنامەی کۆمەڵە باسێکی فرە توندو دوورو درێژ دەس پێ کرا ٠ هەر- چی ئێمەو برادەرانی حیزبی کۆموونیستی عێراق بووین لە سەر ئەو باوەڕە بووین کە کۆمەڵەی خوێندکارانی کورد رێکخراوەیەکی دیموکراتی و پێشکەوتو- خوازە پێویستە خەباتی دژی ئیمپریالیستی دژی ئیستعماری لە پرۆگرامی

www.kerimbisani.com

کۆمەلە دا بگونجێندرێ • ناکرێ رێکخراوەیەك خۆی بە دیموکرات _ پیشکەوتن-
خواز بزانێ ، بەلام لە پرۆگرامی خوێدا باسی دژایەتی ئیستیعمـــــــــارو
ئیمپریالیزم نەکا •

کەمال فوئاد و رێبەرانی دیکەی کۆمەلە کە سەر بە پارتی دیموکراتـــــی
کوردستانی عێراق بوون دەیانگوت : " پێویستنا نیە لە بەرنامەدا باســــــی
ئیستیعمارو ئیمپریالیزم بکەین • بەتایبەت خوێندکارەکانمان لە ولاتانـــی
رۆژ ئاوا دەخوێنن و باسکردنی پێ ناوێ • لە سەر ئەو مەسەلەیە کێشەیەکـــی
زۆر کرا • من بە کەمال فوئاد م گوت : " ئەگەر بەراستیشتان نەبێ وشەیەکـــی
دژی ئیستعماری هەر تێ بخەن• ئێستا تەنانەت ولاتەکانی ئیستعماریش جار و
بار دژی ئیستعمارو ئیمپریالیزم دەدوێن •

پاش ئەوە کە هیچ مەنتیق و بەلگەیەکیان بە دەستەوە نەبوو کە نیشانـــی
بدەن لە بەر چی نایانەوێ خەباتی دژی ئیمپریالیستی لە بەرنامەی کۆمەلـە دا
بگونجێ گوتیان دەنگ وەر دەگرین•

بە زۆربەی دەنگ " خەباتی دژی ئیمپریالیزم و ئیستعماریان لە بەرنامـــــەی
کۆمەلە دەر هاوێشت • هەرچەند بەندەکانی بنەرەتی پرۆگرامی کۆمەلە جوان و
پێشکەوتنخوازن ، بەلام باس نەکردنی خەباتی دژی ئیستعماری لە رێکخرا-
وەیەکی دیموکراتی خوێندکاری دا ، بەلای منەوە کەم و کوڕیەکی گەورە بوو •
لێرەدا بەرنامەی کۆمەلەی خوێندکارانی کورد لە ئۆروپا کە لە کۆنگـــــرەی
پێنجەم دا پەسەند کرا بە عەرەبی دەنووسینەوە :

دستور جمعية الطلبة الاكراد في اوروپا

اولا" : الاسم : جمعية الطلبة الاكراد في اروبا

ثانيا" : الاهداف الاساسيه :

**١ـ توطيد الصلات بين الطلبة الاكراد في اوروپا و تنظيم الالتقاءات الدوريه-
بينهم •**

٢ـ تحقيق التعاون المادي المتبادل بين الطلبة الاكراد في اروپا •

**٣ـ تنمية الثقافة الوطنية الكردية والعمل لصالح الشعب الكردي ومسألتـــه
الوطنية •**

www.kerimhisami.com

٤ـ تعريف العالم على ثقافة الشعب الكردي و وطنه كردستان و اوضاعه و مسألته الوطنية ٠

٥ـ تقوية روح التعاون و الصداقة بين الطبة الاكراد و طلبة البدان الاخرى ، و الاتصال بالمنظمات الطلابية و غير الطلابية من وطنية و عالمية والتعاون معها ضمن اهدافنا و مصالحنا المشتركة ٠

٦ـ تأييد نضال كافة الشعوب من اجل تحررها الوطني و تقرير مصيرها بنفسها بما فيها شعبنا الكردي ٠

لێرەشدا لەسەر نێوەرۆکی بەندی ٥ یش موناقەشە کرا ٠ ئێمە دەمانگوت پێوەندی بە ڕێکخراوەکانی خوێندکاری پێویستە دیاری بکرێ٠ ڕێکخراوی خوێندکاری ئەوتۆ هەن دروست کراون بۆ بەرەبەرەکانی هێزەپێشکەوتنخوازەکان لە جیهاندا ، پێوەندی گرتن لەگەڵ ئەوانە بە قازانجی جولانەوەی کورد نیە ٠ بەڵام ئەوەشیان قبوڵ نەکرد و بە زۆربەی دەنگ سەپاندیان ٠

هەر لە گۆنگرەدا بە ئەندامی کۆمەڵە وەرگیرام پاشان لە پراگ بە ئەندامی بەڕێوەبەری کۆمیتەی لق هەلبژێردرام ٠

www.kerimhisami.com

چوونــی زانسـتـگا (مەدرەسەی بەرزی حیـــزب)

لە کورسی زمان باش دەچوومە پێش لە ئیمتیحان دا نمرەی باشم وەرگرت• لەو ماوەیەدا کە کورسی زمانمان دەخوێند دەیان بردین بۆ شوێنە مێژوویەکانی چکوسلواکیا ، دەیانگێڕاین ، جێگای مێژوویي و فەرهەنگیان پێ‌نیشان دەداین خوێندکاری بێگانە لە هەموو ولاتانەوە هەبوون سەفەرەکان خۆش دەگوزەران • لە وچانی هاوینیشدا خەریکی فێر بوونی زمان بووم • لە لقی کۆمەڵەشدا لــە پراگ جارو بار کۆ دەبووینەوە و لە سەر زۆر مەسەلەکان ناکۆکیمان دەبوو•

کوڕەکانی ئەندامی لق هەموویان سەر بە پارتی بوون بیرو باوەڕی تەسك و بێ تەجرووبەو تەنانەت هێندێکیان بێ بیرو باوەڕیش بوون • بەڵام هەموویان لە سەر بەربەرەکانێ لەگەل حیزبی کۆموونیستی عێراق یەکیان دەگرتەوە•

ڕۆژی هەوەلی سپتامبری ١٩٦١ چوومە زانستگا و ئەمجارە بووم بـــــە خوێندکارێکی ڕەسمی و بەرنامەی دەرس و دەفتەرچەی خوێندکاری کارتــــــی چوونە زانستگام وەرگرت •

بەرنامەی دەرسەکانم بۆ سالی ٦١ ـ ٦٢ بریتی بوون لە :

١ـ مێژوی جولانەوەی کرێکارانی جیهان •

٢ـ پێوەندیەکانی نێو نەتەوایەتی •

٣ـ ئابووری سیاسی •

٤ـ ماتریالیزمی دیالیکتیك و ماتریالیزمی مێژویي •

٥ـ سیاسەتی فەرهەنگی •

www.kerimbisami.com

٦- مێژوی حیزبی کۆموونیستی چکوسلواکی ٠
٧- زمانی چیکی ٠

دیاره ئەم دەرسانە بۆ کەسێکی رابوردوی خوێندنی مەدرەسەیی نەبێ هاسان نین ٠ بۆ ئەوەی بتوانم لە کاتی خۆیدا ئیمتیحانەکانم بدەم و وەدوا نەکەوم ، بڕیارم دا بە شێل گیری خەریك بم ٠

لە زانستگا لە گەڵ برادەرێکی چیك بە ناوی **شتیپان کوبلیها** "کە بەرپرسی حیزبی پۆلی ئێمە بوو ژوورێکیان دابوومێ پێکەوە دەژیاین ٠ ئەو برادەرە گەلێکی یارمەتی دەدام ٠ زۆر کەم دەچوومەوە ماڵێ رۆژێ ١٢ ساعەت بەڵکو پتر خەریك دەبووم و دەم خوێندەوە وای لێ هات نەخۆش بووم دوکتۆر خوێندنەوەی زۆری لێ قەدەخە کردبووم ، دایناببوو تەنیا رۆژی شەش ساعەت خەریکی دەرس و خوێندنەوە بم ٠ کوبلیها کتێبەکەی لێ وەردەگرتم و دەچووین بیرەمان دەخواردەوە ٠

www.kerimhisami.com

لە گەڵ بەڕێوە بەرایەتی کومەلەی خویندکارانی کورد

لە هۆڵەندا کۆمەڵەیەك بە ناوی" کۆمەڵەی کوردستانی دوەلی " پێك هاتبوو بەڕێوەبەری کۆمەڵە ی خوێندکارانی کورد نووسراوەو چاپەمەنی ئەو کۆمەڵەیەی دەناردو دەینووسی بڵاوی بکەنەوە •

من لە کۆمیتەی لق دا پێشنیارم کرد نامەیەك بۆ کۆمیتەی بەڕێوەبەری بنووسین کە وەزعی ئەو کۆمەڵەی هولەندیمان لێ روون کاتەوە • ئەم کۆمەڵە چیە ، سەری بە کوێوە بەندە و چۆن دامەزراوە ؟ نامەکە نووسرا بەلام کۆمیتەی بەڕێوەبەری نەك هەر وەلامی نەداوە ، بەڵکو لە پڕ رایگەیاند کە کۆنگرەی شەشی کۆمەڵە ئەم ساڵ لە هۆلەندا لە ئامیستیردام دەبەسترێ•

بێجگە لەوە،زۆر لە خوێندکارە کوردەکانی ئەندامی حیزبی کۆموونیستی عێراق لە پراگ داوایان کردبوو کە ببن بە ئەندامی کۆمەڵە• کۆمیتەی لق وەری گرتبوون بەلام بە گوێرەی بەندی چواری پرۆگرامی کۆمەلە کە ئەویشیان بە زۆربەی دەنگ سەپاندبوو ، دەبوایە دەستەی بەڕێوەبەری گشتی لە سەر بریاری کۆمیتە لق لە بارەی وەرگرتنی ئەندام موافەقەت بکا • دیارە ئەوەش هەر بۆیە بوو کە ئەندامەکان لە بێژنگ بدەن • پاش دوو مانگ کە ئێمە نامەمان نووسیبوو جوابی یان نەداوە • کۆنگرەی شەش نێزیك دەبۆوەدیارە نەیاندەویست کە ئەندامانی حیزبی کۆمونیست لە کۆمەڵەدا وەربگیرێن و لە کۆمەڵە دا بەشدار ببن •

بۆ هەلسەنگاندنی بڕیاری کۆمتەی بەڕێوەبەری گشتی لە مەڕ بەستنی

www.kerimhisami.com

کۆنگرە لە ئامیستیردام و وڵام نەدانەوە لە بارەی وەرگرتنی ئەندامی تازە رۆژی ١٩٦١/٥/٢٧ کۆمیتەی لق کۆ بۆوە • لەوێدا من پرسیم بۆ چی کۆنگرە جارێك لە وڵاتەکانی سۆسیالیستی نابەستریّ ؟

لە وڵام دا گوتیان بەرێوەبەری گشتی زۆری هەوڵ داوە بەڵام لە وڵاتانی سۆسیالیستی جێگاو رێگامان نادەنێ •

من دەمزانی وا نیە • لە یەك دوو رێگاوە دەس بە کار بوون بۆ ئەوەی رێگا بدرێ کۆنگرەی شەشی کۆمەڵەی خوێندکارانی کورد لە پراگ ببەسترێ‌پاش هەوڵ و تەقەلایەك کە برادەرانی حیزبی کۆموونیستی عێراقیش یارمەتیان دەدا ، یەکێتی خوێندکارانی جیهانی بەڵێنی دا کە هەموو دەرەتانی بۆ بەستنی کۆنگرە پێك بینێ• من بە گورجی نامەیەکم بۆ دوکتۆر وریا رەواندزی نووسی کە وا هێندێ بەشی نامەکە لێرەدا دەگێڕمەوە :

" برای خۆشەویستم کاك وریا پاش سلاوێکی گەرم چوونکە هەر ئادرێسی تۆم لە لایە بیرو رای خۆمت بۆ دەنووسم و چاوەروان دەبم زوو وڵامم بدەیەوە•

١ـ وەك دەزانین (**کۆمەڵێکی کوردستانی دوو وطنی**) لە هۆڵەندا لەم وڵاتە خێر خوا و ئازادی بەخشە ! دامەزراوە • دامەزرێنەرانی ئەم کۆمەڵەیە هیچیان کورد نین• تەنیا لە رێی خوادا بۆ ئازادی کورد تێ دەکۆشن ! زۆر باشە•••

ماڵیان ئاوا بێ• هەر لە ئێستاوە بیرو رای خۆم لە سەر ئەوان دەرنابڕم•

هەر کەس بەراستی خزمەتی بزوتنەوەی کورد بکا ، پێشوازی لێ دەکەم•

بەڵام ئەوەش هەیە من وەك ئێوە هەرکەس ناوی کوردی هێنا فریوی ناخۆم• چوونکە نەتەوەی ئێمە زۆر جار دەستی بە ئاگر سووتاوە• ئێوە تائێستا لەسەر چۆنیەتی پێکهاتنی ئەم کۆمەڵەیە بەیانێکتان دەر نەکردوە، بیرو رای خۆتان دەر نەبڕیوە ، هەر چوونکە ناوی کوردستان دێنێ ، دەڵێن گۆڤارەکەیان بفرۆشن و بلاوی بکەنەوە• لە کاتێکا دەبوایە ئەندامانی کۆمەڵە لە پێکهاتنی ئەم کۆمەڵەیە ئاگادار بکەن• بێجگە لەوە مانگێك لەمەو بەر بۆ ئێوەمان نووسیوە بەڵام وڵا متان نەداوەتەوە •

٢ـ مەسەلەی جێگای کۆنگرە کە بڕیارتان داوە لە ئامیستردام ببەسترێ بۆ

هەموو کەس بۆتە جێگای پرسیار . من بە سەربەستی بیرو رای خۆم لەو بارەوە بۆ ئێوە دەنووسم . چوونکە ناتوانم لە کۆنگرەدا بەشدار بم ، ئەگەر نامەکە توورەی کردن لە کۆنگرە بیخوێننەوە . نازانم بۆچی هەموو دنیا لە کۆنگرەی خوێنکارا- نی کورد وەتەنگ هاتوە بێجگە لە هۆلەندا . (پێتەختی ئەم دەولەتە کە بۆ ئازادی گەلان و نەمانی ئیستعمار تێ دەکۆشێ !) ئێوە باش دەزانن کە هولەند یەکێك لەم پێنج دەولەتانە بوو کە لە کۆڕی نەتەوەیەك گرتوەکان لە بارەی نەمانی ئیستعمار دەنگی مۆخالیفی دا . ئێستا ئەوە رازی بوە کۆنگرەی کۆمەلەیەك لە ولاتەکەی بگیرێ کە دەیەوێ مافی نەتەوەکەی لە تورکیا و ئێرانی هاوپێمانەکانی بستێنێ . بەراستی پیاو سەری لە کردەوەکانی ئێوە سوور دەمێنێ . ئێستا ئەو فیکرە بۆ من هاتۆتە پێش کە بە خۆرایی نەبوو ئێوە وشەی " دژی ئیستعمار " تان لە منهج و پروگرامی کۆمەلەدا نەدەمەزراند چوونکە نەتاندەویست دەست لە ولاتە ئیستعماریەکان هەلبگرن . بەو حالەش دەلێن یەکێتی قوتابیانی عالەمی ئیعترافمان پێ ناکا . کاك وریا ... ئێوە لە پرۆگرامدا ناوی ئیستعمار ناهێنن بە کردەوەش خۆتان بەوانەوە چەسپاندوە بە هیوای ئەوەن لە سایەی وانەوە حەقی کورد بستێنن . من وا دەزانم ئێوە بۆ هەلبژاردنی ئامیستیردام بۆ موئتەمەر دوو مەبەستتان هەیە . هەوەل ئەوەیە ناتانەوێ رەوشی خۆتان نیسبەت بە ئیستعمارو ولاتەکانی ئیستعماری روو ن بکەنەوە . دووهەم ئەوەیە کە هەموو ئەندامانی کۆمەلە ناتوانن بۆ هولەند بێن. چوونکە هەم پارەی مەسرەفی هولەندە بە هەموو قوتابیەك نادرێت و هەم ئیمکانی پاس و ڤیزا بۆ هەمو قوتابیەکی کورد نیە . لەم دوو مەبەستە زیاتر چی دی تیا بەستە نیە .

کاك وریا بەراستی دەلێم کە ئەم کردەوانەی ئێوە نەك هەر خزمەت بە ئامانجی کۆمەلە ناکا بەلکو زەربەی گران لە کۆمەلە دەداو زیانی بۆ بزووتنەوەی نەتەوایەتی هەیە . ئێوە ناتوانن هیچ قوتابیەکی تێ گەیشتووی کورد قانیع بکەن . لە کاتێکا نیوەی ئەندامانی کۆمەلە لە شەرق دەخوێنن، تا ئێستا یەك کەرەت موئتەمەر لە ولاتەکانی ئۆروپای شەرقی نەگیراوە .

www.kerimhisami.com

بەلام لە هولەندا کە قوتابی کوردی لێ نیە ، موئتەمەر دەبەستن • جـــا لە سەر ئەم کردەوانەش بۆ فریوی قوتابیە سادەکان ئەڵێن یەکێتی قوتابیانی عالەمی یان یەکێتی گەنجانی عالەمی بە ئەندامەمان قبولّ ناکا • بەلام زۆر ئاشکرایە ئێوە ناتانەوی کۆمەلّەی ئێمە لەم ڕێکخراوە پێشکەوتوو دیموکراتیا ـ نەدا ببێت بە ئەندام • بە عەقیدەی من باشترە زۆتر بیرێك لە وەزع و حالی جیهان و وەزعی خەباتی نەتەوەکەمان بکەنەوە •

لە کۆبوونەوەی ١٩٦١/٥/٢٧ دا کاتێك کە لیژنەی لق لە سەر ئەم کردەوانەی ئێوە باسی دەکرد ، برادەرانی کە کوێر کوێرانە دیفاع لە ئێوە دەکەن وتیان زۆریان هەولّ داوە لە ولاتەکانی ئۆروپای ڕۆژ هەلات جیگایان بۆ موئتەمەر نادەنێ • ئەمە درۆیەکی شاخدارە • من جێ بە جێ لە سەر ئەم موضوعە ئیقدامم کرد • ئێستا من تعهد دەکەم ئێوە ئەگەر بتانەوێ لە پراگ ئەم سالّ موئتەمەر بگرن ، هەموو جۆرە یارمەتی ئێوە دەدەن ، وەقاعە و جێگاو ڕێگاو ویزاو هەموو جۆرە کۆمەگێك و پێ دەکرێ • ئەم پارەی لە صندوقی کۆمەلّە لە هولەندا بۆ قاعەو پرۆ پاگاندەو شتی تر مەصرەفی دەکەن لە صندوقی کۆمەلّە دا ئەمێنێتەوە ، وە دیارە بەستنی موئتەمەر لە پراگ هەم بۆ وەزعی سیاسی کۆمەلّەو هەم ناسینی دوواڕۆژی یەکێتی قوتابیانی عالەمی تەفسیری گرینگی هەیە ، وە هەم برادەرانی کە بۆ موئتەمەر دێن مەصرەفیان بە نیوە دەبێ • ئیتر بۆ ئەم پێشنیارەی من کە بەراستی ئامادەم هەموو ئەرکێکی موئتەمەر لە پراگ وە ئەستۆی خۆم بگرم هیچ بیانووتان نامێنێ وە بەیانی ناتوانن بە قوتابیان بلّێن کە جێگای ترمان نەبوو • هیوام وایە بە زویی لەبەر خاتری قازانجی کۆمەلّە قەراری پێشوو هەلّوەشێننەوەو ئێمە ئاگادار بکەن تا بۆ تەحضیراتی موئتەمەر ئیقدام بکەین •

٣ـ زیاتر لە دوو مانگان کە زۆر لە برادەران داوایان کردوە ببنە ئەندام • لیژنەی لق بڕیاری قبولّی داون و بۆ ئێوە ناردراوە کە ولام بدەنەوە • بەلام تا ئیستا ولاموو نەداوەتەوەو ئەم برادەرانە لە وەزعی خۆیان حالّی نین • نازانم کارو هێندە زۆرە کە ناتوانن ولام بدەنەوە یان ئەندامی تازەو گەرەك نیە •

www.kerimhisami.com

باشتره ئەم نەقسەش لابەرن و بە زویی ولام بدەنەوە ·

چاوە نواری ولامی گورج و فەوریم ·   برات کەریم

دەقی نامەکە دەری دەخا کە ئەو دەم لە ژێر تەفسیری کوردی نووسینی براکوردەکانی عێراق دا کوردی نووسینم تەواو نەزانیوەو لە باری رێزمان و رێنووس و وشەوە هەڵەی زۆر تیدایە ·

پاش ماوەیەك کاك وریا رەواندزی نامەیەکی تایبەتی بۆ نووسیبووم لە بارەی " کۆمەڵی کوردستانی دوەلی " وە نووسیبووی :

١- مەسەلەی جەمعیەتی کوردستانی دوەلی : لەو کەسانە پێك هاتوە کە ئێوە لە برلین چاوتان پێ کەوتن · بە گوێرەی بیرو باوەڕی ئێمە (بە تایبەت هی خۆم) ئەم کۆمەڵەیە زۆر دوورە لەو شتانەی کە باسی ئەکەی ، وە پێکهێنانی وە بوونی زۆر پێویستە · ئەو نشریەی دەری ئەخا شتی باشی تیایە ··· ایستا مەسەلەی پارە مومکینە فیکری لێ بکەیەوە ، برام مانگێ ایمە (کۆمەڵە) چاردە دیناری ئەداتی ، وە نێزیکی ٢٨ دینار ماموٚستا بەدرخان بۆی رەوان ئەکات· ئەویش چەند ئەندامی خۆی هەیە ، بەم حاڵە کابرا ایشی خۆی ئەباتە رێگا · (لەم بابەتە زۆر حەز ئەکەم کە چەند تەعبیرێکی کە زۆر جار لە لایەن هەندێ کەس بە کار ئەهێندرێت لە جێگای خۆی بە کار بهێنرێت)·

٢- لە بەر چەند سەبەبێك بە تایبەتی بۆ ئەوەی زۆر برادەران ئامادەی کۆنگرەی شەشەم بن ئەوە بریار درا کە لە ئالمانیا بگیرێت (وابزانم لە هانۆڤەر ئەگیرێت) چاوەری نامەی کاك کەمال ئەکەین : (دوای بەیان دەر ئەچێت)

٣- مەسەلەی هۆڵەندەو کۆنگرە گرتن ئەوە بوو چوونکە قەولێ وابوو جێگا بۆ نووستن وەقاعە گرتن سەهل و ئەرزانە · کاك کەریم ئەو خەیاڵەی کە ئەیکەی زۆر بێ جێگایە ! ئەو کوردەی کە دەست بۆ ئیستعمار درێژ ئەکات لە ناومان نیە خۆت زۆر چاك ئەمە ئەزانی بەلام چاوت دا ئەخەی لەم شتە ، کورد زۆر شتی لە ئیستعمار دیت ، بە چی رویەکەوە کورد دەست بۆ ئیستعمار درێژ ئەکات·
یەکی تر ئەم نامەیەی بنووسیبایە ئەمزانی چۆن ولامی بدەمەوە ·

بەلام ئەم نامە تایبەتییە کە بۆت ئەنووسم چوونکە ئەزانم کە ئینسانێکی باشی و بە هەڵەچوی ٠٠٠

کاک وریا لە نامەکەیدا هێندێ شتی تری نووسیبوو کە بە پێویستی نازانم بیانگێڕمەوە ٠ چوونکە دوکتۆر وریام بە ئینسانیکی باش و پاك دەزانی٠

بە دوای نامەی کاك وریادا رۆژێك برادەرێکی ئەندامی کۆمیتەی لق نامەی دوکتۆر کەمال فوئادی دامێ ، نامەکە کرابۆوەو دیاربوو خوێندوویانەتەوە نامەکە زۆر دوورو درێژ بوو، باسی ئەحمەد توفیقی کردبوو کە وەك حیزبی دیموکراتی کوردستان ئەوە لە کوردستان خەبات دەکا باسی ئەو نامەیەی خۆی کردبوو کە لە وەلامی رۆژنامەی کوردستانی تاران دا نووسیبووی لە نامەکەدا ئێمەشی بە کۆموونیست دانابوو نووسیبووی " ئێوە کۆموونیستەکان بێگانە پەرستن " نامەیەکی سەیر بوو دوکتۆر قاسملوّ نامەکەی لێ وەرگرتم بە داخەوە پاشان لیّم وەرنەگرتەوە کە دەقەکەی لێرەدا بڵاو بکەمەوە٠

بەلام لە وەلامی دوکتۆر کەمال فوئاد دا نامەیەکی دوورو درێژم نووسیو بە سەر ئاوالەیی دام بە کاك عەولای ئەندامی کۆمیتەی لقی کۆمەڵە لە پراگ کە بۆی بنێرێ ٠

لە نامەکە دا بۆ دوکتۆر کەمال فوئادم نووسیبوو : " سەری پاکەتەکەم نەبەستوە تا برادەرەکانت بیخوێننەوە ٠ کاك کەمال ٠٠ کەسێك سکرتێری گشتی کۆمەڵە بێ نامەی ئاوا بۆ ئەندامێکی کۆمەڵە نانووسێ٠ بەلام وا دیارە کەسێکی لە سیاسەت دا ئەو بەر ئەم بەری کرد ، پاکی و ئەمانەتی قەڵەمیشی نامینێ ٠ کاتێکی لە دادگای نیزامی رێژیمی پەهلەوی دا مەحاکەمە دەکرام سەرهەنگی ئەرتەشی شاهەنشاهی بە ناوی سەرهەنگ هادەوی کە سەرۆکی دادگا بوو پێی دەگوتم : " **تۆ بێگانە پەرستی هەر بە تاوانی بێگانە پەرستی بە سێ ساڵ حەبس محکوم کرام** "٠ ئێستا تۆش کە سکرتێری گشتی کۆمەڵەی پێم دەڵێ : **بێگانە پەرست** ٠ جا پێم نالێی لە گەڵ سەرهەنگی ئەرتەشی ئێران من چۆن فەرقتان بکەم ؟ کاك کەمال تۆ بە کۆموونیستەکان دەڵێی بیگانە پەرست٠ بەلام تاقیکردنەوە نیشانی داوە کۆمونیستەکان لە گشت ولاتانی جیهان لە هەموو

www.kerimhisami.com

لە هەموو کەس نیشتمانپەروەرترن • تۆ لات وایە کۆمونیستەکانی کورد لە کانادا رێژیمی سوسیالیستی دادەمەزرێنن ؟ نا ••• دەیانەوێ هەر لە کوردستان دای بمەزرێنن • تۆ دۆستایەتێ لە گەڵ یەکێتی سۆڤیێتی و وڵاتانی سوسیالیستی بە بێگانە پەرستی دادەنێی ، بەڵام من شانازی پێوە دەکەم•••

نامەیەکی دوورو درێژ بوو پێویست ناکا هەمووی بنووسمەوە • ئیتر لە کۆمەڵەی خوێندکارانی کورد دا بەشدار نەبووم • چوونکە هەر ئەو دەم تا ئێستا کە ئەم یاداشتانە دەنووسم لام وابوو ، لام وایە کە ئەوانەی بە ناوی کۆمەڵەی خوێندکارانی کورد لە ئۆروپا کۆ بوونەوە وە ناوی کۆمەڵەیان داناوە هەر یەکە سەربەحیزبێکی کوردستانی عێراقن و نەیانتوانیوە کوردستانی بن• هەر دەستەی سیاسەتی حیزبەکانی سەر بەخۆیانیان بەڕێوە بردوە • نەیانتوانیوە خوێندکارەکانی کورد لە هەموو بەشەکانی کوردستان لە کۆمەڵێکی خوێندکاری دا کۆ بکەنەوە کە دیموکرات و پێشکەوتنخوازو کوردستانی بێ ئامانجی لە ئۆروپا خزمەت بە مەسەلەی کورد بێ بە گشتی نەك بۆ حیزبێك بە تایبەتی •

لە زانستگای حیزبی کۆمونیستی چکوسلواکی دەرسەکانم درێژە پێ دەدا لە سایەی تێکۆشانی شێل گیرو خوێندنەوەی بەردەوام توانیم ئیمتحانەکان بە بێ دوا کەوتن لە کاتی خۆیدا بدەم• ساڵی دوایش وەپاش نەکەوتم، لە کاتێکا خوێندکاری دیکەی بێگانەش لەو زانستگایە دەیانخوێند، ساڵێك وەدوا کەوتن لە ساڵی ئاخردا لە سەر " **هێندی بەشی ئیسلاحاتی زەوی و زار لە ئێراندا دیپلۆمم نووسی و بە نمرەی بەرز قبوڵ کرام** " رۆژی ٢٩ی جوزەردانی ١٩٦٤ ـ دیپلۆمی لیسانسم وەرگرت • لە بەر ئەوە کە لە دەرس و ئیمتیحانەکانم دا سەرکەوتوو بووم، بەڕێوەبەری زانستگا پێشنیاریان کرد کە درێژە بە خوێندن بدەم و دوکتۆرا وەر بگرم • بڕیارم دا کە بە بێ پسانەوە خەریکی دەورەی دوکتۆرا بم •

بەڵام لەم بەینەدا هێندێ رووداوی دی هاتنە پێش کە پەکی درێژە پێدانی خوێندنیان خستم • کاك عەلی گەلاوێژ کە لە رادیۆ پەیکی ئێران کاری دەکرد ئەندامی بەڕێوەبەری فیرقەی دیموکراتی ئازربایجان بوو لە باکۆ •

پێش یەك گرتنەوە، نێوانی فیرقەی دیموکرات و حیزبی تودە زۆر خـــــۆش نەبوو. کاك عەلی گەلاوێژ لە کۆنفەرانسی فیرقە دا دژی ڕێبەرانی حیزبی تودە قسەی کردبوو. ئەوانیش لێیان وەدڵ گرتبوو. پاش یەکگرتنەوەی فیرقـــــەو حیزبی تودە ئیرەجی ئەسکەندەری ببوە بەر پرسی تەبلیغاتی حیزبی، هـــەوەل کاری ئەوە بوو کە کاك عەلی گەلاوێژ لە رادیۆ دەر بکاو بینێرێتەوە باکـــــۆ. رفیق ئیرەج دەیگوت لەبەر خاتری مەلا مستەفا ئەوەم کردوە، چوونکە مــــەلا مستەفا قینی لە عەلی گەلاوێژەو لە بەر دەنگی ئەو گوێ ناداتە رادیۆکەی ئێمە!

ئیرەجی ئەسکەندەری رۆژێك هاتە پراگ و گوتی : " پێشنیار دەکەم بچـــــی لە رادیۆ پەیکی ئیران کار بکەی. ئەوە بە قازانجی جوولانەوەی کوردە.

ــ بە شەرتێك دەچم کە لە بارەی بڵاو کردنەوەی دەنگ و باسی کوردستـــــان و وەزعی کورد و یادی رۆژە مێژوویەکان و یادی شەهیدانی کوردستان دەســـەلات و سەربەخۆیي تەواوم هەبێ. دیارە وتارە ئەساسی و گشتیەکانی فارسی لە سەر وەزعی سیاسی ئێران و جیهان و دژی رێژیمی شاو بەشی ئێدەئولۆژی بە کوردی بڵاو دەکەینەوە.

ــ بەڵێ بەڵێ ... هەر دەبێ وا بێ ئێمە قەت پێشی بڵاو کردنەوەی دەنـــگ و باس و مەسەلەی کوردستانمان نەگرتوە ئەوان خۆیان خۆ بەکوردەوە مانـــــدوو ناکەن. گەلاوێژ هیچ ئاگای لە کوردستان نیە ئیختیاری تەواوت دەبێ رەفیـق قزڵجی نەخۆشەو بە تەنیایە هەر لە بەر خاتری ئەو ئەم کارە قبوڵ بکەی.

ــ ئیستا ناتوانم بڕیار بدەم، پاشان وڵامتان دەدەمەوە.

لەو بارەوە لە گەل دوکتۆر قاسملۆ تەکبیرم کرد. گوتی لام وایە ئەگـــــەر بچی کارێکی باشە، گەلاوێژ و کاك حەسەن هیچ باسی کورد ناکەن ئەگەر تۆ بچی لانی کەم دەتوانی لە سەر وەزعی کوردستان زۆر شت بنووسی لە ســـەر رۆژە میژوویەکانی کورد وتار بڵاو بکەیەوە.

هەرچەندە لە پراگ وەزعی ژیانمان تەواو رێك و پێك ببوو لەگەڵ ژیانـــــی پراگ رێك کەوتبووین، کەمالی کورم ساڵی هەوەل دەچووە قوتابخانە لـــــە زمانی چیکی سەر راست ببوین سەبارەت بەوە کە بتوانم لە دوورەوەش بـــێ،

خزمەتێك بە ئەدەب و زمانی گەلەکەم بکەم ، هێندێ لە مێژووی خەباتی نەتەوە-کەم وەبیر خەڵك بێنمەوە ، لە باری سیاسەتی جیهانی و باری رێبازی خەباتی میللەتەکەم شارەزا بکەم ، بریارم دا کە نامە بۆ حیزبی تودە بنووسم و ئامادە-یی خۆم بۆ کار لە رادیۆ پێکی ئیران رابگەینم .

لە پێش ئەوەدا بێمە سەر باسی سەفەر بۆ رادیۆی پێکی ئێران و بەو سەفەرەش بەرگی دووهەمی بیرەوەریەکانم کۆتایی پێ بێنم بە پێویستی دەزانم هێندێك رووداو و قسەو باسی ئەو چەند ساڵەی لە پراگ بووم بیانگێرمەوە .

www.kerimhisami.com

"هێندی ڕووداو و قسە و باسی پـــــــراك "

سالی ١٩٦١ لە کوردستانی عیراق لە نێوان گەلی کوردو حکومەتـــــی عیراق شەر دەست پێکرا • هەوەڵین ئەنجامی ئەو شەرە کودەتای فەورییـــــەی بەعسیەکان بوو کە حەمامی خوێنیان لە عیراق بەرپا کرد •

کەماڵی کورم منداڵێکی چوار ساڵە بوو • منداڵێکی ژیرو وریاو قسە خوش لە ژوورەکەی ئێمە وێنەیەکی پێشەواو یەکی لێنین هەلاوسرا بوون • کەما ل هەموو ڕۆژێ دەی پرسی ئەوە کێیە؟ دەمانگوت هاورێ لینین ـ ە • هەر لـــــەو ساڵەدا هاورێ جەمال حەیدەری شەهید هاتە پراك کە بۆ بەغدا دەگەراوە• هەر ئەو سەفەرە بوو کە چۆوە عیراق و بە دەستی فاشیستەکان شەهید کرا • هـــاورێ جەمال ئەو شانازییەی دا بە ئێمە ڕۆژێك هاتە ماڵێ و پێکەوە نانمان خـــوارد کە وەژور کەوت هێشتا هەر بە پێوە قسەمان دەکرد • کەمال هاتە ژورێ و پرسی " بابە ئەوە کێ یە ؟

ـ هاورێ یەکی خۆمانە •

تـەماشای کر دو گوتـی : بە زمانی چەکی " تۆنێنی ژاد نی سودروە ، تادی یێ سودروە لینین " واتا : ئەوە هاورێ نیە ئەوەتا هاورێ لینین •

شەهید جەمال لە ئامێزی گرتوو ماچی کردو گوتی : " باوکم ڕاست دەکەی هەر ئەو هاورێ یە " • هاورێ جەمال سەفەری کردو بە داخەوە نەمدیتەوە•

منیش کـــــوردم

شەر لە کوردستان گەرم ببوو هێزەکانی کورد سەرکەوتنیان وەدەســـــت

دەهێنا • ڕۆژنامەکانی ئێران کە تازە خەریك بوون دەست بخەنە نێو شۆرشی کورد، دەنگ و باسی شەریان بڵاو دەکردەوە • هەواڵدەری وەرزشی ڕۆژنامەی کەیهان ، کابرایەکی فارسی تارانی هاتبوە پراك • هاتو چۆی ماڵی خزمێکی دەکرد کە ئەفسەرێکی ئەندامی حیزبی تودەو دراوسێ ئێمە بوو •

ڕۆژێکیان دا نیشتبوین کابرای فارس گوتی : " ئاغای حیسامی منیش کوردم • باوەر ناکەی ؟ بەراستی کوردم "

ــ تۆ فارسی و خەلکی تارانی کەی بویە کورد ؟

ــ ناءبا پێت بلێم ، پورم ژنی گۆرانەکانی کرمانشانە !

گوتم قەی ناکا ، ئەگەر جولانەوەی کورد برێکی تر سەر دەکەوێ ، زۆر کەسی وەك تۆ دەبنە کورد •

ئەو کاتەی لە زانستگا بوم هەمیشە فیکری ولات و وەزعی کوردستان ئازاری دەدام • گوێم دەدا رادیو پەیکی ئیران کە لە لایەن حیزبی تودەوە بلاو دەکرایەوە • کاك حەسەنی قزلجی و کاك عەلی گەلاویژ لە بەشی کوردی رادیوکە کاریان دەکرد • هیچ شتێکیان لە سەر کوردو مەسەلەی کورد بلاو نەدەکردەوە • یەك دوو جار نامەم بۆ کاك حەسەنی قزلجی نووسی و داوام لێ کرد کە لە سەر وەزعی کوردستان ، بێ بەشی خەلك زولم و زۆری ژاندارمەو سیاسەتی دەولەت بەرامبەر بە گەلی کورد وتار بڵاو بکاتەوە • کاك حەسەن لە وڵام دا بۆی نووسیبوم : " ئێمە دەبێ وتارە فارسیەکان بکەین بە کوردی و بلاویان بکەینەوە حەقی هیچی دیکەمان نیە " •

ناچار نامەیەکم بۆ بۆرۆی سیاسی حیزبی تودە نووسی، لە بڵاو نەکردنەوەی دەنگ و باسی کوردستان و وتار لە بارەی وەزعی کوردو یادی ڕۆژە مێژووییەکانی گەلی کورد، رەخنەم گرت • لە تاریخی ۱۹٦۱/۸/۲ ئیرەجی ئەسکەندەری بەرپرسی تەبلیغاتی حیزبی تودە بە ژمارەی ۳۹۲ نامەیەکی بۆ نووسیم کە وا دەقی نامەکە بە فارسی بلاو دەکەمەوە "

رفیق عزیز حسامی ، اگر چە جواب نامەء مورخ ۱۹٦۱/ ٦/۱٦ شما بتاخیر افتاد ولی مضمون نامەء شما در موقع خود مورد مطالعە و بررسی لازم قرار

گرفته است • تذکر شما مبنی براینکه گفتارهای رادیوی ما به زبـــــان آزربایجانی و کردی باید مطالب اختصاصی به آزربایجان و کردستان داشتــه باشد تذکرکاملا" صحیحی است • ولی اگر تاکنون نتوانستهایم این نکتــه را در تبلیغات رادیوی خود مراعات کنیم بعلت آنست که اخبار خاص آزربایجان وکردستان باندازه کافی در دسترس ما نیست • هر وقت که این نقص مرتفع شود مسلما " تبلیغات ما نیز نقص کار خود را رفع خواهد کرد • از شما نیــز تقاضا داریم که هر وقت اخبار و اطلاعات خاص مناطق مذکور بدست آوردیــد یا عین آنهارا برای ما بفرستید ویا مقالات در زمینه آنها برای گفتارهــای رادیو تهیه و ارسال دارید• موفقیت شما را خواهانیم •

ایرج اسکندری

له پراك كاك نوری شاویسی رەحمەتی وەك نوێنەری شورش هاتبوە ئوروپا وڕێگای کەوتبوە پراك• لەگەل کاك نوری هەمیشه نیوانم خوش بوو بە حــــەق جێگای ریزو ئیحترام بوو• رۆژیك هاتە مالێ و گەلێك قسەو باسمان کـــــرد کاتیك دەرۆیشت گوتی :

ــ لەوانەیە بەیانی سەفەر بکەم• کارێك ، قسەیەك ، خزمەتێك ، ئامــــادەم ئەنجامی بدەم•

ــ گەلێك سپاس ، تەنیا تکایەکم هەیە لە گەرانەوە دا لە جیاتی من سپاســی پارتی بکە کە لە عیراق دەریان کردم • چونکە ئەگەر ئەوەیان نەکردبایـــــە ، بێگومان مندالەکانم لە برسان دەمردن •

کاك نوری گوتی : ئێمە لەگەل ئێوە خراپەمان کرد• پێم خۆشە لە بیرخۆتـــی بەریوە •

نـــامــه گـــۆرینـــەوە لـەگـــەل بـــــــــرادەران

لەو ماوەیەدا کە لە پراك بووم ، لەگەل دوکتور رەحیمی قازی لە باکـــــو پێوەندیمان دامەزراند • گەلێك جار نامەمان بۆ یەکتر دەنووسی ، لە دوورەوە سەبارەت بە وەزعی کوردستان و بێ بەشی گەلی کورد دەردی دلمان دەکرد جــار جارە لە رێبەرایەتی حیزبی تودە و برێك هەورازتریش رەخنەمان دەگـــرت و

بۆڵەبۆڵیشمان دەکرد٠ نامەکانی دوکتور ڕەحیمی قازی یەکجار زۆرن و لە ڕادە بەدەر لە باری زمان و نێوەڕوك و دەستخەتەوە شیرین و جوان و پڕ مانان ٠
بەلام لەبەر ئەوە لە نامەکان دا مەسەلەی شەخسی و دوستایەتی و قسەی خۆمانەو سیاسی تێکەڵ کراون ، لە بڵاو کردنەوەیان خۆ دەبوێرم٠ هەر وەها نامەکانی کاك عەلی کەلاویژیش کە زۆر جوان و برایانەن بلاو ناکەمەوە هەر ئەوەندەی لێ زیاد دەکەم کە نووسراوەکانی کاك ڕەحیمی قازی و کاك عەلی کەلاویژ لەم دوور ولاتیەدا تا ڕادەیەکی زۆر تاسەیان دەشکاندم٠

لە سەر مەسەلەی کوردو کەم و کوڕی لە سیاسەتی ڕێبەرانی حیزبی تودە دا هەمیشە لە گەل بۆ ڕۆی سیاسی حیزبی تودە لە نامە نووسین دا بوم ٠ خوا هەڵناگرێ ئەوانیش هەموو جاری ولامیان دەدامەوەو ڕەخنەکانیان دەسەلماند بەلام سیاسەتەکە قالبی گرتبوو نە دەگۆڕا ٠

لە ژێر تەئسیری ڕاپەرینی گەلی کورد لە عیراق دا ، برادەرانی حیزبی تودەش هاتنە سەر ئەو باوەرە کە جم و جۆڵێك بکەن و ڕۆژنامەیەکی کوردی بلاو بکەنەوە ٠ بۆ ئەو کارە دەبوایە لە دوکتور قاسملو و من کەلك وەرگرن٠ چەند جار ئەو باسە هاتە گۆڕێ ٠ ئێمە لامان وابوو ڕۆژنامەکە بە ناوی **کوردستان** دەربچێ ، ئەوان دەیان گوت " مەردوم بە کوردی بێ " ٠ ئێمە دەمانگوت : " بلاو کەرەوەی بیرو باوەری حیزبی دیموکراتی کوردستان بێ " ، ئەوان دەیانگوت : " ئێستا وەزعی حیزبی دیموکرات ڕوون نیە ٠ لە عیراق ئەحمەد توفیق بە ناوی حیزب دەدوێ " ٠

ئاخرەکەی هاتینە سەر ئەو باوەرە کە دوکتور ڕەحیمی قازی و کاك عەلی گەلاویژو دوکتور سولتانی وەتەمیشی بانگ بکرێن و کۆبونەوەیەکمان هەبێ و ڕێگایەکی ڕاست بدۆزینەوە ٠

لە بەهاری سالی ١٩٦٣ برادەرانی حیزبی تودە کۆبونەوەیان لە پراك ساز کرد ٠ بەلام تەنیا کاك عەلی گەلاویژیان هێنابوو ٠ پاش دووڕۆژ باس و لێکوڵینەوە هاتینە سەر ئەو بریارە کە ڕۆژنامەکە بە ناوی **کوردستان** لە لایەن " دەستەی نووسەرانەوە " بلاو بکرێتەوە ٠ بریار درا کە دوکتور قاسملو

www.kerimhisami.com

سەر نووسەری ڕۆژنامەکە بێ ٠ پاش ئەو بڕیارە کاك عەلی گەلاویژ کە بە هیوای سەرنووسەری هاتبوو، گوتی : من بەشداری ناکەم ٠ باسێکی زۆرمان بوو ملی نەدا ٠ پاشان چوینە ماڵی ئێمە باسەکەمان داگیرساندەوە، ئاخرەکەی کاك عەلی مان ڕازی کرد کە بەشداری بکا ٠ بەلام هەر قسە بوو، کاك عەلی گەراوە ئێستاش هیچ بەشداریەکی لە دەرچونی ڕۆژنامەی کوردستان دا نەکرد٠

سالی ١٩٦٣ کاك محەمەدی موهتەدی بۆ خویندن هاتبوە فەرانسە ٠ لەوێ وە لە گەل دوکتور قاسملو پێوەندی گرتبوو ٠ ڕۆژیك دوکتور قاسملو پرسی کەسیك بە ناوی محەمەدی " موعتەدی" دەناسی کە تازە لە ئیرانەوە هاتۆتە پاریس٠

گوتم : ئەگەر " موعتەدی " بێ نایناسم ، بەلام ڕەنگە موهتەدی بێ و لەوانەیە کوری حاجی ڕەحمان ئاغای ئیلخانی زادە بێ ٠

لام وایە پایزی ١٩٦٣ بوو کاك محەمەدی موهتەدی هاتە پراك ٠ تازە لە ئیرانەوە هاتبوو ، بە قەولی کاك حەمەدەمینی سراجی " هەڵمی لێ هەڵدەستا " شورشگێریکی توخ هەر ئاوری دێنا٠

کاك محەمەد چەند ڕۆژیك لە پراك مایەوەو پاشان گەرایەوە بۆ پاریس ٠ دیتنی کاك محەمەد و پاشانیش نامە گۆرینەوەمان بەراستی شادی دەکردم٠ لە گەرانەوەدا هێندێك کتێبم دایە لەگەڵ خۆی بردن ٠ لە پاریسەوە نامەیەکی بۆ نووسیبووم ، سەبارەت بە قسەی خۆش و شیرینی نامەکە ئەوا دەقی لێرە دا بلاو دەکەمەوە٠

کاك محەمەد داوای لە دوکتور قاسملو کردبوو کە بۆی جێ بەجێ بکا بێ لە پراك بخوێنێ ٠ لە ڕادە بەدەر لە زەرق و بەرقی سەرمایەداری بێزار ببو٠ دەیگوت ، شاری پاریس زەلکاوی دنیای سەرمایەداریە ٠

دەقی نامەی کاك محەمەدی موهتەدی

" برای گەورە و بەڕێزم کاك کەریم ٠ هیواداری سلامەتی و سەرکەوتنتانم ٠ لە میوانداری و میهرەبانیتان زۆر مەمنونم خودا بتان پارێزێ بۆ یارمەتی - دانی هەموو برادەریکی کورد ٠ هەرچەند ماوەیەکی کەم لە خزمەتتان دابووم ،

بەلام ئیرادەتم زۆر پەیدا کرد • هەروەها سپاسیکی زۆر بۆ ئەو کتیبانەی دایتینی چۆنکە بەراستی کۆمەگیکی گرینگ بو • کتیبەکان جێ زۆر سرنج و بەهرەن ، بەلام هەر بەو جورەی بۆ خۆتان فەرموتان پیاوی دەوێ تێ بگا و گەلکی لێ وەرگرێ • بە بێ جێ نازانم ئەو نەقلەتان بۆ بگێرمەوە :

رەسول ئاغای وەرمەزیار هەبوو ، رەنگ بێ بیناسن • بە رەحمەت بێ کابرایەك بوو قسە خۆش و مەجلیس خۆش • نەقل و نەزیلە و مەتەلۆکەی زۆر دەزانین و سەوادیکی میرزایانەی باشی هەبوو • لەو ئاخری عومری دا کە چاوی نوری نەمابوو ، بۆ خوێندنەوەی شانامەو شتی وا توشی هەلە دەهات • عەینەکێکی بە هەزاردا و ناو وەدەست کەوتبوو • جا دیارە لەو حالەدا عەینەکەکەی چەندە بەلاوە بەرێزو خۆشەویست بوە • رۆژیك ئاغایەك لام وایە برایم ئاغای ئەمبار دەبێ ، بە میوانی دێو لە گەل ئەوەش هیچ سەوادی نابێ بە تۆپزی عەینەکەکە لە رەسول ئاغا دەستێنێ و لە گیرفانی دەنێ • رەسول ئاغا زۆر پەشێو دەبێ • پێ دەلێن : رەسول ئاغا عەینەکێك ئەوەی ناوێ ، بنێرە لە تەورێز عەینەکێکی دیکەت بۆ بێنن • رەسول ئاغا دەلێ : برا من لەبەر ئەوە نارەحەت نیم عەینەکەکەم چوە ، بەلام ئەو کابرایە ئاخر هیچ سەوادی نیە ، مەگەر هەر پێ بترێ! هیوادارم ئێمە وامان لێ بەسەر نەیێ و بە باشی سرنجی بدەینێ و تێ - بگەین •

برات محەمەدی موهتەدی ٢١/١/ ٦٤

لە ماوەی شەر لە کوردستانی عیراق! بۆ وەرگرتنی خەبەرو ئاگاداری لە وەزعی شەر لەگەل گەلێك دوست و ناسیار پێوەندیم هەبوو ، نامەم دەگۆریەوە ١٩٦٣/٣/١٩ **ئەنوەر دلسوز** لە موسکو را نامەیەکی بۆ ناردبوم بەشە سیاسیەکەی ئاوا دەست پێ دەکا :

••• مسالەی عیراق : نازانم دێتە بیرت یان نا ؟ هاوین پێم گوتن کە امریکا خەریکی گورینی وضعی عیراقە ، ئەوەی کە ایستا کوردەکان دەیکەن بو مصلەحەتی امریکایە !!

دیتە بیرت ؟

قوربان حزبی البعث لەگەل هەموو کۆنەپەرستەکانی عربی عراق بـــــو روخاندنی عبدالکریم قاسم دەستیان خستوە دەست یك ئەمە لە لاییك ، لـــە لاییکی ترەوە پارتی کوردستانی عیراق سالیکو نیو خەریکی شەری لەشکـــری عیراق بو بۆ روخاندنی قاسم هەموو جووره کارێکی کرد • بەهەموو لایێـــــك قاسمیان روخاند !! لەگەڵ روخاندنی قاسم شعاری لەناو بردنی کومونیستە ـ کانی عیراقیان هەلگرت • هەر وا فعلا" بە هەمو هێزیکی خۆیان خەریکی لـــە ناو بردنی کومونیستەکانن •

ئەم کردەوەی پارتی چ سوودی میلەتی کوردی بو ؟ چەند خزمەتـــــــی امپریالیستی کرد ؟ ایێستا ئەمە ممکنە بزاندرێ !! نازانم کاکە انــــوەر ی (مەبەستی دوکتور قاسملو)ە • ایێستا دەڵێ چی ؟ گویا مەلامصطفی اتفاقـــی لەگەل عبدالسلام عارف کردوە • گویا عبدالسلام عارف هەمو حەقی کوردی دان پێ ناوە !! چەند راستی لە مە دا هەیە نازانم بەلام ئەوەی ممکنە پیش بینـــی لێ بکرێ ئەوەیە :

امریکا پاش ئەوەی عبدالکریمی لە ناو برد مەیدان بو نوکەرەکانی خـــۆی پاك بووە مەلامصطفی ش لە ناو دەبا • حکومەتی عبدالسلام ایستا هەر خەریکـی هەلخەلەتاندنی کوردانە بو " کسب وقت " انجا هەر بە هۆی حکومەتەکانـــی عبدالسلام و تورکیاو ایران و سوریا ملامصطفی لەناو دەبەن " •

کاك ئەنوەر دلسوز لەگەل ئەو نامەیە بە برادەریکی عەرەب دا دوو بوتڵـــی ڤوتکا بۆ ناردبووم بەلام برای عەرەب لە رێگا خواردبونیەوە و لە جیاتـــــی ڤوتکا " **العفو**" ی بۆ هێنابوم •

لەم بەینەدا لەگەڵ کاك حەسەنی قزلجی یادی هەر زیندو بێ نامەمـــــان دەگۆریەوە • زۆر تامەزرۆی دەنگ و باسی وەزعی عیراق بوو • هێندی خەبەرم بـۆ نووسی بون ، لە وەلام دا ئەم نامە شیرین و جوانەی بۆ ناردبوم ، بە یــــادی هەمیشەیی ئەو دەقێ نامەکەی لێرەدا بلاو دەکەمەوە :

" برای شیرینم کاك کەریم رۆژ باش / هیوادارم ساخ و سلامەت و بەکەیف بـــی • لەکاری دیپلۆمەکەت دا زۆر زۆر موفق بیت زۆر سلاو لە براژنم دەکەم و چـاوی

www.kerimhisami.com

برازاکانم ماچ دەکەم . نامە شیرینەکەت گەیشت و چاومی روون و دڵمی فێنك کردەوە . ماوەیەك بوو لەمەر نیشتمانە چارەرەشەکەمان دەنگ و باسێکی وا گیر نەدەکەوت دڵخوش کات و بێ دەنگە کرابوو بە ئەخباری کوشتاری گەلە مضلومەکەمان . جا سەبارەت بەمە ئەوشتانەی تۆ نووسیبوت زۆری دلنیا کردین . وە نامەکەت لە راستی دا وەکو خۆمان دەڵێن پێ و قەدەمی خێر بوو. رۆژێك دوای گەیشتنی ئەو وتاریکی زۆر دلسوزانە لە رۆژنامەی پراودا دا دەرچوو ، سەر لە نوێ کونی دەنگ و باس و نووسینی جراید لەمەر گەلەکەمان کراوە لەو گەلە کومەگی و عیل جاریەی کە هەموو سەگ و گورگی بەعسی و استعمارو سەنتوی شاهەنشاهی گورسیل لە میللەتی کوردیان کردوە ، غەیری ئەم ولاتە انسان دوستانە پشت و پەنایەکمان نیە . وە لە حەقیقەت دا ئەم خەباتەی ئێستا لە کوردستان مفخرەی مێژوی خەباتەو هێجگار زۆر جێگەی ئومێدو هیوایە کە بە ئامانج بگات و بە سەگ و گورگی استعمارو ارتجاع حاڵی بکات کە کوردیش وەکو خەڵکی تر حەقی ژیانی هەیە . کاکە گیان ، تۆ لەو بەرەگەیە دای ، خەلك دەبینی و دەنگ و باست دەس دەکەوێ ، رەجا دەکەم لطفا " جارو بار کاغەزم بۆ بنوسەو چ دەبیسی بۆمان بنووسە با بزانین چ سەگ بە حەوشەیەك بەو بعثیە فاشیستیانە دەکەین ... ".

ئەوەی کاك حەسەنی قزلجی لەو نامەیەدا باسی دەکا کە .. وتاریکی زۆر دلسوزانە لە رۆژنامەی پراڤدا دەرچوە ، ئەوە بوو کە لە مانگی گەلاویژی ١٩٦٣ دا دەولەتەکانی ئەندامی پەیمانی سەنتو لە ئیزمیر کۆ بوونەوەو نەخشەی ئەوەیان کێشا کە تورکیا و ئیرانیش دەست بخەنە نێو کارو باری کوردستانی عیراق. بە گوێرەی ئەم نەخشەیە کە بە **"عەمەلیاتی دەجلە "** ناو نرابوو، دەبوایە لەشکری تورك لە لای موسڵ و لەشکری ئیرانیش لە لای سولیمانیەوە بێنە کوردستان و راپەرینی کوردستانی عیراق سەرکوت کەن.

هەواڵدەری تاسی سوڤیتی بەیاننامەی رەسمی دەولەتی یەکیتی سوڤیتی بلاو کردبووەو رۆژنامەی پراڤداش چاپی کردبوو، وتاریشی لە سەر نووسیبو. لە بەیاننامەکەدا گوترابوو: " **هەموو مروڤیکی شەریف و تەواوی ئەو کەسانەی**

www.kerimhisami.com

ڕێز لە مەبادی کۆڕی نەتەوە یەکگرتوەکان دەگرن ناتوانن لە ئاست سیاسەت و کردەوەی وەحشیانەی حکومەتی عیراق دژی گەلی کورد دەنگی ئیعترازو تورە-یی خۆیان بەرز نەکەنەوە ٠ لە بەین بردنی کوردە بێ تاوانەکان و کوشتاری نیشتمانپەروەرانی عیراق تووڕەیی و بێ زاری گەلانی یەکیتی سوڤیتی توندو تیژ کردوە ٠ گەلانی سوڤیەت پشتیوانی تەواوی خۆیان لە خەباتی ڕەوای گەلی کورد لە عیراق بۆ وەدەست هێنانی مافی نەتەوایەتی ڕادەگەینن "٠

٩ی مانگی گەلاوێژی ١٩٦٣ ئاندرو گرومیکو وەزیری دەرەوەی یەکیتی سوڤیت لە بارەی کارەساتەکانی سەروی عیراقەوە بیرخەرەوەیەکی دا بە دەولەتەکانی عیراق و ئیران و تورکیا و سوریا ، ئەو حکومەتانەی وریا کردەوە کە :

" دەولەتی یەکیتی سوڤیەتی لە بەرامبەر دەست تێ وەردان لە گیرو گرفتەکانی نێو خۆی عیراق دا دەست لە سەر دەست دا نانێ "٠

هەر لەم بوارەدا ولە باس و پێوەندی لە گەل مەسەلەی کوردستانی عیراق ، دوکتور ڕەحیمی قازی لە ١٩٦٢/٨/١٠ نامەیەکی بۆ نووسیم دەلێ :

" کاکە ، لە چۆنایەتی نێو نەتەوەکانی ئەم ڕۆژی جیهان دا مەسەلەی کورد لە هەموو مەسەلەیەك تێکەلٚ پێکەلٚ ترو چەتون ترو ئاستەمترە ٠ جا لەبەر ئەمە مارکسیستەکانی کورد (ئەمە قسەی تۆیە) لە چونایەتیەکی زۆر سەخت و نالەباردا هەلکەوتوون ٠ لە سەر یەك بیرو رای من ئەوەیە کە لە حەلی ئێستادا چ لە ئیران و چ لە عیراق و تورکیە بزوتنەوەی گەلی کورد نابێ لە بزوتنەوەی گەلانی تری ئەم ولاتانە جیا بێت٠ هەم بە گوێرەی دروشمی و هەم بە گوێرەی سەروکایەتی کردنی ٠ بۆ ئەمەش بە بێ شك سیاسەت و تاکتیکی دروستی حیزبە مارکسیستەکان شەرتێکی بنچینەیی یە ٠ (بە داخەوە جاری تا ئێستاحیزبەکەی خۆمان لەم ریگەیە زۆر دوورەو ناشیەوی خۆی نیزیك کاتەوە)٠

بەلام ئەگەر بە تایبەت عیراق لەبەر چاو بگرین پێویستە بلێم کە لە عیراق بزوتنەوەیەکی ئاوا لەمێژ بوو چاوەری ئەکرا ٠ (ئامانجم پاش شورشی چواردەی تەموزە)٠ ئەگەر لە رۆژی یەکەمەوە بە گوێرەی تاکتیك و در وشمێکی دروست ئەم بزوتنەوەیە دەست پێ ئەکرا بێ شك تا ئێستا سەرکەوتنێکی بە

www.kerimhisami.com

دیمەنی وەدەست ئەخست و ئەو هەموو خوێنەش نەدەرژا • جیا لەمە لە ژیانی سیاسی و کۆمەلایەتی و ئابوری عیراق دا گەلی کوردو کوردستان دەورێکی زۆر گرینگ و گەورەی هەیە • بۆ ئێمە مانان گەلێك جێگەی هومێدە کە حیزبی شیوعی عیراق لەمە گەیشتوە و لە سەر مەسەلەی کورد تاکتیکی دروستی لەبەر چاو گرتوە • بەلام بەداخەوە لەچەند بەلگەیەکی پارتی دا ئەبینم کە لەم حەلە عاستەمەدا پەلامار براوەتە سەر حیزبی شیوعی کە چی ئەمە هیچ بە سوودی بزوتنەوەی رزگاری نەتەوایەتی گەلی کورد نیە • وەدەست هێنانی خودموختاری لە عیراق گرینگیەکی زۆر گەورەی ئەبێ بۆ هەموو بەشەکانی کوردستان و بۆ تەواوی نەتەوەی کورد •••" •

کاك عەلی گەلاویژیش هەر لەم بوارو باسەدا ١٩٦٣/٩/٨ نامەیەکی بۆ ناردبووم ونووسیبوی : (لیرەدا پیویستە بلیم لە باری رێنوس و رێزمانەوە دەستم لەم نامانە نەداوەو دەقەکیان نووسراونەوە)•

" برای خۆشەویستم کاك کەریم گیان • لە هەستی برایەتی و دووستایەتی تو زۆر زۆر ممنون و متشکرم • برای بەریز ئەو انەی نووسیبوت هەمووی دروست بوو• درۆیان لەگەل کردین ، ویستیان بە فریومان بەرن ، بەلام ایمە فریومان نەخوارد بە قولی مشهور خودا لە سلطان محمود گەورەترە • هێوادارم خەباتی پیاوانەی ملتی کورد با لاخرە بەم بی خبرانە حالی بکات کە لە گوی گادا نوستن و چاو لە حقیقت نوقاندن ناتوانی صدمە بە کوردان بگەیێنی ، بەلکو مالی ئەو کەسە ویران ئەکات کە چاوی نوقاندوەو گوی خوی آخنیوە•

ایمە کە دەلین گەلەکانی ئیران برای ییکن و طالعیان بە ییکەوە مربوطە لە روی دروزنی و ریاکاریەوە ئەم قسەیە نالین ، بەلکو بە سەر پایەی مسلك و عقیدەییك ئەم بیرە هاتوتە وجود • بەلام بعضە حرکات و رفتارو اطواریك ئەم ییکەتیە شل ئەکاتەوەو تاو و تەوژمی حرارتی ییکەتی گەلەکانی ایران سارد ئەکاتەوە کە البتە زور جیگای تاسف و داخە •

کاتیك لە جیاتی نوینەرانی واقعی گەل چند کەسیکی لە گەل بی خەبەر خویان وەپیش خەن و بە نوینەری گەل دەست بۆ کردەوەی نادروست درێژ کەن،

www.kerimhisami.com

خۆ بە خۆ گەلەکانی تر بۆ خاطری حق و عدالت مجبور ئەبن یا لە شوێن نوێنەرانی واقعی گەل بگەرین و بیاندۆزنەوە ، یا ئەگەر ئەو کارەیان بو نەکرا حسابی خویان بە روشنی ببینن و بزانن لەگەل چ کەسانیک سەرو کاریان هەیە • وضعی کوردستانەکە بەو جورەی تو نووسیوتە آزوقە کەمە،داو و دەرمان دەس ناکەوی ، مەزراو حاصلات و دیهات سوتاوەو صدهزار نفر دەربەدەر بون••"

لەو ماوەیەدا منُ دوکتور قاسملو زۆرمان هەول دەدا لە گەل ئەو براکوردانەی کە لە باکو و لە موسکو دەژین کۆ بینەوەو چاومان پێك بکەوی و بناخەی خەباتیکی راستەقینەی پیبشکەوتوخواز دوستی ولاتانی سوسیالیستی حیزبی توده دابمەزرینین • بەداخەوە ئەوەندە کۆبونەوەش کەوتبوە بەردەستی ریبەرانی حیزبی تودە ، ئەوانیش نەیاندەویست کۆ بینەوە• بە جیا لەگەل یەکتر قسەیان لەگەل دەکردین • دوکتور قاسملو کە بەرەسمی ئەندامی حیزبی تودە بوو هەولی ئەوەشی دەدا کە لە ئوروپا شتیك بەناوی حیزبی دیموکرات ساز بێ ، ئەو دەیویست هەم تودەیی بێ و هەم دێموکرات • دوکتور رەحیمی قازی و کاك عەلی گەلاویژ لە لایەك ئەندامی سەرکردایەتی فیرقەی ئازربایجان بوون ، لە لایەکی دیکەش بەناوی ئورگانی حیزبی دیموکراتی کوردستان لاپەرە رۆژنامەیەکیان بلاو دەکردەوە • کاتیك فیرقەی دیموکرات و حیزبی تودە یەکتریان گرتەوە ، لاپەرە کوردیەکەیان داخست • ئەوانیش بایان داوە بۆ کوردایەتی •

دوکتور رەحیمی قازی ١٩٦٢/١٢/١٥ نامەیەکی بەم شیوەیەی بۆ نووسیبوم:

" برای بەرزو بەرێزو خۆشەویستم کاك کەریم گیان : ئەو دوو مانگەی کە لە نەخوشخانە بووم ماوەی ئەمەم هەبوو کە برێك زۆرترو هێندیك قولتر لەمەر کاروباری خۆمان و چارەنووسی گەلەکەمان لە چاخی ئیستادا بیر بکەمەوە• جا هاتمە سەر ئەمە کە بە تێکرایی نامەیەکی دوورو درێژو پوختەو هەمولایەکی بۆ ناوەندی هینەکەی خۆمان (مەبەستی حیزبی تودەیە) بنووسین ، روویەکیشی بۆ ناوەندی گەورەکەی کە نێومان ناوە کعبەی خۆمان بنێرین • بە کورتی ناوەروکی ئەم نامەیە بەم جورە ئەبێ : گرینگی چلۆنایەتی نیشتمانەکەمان لە

رووی ئابووری و سیاسی و کۆمەلایەتی‌یەوە لە زروفی ئەمرۆکەدا ، پێویست بوونی پەرەپێدانی رێکخراوەکانی سیاسی لەوێ بە شێوەیەکی تازە ، چۆنایەتی ئەمرۆکەی وە نەبوونی هیچ جورە هۆیەکی تەبلیغاتی لە لایەن خۆمان و ناوچەی سوسیالیزمەوە • پەرە سەندنی تەبلیغاتی هەموو لایەکی دوژمن بۆ هەڵە کردنی گەلەکەمان لە رێگەی خەباتی بەرێ و جێ سیاسەتی ناوەندی هینەکەی خۆمان لە سەر مەسەلەی کورد • کەم و کورتیەکانیان ، هەڵەو بەسەرچوونەکانیان ، دووانی یەك یەکی ئێمە مانان لەگەل سەروکەکان لەسەر ئەم مەبەستە ، (چ ئێمە لێرەو چ ئێوە لەوێ) • لە پاش پێك هاتنی یەکیتی وادەو گفت و دڵسوزیەکانیان لە قسە بەولاوە چ نەبوە ، تا ئێستا هیچیان نەکردوە پەیکی ئیران بە کوردی نەبوونی لەمە باشترە •

پێشنیارەکانی ئێمە ئەوانە دەبن : بەر لە هەموو شت کۆبوونەوەیەکی هەموو لایەکیمان بۆ پێك بێنن بە بەشدار بوونی هەیئەتی سەروکایەتی • هەڵمان بدەنێ بە کوردی بنووسین و چاپی بکەین و •••

جا براکەم ئەگەر بەمانە رازی ، خوا لێت بێ رازی ، ئیمزای خۆت بخە پال ئیمزاکەی قازی ، جا ئەو دەم با دوژمن هەر ببێ نارازی • ئەگەر پێویستە شتیکی لەسەر زیاد بکرێ یا کەم بکرێ بینووسە• نووسراوەکە بە سێ زمانی کوردی و فارسی و رووسی ئەبێت ، پێویستە هەمووما‌ن ئیمزای بکەین • یانی ئێمەو ئێوەو هینەکانی پەیك• ئەوان رازین جا ئێستا ماوە رازی بوونی ئێوە، دەنا هەموو شتێك حازرە• براکەم لەبەر ئەوەی کە ئەتۆو کاك رەحمان لەیەك جوێ ناکەمەوە ، ئیتر ناوەروکی ئەم نامەیە بۆ وی نانووسم • بە یەکەوە بیخوێننەوە و بە زووترین کات و لامم بۆ بنووسنەوە تا بۆتان بنیرم • "

پێشنیارەکانی دوکتور رەحیمی قازی لە لایەن ئێمەوە بێ و لام مانەوە• ئەوەندە کوردەی کوردستانی ئیران کە لە ئوروپا بووین هەروا لێك دوورو بێ بەرنامە رامان دەبوارد هیچمان لە سیاسەتی حیزبی تودە سەبارەت بە مەسەلەی کورد رازی نەبووین • حیزبی تودەش ئامانجی ئەوە بوو لە رێگای ئێمەوە حیزبی دیموکراتی کوردستان بکاتە لقی حیزبی تودەی ئیران ئەویش لەئوروپا •

ناخۆش نیە وتەیەکی دوکتور رادمەنیشی رەحمەتی سکرتیری حیزبی حیزبی تودەی ئیران بگێرمەوە: جارێك لەسەر مەسەلەی کورد باسێکمان هەبوو بیرو رامان لێك دوور بوو. لە ولامی قسەکانی من دا گوتی: " من پێم سەیرە، کومونیستەکانی کورد وا بیر ناکەنەوە "

پرسیم کێن ئەو کومونیستە کوردانەی کە وا بیر ناکەنەوە؟ دەرکەوت مەبەستی حەمەی حاجی سەعیدە. ئەو کوردە کومونیستەیان دۆزیبووە حیسابی کوردیان لەسەر قسەی ئەو دەکرد. ئەوە لە کاتێك دا کە دوکتور رادمەنیش بەراستی مروڤیکی راست و دلسوزو بروای بە مەسەلەی کوردو مافی دیاری کردنی چارەنووس هەبوو.

دیسان کاك محەمەدی موهتەدی

کاك محەمەد پاش ئەوەی لە فەرانسە زمانی خوێندبوو، نەیتوانی لەوێ درێژە بە خوێندن بدا. دەیویست بچێ لە ولاتە سوسیالیستەکان دەرس بخوێنێ.

دیارە لە سەفەری یەکەمدا بۆ پراك لەگەل دوکتور قاسملو باسی کردبوو. لە تاریخی ۲۱/۱۲/ ۱۹٦٤ نامەیەکی بۆ ناردبووم ئەوەش دەقی نووسراوەکەیەتی:

" برای خۆشەویست کاك کەریم هەموو کاتێکتان خۆش. هیوادارم ساخ و بەکەیف بن. بەینێکە نامەیەکم بۆ ناردون هەرچەند جوابم وەرنەگرتوە بەلام چونکە دەمەوێ بۆ کارێك یارمەتیتان لێ بخوازم، چێ دی راناوەستم و چاوەروانی ناکەم. جا ئەگەر وەختتان هەیە فەرموو گوێ راگرن با عەرزتان کەم:

ئەو وەختی هاتمە پراك لە بابەتی چوونم بۆ یەکیتی سوڤیەت پرسیارم کرت، کاك رەحمان ئاوای گوت: مەدارێك و داخوازی خۆت پێشکەشی سەفارەت بکە ئەوان جوابت دەدەنەوەو هیچ حەوجێ بە دەخالەت و یان یارمەتی نیە.

منیش چەندێك لەوەی پێش (تا ئێستا راوەستابووم بۆ ئەوەی دەوری کە لاسی زمانی فەرانسی تەواو بکەم و زەحمەتی هاتنە فەرانسەم بە خورایی نەچێ) چوومە سەفارەت و وابەستەی فەرهەنگی ـ م چاو پێ کەوت. دەگەلی دوا م و مەسەلەی خۆم بۆ شەرح کرد، کورتەی قسەکانی ئەوە بوو: ئێمە نێوانمان لەگەل ئیران خۆشە !! هەر وەها ناوەندی زانیاریمان هەیە، ئەگەر دەتانەوی بچن

سۆویەت وا باشە وە دەبێ لە پێشدا بچیە لای سەفارەتی ئیران وە ئەوان ناوی تۆ بدەن بە ئێمە !! من گوتم ئەوە قسەیەکی قوڕەو ئەمن ناتوانم بچمـــە لای سەفارەتی ئیران و غەڵەتی وا بکەم . کاکی خۆم زۆرت سەر نەیشێنم قســـەی ئاخری کابرا ئەوە بوو . (هەر چۆنیك بێ ئێمە ناتوانین دەست بدەینە ئەو کارە ئەگەر دەتوانی بۆ خۆتان نامە بۆ یەکیتی لاوانی سۆویەت بنووسن و حالیـــان بکەن . رەنگە ئەوان یارمەتیتان بدەن) . ئادرەسی ئەو ریکخراوەی دامێ .

من لە نووسینی نامە دەستم راگرت، چوونکە پێم وا نەبوو نامەکـــــــەم جوابێکی بە کەلکی هەبێ . وام بە باش زانی ئێوە ئاگادار بکەم (وا تێ نەگەن قسەکەی ئێوەم لە بیر کردوە کە دەتانگوت موسکو کاروانسەرا نیە) نازانـــم ئیمکان هەیە بۆ ئێوە لەو بابەتەوە یارمەتیم بدەن یان نا ؟ ئاشنایەك ، روشنا- یەك ، ناسیارێك نیە بتوانێ یاریدەمان بدا . خۆ ئەلعان ئێوە بۆ خۆتـــــان لە نێو جەرگەی ئیشەکان دان ! تکا دەکەم لەو بابەتەوە ئاگادارم کەن.

دیارە ئەگەر ئیمکان هەبێ هەتا زووتر ئیشەکە جێ بەجێ بێ باشتـــرە . چونکە وا ئێستا ئیشم لە پاریس تەواو بوە . چاوەڕوانی ساز بوونی سەفەرەکەم دەکەم. ئەگەر بەم بۆنەیەوە زەحمەتتان دەدەم تکایە ببورن . من خۆم هیچـــم نیە خودا جەزاتان بداتەوە .

خەبەریکی تازەم لە ولاتی نیە ، ئەوانێ هەلاتبونە عیراقی تاق تاق و جوت جوت خەریکن دەگەڕێنەوە . نێوان ناخۆشی ئەوانە لەگەل ئەحمەد توفیق و پشت- گرتنی ئەحمەد توفیق لە لایەن مەلا مستەفاوە دەلیلێکە لەسەر گەرانەوەیان.

لە پاریس ئەو بەیانەی دوکتور نورەدین زازا کە ناردبووی بۆ کومەلـــــەی دەولەتانی بێ لایەن بلاو کراوە . نازانم دیوتانە یان نا ، دوو رێزی بەتەنـــی باسی ئیران دەکا لە شەش لاپەر ، بەلام دوکتور بەدرخان بەوەش نارازی بـــوو دەیگوت مانای چیە باسی ئیران بە خراپ دەکەن ! چاوەڕوانی ولامتانـــم.

برات محەمەد

کاتێك کە ئەو نامەیەم پێ گەیشت ئێتر لە پراك نەمابووم و چووبوومـــە سوفیا . بەلام ئەوەی پێم کرا یارمەتیم دا کە کاك محەمەد بێ لە پراك بخوێنێ .

دوکتور قاسملو نامەیەکی بۆ نووسیم و گوتبوی: " ئێستا کە خەریك دەبین ڕۆژنامە دەربکەین ، باشترین ڕێگا ئەوەیە بە برادەرانی تودە بڵێن کاك محەمەدی موهتەدی بێننە پراك بخوێنێ • هەم دەرسەکەی دەخوێنێ و هەم لە کاری ڕۆژنامەکەش یارمەتی من دەدا • وا دیارە کوردیش باش دەزانێ • من بۆ بۆرۆی سیاسی دەنووسم ، ئەگەر لە تۆیان پرسی تۆش بلێ با کاك محەمەدی بێننە پراك "•

بە دوای ئەودا رفیق کام بەخش نامەیەکی بۆ نووسیبووم دەلێ : " رفیق قاسملو برادەریکی کوردی بە ناوی محەمەدی موهتەدی ناساندوە و داوا دەکا بیهێنین لە پراك دەرس بخوێنێ • ئەگەر تۆ دەیناسی و پێشنیاری رفیق قاسملو تەئیید دەکەی ، ئێمە بۆ هێنانی ئەو هەنگاو دەاوێین • "

لە وەلام دا نووسیمەوە : " کاك محەمەد دەناسم لاویکی ڕووناك بیرو کوردی زانەو زۆرم پێ باشە بێ لە پراك بخوێنێ "•

پاشان کاك محەمەد لە سەر حیسابی حیزبی تودەی ئیران بورسی بۆ وەرگیراو هاتە پراك و دەستی کرد بە خوێندن و لە کارو باری ڕۆژنامەی کوردستان دا لە نووسین و لە راپەراندن هاوکاری دەکرد • هەرچەند دوکتور قاسملو وەدوا کەوتنی چاپ و بلاو کردنەوەی ڕۆژنامەی بە سەر ئەو دادێناو دەیگوت تەنبەڵە •

عوبەیدیلای بارزانی

هاوینی سالی ١٩٦٣ ڕۆژێك لە پر دوکتور جەمیل شەرەف تەلیفونی بۆ کردم گوتی : " مەلامستەفا هاتۆتە پراك ئەوە لە هوتیل ئەندریایە "
واقم ور ما ، گوتم شتی وا نیە •• درۆیە کێ وای گوتوە ؟
ــ درۆ نیە ، ئەوەی تەلیفونی بۆ کردووم خۆی دیتویەتی ، ئێستا ئەوە لە هوتیلە •
ــ باشە ••• ئەوە دەچم بۆ هوتیل ، تەلیفونت بۆ دەکەمەوە ، مالی ئێمە لە هوتیل نزیك بوو کە چووم تەماشام کرد عوبەیدی کوری مەلامستەفا لەگەڵ

www.kermihisami.com

کچیکی قژ زەردی چاوشینی جوان لە پیش باری ئارەق فروشی دانیشتـــــوەو بادەی لەبەر دەمە • کە چاوی بە من کەوت ناسیمی • بە خێرهاتنم کرد • گوتی " کاکە ئەگەر کارت بە منە دوای نیوەرۆ وەرەوە"
ــ هیچ کارم بە تۆ نیە ، بە منیان گوتبوو مەلامستەفا لیرەیە • نەمزانـــــــی تۆی خەریکی خواردنەوەی • ئیتر رانەوەستام و وەدەر کەوتم •
چەند رۆژ پێ چوو دوکتور جەمیل شەرەف هات • گوتی : پیس قەومـــاوە، عوبەیدی مەلامستەفا لیرەیە، لە باوکی زویر بوە ، چۆتە موسکو، لەوێ گیـــر نەبوە هاتوتە ئیرە • توشی قاحبەیەکی چەك بوە ، هەرچەندی بلێی جوان و لەبارە • کچەتیو بردویەتە هوتێلیکی دەرەوەی پراك • پازدەرۆژ لەوێ رایگرتوە چوارهەزار دولاری پێ بوە پێی خەرج کردوە • کە لەوێ پولی نەماوە هێناویەتەوە پراك • لە هوتیلێکی دیکە ژوری بۆ گرتوە • یەك ساعات بەجێی ناهێلێ •
منیان دیتەوە رادویەکم هەبوو لێ وەرگرتوم داویە بە کچەکە • هەزارو دووسەد کرونیشی پارە لێ وەرگرتوم • هیچی نیە • چوم بە دوکتور قاسملوم گوتـــوە چۆتە لای ، قەولی پێ داوە کە بچێ بە چیکەکان بلێ، کوری بارزانی یـــــە میوانی بکەن و رای بگرن هەتا دەروا • بەلام ئەوە چەند روژە خۆی لــــــێ شاردوتەوە هیچ خەبەری نیە •
دوکتور قاسملو چوبوو بە ئیرەجی ئەسکەندەری گوتبوو کە کـــــــوری مەلامستەفا لیرەیە ، واباشە ئێوە داوا لە برادەرانی چیك بکەن کە میوانداری بکەن و رای بگرن • ئەو کارە پێوەندی حیزبی تودە لەگەڵ مەلامستەفا بـــاش دەکا • دیارە ئیرەج بەچاوانی پێ گوتبوو بەلام خستبویە پشت گوێ•
قاسملو ش کە هیچی بۆ نەکرابوو خۆی لە عوبید بواردبوو•
بە جەمیل م گوت : من کارم پێ نیە چومە لای بەخیرهاتنی بکەم لەبـــەر ئارەق خواردنەوە ئاگای لە هیچ نەبوو کەیفی خۆیەتی •
جەمیل رۆیی • پاش سێ روژ تەلیفون زەنگی لێدا • کە هەڵم گرت عوبیدی بارزانی بوو :
ــ کاك سالح روژ باش •

ـ کێ یە قسە دەکا ٠
ـ عوبەیدم ، ئەبێ ببوری ئەوە دەمەوێ دێمە مالتان ٠
ـ فەرمووو مالی خۆتە ٠

زۆر پێ نەچوو عوبەید لەگەڵ دوکتور جەمیل شەرەف هاتنە مالێ ٠ بەخێر- هاتنم کردن و عوبید گوتی :

ـ کاك سالح بەر لە هەموو شت برسیمە ٠٠٠ بروا بکە دوو روژە نانم نەخواردوە پارەم نەبوە٠

خیزانم کە گوێی لەم قسانە بوو گوتی : ئەی رۆ ٠٠٠ جا چۆن وا دەبێ ٠٠٠ ئەدی بۆ نەدەهاتی ئێرە ٠ بە هەڵکەوت نان و چێشتیکی باشمان هەبوو نانمان خواردو عوبەید گوتی :

ـ کاك سالح پیسم لێ قەوماوە ٠ ئەوە بیست رۆژ پترە لێرە چاوە روانی تیلگرافیك بوم لە سویس راوە ٠ پێویستە بچمە سویس ، برادەریك چاوەروانم دەکات ٠ بەلام چۆن بچم ؟ پازدە رۆژ لە دەرەوەی پراك لە هوتیلێك بوم جانتا و لیباس و هەموو شتێکم لەو هوتێلە بەجێ ماوە ، ناتوانم بچم بیانهێنمەوە پارەی هوتێلم نیە پارەیەکی زۆریشە٠ هاتومەوە پراك ئەوە چەند شەوە لە هوتیلیك دەخەوم لەوێش هیچ پارەم نەداوە ٠ توشی قاحبەیەك بوم قەت نیو سەعات لێم خافڵ نیە ، ئێستا بە دزی هاتومە ئێرە٠ کاك ئەنوەریش (مەبەستی دوکتور قاسملو ـ ە) خۆی لێ شاردومەوە ٠ بیتاقەی تەیارەم هەیە بەلام ناتوانم برۆم٠

گوتم دەتەوێ بروێ بۆ سویس را ؟

ـ چۆن نامەوێ ، ئەوە دووجار برقیەیان بۆ لێداوم و چاوەروانیم دەکەن،بەلام چۆن برۆم ؟

گوتم جارێ ئەو کراسەت داکەنە با بۆت بشۆن کراسێك و لیباسم بۆ هێنا دەبەری کا ٠ پاشان گوتم تۆ لێرە بنو، من لەگەل جەمیل دەچم جانتا و شتەکانت بۆ دێنمەوە٠ مەیانبە بۆ هوتیل٠ جێگات بۆ رزیمر دەکەم، دەچین سواری فرۆکەت دەکەم و برۆ ٠

عوبید گوتی ئەگەر ئەوەی بکەی هەتا مردن لە بیرم ناچێ ٠
دوکتور جەمیل شەرەف ماشێنیکی هەبوو سوار بووین چووین بۆ هوتیلەکە لە دەرەوەی شاری پراك ٠ بە خاوەن هوتیل ـ م گوت بۆ جانتاو شتوو مەکی عوبید هاتوم ٠ (دیارە عوبید بە ناویکی ئەرمەنی وەك کریکاریکی کارخانەی باتا پاسپورتی وەرگرتبو) کابرای خاوەن هوتیل گوتی ئەو حیسابی نەداوە و رویشتوە ٠
من کارتی مەدرەسەی حیزبی کومونیستی چکوسلواکی ـم پێ بوو کە لەوی دەمخویند ٠ گوتم لە هوتیلی حیزب میوانە ، ریزی حیسابەکە بدە بە من بۆت دەنیرین٠ کابرا دەستی کرد بە حیساب ، حیسابیکی چوارهەزار کرونی دا دەستم ٠ کاغذم لی وەرگرت و جانتاو شتوومەکی عوبیدمان هەلگرت و گەراینەوە٠ کە هاتینەوە پراك عوبید لە مالی ئیمە لێ نووستبوو ٠ هەستا و کە چاوی بە جانتاکانی کەوت گەشکە بوو٠
گوتم ئێستا کەی دەتەوێ سەفەر بکەی ؟
ــ هەر کاتی تەیارە هەبێ دەروم٠
تەلیفونم کرد بۆ دەفتەری فروکەوانی چکوسلواکیا ٠ گوتم بۆ بەیانی جیگا ـ یەك بۆ زوریخ رابگرن پاش سەعاتیك بلیتی دێنم ٠ عوبید لە خۆشیان حەپەسا بوو ٠ گوتی : باشە ئەم هوتیلەی ئێرە چ لێ بکەم چوار شەوە ژوورێکی دوونەفە- ریمان گرتوە ، پارەشمان نەداوە ٠
گوتم بەیانی سەعاتی دە تەیارە دەروا ٠ زوو هەستە کچەکە بنێرە دەروو خۆت لە هوتیل بە ٠ من سەعاتی نۆ دێم بانگت دەکەم ٠ سێ سەد کرونم دا بە عوبید گوتم : ئەم شوو قاحبەکەت سەرخۆش کەو باسی سەفەریش مەکە٠جەمیل شەرەف گوتی : رادیوکەی من تێدا دەچێ ، قەی ناکا ٠
بلیتم لە عوبید وەرگرت و چوم جیگام بۆ سەعاتی دەی بەیانی رێزیروکرد بە گوێرەی قەراری دامان نابوو عوبید بەیانی کچەتیو هەلدەستێنی دەلێ :
تۆ بچو سەریکی مالێ بدەوە منیش لە هوتیل چاوەروان دەبم ٠
لەگەل دوکتور جەمیل شەرەف سەعاتی نۆ چوینە هوتیل جانتاو شتوومەکی

www.kerimhisami.com

عوبید لە مالی ئێمە خستبومانە ماشین و ئامادەی ڕۆیشتن بوین . چوومە ژوور عوبید چاوەروان بوو . بە کابرای هوتیلم گوت ئەگەر کچەکە هاتەوە بلێ لێرە چاوەروان بێ ، ئێمە سەعات دوازدە دەگەرێینەوە . وەدەر کەوتین تەلیفونمان کرد بۆ دوکتور قاسملو کە ئەوە عوبید دەروا ، دەچین بۆ مەتار . ئێمە گەیشتینە فروکەخانە ، دوکتور قاسملوش هات . لەوێ نەیان دەهێشت ئێمە بچینە ژورێ و عوبید بەرێ کەین . ئەویش لە ترسان پێیچەقاندبوو ، دەیگوت لەگەڵم نەیە ژورێ نارۆم . ناچار ئەوجاریش کارتی مەدرەسەم بە کابرای پولیس نیشان داو گوتم میوانی ئێمەیە بەرێی دەکەین .

پۆلیس ڕێگای دا من لەگەل عوبید چومە ژورێ ، دوکتور قاسملو و جەمیلیش لە دەرەوە مانەوە . دانیشتین بیرەیەکمان خواردەوە ، عوبید سوار بوو لە ڕۆیشتن دا گوتی : " ئەگەر پیاو بم لە بیرم ناچێ "

عوبید فری و نەجاتی بوو ، نازانم کچەتیوی قاحبە لەگەل کابرای هوتیل چیان کرد . دوکتور جەمیل شەرەف رادیویەك و هەزارو دووسەد کرۆنی چوو . منیش دەمزانی عوبید ئەو پیاوە نیە چاکەی لە بیر بمێنێ . چونکە تەجروبەم هەبوو .

بەرگی دووهەمی بیرەوەریەکانم لێرەدا کوتایی پێ دێنم بە هیوای ئەوە کە لە بەرگی سیهەم دا خوێنەرانی بەریزی کورد لە ڕووداوەکانی ڕاپەرینی چەکدارانەی ١٩٤٧ و ٤٨ی کوردستانی ئێران و گەلێك ڕووداوی نێو جولانەوەی رزگاریخوازی کورد ئاگادار بکەم .

"کەریمی حیسامی"

www.kerimhisami.com